

Bundel – Commissie Bestuur van 17 september 2026

- 1 Opening
- 2 Vaststellen van de agenda van 17 september 2026
- 3 Vaststellen van de behandelvoorraad
Ter vaststelling.
 - Concept behandelvoorraad commissie Bestuur 17 september 2026
 - Lange Termijnagenda commissie Bestuur 17 september 2026
- 3.1 Raadsvoorstel VRU: Reactie ontwerp regionaal risicoprofiel (RRP) 2027, wensen bestuursagenda 2027 – 2030 en wensen en bedenkingen voor stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)
 - Raadsvoorstel Reactie aan VRU over Regionaal Risicoprofiel, beleidsplan en oprichten stichting KCR2
 - Bijlage bij reactiebrief aan VRU over Regionaal Risicoprofiel, beleidsplan en oprichten stichting KCR2
 - Reactiebrief aan VRU over Regionaal Risicoprofiel, beleidsplan en oprichten stichting KCR2
 - Aanbiedingsbrief gemeenteraden ontwerp-Regionaal Risicoprofiel 2027 (inclusief uitgangspunten beleidsagenda)
 - Ontwerp Regionaal Risicoprofiel VRU 2027
 - Bijlagen Ontwerp Regionaal Risicoprofiel VRU 2027
 - Aanbiedingsbrief deelname stichting KCR2
 - Modelontwerpbesluit oprichting RWT KCR2
- 3.2 Raadsvoorstel Technische wijziging Legesverordening 2026
 - Raadsvoorstel Technische wijziging Verordening leges gemeente Utrecht 2026
 - Besluit tot wijziging Verordening leges gemeente Utrecht 2026
 - Overzicht van de wijzigingen in Verordening leges gemeente Utrecht 2026 (WAS-WORDT lijst)
- 3.3 Raadsvoorstel splitsing en samenvoeging fracties gedurende een raadsperiode
 - Raadsvoorstel memo fusies en afsplitsingen
 - Memo splitsing en samenvoeging fracties commissie Bestuur
- 3.4 Participatie en besluitvorming voorgenomen coffeeshop Zakkendragerssteeg
 - Dossier 5474 voorblad
 - Beantwoording SV2026 nr 109 over Afwegingen coffeeshoplocatie Zakkedraogerssteeg
- 4 Toezeggingen / moties
Ter vaststelling:
 - Lijst toezeggingen en moties commissie Bestuur 17 september 2026*
 - Lijst aangenomen moties commissie Bestuur 17 september 2026*

Lijst toezeggingen en moties commissie Bestuur 17 september 2026

Lijst aangenomen moties commissie Bestuur 17 september 2026

- 5 Ingekomen stukken
Geen.
- 6 Raadsvoorstel Toestemming wijziging Gemeenschappelijke Regeling BghU
Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën
Indicatieve behandeltijd: 15 minuten
De Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht (BghU) werkt aan een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling. Hierdoor wordt de gemeenschappelijke regeling aangepast van een bedrijfsvoeringsorganisatie naar een 'openbaar lichaam' met o.a. een Algemeen en een Dagelijks Bestuur. Dit is ter verbetering van de bestuurlijke aansturing, een duidelijke rolverdeling en meer nabijheid. De beoogde inwerkingtreding hiervan is per 1 januari 2027.
Het wijzigen van een Gemeenschappelijke Regeling gaat in twee stappen. Eerder heeft de raad al een positieve zienswijze afgegeven; op basis van alle reacties van de deelnemende organisaties volgt nu het definitieve verzoek tot instemming met de wijziging.
Dossier 5358 voorblad
Raadsvoorstel Toestemming wijziging Gemeenschappelijke Regeling BghU
GR BghU 2027
Brief weging zienswijzen 30 april 2026 getekend
- 7 Raadsbrief voortgang aanpak Agenda tegen uitbuiting 2025
Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door: Derk van Bergen(ChristenUnie) , Tess Meerding (VVD), Hester Assen (GroenLinks-PvdA), Lars van Rooij (Student en Starter), Ellis te Riele (CDA), Imane Hazyoun (Denk), Venita Dada-Antonij (D66), Bernadet Veer (EenUtrecht), Sjaak van Bommel (Partij voor de Dieren), Alessia Gigliotti (Bij1) Charlotte Passier (Volt)
De agenderende partijen willen aan de hand van de voortgangsrapportage met de burgemeester in gesprek over de aanpak van mensenhandel in Utrecht. Mensenhandel is een ingrijpende en mensonterende vorm van criminaliteit die zich in onze gemeente afspeelt. De seksuele, criminele en arbeidsuitbuiting vinden vaak plaats buiten het gezichtsveld van de inwoners.
De fracties willen in gesprek over de voortgang van de aanpak van deze vorm van criminaliteit, over de samenwerking met maatschappelijke partners, over de gestelde prioriteiten en over bewustwordingscampagne. De huidige agenda loopt tot 2026. De agenderende fracties willen daarom ook in gesprek over de nieuwe Agenda tegen Uitbuiting 2027-2030.
Dossier 5343 voorblad
Raadsbrief voortgang aanpak Agenda tegen uitbuiting 2025
Factsheet aanpak uitbuiting
- 8 Kranslegging door college bij Nakba-herdenking op het Domplein, bij het Verzetsmonument

Burgemeester, Beleidssterrein: Openbare Orde en Veiligheid

Indicatieve behandeltijd: 120 minuten.

Geagendeerd door: Mika Raterman (JA21), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Tess Meerding (VVD), David Bosch (UtrechtNu!), Bert van Steeg (CDA), Nina Bodnarova (Forum voor Democratie), Derk van Bergen (ChristenUnie)

Bijl, Student & Starter, D66, GroenLinks–PvdA, Denk Partij voor de Dieren

Op 15 mei 2026 hebben de burgemeester en wethouder Voortman namens het voltallige college een krans gelegd tijdens de Nakba-herdenking op het Damplein, bij het Verzetsmonument. Deze officiële deelname heeft in de stad en daarbuiten tot veel maatschappelijke en politieke discussie geleid.

Daarbij zijn vragen ontstaan over de bestuurlijke afwegingen die aan deze aanwezigheid ten grondslag lagen, de keuze van locatie en context, de wijze waarop is omgegaan met het Verzetsmonument, en de betekenis van deelname door het college aan een herdenking met een politiek en internationaal beladen karakter. Juist omdat hier namens het voltallige college is opgetreden, en dit in de buitenwereld mede wordt gezien als een openbare en institutionele uiting van het gemeentebestuur, is het van belang dat de gemeenteraad hierover met het college in debat kan gaan.

De fracties van CDA en ChristenUnie vinden het pijnlijk dat de Nakba herdenking is ontsierd door de verwijdering kransen voor de 4 mei herdenking. Zij hebben daarnaast vragen bij de afweging die het college heeft gemaakt om met zowel de burgemeester als wethouder vertegenwoordigd te zijn.

Genoemde fracties willen ook spreken over de relatie tussen organisatoren en een eerder verstoring van de gemeenteraad.

De fracties van Bijl, Student & Starter, D66, GL–PvdA, Denk en Partij voor de Dieren bespreken graag hoe de Nakba-herdenking ieder jaar op een vaste manier vormgegeven kan worden, waardoor protocollen duidelijk zijn en de ongelukkige situatie met de kransen, die ook wij betreuren, voorkomen wordt.

Dossier 5385 voorblad

Beantwoording SV2026 nr 89 advies Nakba herdenking

Bijlage – Beantwoording SV2026 nr 89 advies Nakba herdenking

Concept behandelvoorraad commissie Bestuur 17september 2026

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidsterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.1	Raadsvoorstel VRU: Reactie ontwerp regionaal risicoprofiel (RRP) 2027, wensen bestuursagenda 2027 – 2030 en wensen en bedenkingen voor stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)	Raadsvoorstel	04-09-2026	Openbare Orde en Veiligheid	Met bijgevoegde reactiebrief geeft de raad een reactie op het ontwerp regionaal risicoprofiel, wensen voor de beleidsagenda 2027 – 2030 en de oprichting van een stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2). De raad reageert op alle onderwerpen positief maar geeft een aantal vragen en aandachtspunten mee. De commissie heeft van de burgemeester het verzoek gekregen om het raadsvoorstel te agenderen en te bespreken in de commissie Bestuur van 24 september 2026, zodat de reactietermijn van de VRU kan worden gehaald.	24 september 2026	15 minuten

Concept behandelvoorraad commissie Bestuur 17september 2026

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidsterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.2	Raadsvoorstel Technische wijziging Verordening leges gemeente Utrecht 2026	Raadsvoorstel	01-09-2026	Burgerzaken	Door de nieuwe Wet op de Nederlandse Identiteitskaart (NIK), die in werking treedt op 1 oktober 2026, is het noodzakelijk dat de legesverordening van 2026 tussentijds gewijzigd wordt. Dit betreft een technische wijziging, die – als deze niet tijdig wordt doorgevoerd - financiële gevolgen heeft voor het heffen van leges voor de Nederlandse Identiteitskaart.	-	Gezien de technische aard van dit onderwerp wordt voorgesteld dit agendapunt als A-punt door te geleiden naar de raad van 1 oktober.

Concept behandelvoorraad commissie Bestuur 17september 2026

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidssterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.3	Raadsvoorstel voorstel splitsing en samenvoeging fracties gedurende een raadsperiode	Raadsvoorstel	10-09-2026	Bestuurlijke zaken	De verordeningen van de gemeenteraad bieden niet in alle gevallen duidelijkheid over de juridische gevolgen van samenvoegingen en afsplitsingen van raadsleden en/of fracties die zich gedurende een raadsperiode voordoen. Daarom dit voorstel over het verbinden (en in sommige situaties enkel verduidelijken of bestendigen) van praktische en juridische gevolgen van de verschillende varianten van samenvoeging en afsplitsing. Na vaststelling van het voorstel (de bijgevoegde tabel) door de raad zal het presidium het voorstel verwerken in concrete aanpassingen van de Verordening financiële bijdrage aan fracties, het Reglement van Orde gemeenteraad en de Verordening op de raadscommissies en deze ter vaststelling aan de raad voorleggen.	15 oktober 2026	60 minuten

Concept behandelvoorraad commissie Bestuur 17september 2026

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidssterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.4	Participatie en besluitvorming voorgenomen coffeeshop Zakkendragerssteeg	Agendering Geagendeerd door: 1. UtrechtNu! 2. Stadsbelang Utrecht 3. ChristenUnie 4. Student en Starter	13-08-2026	Openbare Orde en Veiligheid	Naar aanleiding van de beantwoording van de schriftelijke vragen willen de fracties van UtrechtNu!, Stadsbelang Utrecht, ChristenUnie en Student & Starter met de burgemeester in gesprek over de verdere besluitvorming rondom de voorgenomen coffeeshop aan de Zakkendragerssteeg. Het college geeft aan dat de inbreng van bewoners en ondernemers nog kan worden meegewogen in de vergunningprocedure. De fracties willen duidelijkheid over welke ruimte er nog is binnen dit proces, hoe de uitkomsten van de participatie en de signalen uit de buurt worden betrokken bij de uiteindelijke afweging en op welke wijze wordt gezorgd voor vertrouwen in een zorgvuldig participatieproces	15 oktober	45 min

Concept behandelvoorraad commissie Bestuur 17september 2026

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidssterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.5	RIB 'Maatregelen voor veiligheid op straat'	Verzoek om technische sessie / agendering RIB Geagendeerd door: 1. VVD 2. DENK 3. Partij voor de Dieren, 4. Stadsbelang Utrecht 5. CDA 6. GroenLinks/PvdA 7. Student en Starter 8. ChristenUnie 9. JA21 10. Utrecht Solidair	08-09-2026	Openbare Orde en Veiligheid	Het is inmiddels een jaar geleden dat heel Nederland werd opgeschrikt door de moord op Lisa, een jonge vrouw uit Abcoude. Sindsdien is er in de politiek veel gesproken over de veiligheid van vrouwen op straat, zo ook in Utrecht. Bovendien heeft het Utrechtse college recent in het nieuwe coalitieakkoord aangegeven dat er geld is vrijgemaakt voor maatregelen die zich specifiek richten op het vergroten van de veiligheid op straat. Het is nu aan de raad om in meerderheid te beslissen hoe deze financiële middelen precies gaan worden ingezet. Om een goede invulling voor deze middelen te vinden, willen de agenderende fracties van met inwoners in gesprek om hun mening over dit thema te horen. Het doel is om een open gesprek te voeren waarbij kan worden gekeken naar verschillende oplossingsrichtingen. Met deze informatie willen raadsleden uiteindelijk een goede keuze kunnen maken in de concrete besteding van de financiële middelen aan concrete maatregelen die werken om straten in Utrecht veiliger te maken. Voorafgaand aan (de organisatie van) deze RIB wordt verzocht om een technische bijeenkomst om de commissie bij te praten over wat er mogelijk is t.a.v. extra maatregelen voor veiligheid op straat en over wat de bredere extra investering op veiligheid uit het coalitieakkoord omvat.	-	RIB-avond 26 november 2026 60 min.

Concept behandelvoorraad commissie Bestuur 17september 2026

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidssterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
	Reeds besloten: Agendering Overlast Nobelstraat	Agendering Geagendeerd door: 1. EenUtrecht 2. ChristenUnie 3. Volt	11-12-2025	Openbare Orde en veiligheid	De agenderende fracties willen met elkaar en met de wethouder en/of burgemeester in gesprek over de recente wanhoopsbrief van bewoners met handtekeningen en zwartboek met meldingen over de overlast in de Nobelstraat en directe omgeving, november 2025. Het gaat dan vooral over vragen als: 1. Hoe gaat het college reageren op de wanhoopsbrief en is dit aanleiding voor het aanpassen van beleid en/of toezicht? 2. Is college bereid de afspraak om de horeca niet uit te breiden op de Nobelstraat te verlengen? 3. Eerder heeft het college aangegeven dat de aangenomen motie 'Op weg naar een levendige en leefbare Nobelstraat' niet kon worden uitgevoerd, maar moet nu naar aanleiding van deze wanhoopsbrief niet een tweede poging worden gedaan?	Q4 2026, exacte datum nader te bepalen	Agendeerder neemt t.z.t. het initiatief om een RIB over dit onderwerp te agenderen. Het commissiedebat kan vervolgens plaatsvinden in een daaropvolgende commissie Bestuur.

LANGE TERMIJNAGENDA COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

Onderwerp	Beleidsveld	Porte- feuille- houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raadsbe- sluit	Datum aangebo- den	Beoogd kwartaal commissie procedu- reel	Beoogd kwartaal commissie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raadsbehan- deling	Aangebode n/Gestopt	Toelichting wijziging planning	Toelichting in geval van gestopt	Toelichting fatale termijn
Verordeningen 2027 (lokale heffingen)	Financiën	Wethou- der Schilde- rman	2026 Q3									
Verordening Stedelijke Onderscheidingen	Bestuurlijke zaken	Burgem- eester Dijksm- a	2026 Q2			2026 Q2	2026 Q2					
Veiligheidsagenda Utrecht (Integraal Veiligheidsplan) 2027- 2030	Openbare Orde en Veiligheid	Burgem- eester Dijksm- a	2026 Q4			2026 Q4	2026 Q4	2026 Q4				
Samen stad maken bij Buitenplanse Omgevingsplan Activiteit (BOPA vergunning)	Samen Stad Maken	Wethou- der Eerenb- erg	2026 Q1			2026 Q2	2026 Q2	2026 Q2		Raadsvoorste l was bij de behandeling van de verordening Samenwerkin- g, participatie en inspraak voor Q3 2025 toegezegd. Dit bleek niet haalbaar en wordt Q1 2026.		

LANGE TERMIJNAGENDA COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

Onderwerp	Beleidsveld	Porte- feuille- houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raadsbe- sluit	Datum aangebo- den	Beoogd kwartaal commissie procedu- reel	Beoogd kwartaal commissie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raadsbehan- deling	Aangebode n/Gestopt	Toelichting wijziging planning	Toelichting in geval van gestopt	Toelichting fatale termijn
Raadsvoorstel zienswijze VRU: jaarstukken '26, geactualiseerde begroting '27, ontwerpbegroting '28	Openbare Orde en Veiligheid	Burgem eester	2027 Q2	21-06- 2027		2027 Q2	2027 Q2	2027 Q2				Deadline indienen zienswijze van de gemeente Utrecht aan de VRU ligt op/rond 21 juni 2027 (exacte datum pas bekend in Q2 2027).
Raadsvoorstel Zienswijze kadernota 2028 VRU (Veiligheidsregio Utrecht)	Openbare Orde en Veiligheid	Burgem eester	2027 Q1	08-03- 2027		2027 Q1	2027 Q1	2027 Q1				Fatale termijn is pas Q1 2027 bekend.
Raadsvoorstel Wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2026	Openbare Orde en Veiligheid	Burge- meeste r				2026 Q3	2026 Q3	2026 Q4				
Raadsvoorstel Toestemming wijziging Gemeenschappelijke Regeling BghU	Financiën	Wethou- der Schilde rman	2026 Q2		16-06- 2026				Aangebode n			

LANGE TERMIJNAGENDA COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

Onderwerp	Beleidsveld	Porte- feuille- houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raadsbe- sluit	Datum aangebo- den	Beoogd kwartaal commissie procedu- reel	Beoogd kwartaal commissie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raadsbehan- deling	Aangebode n/Gestopt	Toelichting wijziging planning	Toelichting in geval van gestopt	Toelichting fatale termijn
Programmabegroting 2027 en Tweede Bestuursrapportage 2026	Financiën	Wethou- der Schilde- rman	2026 Q3									
Eindejaarswijziging 2026	Financiën	Wethou- der Schilde- rman	2026 Q4									
Beleidsnota Reserves	Financiën	Wethou- der Schilde- rman	2026 Q4									
Actualisatie financiële verordening	Financiën	Wethou- der Schilde- rman	2026 Q4				2026 Q4	2026 Q4		20250722 Was Q4 2024, wordt Q4 2026. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de planning van de financiële verordening aangepast		

LANGE TERMIJNAGENDA COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

Onderwerp	Beleidsveld	Porte- feuille- houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raadsbe- sluit	Datum aangebo- den	Beoogd kwartaal commissie procedu- reel	Beoogd kwartaal commissie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raadsbehan- deling	Aangebode n/Gestopt	Toelichting wijziging planning	Toelichting in geval van gestopt	Toelichting fatale termijn
										naar Q4 2026.		

Voorstel aan de gemeenteraad

Veiligheidsregio Utrecht: Reactie ontwerp regionaal risicoprofiel (RRP) 2027, wensen bestuursagenda 2027 – 2030 en wensen en bedenkingen voor stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)

Beleidsveld	Openbare Orde en veiligheid
Organisatieonderdeel	OOV
Opsteller	Sandra van Belleghem
Kenmerk	34225291
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Nee
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De bijgevoegde reactiebrief aan de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) vast te stellen waarin de raad:
 - a. voor het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027
 - i. herkenning uitspreekt voor de in het ontwerp opgenomen veiligheidsrisico's;
 - ii nog een aantal risico's meegeeft, waaronder een verzoek voor meer aandacht in het vervolgproces voor de gevolgen van risico's voor kwetsbare groepen;
 - b. voor het beleidsplan 2027 – 2030
 - i. herkenning uitspreekt voor onderwerpen die de VRU als uitgangspunt prioritair vindt voor het opstellen van deze nieuwe beleidsagenda;
 - ii het uitgangspunt meegeeft om de werkzaamheden van de VRU passend te houden binnen middelen die de raad daarvoor ter beschikking stelt, waarbij de raad uitgaat van het Op Orde-scenario;
 - c. voor de oprichting van een stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2) steun uitspreekt waarbij de raad de volgende vragen stelt die beantwoord worden voor een definitief besluit:
 - i. wordt het knooppunt volledig uit rijksmiddelen gedekt en in hoeverre zijn gemeenten risicodragers op het moment dat er tekorten ontstaan;
 - ii. kan de VRU een nadere toelichting geven op de werkwijze van het knooppunt waarbij objectieveerbare criteria worden meegenomen voor de momenten waarop KCR2 wordt ingezet;
 - d. en volgende randvoorwaarden meegeeft:
 - i. Voor de werkwijze en de inzet van het knooppunt worden heldere definities en objectieveerbare criteria opgesteld;
 - ii. bij (vrees voor) openbare ordeverstoringen blijven gemeenten het eerste aanspreekpunt vanuit het Rijk en politie, en niet de veiligheidsregio's.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

Met bijgevoegde reactiebrief geeft de raad een reactie op het ontwerp regionaal risicoprofiel, wensen voor de beleidsagenda 2027 – 2030 en de oprichting van een stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2). De raad reageert op alle onderwerpen positief maar geeft een aantal vragen en aandachtspunten mee. Belangrijke kern in de brief is dat de raad als wens voor de beleidsagenda meegeeft dat de werkzaamheden van de VRU passend worden gehouden binnen de middelen die de raad daarvoor ter beschikking stelt, waarbij de raad conform eerdere besluitvorming uitgaat van het Op orde-scenario. Dit scenario houdt in dat de VRU de benodigde middelen heeft gekregen om de huidige taken uit te blijven voeren.

De brief sluit af met een passage waarin de raad het belang van het werk van de VRU benadrukt tijdens een ramp of crisis en waardering uitspreekt over de inzet en professionaliteit van de veiligheidsregio Utrecht. De raad is zich ervan bewust dat ontwikkelingen als geopolitieke ontwikkelingen, hybride dreigingen, netcongestie en klimaatverandering het risico op een langdurige crisis met lokale impact vergroot en dat de gemeente Utrecht de VRU nodig heeft om de omgeving veilig te houden of op te treden bij een crisis.

Context

Aanleiding

Ontwerp regionaal risicoprofiel 2027

In een brief van 7 juli 2026 heeft het dagelijks bestuur van de VRU het ontwerp regionaal risicoprofiel (RRP) 2027 aan de raad toegezonden. De raad wordt uitgenodigd om een reactie te geven op dit ontwerp risicoprofiel en om tevens wensen kenbaar te maken voor beleid en prioriteiten in de nieuwe beleidsagenda 2027 – 2030 van de VRU.

De Wet veiligheidsregio's (Wvr) verplicht de VRU om elk jaar een beleidsplan op te stellen, bij de VRU de bestuursagenda genoemd. In deze bestuursagenda wordt het beleid vastgesteld voor de taken van de VRU en de bestuurlijke prioriteiten. De huidige bestuursagenda loopt af in 2027. Het nu voorliggende ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 is op 6 juli 2026 vastgesteld door het algemeen bestuur van de VRU. Het ontwerp is het uitgangspunt bij het opstellen van de bestuursagenda 2027-2030. Dit is ook een moment om als raad wensen mee te geven voor de nieuwe bestuursagenda.

Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)

In een andere brief van 7 juli jl. biedt het dagelijks bestuur van de VRU de raad de gelegenheid om wensen en bedenkingen kenbaar te maken over een voorgenomen besluit van het Veiligheidsberaad om een stichting KCR2 op te richten. KCR2 ondersteunt de veiligheidsregio's en het Rijk bij een regio-overstijgende crisis of ramp

Sinds 2021 werken de veiligheidsregio's en het Rijk samen in het KCR2. Hierbij is voortgebouwd op het bestaande Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC). Op 22 juni jl. heeft het Veiligheidsberaad – het beraad dat bestaat uit de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's in het land – het voornemen uitgesproken om voor het knooppunt een eigen organisatie op te richten in de vorm van een stichting.

Samenvatting ontwerp regionaal risicoprofiel 2027

In het bijgesloten regionaal risicoprofiel geeft de VRU een overzicht van de veiligheidsrisico's binnen het verzorgingsgebied van de VRU die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden met daarbij een inschatting van de gevolgen van deze risico's. In de toekomstscenario's van de VRU uit 2024 – die als zienswijze aan de raad zijn voorgelegd - komt het beeld naar voren dat ontwikkelingen in de wereld complexer zijn en zich sneller en op grotere schaal voordoen. Deze risico-ontwikkeling heeft ook gevolgen voor de taakuitvoering van de VRU.

Uit het regionaal risicoprofiel 2027 komt naar voren dat de risico's die de afgelopen jaren zijn geïdentificeerd en opgenomen in het beleidsplan 2023 – 2027 onverminderd groot zijn. Het risicoprofiel maakt tegelijk duidelijk dat de dynamiek, schaal en onderlinge verwevenheid van de risico's zichtbaar toenemen. Mondiale geopolitieke ontwikkelingen werken steeds directer door op het regionaal risicobeeld. De toename van hybride dreigingen, digitale kwetsbaarheden en internationale

spanningen vergroot de kans op verstoringen die zich gelijktijdig en grensoverschrijdend voordoen. De focus verschuift naar de continuïteit van kritieke voorzieningen als energie, drinkwater, zorg, digitale infrastructuur en logistieke ketens. Tegelijkertijd versterken maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, energietransitie, vergrijzing, extramuralisatie en voortgaande verstedelijking de kwetsbaarheden verder. De conclusie van het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 is dat het risicolandschap fundamenteel complexer, dynamischer en minder beheersbaar is geworden. Dit vraagt om een noodzakelijke versterking van de weerbaarheid en veerkracht van de VRU, de gemeenten en andere veiligheidspartners en de samenleving als geheel.

Samenvatting betekenis voor de bestuursagenda

In haar begeleidende brief schrijft de VRU dat het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 duidelijk maakt dat de aard, samenloop en impact van risico's zodanig zijn toegenomen dat niet alles gelijktijdig en volledig kan worden afgedekt. Op basis van het risicobeeld moeten in de nieuwe bestuursagenda afwegingen worden gemaakt in prioritering en de inzet van capaciteit. Hierbij ligt de nadruk op geopolitieke instabiliteit, hybride dreigingen, uitval van vitale voorzieningen, de gevolgen van klimaatverandering en de weerbaarheid van de samenleving. Daarbij is het beïnvloeden van risico's aan de voorkant niet altijd mogelijk of toereikend. Ook moet ingezet worden op de voorbereiding op (langdurige) maatschappelijke ontwrichting en het vergroten van het adaptief vermogen van zowel de crisisorganisatie als de samenleving.

Er is nog geen nieuwe bestuursagenda beschikbaar. De raad wordt in de gelegenheid gesteld om voor deze agenda inbreng te geven. De ontwerp-bestuursagenda wordt te zijner tijd voor zienswijze voorgelegd aan de raad.

Samenvatting stichting Knooppunt Coördinatie Regio's – Rijk (KCR2)

Het KCR2 ondersteunt als organisatie de veiligheidsregio's en het Rijk bij nationale en internationale incidenten. Deze ondersteuning bestaat uit informatievoorziening, coördinatie, verdelen van capaciteit en samenwerking. Recente crisis laten zien dat informatievoorziening, bijstand, afstemming en operationele samenwerking steeds vaker het regionale niveau overstijgen. Het knooppunt treedt niet in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van individuele veiligheidsregio's en past binnen het stelsel van verlengd lokaal bestuur. Met de werking van het knooppunt verandert voor gemeenten de aansturing niet. De veiligheidsregio's en het Rijk werken sinds 2021 samen in het knooppunt.

Op 22 juni jl. heeft het Veiligheidsberaad het voornemen uitgesproken om voor het knooppunt een eigen organisatie op te richten in de vorm van een stichting. Door het oprichten van een stichting kunnen medewerkers en middelen structureel worden ondergebracht en is continuïteit geborgd. Ook kunnen veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid gezamenlijk sturen en toezicht houden. Er is gekozen voor een rechtspersoon met een wettelijke taak zodat de samenwerking zowel stevig verankerd als flexibel georganiseerd is. Gegevens van de veiligheidsregio's die binnen KCR2 worden gebruikt blijven eigendom van de veiligheidsregio's. KCR2 past bij de wens om bovenregionale samenwerking te versterken tussen de veiligheidsregio's. Het voorgenomen besluit tot oprichting van de stichting kan alleen worden genomen door het algemeen bestuur, dat daarna de raden in de gelegenheid stelt wensen en bedenkingen kenbaar te maken, waarna het een definitief besluit neemt.

Relatie met Weerbaarheid

De gemeente Utrecht bereidt zich met een gemeentebrede aanpak voor op mogelijke nood- en crisissituaties als gevolg van geopolitiek spanningen, klimaatverandering, netcongestie of hybride dreigingen. Een grootschalige crisis heeft lokaal impact. De gemeente speelt dan ook een sleutelrol in het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Dit gebeurt onder andere door het borgen van kwetsbare voorzieningen (drinkwater, riolering), het inrichten van noodsteunpunten. Het zorgdragen voor continuïteit van de eigen organisatie en het democratisch proces. De gemeente Utrecht werkt nauw samen met en bouw voort op het voorbereidend werk van de VRU en het Rijk.

Het opstellen van een nieuwe bestuursagenda 2027 – 2030 en het versterken van de bovenregionale en landelijke samenwerking in een KCR2 passen binnen de ambitie op weerbaarheid van de gemeente Utrecht.

Juridische context

Artikel 14 van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) verplicht de veiligheidsregio Utrecht om ten minste een keer in de vier jaar een beleidsplan op te stellen. Op grond van artikel 15 van de Wet veiligheidsregio's dient het beleidsplan mede gebaseerd te zijn op het regionaal risicoprofiel. Conform artikel 15 legt het bestuur van de veiligheidsregio het risicoprofiel vast na overleg met de raden van de deelnemende gemeenten, waarbij het bestuur de raden tevens verzoekt hun wensen kenbaar te maken omtrent het in het beleidsplan op te nemen beleid.

Het algemeen bestuur van de veiligheidsregio mag besluiten tot de oprichting van de stichting KCR2 op grond van artikel 3.2, vierde lid, van de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht. Conform artikel 31a van de Wet gemeenschappelijke regelingen doet de VRU dat niet eerder dan dat zij de gemeenteraden in de gelegenheid heeft gesteld zijn wensen en bedenkingen hierover kenbaar te maken. Wettelijk gezien kan de stichting KCR2 alleen namens de 25 veiligheidsregio's worden opgericht als alle 25 algemeen besturen hiermee instemmen, en daarbij de gemeenteraden gehoord hebben.

Beslistermijn

De raad is gevraagd om uiterlijk 26 oktober een conceptreactie te sturen en een definitieve reactie voor 12 november. Het heeft echter de voorkeur om alleen een definitieve reactie te sturen. Om deze termijn te halen, ligt er een verzoek bij de raad om het raadsvoorstel en brief te behandelen in de commissie van 24 september en de raad van 1 oktober en als definitieve reactie naar de VRU te sturen.

Beoogd effect

Het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 geeft een overzicht van de veiligheidsrisico's binnen het verzorgingsgebied van de VRU die tot een brand, ramp op crisis kunnen leiden met daarbij een inschatting van de gevolgen van deze risico's. Op basis van dit ontwerp risicoprofiel wordt de bestuursagenda opgesteld met daarin de taken en de prioriteiten voor de VRU. De reactie van de raad op het ontwerp regionaal risicoprofiel is belangrijk, zodat de VRU de relevante fysieke veiligheidsrisico's binnen de gemeente Utrecht kent en de impact daarvan op de regio. Op deze wijze kan de VRU de situatie in Utrecht meenemen in het opstellen van beleid en prioriteiten.

Het KCR2 verbetert de bovenregionale en landelijke samenwerking bij een grootschalige crisis of ramp waarmee de slagkracht van de veiligheidsregio's wordt versterkt. De reactie van de raad op het voorgenomen besluit is belangrijk omdat er een aantal onduidelijkheden zijn over de werking van het knooppunt in relatie tot de huidige bevoegdheden en de financiering van de stichting.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Op [26 februari 2026 heeft de raad ingestemd](#) met het Op orde-scenario waardoor de organisatie de benodigde middelen heeft gekregen om de huidige taken uit te blijven voeren. Hoewel dit scenario niet paste in de begroting voor het programma Veilige stad, was de raad genooddaakt om met dit scenario in te stemmen. [Op 11 juni 2026 heeft de raad ingestemd](#) met de voorlopige jaarstukken 2025, de geactualiseerde begroting 2026 en de ontwerpbegroting 2027. Wel geeft de raad aan zich zorgen te maken over de mogelijke financiële consequenties van de indexeringssystematiek, het eventueel invoeren van een volumecomponent en het voorstel om het onderhoud van de brandweerposten bij de VRU onder te brengen. De raad verwacht van de VRU om oplossingen allereerst binnen de eigen begroting te vinden of – indien aan de orde – met voorstellen te komen die de raad separaat kan wegen.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Besispunt	
1	De bijgevoegde reactiebrief aan de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) vast te stellen waarin de raad: a. voor het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027:

	i. herkenning uitspreekt voor de in het ontwerp opgenomen veiligheidsrisico's; ii. nog een aantal risico's meegeeft, waaronder een verzoek voor meer aandacht voor kwetsbare groepen in het vervolgproces; b. voor het beleidsplan 2027 – 2030: i. herkenning uitspreekt voor onderwerpen die de VRU als uitgangspunt prioritair vindt voor het opstellen van deze nieuwe beleidsagenda; ii. het uitgangspunt meegeeft om de werkzaamheden van de VRU passend te houden binnen middelen die de raad daarvoor ter beschikking stelt, waarbij de raad uitgaat van het Op Orde-scenario; c. voor de oprichting van een stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2) steun uitspreek waarbij de raad de volgende vragen stelt die beantwoord worden voor een definitief besluit: i. wordt het knooppunt volledig uit rijksmiddelen gedekt en in hoeverre zijn gemeenten risicodragers op het moment dat er tekorten ontstaan; ii. kan de VRU een nadere toelichting geven op de werkwijze van het knooppunt waarbij objectiveerbare criteria worden meegenomen voor de momenten waarop KCR2 wordt ingezet; d. en volgende randvoorwaarden meegeeft; i. Voor de werkwijze en de inzet van het knooppunt worden heldere definities en objectiveerbare criteria opgesteld ii. bij (vrees voor) openbare ordeverstoringen blijven gemeenten het eerste aanspreekpunt vanuit het Rijk en politie, en niet de veiligheidsregio's.
Argumenten	
1.1	<u>Het ontwerp RRP 2027 geeft een nagenoeg volledig en gedegen beeld van de bekende veiligheidsrisico's.</u> Het ontwerp regionaal regioprofiel is voor een reactie gedeeld binnen de relevante OO's van de gemeente zodat zij kunnen aangeven of risico's, thema's en ontwikkelingen afdoende aan de orde komen. Uit de reacties komt het beeld naar voren dat het ontwerp regionaal regioprofiel 2027 nagenoeg volledig is en herkenbaar. Het is een gedegen overzicht waaruit naar voren komt dat de risico's die de afgelopen jaren zijn geïdentificeerd en opgenomen in het beleidsplan 2023 – 2027 onverminderd groot zijn. Het risicoprofiel maakt tegelijk duidelijk dat de dynamiek, schaal en onderlinge verwevenheid van de risico's zichtbaar toenemen. Mondiale geopolitieke ontwikkelingen werken steeds directer door op het regionaal risicobeeld. De conclusie van het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 is dat het risicolandschap fundamenteel complexer, dynamischer en minder beheersbaar is geworden. Dit vraagt om een noodzakelijke versterking van de weerbaarheid en veerkracht van de VRU, de gemeenten en andere veiligheidspartners en de samenleving als geheel.
1.2	<u>De conclusie uit het RRP 2027 dat het risicolandschap fundamenteel complexer, dynamischer en minder beheersbaar is geworden en onderschrijft de urgentie om de weerbaarheid en veerkracht van de stad en inwoners te versterken wordt herkend.</u> De gemeente herkent het beeld dat geopolitieke ontwikkelingen, hybride dreigingen, netcongestie en klimaatverandering complexer en meer met elkaar verweven raken en daarmee het risico op een langdurige crisis met lokale impact vergroot. Binnen de gemeente loopt dan ook een gemeentebreed traject om de weerbaarheid en

	veerkracht van de stad en inwoners te versterken. In de brief wordt beschreven hoe de gemeente Utrecht dit oppakt.
1.3	<u>Een crisis of ramp kan kwetsbare groepen zoals jongeren en mensen in kwetsbare situaties extra raken.</u> Hybride dreigingen, geopolitieke ontwikkelingen of een bouwstop door netcongestie kan leiden tot meer ontevredenheid onder burgers, verdergaande polarisatie, het gevoel uitgesloten te worden en meer openbare ordeverstoringen. Dit kan vooral mensen raken die al in een kwetsbare situatie zitten. Dit is een probleem dat wellicht meer speelt in een grote stad als Utrecht dan in andere delen van de Veiligheidsregio. In de bijlage worden nog andere risico's en aandachtspunten meegegeven.
1.4	<u>De VRU legt bij het bepalen van prioriteiten voor de bestuursagenda dezelfde prioriteiten als de gemeente voor een weerbaar en veerkrachtig Utrecht.</u> De VRU legt de nadruk op de gevolgen van geopolitieke instabiliteit, hybride dreigingen, uitval van vitale voorzieningen, de gevolgen van klimaatverandering en de weerbaarheid van de samenleving. De gemeente Utrecht richt zich op risico's die voorkomen uit geopolitieke ontwikkelingen, hybride dreigingen, netcongestie en klimaatverandering. Verder worden in de bijlage van de brief nog een aantal prioriteiten meegegeven die vallen onder bovengenoemde ontwikkelingen.
1.5	<u>Er is noodzaak om scherpe keuzes te maken, mede gezien de teruglopende inkomsten vanuit het gemeentefonds.</u> De gemeente heeft rekening te houden met verminderde inkomsten vanuit het gemeentefonds. Daardoor is de gemeente genooddaakt om scherpe bestuurlijke keuzes te maken. Een belangrijk uitgangspunt voor de bestuursagenda is dan ook om de werkzaamheden van de VRU passend te houden binnen middelen die we daarvoor ter beschikking stellen, waarbij we uitgaan van het Op Orde scenario. Ook moet het Rijk betrokken worden bij de verdere uitwerking, omdat het Rijk een (financiële) verantwoordelijkheid heeft in het veranderende risicoprofiel van de samenleving als geheel.
1.6	<u>Een structurele borging draagt bij aan het verbeteren van de bovenregionale en landelijke samenwerking bij een grootschalige ramp of crisis.</u> Bij grote of meerdere gelijktijdige incidenten is het belangrijk dat snel duidelijk is wat speelt in andere regio's, waar capaciteit nodig is en hoe het Rijk en Veiligheidsregio's elkaar kunnen ondersteunen. Het KCR2 zorgt ervoor dat deze informatie en afstemming centraal en eenduidig beschikbaar is. Hierdoor is sneller zicht op beschikbare inzet, betere afstemming tussen regio's en snellere en eenduidige informatievoorziening richting bestuurders.
1.7	<u>Het is onvoldoende duidelijk of het knooppunt KCR2 volledig uit rijksmiddelen gedekt wordt of uit middelen vanuit de veiligheidsregio's en in hoeverre gemeenten risicodragers zijn op het moment dat er tekorten ontstaan.</u> In de reactiebrief is de vraag opgenomen of het knooppunt volledig uit rijksmiddelen wordt gedekt en in hoeverre gemeenten risicodragers op het moment dat er tekorten ontstaan. Dit is relevant gezien het uitgangspunt van het Op Orde-scenario en teruglopende middelen uit het gemeentefonds.
1.8	<u>De werkwijze en inzet van het KCR2 kan niet strijdig zijn met de bestaande bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de gemeente.</u>

	Het is vooralsnog onvoldoende duidelijk op welke momenten KCR2 wordt ingezet en of daarmee bestaande bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden doorkruist. Het kan helpen als er objectieveerbare criteria zijn voor de momenten waarop het knooppunt wordt ingezet en de werkwijze van het knooppunt. De voorbeelden die in de brief van de VRU worden genoemd voor de inzet van KCR2 betreffen crisisbeheersing en rampenbestrijding. Is het ook voorstelbaar dat het KCR2 algemeen ingezet zal worden als informatie en coördinatiefunctie, ongeacht de aard van de crisis. Bijvoorbeeld ook bij landelijke onrust (AZC, boeren, klimaatmaatregelen, brandstoftekorten, etc) of bij hybride dreigingen met effecten in meerdere regio's. Dit doet niet af aan de bevoegdheden t.o.v. openbare orde zoals ze nu zijn.
1.9	<u>Als randvoorwaarde wordt meegegeven dat voor de werkwijze en de inzet van het knooppunt heldere definities en objectieveerbare criteria worden opgesteld</u> Zie argument 1.8
1.10	<u>Als randvoorwaarde wordt meegegeven dat bij (vrees voor) openbare ordeverstoringen gemeenten het eerste aanspreekpunt blijven vanuit het Rijk en politie, en niet de veiligheidsregio's.</u> Zie argument 1.8

Financiën

Dit voorstel heeft voor zover nu bekend geen financiële consequenties voor de gemeente. In de reactiebrief en de argumenten in het raadsvoorstel worden de financiële uitgangspunten van de raad genoemd. De raad heeft ingestemd met het Op Orde-scenario zodat de huidige wettelijke taken en operationele werk gecontinueerd kunnen worden. De raad heeft daarbij de kanttekening gemaakt dat van de VRU wordt verwacht om verdere oplossingen binnen de eigen begroting te vinden of – indien aan de orde – met duidelijke voorstellen te komen die de raad separaat kan wegen.

De VRU schrijft dat het huidige risicolandschap vraagt om versterking van de weerbaarheid en veerkracht van de VRU, gemeenten, andere veiligheidspartners en de samenleving als geheel. De raad steunt dit beeld maar heeft ook te maken met terugkopende financiële middelen vanuit het gemeentefonds. Een belangrijk uitgangspunt van de raad voor de bestuursagenda is dan ook om de werkzaamheden van de VRU passend te houden binnen middelen die de raad daarvoor ter beschikking stelt, waarbij de raad uitgaat van het Op Orde-scenario. Ook dient het rijk betrokken te worden bij de verdere uitwerking, omdat het Rijk een (financiële) verantwoordelijkheid heeft in het veranderende risicoprofiel van de samenleving als geheel.

Vervolg

Het bestuur van de veiligheidsregio stelt het risicoprofiel vast na raadpleging van de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling VRU. De reacties op het ontwerp-regionaal risicoprofiel 2027 en de wensen voor de nieuwe bestuursagenda worden besproken in de vergadering van 30 november 2026. Dan is tevens de vaststelling van het definitieve regionaal risicoprofiel voorzien. Het ontwerp-beleidsplan zal volgend jaar door het algemeen bestuur worden vastgesteld en wordt daaraan voorafgaand voor zienswijze voorgelegd aan uw raad.

Het Veiligheidsberaad heeft op 22 juni jl. Het voornemen uitgesproken om voor KCR2 een eigen organisatie op te richten in de vorm van een stichting. Het algemeen bestuur van de veiligheidsregio neemt een besluit over de oprichting van de gezamenlijke stichting. Het algemeen bestuur van de VRU neemt na verwerking van de reacties op het voorgenomen besluit tot de oprichting van een Stichting Knooppunt Regio's Rijk een definitief besluit.

Samen stad maken

Gemeente is aan zet is van toepassing. Er heeft geen samenwerking met de stad plaatsgevonden voor dit voorstel.

Communicatie

Naast het versturen van de reactiebrief aan de VRU is geen aanvullende communicatie voorzien.

(Niet)Referendabel

Dit raadsbesluit is niet referendabel omdat het een raadsbesluit betreft over stukken van een gemeenschappelijke regeling (artikel 3 lid 2 onder i Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Reactiebrief aan VRU over ontwerp-regionaal risicoprofiel 2027, inbreng wensen bestuursagenda 2027 en reactie op deelname stichting KCR2

Bijlagen informatief

- Aanbiedingsbrief
- Ontwerp-regionaal risicoprofiel 2027
 - A. Ontwerp regionaal risicoprofiel 2027
 - B. Ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 – bijlagen
- Aanbiedingsbrief Oprichting stichting KCR2
- Modelontwerpbesluit oprichting stichting KCR2
- *Twee animaties met toelichting op stichting KCR2 [deze link](#).*

Bijlage: aanvullingen op het ontwerp-regionaal risicoprofiel

Ruimte

Reactie van continuïteit vitale voorzieningen

- Bijlage Regionaal Risicoprofiel; onder 2.4: bij de voorbeelden in 2.4.1 t/m 2.4.6. onder het kopje 'Ecologische veiligheid' wordt gemist dat gevaarlijk- en/of schadelijke stoffen ook in de riolering terecht kunnen komen en daarmee ook bij de waterzuiveringen. Oppervlaktewater en bodem staan wel vermeld. Het advies is om riolering (wat onder verantwoordelijkheid v/d gemeente valt) en waterzuivering (verantwoordelijkheid waterschap) ook te vermelden.

Reactie van Klimaatadaptatie en BOR-Water en Riolering

De volgende onderwerpen worden gemist:

- Beschikbaarheid van bluswater. Hier is de VRU wel mee bezig, maar wordt niet specifiek genoemd.
- Afvalwaterinzameling en verwerking. Nu worden alleen de RWZI's genoemd, maar die zijn alleen relevant als gemeenten nog in staat zijn het afvalwater daar te krijgen, dus hier moet de hele inzameling en verwerking worden genoemd, zoals bijvoorbeeld bij afval wel gebeurt.
- In het hoofdstuk gezondheid wordt aandacht gegeven aan chronische blootstellingen. Een aspect dat daarbij mist is de toename van allergieën. Met de verandering van het klimaat neemt blootstelling aan allergenen van pollen, huismijt en rupsen via de lucht toe. Door de hogere temperaturen bloeien bestaande planten en bomen eerder en mogelijk intenser. Dit is een vergelijkbaar sluimerend probleem met ook een potentiële grote impact, bijvoorbeeld op de beschikbaarheid van zorg.
- Hitte in woningen en zorginstellingen, scholen, kinderdagverblijven etc. Bij extreme hitte kan het binnen te warm zijn om te verblijven. Scholen, kinderdagverblijven sluiten. Woningen zijn soms te warm. Bij lang aanhoudende extreme hitte kan dit voor grote problemen zorgen met gezondheidsproblemen en maatschappelijke onrust. Mogelijk zelfs noodzaak tot opvang kwetsbare mensen en/of mensen die in woningen wonen die hittegevoelig zijn.
- Effecten van extreme hitte kunnen elkaar versterken, zeker als de hitte langdurig aanhoudt. Extreme hitte kan bijvoorbeeld leiden tot de toename van recreatiedruk, met risico op overbelasting van locaties en daaruit voortvloeiende maatschappelijke onrust. Recreatie-locaties kunnen bij extreme hitte ook overbelast raken als er door overbelasting locaties moeten sluiten (bijvoorbeeld bossen bij gevaar van vallende takken bij droogte).

De VRU moet prioriteit geven aan de volgende onderwerpen:

- De VRU moet prioriteit geven aan voorbereiding calamiteitenbeheersing bij code rood hitte. Dit kan bijvoorbeeld het creëren van opvanglocaties zijn en het voorbereid zijn op cascade-effecten zoals uitval systemen elektriciteit en drinkwatervoorzieningen, overbelasting en minder goed functionerende ziekenhuizen en de zorg en maatschappelijke onrust.
- De VRU moet prioriteit geven aan de begaanbaarheid van wegen bij wateroverlast/overstromingen i.r.t. aanrijroutes hulpdiensten, alsmede aan de beschikbaarheid van bluswater. Niet alleen bij natuurbrand in landelijk gebied, ook in de stedelijke omgeving is dit relevant.

Reactie van netcongestie en energiesystemen

- De risico's kunnen leiden tot een afname van vertrouwen in de lokale politiek. Bestaanszekerheid staat onder druk doordat de woningbouw vertraagt en economische ontwikkeling wordt afgeremd. Dat raakt met name jongeren en kwetsbare groepen. Dit kan

leiden tot toename in polarisatie, toename van dakloosheid en overlast en verdere toename van aantal demonstraties door maatschappelijke onvrede.

- De impact van een aansluitstop gaat geleidelijk aan en zal vooral op langere termijn zichtbaar zijn. Hoe langer de aansluitstop duurt, hoe groter de kans op maatschappelijke onrust en toenemende dakloosheid.
- Aandacht voor een goede monitoring en voldoende capaciteit en inzet van betrokken partijen (zoals OOV, VTH en politie) is belangrijk.
- Door de huidige aansluitstop kunnen bepaalde veiligheidsdiensten op dit moment geen aansluiting of geen verzwaring van hun aansluiting krijgen.
- Als de ernst van de congestie oploopt kan een situatie ontstaan dat bedrijven en/of wijken/gebieden gecontroleerd moeten worden afgeschakeld. Dat is anders dan een reguliere stroomuitval, maar vormt wel een risico.

OOV

Reactie van crisisbeheersing

De volgende risico's worden gemist

- Twee risico's ontbreken in het profiel en dat heeft te maken met de verstoring van de drinkwatervoorziening (pagina 20). In het RRP wordt niet gesproken over het feit dat nooddrinkwater pas na 24 uur hoeft worden uitgeleverd. De eerste 24 uur kan een risico zijn als mensen niet goed voorbereid zijn. Een tweede risico is de beperkte beschikbaarheid in Nederland van containers waarin het nooddrinkwater kan worden gedistribueerd.
- Niet alle risico's uit het RRP horen binnen het takenpakket en/of verantwoordelijkheid van de VRU valt. Zo zijn vraagstukken met betrekking tot openbare orde en verstoring van evenementen een verantwoordelijkheid die thuishoort binnen de lokale driehoek. Gezondheid (Paragraaf 4.2) kan overgelaten worden aan de GGD en Maatschappij & (inter)nationale veiligheid (paragraaf 4.5) aan gemeenten, politie en defensie. Het is daarbij wel belangrijk dat de VRU de ontwikkelingen op dit thema blijft volgen.

De VRU moet prioriteit geven aan de volgende onderwerpen:

- Wat betreft de prioriteiten heeft de VRU met name een belangrijke rol binnen continuïteit vitale voorzieningen (paragraaf 4.3) en fysieke leefomgeving en milieu (paragraaf 4.4). Daarnaast zijn binnen paragraaf 4.1 extreem weer en natuurbrand vanzelfsprekend belangrijke thema's voor de VRU.
- Voor de risicofocusgebieden is het belangrijk dat er intensief wordt samengewerkt met de lokale partners, waarbij iedere organisatie opereert vanuit de eigen wettelijke taken, verantwoordelijkheden en expertise.

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Veiligheidsregio Utrecht
T.a.v. het dagelijks bestuur
Postbus 3154
3502GD Utrecht

Behandeld door	Sandra van Belleghem	Datum	volgt
E-mail	Sandra.van.belleghem@Utrecht.nl	Ons kenmerk	34225291
Bijlage(n)	-	Onderwerp	Reactie op ontwerp-regionaal risicoprofiel 2027, inbreng wensen bestuursagenda 2027 en reactie op deelname stichting KCR2
Uw kenmerk	26.0001429 en 26.0001592	Verzonden	Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden
Uw brief van	7 juli 2026		

Geachte leden van het dagelijks bestuur

Met uw brief van 7 juli 2026 heeft uw secretaris het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 aan de raad toegezonden. In deze brief nodigt u de raad uit om een reactie te geven op dit ontwerp risicoprofiel en om tevens wensen kenbaar te maken voor het nog op te stellen beleidsplan 2027-2030 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). Met een tweede brief van 7 juli jl. heeft u de raad geïnformeerd over een voorgenomen besluit van het Veiligheidsberaad om een stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2) op te richten. U nodigt ons ook uit om voor dit voorgenomen besluit wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

In deze voorliggende brief reageren wij op beide verzoeken. U heeft ons verzocht om uiterlijk 26 oktober een concept-reactie aan u kenbaar te maken en om uiterlijk 12 november een definitieve reactie te geven.

Reactie op het ontwerp regionaal risicoprofiel

In het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 geeft u een overzicht van de veiligheidsrisico's binnen het verzorgingsgebied van de Veiligheidsregio Utrecht met daarbij een inschatting van de gevolgen van deze risico's. Het is een gedegen overzicht waaruit naar voren komt dat de risico's die de afgelopen jaren zijn geïdentificeerd en opgenomen in het beleidsplan 2023 – 2027 onverminderd groot zijn. Het risicoprofiel maakt tegelijkertijd duidelijk dat de dynamiek, schaal en onderlinge verwevenheid van de risico's zichtbaar toenemen. Mondiale geopolitieke ontwikkelingen werken steeds directer door op het regionaal risicobeeld. De toename van hybride dreigingen, digitale kwetsbaarheden en internationale spanningen vergroot de kans op verstoringen die zich gelijktijdig en grensoverschrijdend voordoen. De focus verschuift naar de continuïteit van kritieke voorzieningen als energie, drinkwater, zorg, digitale infrastructuur en logistieke ketens. Tegelijkertijd versterken maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, energietransitie, vergrijzing, extramuralisatie en voortgaande verstedelijking de kwetsbaarheden verder. De conclusie van het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 is dat het risicolandschap fundamenteel complexer, dynamischer en minder beheersbaar is geworden.

Dit vraagt volgens u om een noodzakelijke versterking van de weerbaarheid en veerkracht van de Veiligheidsregio Utrecht, de gemeenten, andere veiligheidspartners en de samenleving als geheel.

Wij herkennen de risico's die u schetst in het ontwerp risicoprofiel. Ook herkennen wij het beeld dat geopolitieke ontwikkelingen, hybride dreigingen, netcongestie en klimaatverandering complexer en meer met elkaar verweven raken en daarmee het risico op een langdurige crisis met lokale impact vergroot. Wij onderschrijven dan ook de urgentie om als gemeente de weerbaarheid en veerkracht van onze stad en inwoners te versterken. Het afgelopen jaar zijn daarin flinke stappen gezet. We richten ons op het veiligstellen van de continuïteit van kritieke voorzieningen (zoals drinkwater, riolering), het inrichten van noodsteunpunten, het zorgdragen voor continuïteit van de eigen organisatie en het democratisch proces. Ook het versterken van onze eigen crisisorganisatie heeft urgentie. Als gemeente werken we hierin nauw samen met de Veiligheidsregio en het Rijk.

In de bijlage bij deze brief geven we nog een aantal aandachtspunten mee voor het risicoprofiel. Een meer fundamenteel punt lichten we uit in deze brief. In een grote stad als Utrecht zien we dat een crisis of ramp kwetsbare groepen, zoals jongeren en mensen in kwetsbare situaties, bovenmatig kunnen raken. Hybride dreigingen, geopolitieke ontwikkelingen of een bouwstop door netcongestie kan leiden tot meer ontevredenheid onder burgers, verdergaande polarisatie, het gevoel uitgesloten te worden en meer openbare ordeverstoringen. We verzoeken u om de punten uit de bijlage prominenter te betrekken bij het vervolgproces.

Wensen voor het beleidsplan 2027 - 2030

Het regionaal risicoprofiel is het uitgangspunt bij het opstellen van het nieuwe beleidsplan 2027 – 2030 (de bestuursagenda). In uw aanbiedingsbrief geeft u aan dat niet alle risico's en ontwikkelingen gelijktijdig en volledig afgedekt kunnen worden. In de bestuursagenda moeten afwegingen worden gemaakt welke prioriteiten worden opgepakt. U legt de nadruk op geopolitieke instabiliteit, hybride dreigingen, uitval van vitale voorzieningen, de gevolgen van klimaatverandering en de weerbaarheid van de samenleving. Tevens geeft u aan dat het beïnvloeden van risico's aan de voorkant niet altijd mogelijk of toereikend zal zijn, en ook ingezet moet worden op de voorbereiding op (langdurige) maatschappelijke ontwrichting en het vergroten van het adaptief vermogen van zowel de crisisorganisatie als de samenleving.

Ook wij zijn van mening dat we scherpe keuzes moeten maken in de thema's en prioriteiten die de Veiligheidsregio Utrecht komende jaren oppakt. Enerzijds is ons uitgangspunt dat de Veiligheidsregio Utrecht voldoende ruimte moet hebben om wettelijke taken uit te voeren en op te treden bij een ramp of een crisis of deze verder te voorkomen. Als raad hebben we op 26 februari 2026 ingestemd met het Op Orde-scenario van de Veiligheidsregio Utrecht waardoor het huidige werk van de organisatie gewaarborgd wordt. Anderzijds hebben we rekening te houden met een minder rooskleurig financieel beeld door minder inkomsten vanuit het Gemeentefonds waardoor wij genoodzaakt zijn om scherpe bestuurlijke keuzes te maken. Een belangrijk uitgangspunt voor de bestuursagenda is dan ook om de werkzaamheden van de Veiligheidsregio Utrecht passend te houden binnen middelen die we daarvoor ter beschikking stellen, waarbij we uitgaan van het Op Orde-scenario. Dit vraagt om met elkaar het gesprek aan te gaan over het maken van keuzes op het gebied van ambities en prioriteiten. Ook dient het Rijk betrokken te worden bij de verdere uitwerking, omdat het Rijk een (financiële) verantwoordelijkheid heeft in het veranderende risicoprofiel van de samenleving als geheel.

In de bijlage geven wij u nog een aantal prioriteiten mee om mee te nemen in het vervolgproces van het opstellen van de nieuwe bestuursagenda. Onze verwachting is verder dat u komende periode een verdere vertaalslag maakt van de ontwikkelingen, risico's en risicogebieden en daarbij rekening houdt met de bestaande verdeling van verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden tussen gemeente en veiligheidsregio. We willen ook terugzien wat de betekenis is voor het interne beleid, bijvoorbeeld ten aanzien van bedrijfsvoering en personeel. Wij vragen u daarbij extra aandacht te geven aan diversiteit binnen uw organisatie.

Wij kijken uit naar de uiteindelijke bestuursagenda en zullen te zijner tijd onze zienswijze geven. In de aanloop daar naartoe stellen wij het op prijs als u de gemeente Utrecht (ambtelijk) betreft bij de totstandkoming van de nieuwe bestuursagenda.

Reactie op stichting Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's

Het Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2) ondersteunt en faciliteert de veiligheidsregio's en het Rijk bij informatievoorziening, coördinatie, capaciteitsverdeling en samenwerking bij nationale en internationale incidenten. Het knooppunt treedt niet in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van individuele veiligheidsregio's en past binnen het stelsel van verlengd lokaal bestuur. Met de werking van het knooppunt verandert voor gemeenten de aansturing niet. De veiligheidsregio's en het Rijk werken sinds 2021 samen in het knooppunt. Op 22 juni jl. heeft het Veiligheidsberaad een voorgenomen besluit genomen om voor het knooppunt een eigen organisatie op te richten in de vorm van een stichting.

Wij steunen de noodzaak om bovenregionale samenwerking en samenwerking met het Rijk crisis te versterken. We steunen ook het voorgenomen besluit om deze samenwerking structureel te borgen. De bosbranden in het afgelopen voorjaar en zomer, zowel in Nederland als in de rest van Europa, tonen de urgentie om als veiligheidsregio's en Rijk elkaar te helpen, zowel in mankracht als in materieel. We hebben nog een aantal vragen en randvoorwaarden over de werking van het knooppunt en de oprichting van de stichting. Wij willen deze graag beantwoord zien alvorens wordt overgegaan tot een definitief besluit tot oprichting van de stichting.

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio's en de gemeenten veranderen met de komst van het knooppunt niet. Het is onvoldoende duidelijk op welke wijze hierop toezicht wordt gehouden. Ook is onvoldoende duidelijk op welke momenten het knooppunt wordt geactiveerd. Wij vinden het van belang dat er heldere definities en objectieveerbare criteria zijn over de inzet van het knooppunt. Verder geven we als randvoorwaarde mee dat bij (vrees voor) openbare ordeverstoringen gemeenten het eerste aanspreekpunt blijven vanuit het Rijk en politie, en niet de veiligheidsregio's. De veiligheidsregio's hebben geen gezag over de openbare orde. En hoewel een goede informatiepositie van de veiligheidsregio's veel voordelen kent, mag de informatiepositie van het knooppunt niet in de plaats komen van de informatielijn van Rijk en politie naar gemeenten.

Het knooppunt wordt gefinancierd uit bestaande middelen van de veiligheidsregio's. Van gemeenten wordt geen aanvullende financiële bijdrage gevraagd. Het is onvoldoende duidelijk of het knooppunt volledig uit rijksmiddelen gedekt wordt en in hoeverre gemeenten risicodrager zijn op het moment dat er tekorten ontstaan.

Tenslotte nog een vraag over de gekozen rechtsvorm; een rechtspersoon met een wettelijke taak. De wettelijke taak van het knooppunt ziet op de uitvoering van de functies zoals deze door het Veiligheidsberaad en de minister van Justitie en Veiligheid zijn vastgesteld. Deze taken worden vastgelegd in een nog op te stellen instellingsbesluit en meegenomen bij de tweede tranche van de herziening van de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Het is onvoldoende duidelijk of de stichting met het instellingsbesluit voldoende juridische basis heeft om het werk uit te voeren zolang de wetswijziging nog niet heeft plaatsgevonden.

Afsluiting

Bij een grootschalig incident of crisis speelt de Veiligheidsregio Utrecht een wezenlijke rol. Dit hebben wij de afgelopen periode van dichtbij meegemaakt bij de explosie in de Visscherssteeg op 15 januari jl. Voor ons eens en temeer een reden om onze waardering uit te spreken over uw inzet en professionaliteit. We zijn ons als raad bewust van het feit dat geopolitieke ontwikkelingen, hybride dreigingen, netcongestie en klimaatverandering het risico op een langdurige crisis met lokale impact vergroot. We hebben de Veiligheidsregio Utrecht hard nodig om onze omgeving veilig te houden of op te treden bij een crisis. Gezien onze ervaringen van de afgelopen jaren, hebben we er alle vertrouwen in dat onze samenwerking ook in de toekomst goed zal blijven.

Gemeenteraad

Datum **Volgt**

Ons kenmerk 34153827

Hoogachtend,
Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,
Miguel Israel

de voorzitter,
Sharon A.M. Dijksma

Aan de gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten

Datum

7 juli 2026

Uw kenmerk

Ons kenmerk

26.0001429

Contactpersoon

Marcel Hilhorst

Onderwerp

Consultatie regionaal
risicoprofiel 2027

Afdeling

Risicobeheersing

Geachte raad,

Voor u ligt het ontwerp regionaal risicoprofiel 2027. Dit document is op 6 juli 2026 vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). Wij leggen dit aan u voor, mede ter uitvoering van het in het artikel 15 Wet veiligheidsregio's (Wvr) bedoelde overleg, waarbij u tevens in de gelegenheid wordt gesteld uw wensen kenbaar te maken over het in de nieuwe bestuursagenda op te nemen beleid.

Ontwerp regionaal risicoprofiel

De Wet veiligheidsregio's verplicht de VRU om elke vier jaar een beleidsplan vast te stellen. Dit beleidsplan heet bij de VRU de bestuursagenda. De bestuursagenda van de VRU geldt voor de periode 2024 tot en met 2027. Voordat een nieuwe bestuursagenda wordt opgesteld, actualiseren we het regionale risicoprofiel, om hiermee een beeld te hebben van de belangrijkste risico's in onze regio. In de bestuursagenda wordt het RRP als uitgangspunt genomen bij het bepalen van de bestuurlijke prioriteiten in het beleid ter beperking van deze risico's.

Het bijgesloten ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 (hierna: ontwerp RRP 2027) geeft een overzicht van de veiligheidsrisico's binnen het verzorgingsgebied van de VRU die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden met daarbij een inschatting van de gevolgen van deze risico's.

Uit de toekomstscenario's die in 2024 zijn opgesteld, bleek al dat de risico-ontwikkeling gevolgen heeft voor onze taakuitvoering. De wereld verandert en ontwikkelingen zijn complexer en doen zich steeds sneller en op grote schaal voor. Maatschappelijke onrust in Nederland, geopolitieke onrust in de wereld, klimaatverandering en digitalisering zijn voorbeelden van ontwikkelingen die invloed hebben op de rol van de overheid en wat inwoners daarvan verwachten of nodig hebben. Dat heeft ook gevolgen voor onze taakuitvoering.

Het ontwerp RRP 2027 bevestigt dit beeld. Het laat zien dat de in het regionaal risicoprofiel 2023 geïdentificeerde risico's onverminderd relevant zijn. Tegelijkertijd is duidelijk dat de context waarin deze risico's zich manifesteren in hoog tempo verandert en verscherpt. De aard van crises blijft vergelijkbaar – variërend van flitscrises tot langdurige en sluipende ontwrichtingen – maar de dynamiek, schaal en onderlinge verwevenheid nemen zichtbaar toe.

Mondiale geopolitieke ontwikkelingen werken steeds directer door op het regionale risicobeeld. De toename van hybride dreigingen, digitale kwetsbaarheden en internationale spanningen vergroot de kans op verstoringen die zich gelijktijdig en grensoverschrijdend voordoen. De impact daarvan blijft niet beperkt tot afzonderlijke sectoren, maar raakt in toenemende mate de fundamenteën van onze samenleving.

Daarmee verschuift de focus nadrukkelijk naar de continuïteit van kritieke voorzieningen, zoals energie, drinkwater, zorg, digitale infrastructuur en logistieke ketens. De afhankelijkheden tussen deze systemen maken de samenleving kwetsbaarder voor keteneffecten: uitval in één systeem kan snel leiden tot ontwrichting in andere domeinen. Dit vergroot niet alleen de potentiële impact van incidenten, maar ook de complexiteit van crisisbeheersing.

Tegelijkertijd versterken maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, energietransitie, vergrijzing, extramuralisatie en voortgaande verstedelijking, deze kwetsbaarheden verder. Deze trends zorgen ervoor dat risico's zich vaker voordoen, minder voorspelbaar zijn en een groter beroep doen op zowel professionele hulpdiensten als de zelfredzaamheid van inwoners en organisaties.

De conclusie van het ontwerp RRP 2027 is dan ook dat het risicolandschap fundamenteel complexer, dynamischer en minder beheersbaar is geworden. Incidenten zullen zich vaker gelijktijdig voordoen, langer aanhouden en grotere maatschappelijke ontwrichting veroorzaken. Dit vraagt om een noodzakelijke versterking van de weerbaarheid en veerkracht van de VRU, de gemeenten en andere veiligheidspartners en de samenleving als geheel.

Op basis van dit risicobeeld zullen in de nieuwe bestuursagenda, die in 2027 zal worden opgesteld, afwegingen moeten worden gemaakt in prioritering en de inzet van capaciteit. Het RRP 2027 maakt duidelijk dat de aard, samenloop en impact van risico's zodanig zijn toegenomen dat niet alles gelijktijdig en volledig kan worden afgedekt. Er zullen keuzes moeten worden gemaakt over een aantal samenhangende thema's en risico's. Hierbij ligt de nadruk op geopolitieke instabiliteit, hybride dreigingen, uitval van vitale voorzieningen, de gevolgen van klimaatverandering en de weerbaarheid van de samenleving. Deze thema's vragen om een integrale en langdurige aanpak, waarin samenwerking met partners en medeoverheden cruciaal is. Het RRP 2027 kan daarbij ook worden ingezet als instrument om de risico's (en de mogelijkheden tot beperking en bestrijding daarvan) binnen het verzorgingsgebied van de VRU te bespreken met burgers, gemeentebesturen en veiligheidspartners.

Tegelijkertijd laat het risicobeeld zien dat het beïnvloeden van risico's aan de voorkant niet altijd mogelijk of toereikend zal zijn. Dit betekent dat ook moet worden ingezet op voorbereiding op (langdurige) maatschappelijke ontwrichting en het vergroten van het adaptief vermogen van zowel de crisisorganisatie als de samenleving.

Bespreking algemeen bestuur 6 juli 2026

Tijdens de bespreking van het ontwerp regionaal risicoprofiel heeft het algemeen bestuur aandacht gevraagd voor een aantal onderwerpen, waaronder de toenemende aanwezigheid van Defensie in de regio, pandemische paraatheid in relatie tot infectieziekten, hoogwater en overstromingen en risicocommunicatie richting kleine kernen in het buitengebied. Het algemeen bestuur heeft gevraagd deze onderwerpen te betrekken bij het vervolgproces richting de vaststelling van het definitieve regionaal risicoprofiel en bij het opstellen van de nieuwe bestuursagenda.

Reactie stukken

Wij nodigen u uit om het regionaal risicoprofiel te bestuderen en te bespreken, en uw concept reactie hierop uiterlijk 26 oktober 2026 kenbaar te maken aan het dagelijks bestuur van de VRU via risicoprofiel@vru.nl. Wij verzoeken u om daarbij ook uw wensen kenbaar te maken ten aanzien van de op te stellen bestuursagenda.

Vanwege het zomerreces kunnen wij ons voorstellen dat het niet mogelijk is om binnen de zienswijzeperiode een formeel besluit te nemen over uw reactie op het ontwerp RRP. Wij willen u daarom graag de mogelijkheid geven om binnen de reactietermijn alvast een concept-reactie aan ons kenbaar te maken. Deze kan na de formele besluitvorming in de raad worden vervangen door uw definitieve reactie tot uiterlijk 12 november 12:00u.

De reacties worden besproken in de vergadering van het algemeen bestuur. De vaststelling van het definitieve regionaal risicoprofiel is voorzien voor de vergadering van het algemeen bestuur van 30 november 2026, waarbij ook kennisgenomen wordt van de op te nemen wensen in het nieuwe beleidsplan. De ontwerp-bestuursagenda wordt te zijner tijd voor zienswijze voorgelegd aan u als raad.

Met vriendelijke groet,
namens het dagelijks bestuur Veiligheidsregio Utrecht,

Jaap Donker
Secretaris

Bijlage

De documenten kunt u vanwege de omvang downloaden van onze site via:
<https://vru.nl/regionaalrisicoprofielconcept/>.

- A. Ontwerp regionaal risicoprofiel 2027
- B. Ontwerp regionaal risicoprofiel 2027 – bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Klik hier om te starten met lezen

Versie: 1.0

Datum: 25-03-2025

Auteurs:

Saskia Bartel, Larissa Bril, Marcel Hilhorst,
Michiel Rhoen, Niels van der Velde

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

Trends

- Energietransitie
- Klimaatverandering
- Vergrijzing
- Verstedelijking en verdichting
- Toenemende digitale afhankelijkheid
- Toename van maatschappelijke onrust
- Hybride en militaire dreigingen

Risico's

- Natuurbrand
- Overstroming
- Stroomuitval
- Cyber
- Brand
- Verstoring openbare orde

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de
Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per
dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar
bestuursagenda

3

**Veiligheidsregio
Utrecht**

Inhoud

1. Inleiding

Doel
Ambitie
Samenhang inventarisatie en monitoring
Totstandkoming RRP; Methodiek
Leeswijzer

2. Kenmerken van onze regio

Algemeen
Risicofocusgebieden

3. Trends in de Risico-ontwikkeling

Trendanalyse nationale veiligheid: verwevenheid
Toegenomen nadruk op weerbaarheid
Ontwikkelingen in de Veiligheidsregio Utrecht
Effecten van ontwikkelingen op het risicobeeld
Energietransitie
Klimaatverandering
Vergrijzing en extramuralisatie
Verstedelijking; verdichting van stedelijk gebied
Toenemende digitale afhankelijkheid
Toename van maatschappelijke onrust en polarisatie
Hybride dreigingen en militaire spanningen vanwege geopolitieke verschuivingen

6

6

6

7

8

8

9

9

9

10

10

10

11

11

11

11

11

12

12

12

12

4. Risicobeeld per dreigingsthema

13

4.1 Natuur en Klimaat

14

Extreme weersomstandigheden
Natuurbranden
Overstromingen
Aardbevingen
Plantenziekten en dierziekten

14

14

15

15

15

4.2 Gezondheid

16

Verstoring van de zorgcontinuïteit
Humane infectieziekten
Chronische blootstellingen

16

16

17

4.3 Continuïteit vitale voorzieningen

17

Verstoring elektriciteitsvoorziening
Verstoring brandstofvoorziening
Verstoring gas- en warmtevoorziening
Verstoring telecomunicatie
Verstoring drinkwatervoorziening
Verstoring afhandeling verkeer en vervoer
Verstoring afhandeling voedselvoorziening
Verstoring afvalverwerking
Verstoring rioolwaterzuiveringsinstallaties

18

19

19

19

20

20

20

20

21

4.4 Fysieke leefomgeving en milieu

22

Buisleidingen voor gevaarlijke stoffen
Brand in (complexe) gebouwen
Instortingen van bouwwerken
Incidenten met gevaarlijke stoffen

23

23

23

24

Inhoud

4.5 Maatschappij & nationale en internationale veiligheid

- Openbare ordeverstoringen
- Verstoring publieksveiligheid evenementen
- Ramp op afstand
- Extreem geweld en terrorisme
- Digitale ontwijking

5. Risicofocusgebieden

- Algemeen
- Voortzetting van de coördinatietaken
 - Transport van gevaarlijke stoffen over de grote vaarwegen
 - Stationsgebied Utrecht
 - Utrecht Science Park
 - Utrecht Science Park Bilthoven
 - Utrechtse Heuvelrug

6. Van risicoprofiel naar bestuursagenda

Literatuurlijst

24
24
25
25
25
26

27
27
27
27
28
28
28
28

29

30

Samenvatting

De veranderende toestand in de wereld leidt tot nieuwe accenten in het regionaal risicoprofiel. Deze veranderingen vinden hun oorsprong niet alleen binnen onze grenzen, maar ook ver daarbuiten. Ook de effecten waarmee we rekening moeten houden blijven lang niet altijd beperkt tot de eigen regio.

Dit alles leidt tot een grotere nadruk op de kritieke voorzieningen waarop de samenleving rekt. Ook worden onze individuele en collectieve veerkracht steeds relevanter wanneer deze voorzieningen zouden uitvallen – om wat voor reden dan ook. De risico's die samenhangen met bedreigingen of aantastingen van deze voorzieningen hebben daarom in dit document een prominente plaats gekregen.

De hoofddeling van dit Regionaal Risicoprofiel bestaat uit:

1. Identificatie van trends in de risico-ontwikkeling
2. Overzicht van dreigingsthema's op basis van de Rijksbrede Risico-inventarisatie en de "Geïntegreerde groslijst risicotypen Regionale Risico-inventarisatie en -analyse (RRI&A) en Informatiemodel" van de veiligheidsinformatiecentra en -knooppunten in Nederland
3. Korte weergave van de stand van zaken in de Risicofocusgebieden in de VRU.

De risico's en ook de trends in de ontwikkeling daarvan, zoals die in eerdere versies van het regionale risicoprofiel (2019 en 2023) werden beschreven, blijven onverminderd relevant. De planvorming en monitoring die zijn voortgekomen uit deze eerdere versies maken nu deel uit van de reguliere voorbereiding op de crisisbeheersing. De VRU ambieert dezelfde ontwikkeling voor de risico's in dit nieuwe regionaal risicoprofiel.

Voor het aanwijzen van nieuwe risicofocusgebieden bestaat op dit moment geen aanleiding. Voor de bestaande risicofocusgebieden geldt dat de aanhoudende complexiteit en onzekerheid in die gebieden reden is om de specifiek voor deze gebieden aangewezen inspanningen voort te zetten.

De VRU geeft vervolg aan dit regionale risicoprofiel door in de bestuursagenda in te zetten op risicogericht werken.

1. Inleiding

Dit regionaal risicoprofiel geeft een overzicht van risicovolle situaties, een overzicht van de soorten branden, rampen en crises, en een analyse waarin de weging en inschatting van de gevolgen is opgenomen. (Artikel 15 lid 2, Wet veiligheidsregio's). In het bijzonder beschrijft dit document de langjarige trend in de ontwikkeling van het risicobeeld, voor de bijzondere incidenttypen. Daarnaast identificeert dit document gebieden waar bijzondere aandacht voor risicobeheersing en monitoring nodig is, de risicofocusgebieden.

Het regionaal risicoprofiel bestaat uit een inventarisatie en analyse van relevante risico's uit onze regio, inclusief risico's uit aangrenzende gebieden.

Doel

Het regionaal risicoprofiel geeft een overzicht van de veiligheidsrisico's binnen de VRU die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden en geeft een inschatting van de gevolgen van deze risico's voor de hulpverlening. Daarmee is het regionaal risicoprofiel het generieke, overkoepelende inventarisatie- en monitoringsinstrument voor het risicobeeld in onze regio met een tijdshorizon van vier jaren. In samenhang met onze specifieke inventarisatie- en monitoringsinstrumenten, soms met een andere tijdshorizon, biedt het RRP een overzicht van de actuele veiligheidssituatie en de mogelijke ontwikkelingen hierin.

Op basis van artikel 15 van de Wet veiligheidsregio's baseert de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) het beleidsplan op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel (RRP). Omdat het RRP mede wordt gebruikt voor de inventarisatie en de monitoring van de ontwikkelingen in het risicobeeld die het beleidsplan mede beïnvloeden, stelt de VRU elke vier jaar een nieuw RRP op. Het voorliggende document bouwt voort op het RRP vastgesteld in 2023.

Ambitie

Het RRP beantwoordt een aantal vragen voor ons verzorgingsgebied:

Wat kan ons overkomen?

Hiertoe bevat het document een risico-inventarisatie. Deze geeft rekenschap van

- Reguliere risico's die samenhangen met het leven in een moderne samenleving (technologische risico's) of met natuurlijke verschijnselen;
- Landelijke ontwikkelingen met een doorvertaling naar de betekenis van deze ontwikkelingen voor de risico's in onze regio;
- Bovenregionale risico's die meer dan één regio tegelijk kunnen treffen of waarvan de effecten doorwerken naar ons verzorgingsgebied;
- Trends in de risico-ontwikkeling: wat er in de komende jaren verandert en hoe dat doorwerkt in de verdeling van kans op incidenten en crises.

Hoe erg is dat?

Met behulp van een risicoanalyse geeft het Regionaal Risicoprofiel duiding aan de risico-inventarisatie, volgens de gangbare opvatting dat het risico gelijk is aan het product van kans en effect van een ongewenste gebeurtenis. Daarbij komen ook de impact van mogelijke effecten en de aanwezige weerbaarheid van de omgeving van het crisisgebied aan de orde.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar bestuursagenda

7

Waarop richten we de vervolgacties?

In een volgende fase zal de VRU een nieuwe versie van het beleidsplan (de VRU gebruikt de term bestuursagenda) en het crisisplan opstellen. Deze plannen zijn mede gebaseerd op dit risicoprofiel, de beleidsambities en eventuele doelstellingen van de Minister van Justitie en Veiligheid (in de zin van artikel 14, lid 2 onder f van de Wet veiligheidsregio's). Het bestuur van de VRU stelt in de bestuursagenda vast welke risico's extra generieke of specifieke inspanning vragen. Hoofdstuk 6: "Van risicoprofiel naar bestuursagenda" gaat hier nader op in.

Hoe kunnen we zicht houden op risico-ontwikkeling?

Als het overkoepelende instrument voor risicomonitoring beschrijft het RRP de langjarige ontwikkeling van het risicobeeld gebaseerd op de Rijksbrede Risicoanalyse en de langjarige trends. Aanvullende monitoring van het risicobeeld vindt plaats voor de risicofocusgebieden in overeenstemming met de risicoanalyse voor ieder gebied (zie hoofdstuk 5) en in het Veiligheids Informatiecentrum (VIC) volgens de methodiek die voor alle veiligheidsregio's wordt ontwikkeld in de samenwerking "Knooppunt Coördinatie Regio-Rijk" (KCR2).

Samenhang inventarisatie en monitoring

Voor de overkoepelende functie van het RRP als instrument van risicomonitoring ligt de nadruk op de risico's voor bijzondere incidenten: de incidenttypes die een grote inzet van mensen en middelen vereisen en/of die de samenleving ernstig of langdurig kunnen verstoren, die relatief weinig voorkomen maar niettemin naar hun aard en omvang voldoende voorzienbaar zijn. De respons voor dergelijke incidenten is voor een belangrijk deel gebaseerd op opschaling: gelijktijdige inzet van meerdere basiseenheden onder een hoger niveau van leiding en coördinatie.

Daarnaast zijn de hulpdiensten ook belast met de bestrijding van generieke of dagelijkse incidenten. Dit zijn de incidenten die relatief vaak voorkomen, waarvoor de gangbare bestrijdingstactieken voldoende zijn om de effecten binnen aanvaardbare grenzen te houden en waarbij (multidisciplinaire) opschaling doorgaans beperkt blijft.

Voor deze generieke/dagelijkse incidenten bestaan specifieke inventarisatie- en normeringsinstrumenten:

1. Brandrisicoprofiel (in ontwikkeling)
2. Dekkingsplan¹
3. Risicoprofiel natuurbrandbestrijding (in ontwikkeling)
4. Risicoprofiel waterongevallen²
5. Risicoprofiel incidentbestrijding gevaarlijke stoffen³
6. Visie op hulpverlening⁴
7. Zorgrisicoprofiel⁵

In termen van het Risicodiagram in de Rijksbrede Risicoanalyse adresseert de basis-brandweezorg en de basiszorg van de andere disciplines de scenario's "rechts onderin" dat diagram (incidenten met een relatief grote kans op optreden, maar met een in omvang beperkt effect).⁶ Het Zorgrisicoprofiel gaat voornamelijk in op de grootschalige incidenten en de knelpunten die daarbij kunnen rijzen.

1 Dekkingsplan brandweezorg Veiligheidsregio Utrecht op basis van gebiedsgerichte opkomsttijden.

2 Regionaal Risicoprofiel waterongevallenbestrijding.

3 Risicoprofiel Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen Veiligheidsregio Utrecht.

4 Visie op Hulpverlening. Van basisbrandweezorg tot specialisme.

5 Zorgrisicoprofiel regio Utrecht 2023. Samenwerken in de geneeskundige keten.

6 Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid, 58.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de
Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per
dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar
bestuursagenda

8

**Veiligheidsregio
Utrecht**

Totstandkoming RRP; Methodiek

Binnen het landelijke project Doorontwikkeling Methodiek RRP hebben sinds 2024 verschillende Veiligheidsregio's in Nederland gewerkt aan een nieuwe handleiding voor het opstellen van een RRP.⁷ Deze “Handleiding regionale risico-inventarisatie en -analyse 2024: Methodiek voor in beeld brengen van regionale risico's” is de opvolger van de Handreiking Regionaal Risicoprofiel uit 2009. Deze handreiking vormde, samen met de Rijksbrede Risicoanalyse, een belangrijke leidraad in de totstandkoming van dit RRP.

Dit RRP is als volgt tot stand gekomen:

- De Rijksbrede Risicoanalyse vormt het uitgangspunt van de inventarisatie van dreigingsthema's (zie hoofdstuk 4).
- Een VRU-brede werkgroep heeft aan de hand van de Geïntegreerde groslijst risicotypen Regionale Risico-inventarisatie en -analyse (RRI&A) en Informatiemodel de scenario's en crisistypen nader uitgewerkt.
- Tijdens drie expertsessies is een aantal scenario's en crisistypen voorgelegd aan de partners in de crisisbeheersing. Daarbij zijn deze getoetst op volledigheid en juistheid. Het betreft de thema's Complexe Gebouwbranden, Overstromingen en extreem weer en Maatschappij.
- Voor risico's waar de analyse voor heel Nederland hetzelfde uitpakt (zoals nationale of internationale thema's), of waar het risicobeeld in de VRU niet wezenlijk afwijkt van het landelijke beeld, heeft de landelijke analyse van het Analisten Netwerk Veiligheid (ANV) als basis gediend voor de uitwerking. Waar dat niet geldt, focust dit document op wat de VRU bijzonder maakt.
- Voor gebieden in onze regio die specifieke aandacht vragen (risicofocusgebieden), hebben de betrokken coördinatoren in 2025 een analyse uitgevoerd.⁸ Dit RRP geeft daarvan een korte weergave (hoofdstuk 5).

Samenhang van deze inventarisatie met lopende trajecten, zoals het programma Veerkracht en het programma Natuurbrand, zullen in de vervolgfase richting geven aan de monitoringstaak.

Bij de totstandkoming van dit document is gebruik gemaakt van geautomatiseerde samenvattingen van uitgebreide analyses in het bijlagendocument.

Leeswijzer

Dit document is als volgt opgebouwd. Het begint met een algemene geografische beschrijving van de regio, inclusief de gebieden waar bijzondere risico's spelen (hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de te verwachten ontwikkelingen in het risicobeeld voor de komende jaren. Hoofdstuk 4 beschrijft de dreigingsthema's, hoofdstuk 5 gaat nader in op de risicofocusgebieden en hoofdstuk 6 bevat de een doorkijk naar de komende herziening van de bestuursagenda..

Het bijlagendocument bevat de uitgebreide beschrijvingen van de dreigingsthema's en risicotypen.

⁷ Onderdeel van het Programma Risicogerichtheid Analistennetwerk Nationale Veiligheid/Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu.

⁸ Risicofocusgebieden

2. Kenmerken van onze regio

Algemeen

De Veiligheidsregio Utrecht (VRU) is een samenwerkingsverband van de 26 gemeenten in de provincie Utrecht, gericht op het waarborgen van veiligheid en het beheersen van risico's, rampen en crises. In de regio wonen ongeveer 1.4 miljoen mensen (stand van zaken 2025).

Kenmerkende eigenschappen van de gehele regio zijn:

1. Een combinatie van stedelijk en landelijk gebied
2. Snelgroeiende stedelijke kernen
3. Een groot natuurgebied (Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug) dat vatbaar is voor natuurbrand, met daarin meerdere woonkernen
4. Knooppunt voor transport over weg, spoor en water
5. Een aanzienlijk deel van het landoppervlak is vatbaar voor overstromingen.

Dit betekent dat het risicobeeld in de Veiligheidsregio Utrecht niet veel afwijkt van het gemiddelde risicobeeld voor heel (Europees) Nederland. De analyses van het Analistennetwerk Nationale Veiligheid zijn daarmee van grote betekenis voor de analyse van het risicobeeld in deze regio. Dit RRP sluit daarop dan ook aan: de inventarisatie van dreigingsthema's komt grotendeels overeen, net als de inventarisatie van overkoepelende onderwerpen (Trends en Ontwikkelingen).

Risicofocusgebieden

Een aantal gebieden in onze regio is blootgesteld aan, of veroorzaakt, bijzondere risico's. Deze werden voor het eerst benoemd in het RRP van 2019. Sindsdien heten deze gebieden Risicofocusgebieden. In deze gebieden is sprake van een moeilijk kwantificeerbaar risico en/of een complex netwerk van betrokken stakeholders in de risico- en crisisbeheersing. Het gaat om de volgende gebieden:

1. Transport van gevaarlijke stoffen over de grote vaarwegen (betreft de vaarwegen van het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen en een gebied langs de oevers)
2. Stationsgebied Utrecht
3. Utrecht Science Park
4. Utrecht Science Park Bilthoven (het voormalige RIVM-terrein)
5. De Utrechtse Heuvelrug.

Het rapport "Risicofocusgebieden – Beheersing van complexiteit en onzekerheid in gebieden met bijzondere risico's" doet een aantal aanbevelingen voor het reduceren van de complexiteit en onzekerheid over risico's en stakeholders in deze gebieden, en voor het versterken van het verband tussen het RRP en de risicofocusgebieden.⁹ Dit RRP geeft uitvoering aan de aanbevelingen uit dit rapport (hoofdstuk 5).

3. Trends in de Risico-ontwikkeling

Trendanalyse nationale veiligheid: verwevenheid

Sinds het tot stand komen van het RRP 2023 is de aandacht voor ontwrichtende gebeurtenissen en de gevolgen daarvan verder toegenomen. Het Analistennetwerk Nationale Veiligheid benadrukt dit in de trendanalyse: deze draagt de titel “Stapel van dreigingen in tijden van onzekerheid”.¹⁰ De opgave die daaruit voortkomt bestaat uit twee delen:

1. Omgaan met een verslechtering van het dreigingsbeeld voor dreigingen uit de Rijksbrede Risicoanalyse (2022)
2. Anticiperen op structurele uitdagingen (...) door een wereld in transitie.¹¹

In de door het Analistennetwerk geschetste “wereld in transitie” zal er steeds vaker aanleiding kunnen zijn voor ernstige of langdurige verstoring van de “normale” situatie, die een beroep doet op de weerbaarheid van mensen en instituties, waaronder ook de crisisbeheersingsorganisatie. De kans én het effect op uitval van kritieke voorzieningen of grootschalige aantasting van de fysieke leefomgeving nemen daardoor toe. Dit is een gevolg van:

1. Toenemende kans op extreme weersomstandigheden;
2. Toenemende onderlinge koppeling en afhankelijkheid van kritieke systemen (“vernetwerking”);
3. Toenemende (cyber-)dreiging voor deze kritieke systemen in het licht van geopolitieke ontwikkelingen.

In termen van het risicodiagram uit het RRP 2023 betekent dit, dat de effecten die daarin al worden onderkend, in frequentie en ernst zullen kunnen toenemen (“verschuiving naar rechts en naar boven”). In verband met de eerdergenoemde geopolitieke ontwikkelingen geldt daarnaast dat de oorzaak van een verstoring de perceptie van de ernst daarvan soms mede bepaalt.

Toegenomen nadruk op weerbaarheid

Als gevolg van deze trends is het risicobeeld in de afgelopen jaren complexer en minder voorspelbaar geworden. In de Rijksbrede Risicoanalyse werd de aandacht voor crisisbeheersing daarom verbreed met het onderdeel weerbaarheid (voorheen veerkracht). Weerbaarheid kan onder meer bestaan uit het inrichten van monitoringscapaciteit voor het vroeg signaleren van sluimerende crises, of uit het ontwikkelen van adaptief vermogen om in te spelen op onverwachte gebeurtenissen.¹² Ook in de VRU is de aandacht voor weerbaarheid toegenomen sinds 2023.¹³

Dit alles betekent dat de uitwerking van dreigingstypen in het RRP 2023 en de aldaar gemaakte capaciteitanalyse relevant blijft voor de beleidsontwikkeling in de periode 2027-2030. Waar relevant, zal de tekst dan ook naar verwijzen naar het RRP 2023.

¹⁰ Analistennetwerk Nationale Veiligheid, Trendanalyse Nationale Veiligheid 2024.

¹¹ Analistennetwerk Nationale Veiligheid, Trendanalyse Nationale Veiligheid 2024, 5.

¹² Analistennetwerk Nationale Veiligheid, Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid, hfdst. 14.

¹³ Veiligheidsregio Utrecht, Visie op het versterken van Veerkracht.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

11

Ontwikkelingen in de Veiligheidsregio Utrecht

De risico-ontwikkeling in onze regio volgt enkele langjarige trends die de kans op bepaalde incidenttypen kunnen beïnvloeden. Deze trends zijn voor het eerst onderkend in het RRP 2023 en doen zich ook de komende beleidsperiode nog gelden:

1. Energietransitie
2. Klimaatverandering
3. Vergrijzing en extramuralisatie
4. Verstedelijking en verdichting van stedelijk gebied
5. Toenemende digitale afhankelijkheid
6. Toename van maatschappelijke onrust en polarisatie
7. Toegenomen sinds 2023: Hybride dreigingen en militaire spanningen die voortkomen uit geopolitieke verschuivingen.

Effecten van ontwikkelingen op het risicobeeld

Hoofdstuk 4 van het RRP van 2023 geeft een uitgebreide toelichting bij de effecten van deze trends en ontwikkelingen; zoals hierboven vermeld blijft deze beschrijving relevant. Hieronder volgt een korte samenvatting van de beschrijving uit 2023, aangevuld met de te verwachten effecten van deze ontwikkelingen op kans, effect, perceptie en (snelle) veranderlijkheid van het risico.

Energietransitie

De energietransitie heeft invloed op de dreigingsthema's Fysieke leefomgeving en milieu en Continuïteit van vitale voorzieningen. Als gevolg van de energietransitie (van fossiele brandstof naar emissievrije energiedragers) zal de kans op onderbrekingen van de energievoorziening kunnen toenemen. De overgang zal ook leiden tot nieuwe brand- en incidentscenario's, zoals bij opslagsystemen van energie (ammoniak, mierenzuur, buurtbatterijen en dergelijke). Opwekking van elektriciteit met wind- en zonnekracht zal daarnaast ook kunnen leiden tot overbelasting van het stroomnet. Op basis van deze trend gaat de VRU er inmiddels van uit dat het realistisch is om rekening te houden met stroomonderbrekingen van 3 dagen voor de gehele regio.

Klimaatverandering

Klimaatverandering is zichtbaar in de dreigingsthema's *Natuur en klimaat*, *Gezondheid*, *Continuïteit vitale voorzieningen*, en *Fysieke leefomgeving en milieu*. Als gevolg van klimaatverandering zullen de kans op extreem hoog- en laagwater in de rivieren, op extreme droogte en neerslag (inclusief valwinden) toenemen. Op de Utrechtse Heuvelrug kan dit de kansen op natuurbrand en de effecten daarvan negatief beïnvloeden. Voor stedelijk gebied komt daarbij nog een verhoogde kans op hittestress. Voor de gehele regio kan dit invloed hebben op de beschikbaarheid van drinkwater tijdens droge of warme periodes. Klimaatverandering in samenhang met de energietransitie kan bij bepaalde combinaties van weersomstandigheden ook aanleiding geven tot problemen bij de elektriciteitsvoorziening. Hierdoor zullen de frequentie en de impact van crises kunnen toenemen.

Vergrijzing en extramuralisatie

De Nederlandse bevolking wordt gemiddeld steeds ouder (vergrijzing) en veel mensen ontvangen intensievere zorg in de eigen woonomgeving (extramuralisatie). Deze twee ontwikkelingen in samenhang hebben effect op de dreigingsthema's *Gezondheid* en *Maatschappij*. De zorg vanuit collectieve voorzieningen voor verminderd zelfredzame mensen wordt steeds vaker aangeboden in de eigen woning (in plaats van in een specifieke zorgvoorziening). Dit zal ertoe leiden dat er tijdens de brandbestrijding en crisisbeheersing een extra inspanning nodig zal zijn om deze personen tijdens ongevallen en crisissomstandigheden in kaart te brengen en de hulpverlening toe te snijden op hun behoeften. In het voorbeeld van stroomuitval – een van de scenario's in het programma *Weerbaarheid* – zal dit tot voorzienbare complicaties kunnen leiden.¹⁴ Dit beïnvloedt de perceptie van effecten van een crisis. De kans op extra complicaties tijdens de crisisbeheersing kan toenemen.

¹⁴ Vandenbergh, 'In de media'.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

12

Verstedelijking; verdichting van stedelijk gebied

Deze trend zal effecten hebben op de dreigingsthema's Fysieke leefomgeving en milieu en Gezondheid. De gemeenten in de provincie Utrecht en de Provincie Utrecht hebben aangekondigd de bouw van nieuwe woningen in de provincie te willen versnellen. Zij hebben hierover ook met de Rijksoverheid afspraken gemaakt.¹⁵ De aanleg van nieuwe woonwijken gerelateerd aan de woningbouw-opgave zal vaker aanleiding kunnen geven voor het moeten ruimen van ongeëxplodeerde explosieven. Stedelijke verdichting zal, in samenhang met klimaatverandering, de kans op en de effecten van hittestress en andere extreme weersomstandigheden kunnen vergroten.

Toenemende digitale afhankelijkheid

Digitale afhankelijkheid houdt verband met de dreigingsthema's Continuïteit van vitale voorzieningen, Fysieke leefomgeving en milieu en Maatschappij. Digitale dienstverlening is de basis geworden voor een groot aantal essentiële processen en voorzieningen. Zonder toegang tot digitale communicatiemiddelen zijn deze processen en voorzieningen minder toegankelijk. Grootschalige verstoring van deze communicatie zal daarom steeds vaker de kenmerken van een crisis kunnen hebben. Deze communicatie is bovendien rechtstreeks afhankelijk van de elektriciteitsvoorziening (zie ook: energietransitie en klimaatverandering). In samenhang met de effecten van geopolitieke verschuivingen – in het bijzonder de hybride dreigingen, die zich ook kunnen richten op de kritieke infrastructuur – zullen zowel het aantal verstoringen met ernstige effecten en zal de maximale omvang van deze verstoringen kunnen toenemen. Afhankelijk van de (waargenomen) oorzaak van verstoringen, bijvoorbeeld als gevolg van hybride dreigingen, zal ook de volatiliteit van dit risico kunnen toenemen en kan het als ernstiger worden ervaren.

Toename van maatschappelijke onrust en polarisatie

De gevolgen van deze ontwikkeling zijn vooral zichtbaar in het dreigingsthema Maatschappij. In onze samenleving worden maatschappelijke onrust en polarisatie gevoed door “teleurstelling over kernwaarden en wij-zij-denken”.¹⁶ Tegelijkertijd is te verwachten dat doelbewuste interventies zoals het verspreiden van desinformatie, deze onrust en polarisatie nog kunnen verhogen. Dit is één van de mogelijke uitingsvormen van de hybride dreigingen die voortkomen uit geopolitieke spanningen.¹⁷ Deze toename kan leiden een verhoogde kans op fysieke confrontaties tussen groepen mensen en in het uiterste geval extreem geweld of terrorisme, maar ook een verhoogde kans op digitaal en/of fysiek activisme dat gericht is op de verstoring van kritieke processen. De veranderlijkheid van deze gebeurtenissen is groot en de perceptie ervan is vrijwel altijd ernstig.

Hybride dreigingen en militaire spanningen vanwege geopolitieke verschuivingen

De effecten van deze ontwikkeling zijn te verwachten in de dreigingsthema's Continuïteit van vitale voorzieningen, Fysieke leefomgeving en milieu en Maatschappij. “De ontwikkeling waarin rivaliteit tussen landen en blokken meer gewicht krijgt ten koste van multilaterale samenwerking gaat voort.”¹⁸ Op basis hiervan rekent bijvoorbeeld Instituut Clingendael op “digitale en fysieke heimelijke inmengingsactiviteiten”.¹⁹ Hieronder valt niet alleen de mogelijkheid van sabotage van kritieke voorzieningen door statelijke actoren of terreurgroepen (zie ook: digitale afhankelijkheid), maar ook het verspreiden van desinformatie (zie ook: toename van maatschappelijke onrust en polarisatie). Daarnaast neemt de kans dat één van de NAVO-leden een beroep zal doen op artikel 5 van het NAVO-verdrag waarschijnlijk toe, waardoor ook Nederland betrokken kan raken bij feitelijke vijandelijkheden en daarmee een doelwit kan worden.

Voor de Veiligheidsregio Utrecht hangt deze ontwikkeling vooral samen met digitale afhankelijkheid en de lokale effecten van verstoring van kritieke processen of de werking van kritieke voorzieningen. Afhankelijk van deze – deels onvoorspelbare – ontwikkelingen zullen deze effecten in ernst en frequentie kunnen toenemen en daarmee een hogere volatiliteit kennen. De te verwachten heimelijkheid van interventies zal van grote invloed kunnen zijn op de risicoperceptie.²⁰

¹⁵ Provincie Utrecht, Programma Versnelling Woningbouw 2025-2028; Regio Amersfoort en Provincie Utrecht, Woondeal 2022-2030 Regio Amersfoort; Utrecht10 e.a., Woondeal 2022-2030 Regio U10.

¹⁶ den Ridder e.a., Burgerperspectieven bericht 3 2025. Thema: maatschappelijk onbehagen, 31.

¹⁷ Wilson, Political Technology, 196 e.v.. Zie ook de volgende paragraaf.

¹⁸ Bekkers e.a., Chaos, Orde en Machtspolitiek. HCSS Strategische Monitor 2025, 70.

¹⁹ Geopolitiek changement op het wereldtoneel. Een foresightstudie., 118.

²⁰ Analistennetwerk Nationale Veiligheid, Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid.

4. Risicobeeld per dreigingsthema

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de dreigingsthema's en de risico's die daaruit voortvloeien. Het risicobeeld in onze regio sluit nauw aan bij de bevindingen in de Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid. De belangrijkste reden hiervoor is dat deze risicoanalyse voor heel Nederland geldt, en dus ook voor de VRU. De dreigingsthema's vertonen daarnaast ook samenhang met de trends in de risico-ontwikkeling.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

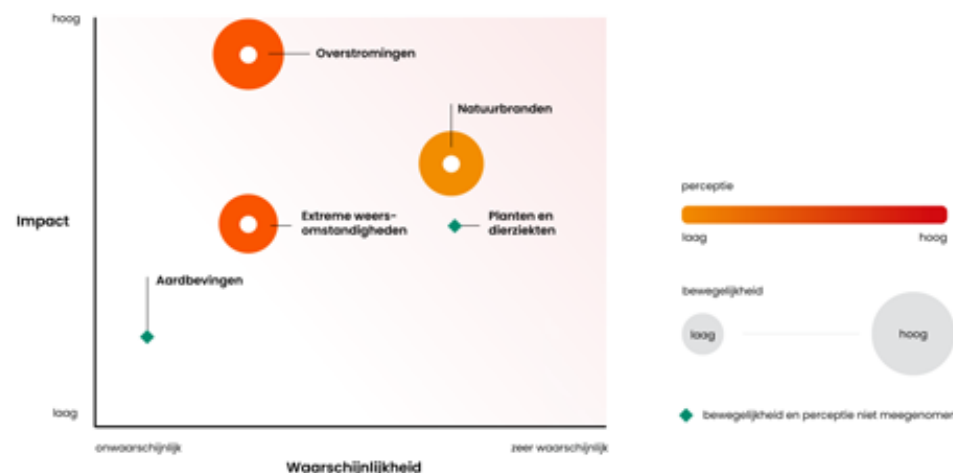
6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

14

4.1 Natuur en Klimaat

De Utrechtse Heuvelrug is gevoelig voor natuurbrand (zie ook: Utrechtse Heuvelrug als één van de Risicofocusgebieden). De woonkernen en andere bedrijven en instellingen in dit gebied lopen daardoor extra risico.

Vanwege de ligging van een deel van het grondgebied achter primaire en secundaire waterkeringen, is de VRU blootgesteld aan overstromingsrisico's. Het risico van aardbevingen is in onze regio relatief laag. Het risico van extreem weer en van planten- en dierziekten in onze regio sluit aan bij het landelijke beeld.

Het thema Natuur en Klimaat wordt gekenmerkt door risico's die zowel in kans als impact toenemen. Waar extreme weersomstandigheden en natuurbranden direct zichtbaar zijn, blijven overstromingen, ziekten en ecologische verstoringen grotendeels latente risico's met potentieel grote gevolgen. Klimaatverandering, verstedelijking en energietransitie versterken deze risico's en maken het toekomstbeeld onzekerder en dynamischer. Hierdoor wordt adaptatie, integrale risicobeheersing en regionale samenwerking steeds belangrijker om maatschappelijke ontwrichting te beperken.

Extreme weersomstandigheden

Extreme weersomstandigheden vormen een steeds groter risico voor de regio Utrecht. Door klimaatverandering nemen zowel de frequentie als intensiteit van weerextremen toe. Dit varieert van hittegolven en langdurige droogte tot hevige neerslag, stormen, windhozen en (in mindere mate) winterse omstandigheden zoals sneeuw en ijsel. Deze extremen verstoren het dagelijks leven doordat infrastructuur, mobiliteit, vitale processen en de leefomgeving kwetsbaar zijn voor verstoringen. Voorbeelden zijn grootschalige gladheid, wateroverlast en stormschade.

Hitte vormt een directe bedreiging voor de gezondheid, vooral voor kwetsbare groepen en ouderen. Droogte heeft gevolgen voor natuur, landbouw, waterbeschikbaarheid en bodemstabiliteit en leidt tot grotere risico's op natuurbrand en verzakking van bebouwing. Hevige neerslag kan lokaal leiden tot overlast door water op straat, verstoring van drainage- en rioolsystemen en uitval van systemen. Stormen en valwinden kunnen in korte tijd grote schade veroorzaken, zoals zichtbaar bij de valwind in Leersum in 2021.

Hoewel extreme weersomstandigheden steeds vaker voorkomen, blijft de risicoperceptie onder inwoners relatief laag. Tegelijkertijd groeit de beweeglijkheid van dit risico: extremen worden grilliger, lokaler en minder voorspelbaar. Vooral de combinatie van klimaatverandering, verstedelijking, vergrijzing en ketenafhankelijkheden vergroot de kans op maatschappelijke ontwrichting. Hierdoor blijven extreme weersomstandigheden een blijvend en toenemend veiligheidsvraagstuk waarbij adaptieve maatregelen noodzakelijk zijn.

Natuurbranden

Natuurbranden vormen een groeiend risico in de regio Utrecht, met een duidelijke concentratie op de Utrechtse Heuvelrug. De verwevenheid van natuur met woonkernen, zorglocaties, campings en recreatiegebieden maakt dat een natuurbrand snel grote impact kan hebben. De dynamiek van natuurbranden – met een snel verschuivend bron-, effect- en bedreigd gebied – bemoeilijkt de bestrijding en vergroot de risico's voor inwoners, recreanten en hulpverleners.

Natuurbranden kunnen leiden tot directe fysieke schade, verstoring van vitale infrastructuur (zoals drinkwaterlocaties en stroomvoorziening), economische verliezen en aantasting van cultureel erfgoed. Daarnaast zorgen rook en hitte voor gezondheidsrisico's en kunnen grote dieren beperkt vluchten doordat ontsnappingsroutes schaars zijn. Indirect raken natuurbranden ook de recreatiesector, landbouw en leefbaarheid in het gebied.

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

15

De kans op natuurbranden neemt toe door langere droogteperiodes, warmere zomers en grotere variatie in neerslag. Ook recreatiedruk, menselijk handelen en de energietransitie dragen bij aan het risico. Door stedelijke vergroening en de toename van vegetatie in woonwijken vergroot bovendien de Wildland Urban Interface (WUI), waardoor brand sneller kan overslaan van natuur naar bebouwing en andersom. De risicoperceptie blijft echter laag, wat bijdraagt aan beperkte bewustwording en voorbereiding.

De toegenomen kans op gelijktijdige natuurbranden op nationale schaal leidt tot een grotere druk op landelijke brandweercapaciteit en -voorzieningen. Hierdoor wordt samenwerking tussen regio's, terreinbeheerders en overheden essentieel om toekomstige natuurbrandscenario's het hoofd te bieden.

Overstromingen

Hoewel de kans op een grote overstroming klein is, kent de regio Utrecht een aanzienlijk potentieel risico door haar ligging in het rivierengebied en afhankelijkheid van dijken. Grote delen van de regio liggen beneden het rivierpeil en zijn kwetsbaar voor overstromingen vanuit de Lek, Neder-Rijn, Eem en Randmeren. Vooral laaggelegen polders en gebieden achter primaire waterkeringen kunnen bij dijkdoorbraak te maken krijgen met grootschalige inundatie, langdurige uitval van vitale voorzieningen en onbewoonbaarheid van gebieden.

Een overstroming kan leiden tot directe sterfte door verdrinking en indirecte sterfte door zorguitval, vervuild water en wegvallen van primaire levensbehoeften. Economische schade kan oplopen tot ongekende proporties doordat woningen, infrastructuur, landbouwgronden en bedrijven langdurig zijn getroffen. Ecologische schade kan jaren zichtbaar blijven door verontreiniging, verlies van vegetatie en verstoring van ecosystemen. De maatschappelijke ontwrichting kan groot zijn, mede doordat opvangcapaciteit in de regio beperkt is en evacuaties omvangrijk kunnen zijn.

Hoewel dijkversterkingen de komende jaren de veiligheidsnormen verbeteren, blijft internationale afhankelijkheid van de Rijn en de toename van extreme neerslag en hoge rivierafvoeren een rol spelen. Door verstedelijking, digitalisering en energietransitie nemen bovendien de ketenafhankelijkheden toe, waardoor uitval van vitale processen bij hoogwater een grotere impact kan hebben. De risicoperceptie onder inwoners blijft laag, maar kan bij dreiging of daadwerkelijk falen van de waterkering snel omslaan in onrust.

Aardbevingen

Aardbevingen vormen in de regio Utrecht een zeer laag risico. De kans op voelbare of schadelijke natuurlijke bevingen is uiterst klein en niet in beweging door klimaatverandering of andere trends. Eventuele schade kan binnen reguliere crisisstructuren worden opgevangen.

Plantenziekten en dierziekten

Plantenziekten en dierziekten komen steeds vaker voor door toegenomen mondiale handel (ook in levende organismen), klimaatverandering en hyperconnectiviteit. Nieuwe soorten plagen en ziekten kunnen gemakkelijker Nederland bereiken en zich in het veranderende klimaat beter handhaven. Dit geldt zowel voor ziekten die planten en ecosystemen aantasten als voor dierziekten die kunnen overslaan op mensen (zoönosen, zie hiervoor het thema gezondheid).

De regio heeft de afgelopen jaren meerdere dierziekte-uitbraken meegemaakt, waaronder vogelgriep, vogelpest en blauwtong. Wanneer besmettingshaarden ontstaan, kunnen deze snel via wilde dieren, luchtstromen of contactnetwerken verspreiden. De gevolgen kunnen variëren van schade aan landbouw en natuur tot risico's voor volksgezondheid, vooral wanneer zoönosen betrokken zijn.

Hoewel plantenziekten en dierziekten minder zichtbaar zijn voor het brede publiek, kunnen ze leiden tot economische schade, aantasting van biodiversiteit en maatschappelijke ontwrichting in agrarische of recreatieve sectoren. Door voortschrijdende klimaatverandering blijft dit risico toenemen.

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

16

4.2 Gezondheid

Gezondheidsrisico's in het verzorgingsgebied van de Veiligheidsregio Utrecht sluiten aan op het gemiddelde risicobeeld voor Nederland.

Binnen het gezondheidsthema ontstaan risico's uit zowel acute als langdurige bedreigingen.

1. Zorgcontinuïteit is kwetsbaar door structurele personeelskrapte en toenemende zorgvraag.
2. Infectieziekten vormen een dynamisch risico dat door globalisering, klimaatverandering en dalende vaccinatiegraad verder toeneemt.
3. Chronische blootstellingen vormen een sluimerend risico dat door nieuwe inzichten kan verbreden of intensiveren.

In samenhang beïnvloeden deze risico's zowel de fysieke als sociale veiligheid, raken ze de economie en vereisen ze een geïntegreerde regionale aanpak.

Verstoring van de zorgcontinuïteit

De zorgcontinuïteit staat in toenemende mate onder druk door een structurele mismatch tussen vraag en aanbod. De vergrijzing zorgt voor een groeiend aandeel ouderen en daarmee voor meer chronisch zieken en mensen met meerdere aandoeningen. Tegelijkertijd kampt de zorgsector met hardnekkige personeelstekorten, die tijdens de COVID19-pandemie scherp zichtbaar werden. Dit raakt zowel de eerstelijnszorg, de geestelijke gezondheidszorg als de medisch-specialistische zorg. Verstoringen van de zorgcontinuïteit komen zijn niet altijd een crisis maar uiten zich wel in druk op het zorgsysteem.

Wachttijden lopen op, mensen blijven steeds langer met zorg en ondersteuning thuis wonen (extramuralisatie, zie ook p 10); Gemeenten hebben moeite om adequate ondersteuning te bieden aan kwetsbare inwoners²¹. Deze aanhoudende druk maakt de het zorgsysteem gevoeliger voor escalatie bij andere risico's, zoals een infectieziekte-uitbraak. De verdere uitwerking van dit risico volgt in het Zorgrisicoprofiel.

Humane infectieziekten

Infectieziekten blijven een structureel en complex risico. Besmettelijke ziekten kunnen zich verspreiden van mens op mens of van dier op mens (zoönosen). Oplopende internationale mobiliteit, antibioticumresistentie van bacteriën, maatschappelijke ontwikkelingen en klimaatverandering vergroten de kans op de introductie en verspreiding van nieuwe ziekteverwekkers. Het leefgebied van exotische plaagdieren, zoals de tijgermug of bepaalde teken, breidt zich uit door hogere temperaturen. Tegelijkertijd vormt de dalende vaccinatiegraad in specifieke groepen een kwetsbaarheid, doordat bekende infectieziekten opnieuw kunnen opduiken en zich sneller kunnen verspreiden.

De impact van een infectieziekerisico hangt sterk af van de aard van de ziekte, de snelheid van verspreiding en de mortaliteit. Daarnaast is het risico op bepaalde infectieziekten hoger in de onmiddellijke nabijheid van specifieke risicobedrijven. Zowel veelvoorkomende infecties als nieuwe ziekteverwekkers kunnen leiden tot significante gezondheidsschade, vooral voor kwetsbare groepen. Daarnaast kan een grote uitbraak leiden tot overbelasting van de zorg, waardoor reguliere zorg afgeschaald wordt en secundaire gezondheidsschade ontstaat.

²¹ Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio, Zorgrisicoprofiel regio Utrecht 2023. Samenwerken in de geneeskundige keten.

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

17

De maatschappelijke en economische impact van een omvangrijke uitbraak is groot: denk aan uitval van personeel, verstoring van bedrijfscontinuïteit en hogere kosten voor zorg en ondersteuningsmaatregelen. Maatregelen om een pandemie in te dammen – zoals contactbeperking of lockdowns – kunnen bovendien leiden tot sociale spanningen, verminderde mentale gezondheid en dalend vertrouwen in de overheid (zie ook Toename van maatschappelijke onrust en polarisatie, pagina 11).

De omvang en de volatilititeit van het risico van infectieziekten wordt verder versterkt door trends als verstedelijking, hogere bevolkingsdichtheid, intensiever contact tussen mens en dier, en een wereld waarin mensen en goederen zich steeds sneller verplaatsen.

Chronische blootstellingen

Chronische blootstelling aan schadelijke stoffen of omstandigheden kan op lange termijn gezondheidsschade veroorzaken. Het gaat hierbij om langdurig contact met stoffen zoals fijnstof, PFAS, asbest, chroom-6 en radon, maar ook om blootstelling aan omgevingslawaai. Het risico ontwikkelt zich vaak geleidelijk en wordt soms pas zichtbaar wanneer nieuwe inzichten ontstaan over stoffen of situaties die eerder als veilig werden beschouwd.

Mogelijke chronische blootstellingen in ons verzorgingsgebied zijn afkomstig van:

- 4. Drukke snelwegen en vaarwegen:** deze veroorzaken verhoogde concentraties fijnstof; transportbewegingen veroorzaken lawaai; lozingen in rivieren kunnen leiden tot verspreiding van schadelijke stoffen.
- 5. Zware industrie:** deze aanwezigheid is beperkt in de regio.
- 6. Blootstelling aan asbest** kan resulteren uit renovatie- en sloopactiviteiten wanneer de aanwezigheid niet is onderkend.
- 7. Nieuwe milieuproblemen**, zoals de recentelijk bekend geworden PFAS-gerelateerde risico's, vragen structurele aandacht in beleid en toezicht.

Chronische blootstellingen kennen, in tegenstelling tot infectieziekten, meestal geen acute impact. Wel neemt mogelijk het risico op chronische aandoeningen toe. De cumulatieve impact op de regionale gezondheidsstatus en zorgvraag is daarmee potentieel substantieel. Dit vraagt om langdurige monitoring en integrale risicobeheersing in de fysieke leefomgeving. Landelijke instituten zoals het RIVM spelen een belangrijke rol bij de monitoring van deze risico's.

De gevolgen van chronische blootstellingen kunnen zich openbaren als een sluimerende crisis, bijvoorbeeld als nieuwe informatie over mogelijke effecten bekend wordt en/of sterk in de aandacht komt te staan.

4.3 Continuïteit vitale voorzieningen

Vitale voorzieningen vormen de ruggengraat van onze samenleving. Verstoring van deze systemen - door technische storingen, menselijke fouten, extreme omstandigheden of moedwillige acties zoals sabotage en cyberaanvallen - kan leiden tot uitval die grote keteneffecten veroorzaakt, omdat vitale processen sterk onderling afhankelijk zijn.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

18

Onder dit thema vallen de volgende risicotypen:

- Verstoring elektriciteitsvoorzieningen
- Verstoring brandstofvoorziening
- Verstoring gas/warmtevoorziening
- Verstoring data en telecommunicatie
- Verstoring drinkwatervoorziening
- Verstoring afhandeling verkeer en vervoer
- Verstoring afhandeling voedselvoorziening
- Verstoring afvalverwerking
- Verstoring rioolwaterzuiveringsvoorziening

Door ontwikkelingen zoals de energietransitie, toenemende digitale en hybride dreigingen en dreigende drinkwatercongestie nemen zowel de kans op verstoringen als de potentiële impact toe, met reële risico's op maatschappelijke ontwrichting. Inwoners verwachten vaak directe oplossingen en hulp van de overheid, maar bij grootschalige of langdurige uitval is dit niet haalbaar en is zelfredzaamheid noodzakelijk. Tegelijk ervaren inwoners het stoppen van vitale processen als één van de ernstigste risico's; meer dan de helft maakt zich hierover zorgen²². Daarom is het van belang dat de regio inzet op voorbereiding, samenwerking en goede risicocommunicatie, onder meer door inwoners te ondersteunen in hun zelfredzaamheid, zoals via de Denk Vooruit campagne²³.

Verstoring elektriciteitsvoorziening

Veel processen in de samenleving zijn afhankelijk van stroom. Als de elektriciteitsvoorziening uitvalt kan dit voor grote problemen zorgen. Denk alleen al aan het uitvallen van elektrische apparaten, straatverlichting en stoplichten, telefoonmasten en mobiele netwerken, waterdruk, liften, toegangsdeuren en tankstations. Uitval heeft dan ook in veel gevallen ontwrichtende cascade-effecten tot gevolg, zeker als de uitval lang aanhoudt. Daarnaast kan een verstoring van de elektriciteitsvoorziening ook zorgen voor verstoringen bij andere vitale voorzieningen. Veel van deze processen zijn afhankelijk van stroomvoorziening.

Verstoringen in de elektriciteitsvoorziening kunnen verschillende oorzaken hebben. Enerzijds blijft de kans op verstoringen door werkzaamheden aan het stroomnet aanwezig. Anderzijds komt de betrouwbaarheid de komende jaren onder druk te staan als gevolg van netcongestie. Specifiek in de regio Utrecht (net als in Flevoland en delen van Gelderland) is het stroomnet vol. Er ontstaat zogenaamde 'filevorming' op het stroomnet, netcongestie genaamd. De oorzaak hiervan is de snelle verduurzaming, economische groei én dat we steeds meer stroom op hetzelfde moment gebruiken. Het tekort aan netcapaciteit in de provincie Utrecht loopt naar verwachting de komende jaren verder op.²⁴

Ondanks uitbreidingsmaatregelen van het stroomnet, kunnen gebruikers als gevolg van deze netcongestie vaker te maken krijgen met zowel kort- als langdurende onderbrekingen. Dit komt doordat netbeheerder Stedin veel onderhoud blijft plegen om het net uit te breiden, maar het stroomnet bij overbelasting op sommige momenten ook afschakelt om verdere schade aan het stroomnet te voorkomen. Zowel groot- als kleingebruikers zijn niet altijd goed voorbereid op stroomuitval, ondanks inspanningen om bedrijfscontinuïteit en noodpakketten op orde te hebben. Daarnaast wordt het regelen van noodstroomaggregaten overgelaten aan bedrijven en individuen en zijn deze hierin afhankelijk van beschikbare diesel (die door stroomuitval bij tankstations niet meer afgenomen kan worden). De overheid kan bij grootschalige stroomuitval niet iedereen helpen.

Door de energietransitie speelt ook het weer een steeds grotere rol in de stabiliteit van het energiesysteem. Wanneer het tegelijkertijd bewolkt of donker is, en er weinig wind staat, wordt er weinig zonne- en windenergie opgepakt.

Zo'n periode wordt duisterluwte genoemd. In het huidige energiesysteem brengt duisterluwte behalve hoge stroomprijzen geen drastische effecten met zich mee. Dit komt doordat een groot deel van de elektriciteit nu nog wordt geproduceerd door gascentrales. Wanneer het gasvormogen afneemt in de elektriciteitsproductie en de elektriciteitsvraag verder gaat stijgen bij koud weer, wordt het energiesysteem gevoeliger voor weersinvloeden en is afschakelen om verdere schade te voorkomen vaker noodzakelijk.²⁵

²² NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

²³ NCTV, 'Denk Vooruit'.

²⁴ TenneT, 'Krachtige interventies in Flevopolder, Gelderland en Utrecht nodig om aansluitstop voor kleinverbruik te voorkomen'.

²⁵ Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar bestuursagenda

19

Verstoring brandstofvoorziening

Uitval van de brandstofvoorziening betreft verstoringen in de productie, opslag, transport of levering van brandstoffen zoals olieproducten, gas, steenkool en waterstof. Dit raakt direct de continuïteit van vitale processen zoals mobiliteit, hulpdiensten, industrie en noodenergie. De keten is internationaal verweven en daardoor gevoelig voor verstoringen, met snelle merkbare effecten. Ook bestaat een sterke afhankelijkheid tussen elektriciteit en brandstof: pompinstallaties vallen stil bij stroomuitval, terwijl brandstoffen tegelijkertijd nodig zijn voor noodstroom. Ondanks deze kwetsbaarheden is de risicobeleving in de samenleving laag; veel mensen gaan ervan uit dat brandstof altijd beschikbaar is en realiseren zich niet dat brandstof tanken bij grootschalige stroomuitval niet mogelijk is.

Geopolitieke spanningen, kwetsbaarheden in mondiale aanvoerketens en een groeiende afhankelijkheid van enkele cruciale knooppunten vergroten de kans op verstoringen in de komende jaren. De energietransitie maakt de risicodynamiek bovendien complexer doordat Nederland zich in een hybride fase bevindt met zowel fossiele als nieuwe energiestromen, die beide gevoelig zijn voor verstoringen. Tijdens grote calamiteiten, zoals regionale stroomuitval, extreme weersomstandigheden of internationale crises, kunnen brandstoffen schaars worden door prioritering, logistieke beperkingen of verstoringen in importstromen. Dit kan leiden tot aanzienlijke maatschappelijke en economische ontwrichting.

Verstoring gas- en warmtevoorziening

Verstoringen in de gasvoorziening leiden tot uitval van kook- en verwarmingsmogelijkheden, wat vooral in de winter voor problemen zorgt. Dergelijke verstoringen worden meestal veroorzaakt door werkzaamheden waarbij een gasleiding wordt geraakt. Stedin is in de Veiligheidsregio Utrecht verantwoordelijk voor het beheer van de gasinfrastructuur.

Door de energietransitie neemt het aantal huishoudens met een gasaansluiting geleidelijk af, mede doordat nieuwbouw sinds 2018 niet langer wordt aangesloten op aardgas en gemeenten overstappen op duurzamere verwarmingsoplossingen. Tegelijkertijd kan de afbouw van gasgebruik stagneren door netcongestie, waardoor gas in sommige gebieden langer noodzakelijk blijft. Korte storingen komen regelmatig voor en worden doorgaans snel verholpen, maar worden door burgers ervaren als een directe bedreiging voor comfort en gezondheid. Langdurige storingen zijn zeldzaam, maar kunnen leiden tot onrust en wantrouwen richting overheid en energiebedrijven.

De gasvoorziening blijft bovendien kwetsbaar door de verwevenheid met de elektriciteitsvoorziening, vooral tijdens koude periodes of bij grootschalige stroomuitval. Het risico rond de gasvoorziening laat hierdoor een tweezijdige beweging zien. Enerzijds neemt de impact van gasuitval af doordat steeds minder huishoudens en bedrijven afhankelijk zijn van gas. Anderzijds blijft Nederland voor de resterende gaslevering sterk afhankelijk van buitenlandse producenten en geopolitieke relaties. Hierdoor ontstaat een paradoxale situatie: de totale afhankelijkheid van gas daalt, maar de kwetsbaarheid van groepen en sectoren die voorlopig wél afhankelijk blijven, wordt relatief groter.

Verstoring telecommunicatie

Telecommunicatie omvat telefonie, internet, radio en televisie, en vormt een cruciaal onderdeel van maatschappelijke en operationele processen. Verstoring of uitval kan ontstaan door technische storingen, fysieke beschadiging van kabels of knooppunten, cyberaanvallen, extreme weersomstandigheden, overbelasting van netwerken of stroomuitval. Omdat vitale processen sterk afhankelijk zijn van digitale verbindingen, kan langdurige uitval snel leiden tot cascade-effecten. Telecomaانبieders zoals KPN, VodafoneZiggo en Odido zijn verantwoordelijk voor continuïteit en nemen maatregelen om hun netwerken robuust te houden, maar blijven kwetsbaar, vooral tijdens grootschalige stroomuitval waarbij telecom naar verwachting binnen ongeveer twee uur grotendeels wegvalt. Hoewel kleinschalige storingen regelmatig voorkomen en meestal snel worden opgelost, waarschuwt de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) dat de impact van grootschalige of langdurige uitval zeer hoog kan zijn.

Inwoners ervaren de kans op telecomuitval doorgaans als laag, omdat netwerken in Nederland betrouwbaar zijn en storingen snel worden verholpen. Tijdens daadwerkelijke uitval slaat deze perceptie echter om in onrust, onzekerheid en frustratie, zeker wanneer 112, digitale dienstverlening of betrouwbare informatie niet beschikbaar is. De lage risicoperceptie vooraf staat daarmee in schril contrast met de hoge impactbeleving tijdens een incident.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

20

Het risico op uitval wordt verder beïnvloed door toenemende digitalisering, sterkere ketenafhankelijkheden, groeiende cyberdreiging, klimaatverandering en de toenemende belasting van netwerken door grotere datastromen. Deze factoren maken dat de dynamiek en onzekerheid rondom telecommunicatierisico's toenemen, en dat verstoringen in de toekomst een grotere rol kunnen spelen.

Verstoring drinkwatervoorziening

Drinkwater is een primaire levensbehoefte en cruciaal voor tal van processen in samenleving, industrie, landbouw en brandweerzorg. Verstoringen kunnen ontstaan op verschillende punten in de waterketen en leiden tot vervuiling of uitval van de drinkwatervoorziening. In de regio Utrecht zijn Vitens en Oasen verantwoordelijk voor productie en distributie. Bij verstoringen langer dan 24 uur zonder kookadvies en met meer dan 2.000 getroffen aansluitingen moeten zij nooddrinkwater leveren, behalve aan bedrijven en zorginstellingen die zelf verantwoordelijk zijn voor continuïteit. Hoewel het Nederlandse drinkwatersysteem robuust is en lokale storingen meestal snel worden verholpen, kan langdurige stroomuitval ook drinkwaterproblemen veroorzaken, bijvoorbeeld door wegvallende waterdruk op hogere woonlagen.

Door de wettelijke plicht om tien dagen zelfvoorzienend te kunnen opereren, treffen drinkwaterbedrijven maatregelen om leveringszekerheid te waarborgen. Tegelijk leidt elke grootschalige verstoring tot veel mediabelangstelling en hamstergedrag, zoals in 2025 in de regio Utrecht, wat blootlegt dat huishoudens vaak beperkt voorbereid zijn.

Het risico op uitval van drinkwater is bovendien in beweging door toenemende vraag, bevolkingsgroei en klimaatverandering. Droogte en verzilting beperken de beschikbaarheid van grond- en oppervlaktewater, waardoor drinkwatercongestie dreigt: een situatie waarin onvoldoende bronnen beschikbaar zijn voor de groeiende behoefte. Daarnaast maakt digitalisering van pompstations en zuiveringsinstallaties het systeem kwetsbaarder voor cyberaanvallen, en moet rekening worden gehouden met mogelijke sabotage. Deze ontwikkelingen vergroten de onzekerheid rondom de levering van drinkwater. Het behoud van een robuust systeem hangt daarom in belangrijke mate af van maatregelen om drinkwatercongestie te beperken, om te gaan met klimaatverandering en digitale weerbaarheid te versterken.

²⁶ Zie ook: 4.4 Fysieke leefomgeving en milieu/Verkeer (weg, water, spoor, lucht).

²⁷ Kox e.a., Verkenning van de potentiële effecten van klimaatverandering op de voedselveiligheid in Nederland: Mogelijke kennisleemtes in de borging van de voedselveiligheid.

²⁸ Ten Dam e.a., Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing Bevoegdheidenschema 10 – Drinkwater, levensmiddelen, diervoeders, biologische agentia.

Verstoring afhandeling verkeer en vervoer²⁶

De regio Utrecht is door haar centrale ligging een nationaal knooppunt voor weg-, water- en spoorverkeer, waardoor verstoringen in de afhandeling van verkeer en vervoer snel grote impact kunnen hebben. Verstoring kan voorzienbaar zijn (zoals gepland onderhoud aan wegen, kunstwerken en spoor) maar ook onvoorzienbaar: incidenten, tunnelafsluitingen door ongevallen, aanvaringen op vaarwegen of extreme weersomstandigheden. Door de onderlinge verbondenheid van hoofdwegen (A1, A2, A12, A27, A28), het intensief gebruikte Amsterdam-Rijnkanaal en de rol van Utrecht Centraal als spoorwegknooppunt, kan zelfs een enkel incident leiden tot brede doorstroomproblemen of een regionaal “verkeersinfarct”.

Onvoorziene verstoringen komen regelmatig voor, met gevolgen variërend van licht tot ernstig, afhankelijk van modaliteit en locatie. Extreme weersomstandigheden kunnen bovendien een stapeling van verstoringen veroorzaken doordat reizigers massaal uitwijken naar andere vervoersvormen. In de komende jaren zal mogelijk ook meer militaire verplaatsing via civiele infrastructuur plaatsvinden, wat extra druk kan geven op mobiliteit via weg en spoor.

Verstoring afhandeling voedselvoorziening

Klimaatverandering en de daarmee gepaard gaande weersextremen hebben gevolgen voor voedselproductie en de verdere keten. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de voedselvoorziening²⁷. Gezien de snelheid van deze verandering ligt dit buiten de scope van dit RRP. Een andere mogelijke oorzaak van verstoringen kan liggen in de keteneffecten van uitval van andere vitale infrastructuur of de voedselvoorziening in Nederland is op nationale en internationale schaal geregeld. Coördinatie en bevoegdheden in (nood-)maatregelen liggen op het niveau van het Rijk en de Europese Unie²⁸.

Verstoring afvalverwerking

Binnen de regio Utrecht zijn er diverse afvalinzamelingsbedrijven die het afval ophalen bij bedrijven en particulieren. Deze afvalinzamelingsbedrijven brengen het afval voornamelijk naar afvalverwerkers buiten de provincie.

Incidenten, het weer of lage energievraag kunnen leiden tot verstoring van het afvoerproces, waardoor de inzamelbedrijven hun afval niet kwijt kunnen. Bij lage energievraag schroeven de afvalverbrandingsfaciliteiten hun verwerking terug. Deze ketenafhankelijkheid zorgt voor opstapeling van het afval bij de op- en overslaglocaties.

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

<

21

>

Hitte is een oorzaak van broei, waardoor brand kan ontstaan op de op- en overslaglocaties van de inzamelbedrijven. Daarnaast kan opstapeling van afval tijdens hitte leiden tot extra plaagdieren overlast. Sneeuw en kou zorgt ervoor dat afval niet ingezameld kan worden, waardoor het afval zich opstapelt rondom de verzamelcontainers en bij bedrijven.

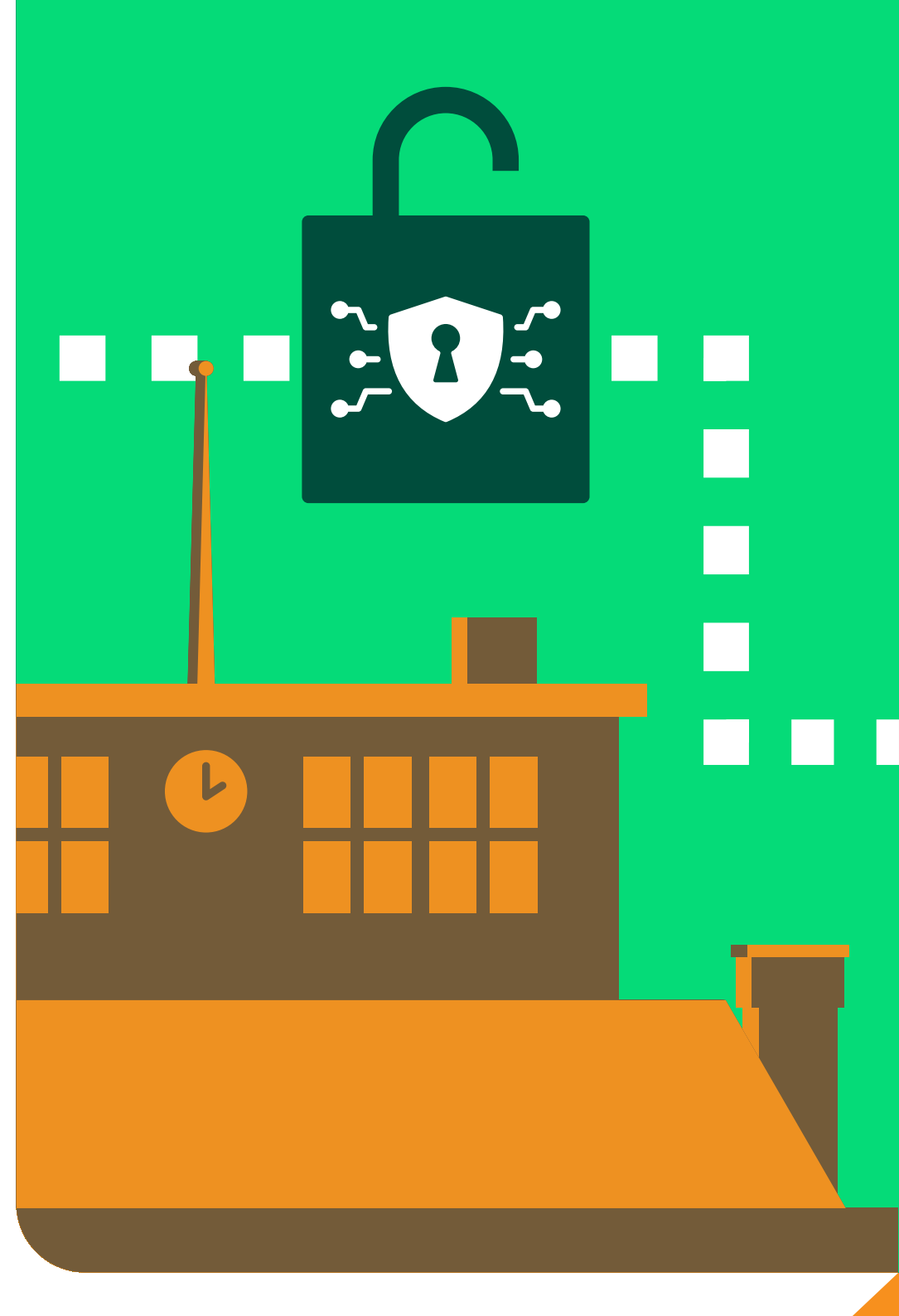
Vanuit de trends en ontwikkelingen heeft vooral de energietransitie invloed op dit risico. Steeds meer afvalinzamelingsbedrijven werken met voertuigen op alternatieve energie. Bij uitval van de laad- en tankinfrastructuur veroorzaakt dit snel opstoppen in het proces.

Verstoring rioolwaterzuiveringsinstallaties

Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) zijn essentieel voor het verwerken van afvalwater en het beschermen van volksgezondheid en milieu. Verstoring kan ontstaan door technische storingen, cyberaanvallen, stroomuitval, extreme weersomstandigheden of chemische verontreiniging, met gevolgen zoals ongezuiverde lozingen, stankoverlast en risico's voor waterkwaliteit en ecosystemen.

In de regio Utrecht zijn de waterschappen verantwoordelijk voor het functioneren van RWZI's en het transport van afvalwater naar deze installaties, terwijl gemeenten de aanvoer vanuit rioolgemalen verzorgen. Bij langdurige uitval moeten noodmaatregelen worden ingezet om lozingen te beperken en volksgezondheid te beschermen. Hoewel RWZI's doorgaans robuust functioneren en grootschalige uitval zeldzaam is, kan netcongestie leiden tot stroomuitval die RWZI's stillegt. De maatschappelijke risicoperceptie is meestal laag tot matig, maar stijgt snel wanneer zichtbare gevolgen optreden.

Het risico op verstoringen is bovendien dynamisch. Door klimaatverandering neemt de kans op extreme regenval en langere droogteperiodes toe, wat de belasting op zuiveringssystemen verhoogt. Tegelijkertijd maakt verdere digitalisering RWZI's kwetsbaarder voor cyberaanvallen en technische incidenten. De robuustheid van het systeem hangt daardoor in toenemende mate af van investeringen in cybersecurity, klimaatadaptieve maatregelen en doordachte noodscenario's. Deze factoren bepalen in belangrijke mate hoe goed rioolwaterzuivering ook in de toekomst kan blijven functioneren onder veranderende omstandigheden.

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

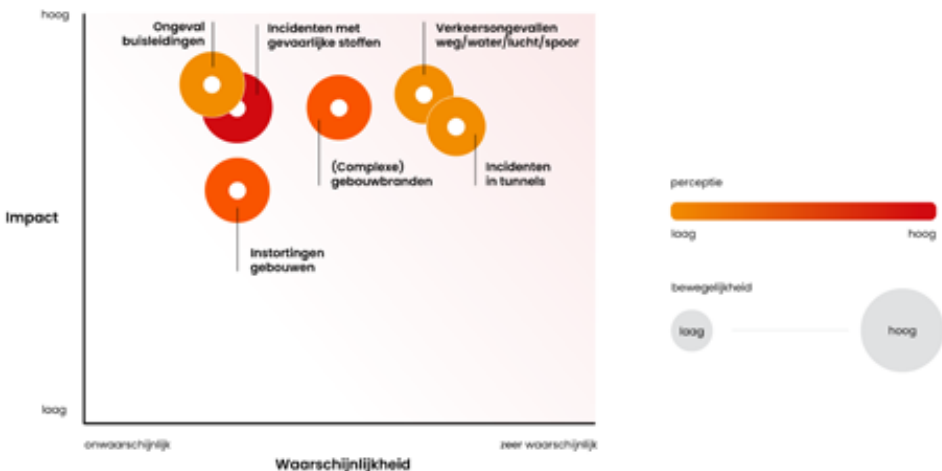
6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

<

22

>

4.4 Fysieke leefomgeving en milieu

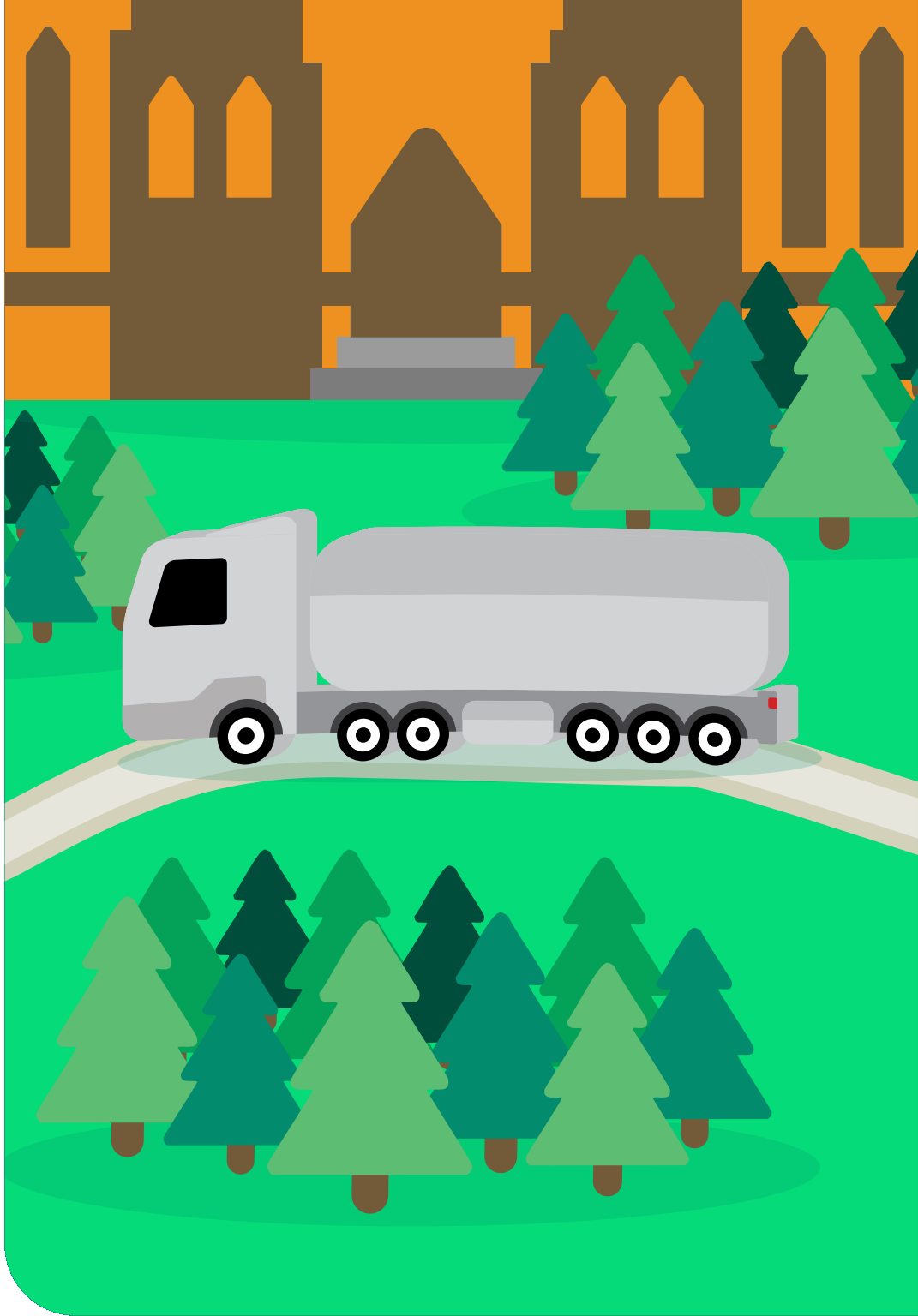
Verkeer (weg, water, spoor, lucht)

De regio Utrecht kent dagelijks een hoge mobiliteitsdruk afkomstig van:

- Het wegennet (A1, A2, A12, A28),
- De vaarwegen (Amsterdam Rijnkanaal, Lek, Lekkanaal)
- Het spoorwegnet
- Luchtverkeer van en naar Schiphol

Voor al deze transportbewegingen geldt dat deze bepaalde ongevalsfrequentie met zich meebrengen. Vanwege de grote drukte en vanwege bijzondere infrastructurele kunstwerken als knooppunten en kruispunten, tunnels, sluizen en stuwen hebben deze ongevallen potentieel verreikende en/of langdurige effecten, Vervoer van gevaarlijke stoffen kan deze effecten vergroten (zie ook verderop onder Incidenten met gevaarlijke stoffen).

Het netwerk van transportroutes als geheel is bovendien te beschouwen als kritieke infrastructuur, ook als er voor ieder afzonderlijk deel van het netwerk alternatieven bestaan. Uitval van kritieke infrastructuur kan aanzienlijke maatschappelijke schade veroorzaken, en verkeersongevallen gelden daarbij als belangrijke inleidende gebeurtenis. Uitval van weg- of spoorverbindingen raakt direct de bereikbaarheid van woon- en werklocaties.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar bestuursagenda

23

Ongevallen in tunnels – zoals de Leidsche Rijntunnel – zijn extra risicovol doordat voor deze routes minder alternatieven bestaan en omdat rook, hitte en stilstaand verkeer zich sneller kunnen ophopen. Tijdens brand en het vrijkomen van gevaarlijke stoffen neemt de zelfredzaamheid van weggebruikers snel af, wat tot grotere aantallen slachtoffers kan leiden. Ook op het water kunnen aanvaringen op knelpunten, zoals sluizen en bruggen, gevolgen hebben voor zowel beroepsvaart als recreatievaart. Luchtvaartincidenten komen in de regio weinig voor, maar vormen door de aanwezigheid van vliegroutes en frequent helikopterverkeer wel een restrisico, waarbij de impact afhankelijk is van de locatie en omstandigheden van het incident.

Ondanks deze risico's is de maatschappelijke risicobeleving laag. De meeste inwoners ervaren verkeersongevallen als een alledaags risico waarvan de gevolgen beperkt blijven. Grote incidenten tonen echter aan dat deze veronderstelling niet altijd overeenkomt met de werkelijkheid. Door de groei van mobiliteit, de toename van kwetsbare verkeersdeelnemers en extremere weersomstandigheden neemt de dynamiek verder toe. Hierdoor kunnen verstoringen in de afhandeling van verkeer makkelijker optreden en sneller escaleren.

Buisleidingen voor gevaarlijke stoffen

Onder de regio Utrecht loopt een fijnmazig netwerk van buisleidingen voor het transport van aardgas en andere gevaarlijke stoffen. Deze leidingen zijn onmisbaar voor de energievoorziening, maar kunnen leiden tot incidenten door beschadiging, veroudering of graafwerkzaamheden. Hoewel buisleidingongevallen weinig voorkomen, wijst de casuïstiek uit dat een lekkage of explosie lokaal tot ernstige gevolgen kan leiden, zeker in gebieden waar leidingen dicht langs bebouwing, infrastructuur of bedrijvigheid lopen.

Een buisleidingincident kan leiden tot evacuaties, afsluiting van percelen en onderbreking van leveringsstromen. Ook kan bodem- of waterverontreiniging optreden, wat herstelwerk langdurig en kostbaar maakt. De economische gevolgen blijven meestal lokaal, maar zijn voor getroffen bedrijven en bewoners substantieel. De maatschappelijke impact blijft vaak verband houden met de zichtbaarheid van het incident. Omdat leidingen zich grotendeels ondergronds bevinden, is de risicoperceptie laag; pas wanneer een incident zich manifesteert, ontstaat onrust of wantrouwen richting overheid en beheerder.

De komende jaren wordt de beweeglijkheid van dit risico groter door toenemende ruimtelijke druk, meer grondroeractiviteiten en eventuele veroudering van onderdelen van de ondergrondse infrastructuur. Dit maakt dat het risico weliswaar laagfrequent blijft, maar minder statisch en afhankelijker van zorgvuldig beheer en toezicht.

Brand in (complexe) gebouwen

Gebouwbranden behoren tot de meest herkenbare incidenttypen binnen de VRU. De meeste branden blijven beheersbaar, maar branden in hoogbouw, oude binnensteden, zorginstellingen en portiekwoningen kunnen snel complex worden en tot aanzienlijke schade leiden. Door de hoge bebouwingsdichtheid in onder andere Utrecht, Amersfoort en Veenendaal, de aanwezigheid van meerdere historische binnensteden, gecombineerd met oude bouwmaterialen, functiemenging en beperkte zelfredzaamheid, neemt de kans op complexe brandscenario's toe.

Een (complexe) gebouwbrand kan leiden tot langdurige uitval van belangrijke functies, schade aan woningen en bedrijvigheid en aanzienlijke kosten voor herstel. Rook, bluswater en verbrandingsresten kunnen bovendien ecologische schade veroorzaken. De maatschappelijke impact is vooral groot wanneer scholen, woongebouwen of zorginstellingen worden getroffen. Verlies van cultureel erfgoed kan bovendien onomkeerbaar zijn, vooral in historische binnensteden met kwetsbare panden en verouderde installaties.

De waarschijnlijkheid van gebouwbranden en de complexiteit ervan neemt toe door trends zoals de energietransitie, toepassing van nieuwe (brandbare) bouwmaterialen, batterijopslag, verduurzamingsprojecten en vergroening van gebouwen. Klimaatadaptieve maatregelen zoals groene daken en gevels brengen daarnaast risico's met zich mee voor overslag tussen gebouw en vegetatie. Hierdoor wordt de beheersbaarheid van branden uitdagender en groeit de behoefte aan preventieve maatregelen en integrale veiligheidsafwegingen.

Instortingen van bouwwerken

Gebouwinstortingen zijn zeldzaam, maar kunnen bij optreden grote gevolgen hebben voor slachtoffers, bedrijvigheid en de leefomgeving. De impact wordt bepaald door de functie van het gebouw en de hoeveelheid aanwezige personen. Instortingen kunnen voortkomen uit constructiefouten, veroudering, funderingsproblematiek of het gevolg zijn van andere factoren zoals brand of explosie. Het incident in de parkeergarage bij het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein laat zien hoe ontwerp- en toezichtfouten kunnen leiden tot grote schade en maatschappelijke onrust.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

24

De kans op instortingen is hoger in dichtbebouwde gebieden met oudere panden, funderingen op veen- of kleigronden en intensieve gebruiksfuncties. Deze vormen komen in onze regio inderdaad voor. Bodemdaling, droogte en klimaatverandering vergroten de druk op funderingen en daarmee de gevoeligheid voor constructieve problemen. Door de toename van hoogbouw groeit bovendien de complexiteit van draagconstructies, wat de gevolgen van falen groter maakt. Vooralsnog blijft de risicoperceptie laag, totdat schade zichtbaar wordt en onzekerheid ontstaat over veiligheid en toezicht.

Incidenten met gevaarlijke stoffen

Binnen de VRU bevinden zich diverse locaties waar chemische, biologische, radiologische of nucleaire stoffen worden opgeslagen of verwerkt. Bovendien worden deze stoffen ook vervoerd over wegen, spoorwegen en vaarwegen en door de lucht. Hoewel deze locaties en vervoersmiddelen aan strenge veiligheidsnormen voldoen, vormt de kans op vrijkomen van deze stoffen een aanhoudend risico. Een incident kan grote gevolgen hebben. Een ongecontroleerde emissie van een gevaarlijke stof kan leiden tot acute gezondheidsrisico's, langdurige verontreiniging van bodem of water en verstoring van de leefomgeving. Afzettingen, evacuaties en langdurige sanering zijn dan vaak noodzakelijk.

Een incident met gevaarlijke stoffen kan daarnaast grote economische schade veroorzaken doordat productieprocessen worden stilgelegd en ketens stilvallen. Ecologische schade kan blijvend zijn door de persistentie van stoffen in ecosystemen (zie ook: Chronische blootstellingen op pagina 17). Maatschappelijke onrust ontstaat vaak snel, doordat de risico's onzichtbaar en moeilijk te duiden zijn. De risicoperceptie rond gevaarlijke stoffen is daardoor structureel hoger dan bij veel andere risico's.

De beweeglijkheid van dit risico neemt toe door technologische ontwikkeling, digitalisering (waarbij cyberaanvallen impact kunnen hebben op veiligheidssystemen), klimaatverandering (bijvoorbeeld door hitte gevoelige installaties), en ruimtelijke verdichting waardoor risicolocaties dichter op de omgeving komen te liggen. Hierdoor neemt de onzekerheid toe en blijft blijvende aandacht nodig voor toezicht, incidentvoorbereiding en communicatie.

4.5 Maatschappij & nationale en internationale veiligheid

De risico's voor dit dreigingsthema wijken niet af van de landelijke risicoanalyse. De risico-ontwikkeling voor dit dreigingsthema hangt samen met de trends “toenemende digitale afhankelijkheid” en “toename maatschappelijke onrust en polarisatie”.

Openbare ordeverstoringen

Grootschalige openbare ordeverstoringen vormen een aantasting van het ordentelijk verloop van het maatschappelijke leven en kunnen ontstaan bij demonstraties, (voetbal) rellen, jaarwisselingsincidenten of acties gericht op vitale processen, zoals spoorbezettingen of blokkades van infrastructuur. Dergelijke situaties kunnen niet alleen de klassieke driehoekspartners raken, maar ook brede maatschappelijke sectoren, veiligheid en mobiliteit. De burgemeester en Hoofdofficier van Justitie vormen samen met de politie het gezag bij handhaving; de veiligheidsregio richt zich vooral op de bestrijding van gevolgen.

Steeds vaker heeft openbare orde een digitale component: online opruiing, snelle mobilisatie via sociale media, desinformatie en digitale radicalisering kunnen fysieke spanningen versterken of versnellen. Deze dynamiek komt vooral tot uiting in perioden met al bestaande maatschappelijke druk (zie ook: Toename van maatschappelijke onrust en polarisatie en Hybride dreigingen en militaire spanningen vanwege geopolitieke verschuivingen).

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

25

Hoewel maatschappelijke onrust soms ook constructieve vormen van betrokkenheid kan opleveren, worden grootschalige ordeverstoringen, mede door toenemende polarisatie en maatschappelijke onvrede, als steeds waarschijnlijker ingeschat. Inwoners binnen de Veiligheidsregio Utrecht ervaren spanningen tussen bevolkingsgroepen als zeer reëel.²⁹ Beelden van ongelijke behandeling en botsende normenkaders versterken deze gevoelens en vergroten de kans op escalatie. Daarbij worden ordeverstoringen steeds beweeglijker en moeilijker voorspelbaar: internationale gebeurtenissen kunnen lokaal doorwerken en groepen zoeken soms bewust naar ontwrichtende actievormen.

De digitale omgeving vergroot de onzekerheid verder, doordat online signalen niet altijd representatief zijn en mobilisatie moeilijk te duiden is (zie ook: Hybride dreigingen en militaire spanningen voortkomend uit geopolitieke verschuivingen). Veranderingen in wet- en regelgeving beïnvloeden daarnaast de ruimte voor optreden en handhaving. In samenhang maken deze maatschappelijke, digitale en juridische factoren openbare ordeverstoringen tot een dynamisch en lastig stuurbaar risico.

Verstoring publieksveiligheid evenementen

Jaarlijks vinden er tientallen grote evenementen plaats in de regio Utrecht. Vergunde en toegestane bijeenkomsten, zoals evenementen, maar ook demonstraties en andere publieke activiteiten, kunnen onder bepaalde omstandigheden leiden tot een verstoring van de publieksveiligheid. De risico's variëren van acute incidenten zoals vechtpartijen of onverwachte weersomstandigheden, tot structurele druk door grote bezoekersaantallen, verkeersstromen of de gevolgen van alcohol- en middelengebruik. Ook terugkerende momenten zoals de jaarwisseling brengen verhoogde kans op incidenten met zich mee.

Dergelijke verstoringen kunnen snel escaleren en leiden tot letsel, schade, overbelasting van hulpdiensten of zelfs grootschalige ontruiming. Bovendien hebben verstoringen vaak een sterk effect op openbare orde, beleving van veiligheid en legt het druk op de hulpverleningsdiensten en de zorgketen. Voor de regio vraagt dit om continue monitoring, goede risico-inschatting vooraf en een nauwe samenwerking tussen gemeenten, organisatoren en hulpdiensten om tijdig in te grijpen en gevolgen te beperken.

²⁹ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

³⁰ NCTV, Landelijk Crisisplan Extreem Geweld en Terrorisme.

Ramp op afstand

Gebeurtenissen of incidenten buiten de regio of in het buitenland kunnen significante impact hebben op de veiligheid in de eigen regio. Voorbeelden hiervan zijn het neerstorten van vlucht MH-17, aanslagen of natuurrampen in het buitenland en de explosie aan de Tarwekamp in Den Haag in 2024. Deze impact kan zich op verschillende manieren manifesteren: van de komst van ontheemden door natuurrampen of vluchtelingen door oorlogsgeweld, tot verhoogde maatschappelijke onrust door mediaberichtgeving. Dergelijke gebeurtenissen leiden vaak tot landelijke of regionale opschaling, bijvoorbeeld vanwege identificatieprocessen, opvang van nabestaanden, psychosociale hulpverlening of verhoogde druk op bestuurlijke en communicatieve capaciteit. Daarnaast kunnen incidenten elders leiden tot maatschappelijke onrust binnen de regio, waarbij emoties, solidariteit en soms polarisatie zichtbaar worden in het publieke domein en op sociale media.

Ook kan de aandacht van landelijke en regionale media de informatiestromen en verwachtingen richting de veiligheidsregio vergroten, waardoor bestuurlijke en operationele organisaties worden belast met duiding, monitoring, omgevingsbewustzijn en aanvullende preparatie. Hoewel de feitelijke dreiging buiten Utrecht ligt, kan de indirecte impact op inwoners, bestuur, crisiscommunicatie en zorgketens aanzienlijk zijn.

Extreem geweld en terrorisme

Extreem geweld is het aanwenden van geweld dat als extreem kan worden betiteld door het overweldigende karakter van de gebruikte geweldsmiddelen, door de maatschappelijk gezien afschrikwekkende wijze waarop geweld wordt toegepast en/of door de intentie van de daders zo veel mogelijk slachtoffers te maken.³⁰ Extreem geweld blijft een reëel risico voor Nederland, en dus ook voor de regio Utrecht. De aard van dit risico is dynamisch en kan variëren van (grootschalige) acties of aanslagen vanuit georganiseerde groeperingen tot incidenten vanuit individuen (met bijvoorbeeld onbegrepen gedrag).

Extremisten worden vaker gedreven door een combinatie van persoonlijke en maatschappelijke grieven en ideologie; soms vormt geweldslust zelf of de hang naar (online) status die via geweld kan worden verkregen, de drijfveer om geweld te gebruiken ('saladebar-extremisme'). Daarnaast wordt extreem geweld ook ingezet als onderdeel van criminele activiteiten.

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Kenmerken van onze regio

3 Trends in de Risico-ontwikkeling

4 Risicobeeld per dreigingsthema

5 Risicofocusgebieden

6 Van risicoprofiel naar bestuursagenda

26

Terrorisme vormt één van de mogelijke verschijningsvormen van extreem geweld. Het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) uit december 2025 schetst dat de terroristische dreiging in Nederland substantieel is en er daarmee een reële kans is dat een aanslag in Nederland zal plaatsvinden. Deze dreiging komt uit verschillende hoeken: jihadisme en radicale islam, rechts-terrorisme en -extremisme, anti-institutioneel terrorisme en extremisme, links-extremisme.

Inlichtingendiensten geven aan dat de dreiging steeds onvoorspelbaarder en lastiger te onderkennen is. Deze onvoorspelbaarheid wordt versterkt doordat de motieven om al dan niet over te gaan op geweld onduidelijker worden. Statelijke actoren kunnen een rol spelen in de verharding van standpunten en de radicalisering van individuen (zie ook: Hybride dreigingen en militaire spanningen vanwege geopolitieke verschuivingen).

Digitale ontwrichting

Het digitale landschap wordt steeds complexer en meer onderling verweven. Nederland is afhankelijk van digitale systemen en diensten, waardoor zowel moedwillige cyberaanvallen als niet moedwillige digitale verstoringen grote gevolgen kunnen hebben voor maatschappelijke processen. Zowel statelijke actoren als cybercriminelen (en vermengingen hiertussen) voeren cyberaanvallen uit op Nederlandse doelen en/of raken Nederlandse belangen³¹. Naast aanvallen, komt digitale ontwrichting ook voort uit softwarefouten, storingen in datacenters of andere vormen van technisch falen in digitale systemen.

Door de sterke interactie binnen het digitale ecosysteem kan elke verstoring, ongeacht de oorzaak, zich snel verspreiden en maatschappelijke en fysieke effecten veroorzaken. De afhankelijkheden tussen sectoren, overheden en organisaties maken dat de totale weerbaarheid wordt bepaald door de zwakste schakel. Hierdoor is het complex om de dreiging van cyberaanvallen én de impact van onbedoelde digitale verstoringen volledig te mitigeren.

De waarschijnlijkheid van cyberaanvallen neemt toe door de professionalisering van criminele netwerken en de strategische inzet van digitale middelen door statelijke actoren, waardoor aanvallen structureel, geautomatiseerd en goed georganiseerd zijn.

Door de sterke digitale afhankelijkheden bestaat daarnaast ook een aanzienlijk risico op niet opzettelijke verstoringen. Toch is de risicobeleving bij organisaties en inwoners vaak lager dan het feitelijke risico, omdat cyberdreigingen minder zichtbaar zijn en pas merkbaar worden wanneer de schade al optreedt. Desondanks denkt 85 procent van de inwoners in de regio Utrecht dat het zeer waarschijnlijk is dat cyberdreigingen zich voordoen in Nederland.³²

Tenslotte is het digitale dreigingslandschap zeer beweeglijk: technologische innovaties, nieuwe aanvalstechnieken, geopolitieke verschuivingen en ontwikkelingen zoals AI en kwantumcomputing zorgen voor voortdurend veranderende kwetsbaarheden. Zowel bij moedwillige als niet moedwillige incidenten is er vaak onzekerheid over herkomst, motief, impact en duur, terwijl ook mitigatiemaatregelen snel verouderen. Hierdoor wordt digitale ontwrichting steeds meer een alledaags risico en vraagt het om een adaptieve aanpak waarbij risico's en maatregelen continu worden herijkt.

³¹ NCTV, Cybersecuritybeeld Nederland 2025: Riskante mix in een onvoorspelbare wereld.

³² NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

5. Risicofocusgebieden

Algemeen

In de Veiligheidsregio Utrecht liggen vijf risicofocusgebieden, aangewezen in het RRP 2019:

1. Transport van gevaarlijke stoffen over de grote vaarwegen
2. Stationsgebied Utrecht
3. Utrecht Science Park
4. Utrecht Science Park Bilthoven (het voormalige RIVM-terrein)
5. De Utrechtse Heuvelrug.

In risicofocusgebieden is sprake van complexiteit en onzekerheid. Deze kunnende volgende aspecten betreffen:

- bestuurlijke, ambtelijke en private omgeving van stakeholders, actoren en belanghebbenden;
- aard en omvang van het risico.

Voor ieder risicofocusgebied is een coördinator aangewezen, die als taak heeft om de complexiteit in kaart te brengen en waar mogelijk te reduceren, en de onzekerheid over het risico te expliciteren en aan te pakken door het ontwikkelen van methoden voor monitoring van relevante aspecten van de situatie in ieder gebied³³.

Aan deze activiteiten gaat vaak een inhaalslag vooraf, waarin de complexiteit en onzekerheid in het gebied in kaart worden gebracht en een eerste staat wordt opgemaakt van de veiligheidssituatie en het stakeholdernetwerk. In december 2025 heeft het algemeen bestuur kennisgenomen van de staat van de risicofocusgebieden in mei van dat jaar. Ten opzichte van de staat in mei 2025 zijn in het eerste kwartaal van 2026 geen wijzigingen opgetreden.

Voortzetting van de coördinatie-taken

In 2025 hebben de coördinatoren gezamenlijk een rapport opgeleverd waarin zij deze methodiek van het werken met risicofocusgebieden hebben vastgelegd en de staat van de werkzaamheden beschreven. Op basis van de bevindingen in dit rapport zal de VRU de bestaande risicofocusgebieden handhaven voor de komende beleidsperiode. Er bestaat op dit moment geen aanleiding voor het aanwijzen van nieuwe risicofocusgebieden. De coördinatoren van de risicofocusgebieden hun werkzaamheden dus voortzetten. De planning zal worden opgenomen in de jaarplannen van de VRU.

Overzicht van de risicofocusgebieden

Transport van gevaarlijke stoffen over de grote vaarwegen

De onzekerheid en complexiteit in dit gebied komen voort uit de grote mogelijke omvang van incidenten met schepen, het complexe netwerk van overheids-stakeholders en de ruimtelijke ontwikkelingen langs de oevers.

De monitoring richt zich daarom op:

1. Het aantal transportbewegingen met schepen met gevaarlijke stoffen (trendanalyse); dit heeft sinds het begin van de monitoring in 2016 geen toename van betekenis laten zien.
2. Het aantal woningen en het aantal utiliteitsgebouwen met een gebruiksoppervlakte van meer dan 1000 m² binnen de afstand waar “gemiddelde schade” kan optreden als gevolg van een ongeval op de vaarweg (telling op basis van de Kernregistratie Objecten); in de afgelopen monitoringsperiode is het aantal bouwwerken langs de oever niet significant toegenomen.
3. Stand van de planvorming (Incidentbestrijdingsplan Vaarwegen): Er bestaat een actueel Incident Bestrijdings Plan voor de vaarwegen, waarin ook het transport van gevaarlijke stoffen over de grote vaarwegen is begrepen.

³³ Rhoen e.a., Risicofocusgebieden.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar bestuursagenda

28

Stationsgebied Utrecht

De onzekerheid en complexiteit in dit gebied komen voort uit de ruimtelijke nabijheid van grote groepen mensen (reizigers, winkelend publiek, evenementen), een omvangrijke groep van publieke en private stakeholders en een belangrijk knooppunt voor goederenvervoer per spoor. Het gebied is een complex samenstel van specifieke toegangsmogelijkheden en brandbeveiligingsvoorzieningen, wat incidentbestrijding complex maakt.

De monitoring richt zich daarom op:

1. De staat van de fysieke veiligheid in het gebied, op basis van de adviestaak van de VRU, de vergunningverlening door het bevoegd gezag en de naleving van wettelijke voorschriften; door risicogericht adviseren, gericht toezicht en commitment van de stakeholders is het veiligheidsniveau in het gebied al geruime tijd op een goed niveau.
2. De mate van betrokkenheid van het stakeholdernetwerk in het Stationsgebied en de bereidheid om samen te werken aan permanente handhaving en verbetering van het veiligheidsniveau; de coördinator leidt goed bezocht periodiek overleg van stakeholders. Deze stakeholders laten een goed niveau van betrokkenheid zien. Het succes van dit overleg is een belangrijk element van het beheersen van de complexiteit in het gebied.

Utrecht Science Park

De onzekerheid en complexiteit in dit gebied komen voort uit het groot aantal mensen dat in dit gebied studeert, woont en werkt, een beperkt aantal mogelijkheden om het terrein te bereiken of te verlaten en een aantal stakeholders van grote omvang met een grote interne complexiteit. De inventarisatie en analyse van het fysieke risico is afgerond in 2025.

De huidige inspanningen zijn daarom vooral gericht op het verhogen van de kwaliteit van, en de betrokkenheid in het stakeholdernetwerk. Deze hebben in de afgelopen periode beide een stijgende lijn laten zien.

De ontwikkeling van de monitoring van de complexiteit en de veiligheidskenmerken wordt de komende periode doorgezet.

Utrecht Science Park Bilthoven

De onzekerheid en complexiteit in dit gebied komen voort uit de essentiële activiteiten op het terrein (vaccinontwikkeling en -productie en – vooralsnog – de aanwezigheid van het RIVM), onder een complex vergunningenregime en met bijzondere (chemische en biologische) risico's voor hulpverleners tijdens de incidentbestrijding.

De vereiste monitoring is beperkt van omvang en heeft vooral betrekking op de betrokkenheid van stakeholders en crisispartners tijdens de voorbereidings- en planvormingsfase van de crisisbeheersing en de toekomstbestendige vernieuwing van het regime van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de activiteiten op het terrein.

In de periode sinds 2023 heeft deze monitoring naar tevredenheid van alle betrokkenen plaatsgevonden. Ook vinden er regelmatig oefeningen plaats op het terrein, waarbij de samenwerking tussen de brandweer en de bedrijfsnoodorganisatie van het terrein aan de orde komen.

Utrechtse Heuvelrug

De onzekerheid en complexiteit in dit gebied komen voort uit de aanwezigheid van natuurwaarden, recreatieterreinen, woonkernen, grote aantallen recreanten en een beperkte bereikbaarheid tijdens grote drukte.

De monitoring van het risico en de complexiteit worden ontwikkeld in het programma “Gezamenlijke aanpak natuurbrandbeheersing”, het meest recent op 2 december 2024. Na afloop van het programma wordt de inrichting van de monitoringstaak opnieuw overwogen.

6. Van risicoprofiel naar bestuursagenda

De VRU werkt risicogericht.³⁴ Daarmee brengen we focus aan op de thema's en risico's die van belang zijn voor onze regio en kiezen we gericht op welke risico's we invloed willen uitoefenen. Het Regionaal Risicoprofiel (RRP) vormt daarmee de basis voor de bestuursagenda van de VRU, die in 2027 zal worden opgesteld.

In het RRP van 2023 is geconstateerd dat de klassieke flitsramp zich nog steeds kan voordoen, maar dat er meer en meer sprake zal zijn van langdurige crises. Ten opzichte van 2023 is het risicobeeld complexer en minder voorspelbaar geworden. Dit komt door de stapeling van dreigingen. Er is ook een toenemende verwevenheid van kritieke systemen, waardoor het risico op uitval van vitale infrastructuur is vergroot. Daarnaast zien we dat de effecten van een verstoring steeds vaker niet beperkt zullen blijven tot de eigen regio, maar tot ver daarbuiten voelbaar kunnen zijn.

Op basis van dit risicobeeld worden in de bestuursagenda keuzes gemaakt ten aanzien van prioritering en de inzet van capaciteit. Keuzes zijn nodig, omdat het niet altijd mogelijk zal zijn de risico's aan de voorkant te beïnvloeden. Het is noodzakelijk ons voor te bereiden op een (langdurige) ontwrichting van het dagelijks leven. Er zal een groter beroep gedaan worden op de weerbaarheid van de samenleving.

Uit dit geactualiseerde RRP komen de thema's naar voren die we betrekken bij het opstellen van de bestuursagenda. In het bijzonder valt de toegenomen hybride dreigingen op en de militaire spanningen die voortkomen uit geopolitieke verschuivingen. Hieruit volgt een toenemende (cyber-)dreiging en vergroot risico op uitval van vitale voorzieningen. We zien ook dat ontwikkelingen ervoor zorgen dat risico's zich in ernst ontwikkeld hebben. Denk hierbij aan klimaatverandering en het hiermee gepaard gaande risico op natuurbrand en overstroming.

De VRU actualiseert op basis van dit RRP periodiek het regionaal crisisplan (huidige versie 2024).³⁵ Het regionaal crisisplan is, naast het RRP en de bestuursagenda, het derde wettelijke voorgeschreven plan voor de veiligheidsregio.³⁶ Het crisisplan beschrijft de organisatiestructuur voor de operationele aansturing bij rampen en crises.

Dit RRP kan door gemeenten en andere veiligheidspartners gebruikt worden als basis voor beleid. Het RRP biedt inzicht in de regionale risico's, dit kan worden vertaald naar concrete maatregelen en prioriteiten op lokaal niveau. Met een gezamenlijke inzet kan effectief invulling worden gegeven aan risicobeheersing in onze regio.

³⁴ Veiligheidsregio Utrecht, Bestuursagenda VRU 2024-2027, 15.

³⁵ Veiligheidsregio Utrecht, Regionaal Crisisplan VRU 2023-2027 (tussentijdse actualisatie 2025).

³⁶ Wet veiligheidsregio's.

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar bestuursagenda

30

Literatuurlijst

Aartsma, Koen, Liam Klein, en Chiara Schrader.

Geopolitiek changement op het wereldtoneel. Een foresightstudie. Clingendael Strategische Monitor 2025-2030. Clingendael, 2025.

https://www.clingendael.org/sites/default/files/2025-01/Clingendael_Strategische_Monitor_2025_2030.pdf.

Analistennetwerk Nationale Veiligheid.

Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid. RIVM, 2022.

<https://www.nctv.nl/documenten/2022/09/26/rijksbrede-risicoanalyse-nationale-veiligheid>.

Analistennetwerk Nationale Veiligheid.

Trendanalyse Nationale Veiligheid 2024, Hoofdrapport: Stapeling van dreigingen in tijden van onzekerheid. 2024.

<https://www.rivm.nl/nationale-veiligheid/actuele-analyses/trendanalyse-nationale-veiligheid-2024>.

Bekkers, Frank, Rob de Wijk, Jesse Kommandeur, en Ron Stoop. Chaos, Orde en Machtspolitiek.

HCSS Strategische Monitor 2025. The Hague Centre for Strategic Studies, 2024.

Bokhove, Marc, Niels van de Velde, en Max Knegt.

Risicoprofiel Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen Veiligheidsregio Utrecht. Veiligheidsregio Utrecht, 2025.

Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio.

Zorgrisicoprofiel regio Utrecht 2023. Samenwerken in de geneeskundige keten.

Versie 1.1. Veiligheidsregio Utrecht, 2023.

Kox, Linda, Esther Van Asselt, Marcel Melgelers, en Mark Levisson.

Verkenning van de potentiële effecten van klimaatverandering op de voedselveiligheid in Nederland: Mogelijke kennisleemtes in de borging van de voedselveiligheid. Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, 2025.

<https://www.nvwa.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/eten-drinken-roken/overige-voedselveiligheid/publicaties/verkenning-van-potentiele-effecten-klimaatverandering-op-voedselveiligheid/verkenning-van-de-potenti%C3%ABle-effecten-van-klimaatverandering-op-de-voedselveiligheid-in-nederland.pdf>.

Nadia Bloemendaal, Maarten Boonekamp, Bram van Duinen, e.a. Een Extreem Rapport.

Extreem weer in tijden van klimaatverandering. KNMI, 2025.

<https://www.knmi.nl/een-extreem-rapport/>.

NCTV.

Cybersecuritybeeld Nederland 2025: Riskante mix in een onvoorspelbare wereld. Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2025.

<https://www.nctv.nl/documenten/2025/11/26/cybersecuritybeeld-nederland-2025>.

NCTV.

‘Denk Vooruit’.

www.denkvooruit.nl.

NCTV.

Landelijk Crisisplan Extreem Geweld en Terrorisme. Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023.

<https://www.nctv.nl/documenten/2023/10/10/landelijk-crisisplan-extreem-geweld-en-terrorisme>.

NCTV.

Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025. Ipsos I&O, 2025.

<https://www.nctv.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/11/25/risico-en-crisisbarometer-najaar-2025/ipsos-i-o-rapport-rcb-najaar-2025-definitief-digitoegankelijk.pdf>.

Nieuwenhuijze, Martijn van, Mark Chrisstoffels, Roel Kouwen, en Marijke Hamelers.

Regionaal Risicoprofiel waterongevallenbestrijding. Antea group, 2018.

Provincie Utrecht.

Programma Versnelling Woningbouw 2025-2028. Utrecht, 2025.

<https://www.versnellingwoningbouw.nl/sites/versnellingwoningbouw/files/2025-03/Programmaplan%20Versnelling%20Woningbouw%202025-2028.pdf>.

Regio Amersfoort en Provincie Utrecht.

Woondeal 2022-2030 Regio Amersfoort. 2023.

<https://www.volkshuisvestingnederland.nl/documenten/2023/04/21/woondeal-utrecht>.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Inleiding

2

Kenmerken van onze regio

3

Trends in de
Risico-ontwikkeling

4

Risicobeeld per
dreigingsthema

5

Risicofocusgebieden

6

Van risicoprofiel naar
bestuursagenda

31

**Veiligheidsregio
Utrecht**

Rhoen, M., P. Blokker, J. Keyser, H. Nederhoff, en R. Willemze. Risicofocusgebieden.

Beheersing van complexiteit en onzekerheid in gebieden met bijzondere risico's.
Vastgesteld DB VRU 17 november 2025. Veiligheidsregio Utrecht, 2025.

Ridder, Josje den, Sander Kunst, en Emily Miltenburg.

Burgerperspectieven bericht 3 2025. Thema: maatschappelijk onbehagen. Sociaal en Cultureel Planbureau, 2025.

<https://www.scp.nl/documenten/2025/10/20/burgerperspectieven-2025-bericht-3>.

Ten Dam, Merijn, Samantha Daniels, en Ernst Brainich.

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing Bevoegdhedenschema 10 – Drinkwater, levensmiddelen, diervoeders, biologische agentia. Handboek. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/04/202504-NIPV-BVS10-Drinkwater-en-voeding.pdf>.

TenneT.

‘Krachtige interventies in Flevopolder, Gelderland en Utrecht nodig om aansluitstop voor kleinverbruik te voorkomen’. TenneT, 12 februari 2026.

<https://www.tennet.eu/nl/nieuws/krachtige-interventies-flevopolder-gelderland-en-utrecht-nodig-om-aansluitstop-voor-kleinverbruik-te-voorkomen>.

Utrecht10, Provincie Utrecht, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en Regioplatform Woningcorporaties Utrecht.

Woondeal 2022-2030 Regio U10. 2023.

<https://www.volkshuisvestingnederland.nl/documenten/2023/04/21/woondeal-utrecht>.

Vandenbergh, Goele.

‘Noodpakket niet voldoende voor mensen met beperking’. Iederin, 23 december 2025.

<https://iederin.nl/in-de-media-noodpakket-niet-voldoende-voor-mensen-met-beperking/>.

Veiligheidsregio Utrecht.

Bestuursagenda VRU 2024-2027. Beleidsplan in de zin van de Wet veiligheidsregio's art. 14. Veiligheidsregio Utrecht, 2023.

Veiligheidsregio Utrecht.

Dekkingsplan brandweezorg Veiligheidsregio Utrecht op basis van gebiedsgerichte opkomsttijden. Veiligheidsregio Utrecht, 2025.

https://vru-prod-minio.fourdigits.nl/media/documents/2040646_Dekkingsplan_VRU.pdf.

Veiligheidsregio Utrecht.

Regionaal Crisisplan VRU 2023-2027 (tussentijdse actualisatie 2025). Crisisplan in de zin van artikel 16 Wet veiligheidsregio's. Veiligheidsregio Utrecht, 2023.

Veiligheidsregio Utrecht.

Visie op het versterken van Veerkracht. Veiligheidsregio Utrecht, 2024.

Veiligheidsregio Utrecht.

Visie op Hulpverlening. Van basisbrandweezorg tot specialisme. Veiligheidsregio Utrecht, 2025.

Wet veiligheidsregio's, § Artikel 16 (2010).

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0027466/2025-07-01>.

Wilson, Andrew.

Political Technology: The Globalisation of Political Manipulation. 1ste dr. Cambridge University Press, 2023.

<https://doi.org/10.1017/9781009355308>.

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Versie: 1.0

Datum: 25-03-2025

Auteurs:

Saskia Bartel, Larissa Bril, Marcel Hilhorst,
Michiel Rhoen, Niels van der Velde

behorende bij het Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Klik hier om te starten met lezen

Versie: 1.0

Datum: 25-03-2025

Auteurs:

Saskia Bartel, Larissa Bril, Marcel Hilhorst,
Michiel Rhoen, Niels van der Velde

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

Inhoud

1 Selectie thema's

3

2 Uitwerking risico's

5

2.1 Natuur en Klimaat

5

2.1.1 Extreme weersomstandigheden

5

2.1.2 Natuurbranden

9

2.1.3 Overstromingen

13

2.1.4 Aardbevingen

17

2.1.5 Plantenziekten en dierziekten

17

2.2 Gezondheid

17

2.2.1 Verstoring zorgcontinuïteit

17

2.2.2 Humane infectieziekten

18

2.2.3 Chronische blootstellingen

19

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

20

2.3.1 Verstoring elektriciteitsvoorziening

21

2.3.2 Verstoring brandstofvoorziening

23

2.3.3 Verstoring gas- en warmtevoorziening

24

2.3.4 Verstoring data en telecommunicatie

25

2.3.5 Verstoring drinkwatervoorziening

27

2.3.6 Verstoring afhandeling verkeer en vervoer

28

2.3.7 Verstoring afhandeling voedselvoorziening

29

2.3.8 Verstoring afvalverwerking

29

2.3.9 Verstoring rioolwaterzuiveringsvoorziening

30

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

31

2.4.1 Verkeersongevallen weg/water/lucht/spoor

31

2.4.2 Incidenten in tunnels

34

2.4.3 Ongeval buisleidingen

35

2.4.4 (Complexe) gebouwbranden

38

2.4.5 Instortingen gebouwen

41

2.4.6 Ongeval gevaarlijke stoffen (stationair)

43

2.5 Maatschappij

47

2.5.1 Openbare ordeverstoringen

47

2.5.2 Verstoring publieksveiligheid evenementen

48

2.5.3 Ramp op afstand

49

2.5.4 Extreem geweld en terrorisme

49

2.5.5 Digitale ontwijking

51

Literatuurlijst

53

1 Selectie thema's

Het projectteam heeft gewerkt volgens de handleiding Regionale Risico-inventarisatie en -analyse van het NIPV. Dit document is gedurende de looptijd van dit project gewijzigd, maar het einddocument is opgesteld aan de hand van de vastgestelde versie door de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV). De risico-inventarisatie heeft plaatsgevonden aan de hand van de "Geïntegreerde groslijst risicotypen RRI&A en informatiemodel versie 26 januari 2026". Deze groslijst is gedurende het project geactualiseerd, waarna het projectteam de laatste versie van de lijst heeft gebruikt voor de selectie van de thema's en risicotypen. De onderdelen die in de groslijst niet als risico in de RRI&A zijn aangemerkt of buiten de scope van het RRP vallen zijn niet meegenomen in de analyse fase van het RRP.

Niet ieder risico uit de groslijst is volledig uitgewerkt. Een deel van de risico's is beperkt uitgewerkt op basis van een eerste indicatie en capaciteit. Het gaat hierbij om de volgende risico's:

- Aardbevingen
- Plagen, planten- en dierziekten
- Zorgcontinuïteit
- Chronische blootstellingen
- Verstoring afhandeling verkeer en vervoer
- Verstoring afhandeling voedselvoorziening
- Verstoring afvalverwerking
- Verstoring publieksveiligheid evenementen
- Ramp op afstand

Thema

Crisistypen

Natuur & Klimaat

Extreme weersomstandigheden
Natuurbranden
Overstromingen
Aardbevingen
Plagen en plantenziekten
Dierziekten

Gezondheid

Zorgcontinuïteit
Infectieziekten
Chronische blootstellingen

Continuïteit Vitale voorzieningen

Verstoring elektriciteitsvoorzieningen
Verstoring brandstofvoorziening
Verstoring gas/warmtevoorziening
Verstoring data en telecommunicatie
Verstoring drinkwatervoorziening
Verstoring afhandeling verkeer en vervoer
Verstoring afhandeling voedselvoorziening
Verstoring afvalverwerking
Verstoring rioolwaterzuiveringsvoorziening

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

4

Veiligheidsregio
Utrecht

Thema	Crisistypen
Fysieke leefomgeving en milieu	Verkeersongevallen weg, water, lucht, spoor en incidenten in tunnels Branden gebouwde omgeving, Instortingen gebouw, ongeval buisleidingen, ongeval gevaarlijke stoffen (stationair)
Maatschappij	Openbare ordeverstoringen, Verstoring publieksveiligheid evenementen Ramp op afstand Extreem geweld en terrorisme Digitale ontwijking

Elk risico wat breed is uitgewerkt is volgens de volgende opzet:

- Beschrijving van de kenmerken
- Beschrijving van de analyse
 - Impact
 - Waarschijnlijkheid en beleving
 - Bewegelijkheid en onzekerheden
- Conclusie

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.1.1 Extreme weersomstandigheden

Beschrijving kenmerken

Het klimaat wordt beschreven via gemiddelden en uitersten, veelal over een tijdsspanne van 30 jaar. De uitersten van ons klimaat zijn de extreme weersomstandigheden waar dit deel over gaat. Hierbij gaan we uit van de volgende definitie:

Weersomstandigheden die grote fysieke of maatschappelijke gevolgen. Deze weersomstandigheden kunnen verschillende vormen aannemen: aanhoudende droogte, regen, kou, sneeuw, ijzel of juist korte hevige regenval, (val)wind of onweer. Dit kan leiden tot gewonden, of beschadiging van huizen, natuur en landbouw.

De VRU onderscheidt hierbij verschillende incidenttypen:

- Extreme kou, sneeuw en gladheid
- Extreme hitte
- Extreme droogte
- Extreme neerslag
- Extreme windhozen en zware storm

Het KNMI geeft bij verwachte extreme weersomstandigheden weerswaarschuwingen af door middel van kleurcodes (geel, oranje & rood). Hiervoor heeft het KNMI drempelwaarden opgesteld. Het KNMI geeft waarschuwingen per provincie.

Extreme kou, sneeuw en gladheid

2026 begon met een koude week met meerdere ijsdagen en veel sneeuw. Het KNMI gaf meerdere malen en dagen 'code geel' en 'code oranje' af voor vrijwel heel Nederland. Kou, sneeuw, ijzel, bevriezing en gladheid ontregelden het dagelijkse leven. Vliegvelden schrapten vluchten, door het hele land ontstonden ongevallen met meerdere doden en gewonden tot gevolg. Supermarkten met lege schappen doordat de bevoorrading niet kon komen. Grote winkelketens zijn gesloten vanwege de hoeveelheid sneeuw op het dak en een sporthal stort zelfs in.

Extreme kou kan het dagelijks leven flink verstoren, vooral in combinatie met sneeuw en gladheid. Het KNMI spreekt van een ijsdag wanneer de maximumtemperatuur in De Bilt niet boven de 0°C uitkomt. Gemiddeld heeft De Bilt 6 ijsdagen per jaar. Een koudegolf heeft minimaal vijf ijsdagen en minimaal drie dagen met een minimumtemperatuur lager dan -10°C. De laatste koudegolf in Nederland dateert uit 2012¹.

¹ Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport, 30.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

6

In 'Een extreem rapport' geeft het KNMI² aan dat de kans op extreme kou afneemt. Door de opwarming van het klimaat wordt extreme kou in Nederland zeldzamer, maar het blijft mogelijk.

Extreme hitte

Een hittegolf is volgens het KNMI een reeks van vijf zomerse dagen (>25°C) waarvan minimaal drie tropische (>30°C). Hite is voornamelijk een bedreiging voor inwoners met een kwetsbare gezondheid. Tijdens de hittegolf van augustus 2020 was er een oversterfte van ruim 500 mensen ten opzichte van de weken ervoor. In 70% van de sterfgevallen ging het om mensen die gebruikmaakten van langdurige zorg³. Hite heeft geografisch gezien andere effecten. De bebouwde omgeving absorbeert veel van de inkomende zonnestraling, hierdoor warmt de omgeving snel op en houdt deze hite vast. Dit noemt men het Stedelijk Hite-eiland Effect. In het landelijk gebied is meer vegetatie, hierdoor ontstaat meer verkoeling door verdamping⁴. Tijdens perioden van extreme hite zoeken mensen verkoeling op in de vorm van natuur en/of (zwem)water. Hierdoor ontstaat druk op deze natuurgebieden, ook verdrinken meer mensen tijdens een hete periode

Hite heeft effect op:

- gezondheid(-szorg);
- infrastructuur;
- leefomgeving;
- natuur en milieu;
- en (drink-)waterbeschikbaarheid.

Sinds het begin van de metingen (1901) heeft het KNMI 32 hittegolven geteld. De helft hiervan heeft plaatsgevonden in de laatste 25 jaar. Ook het aantal dubbele hite golven (twee losse hittegolven in één jaar) neemt toe⁵. Waar begin vorige eeuw de temperatuur van 40°C als vrijwel onmogelijk werd gehouden

² Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport, 30.

³ Centraal Bureau voor de Statistiek, 'Tijdens hittegolf vooral meer sterfte in langdurige zorg'.

⁴ Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport, 12.

⁵ KNMI, 'Hittegolven'.

⁶ Bessembinder e.a., KNMI'23 Klimaatscenario's voor Nederland.

⁷ Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie e.a., 'Standaarden voor de stresstest wateroverlast'.

⁸ Beleidstafel wateroverlast en hoogwater, Voorkomen kan niet, voorbereiden wel: allemaal aan de slag.

Extreme droogte

Droogte ontstaat doordat gedurende langere tijd meer water verdampt dan dat er water bij komt, minder neerslag valt dan normaal of beide. In de herfst en winter valt meer neerslag dan water verdampt, in de zomer is dit andersom. Hierdoor ontstaat een neerslag tekort. De kans op extreme droogte neemt toe volgens de klimaatscenario's van het KNMI⁶.

Droogte heeft effect op:

- Waterveiligheid, -kwaliteit, -kwantiteit
- Natuurbrandrisico
- Landbouw
- Scheepvaart
- Gezondheid

Droogte kan onder andere leiden tot onvoldoende koelwater, verzakkingen van bebouwing, uitdroging van natuur in stedelijk gebied en oogstschade

In geval van hevige neerslag na een droge periode ontstaat de kans op wateroverlast, omdat de neerslag slecht infiltreert in droge grond. De zomers van 2018, 2019, 2020, 2022 en 2025 waren zeer droog. In het geval van droogte kunnen lokaal grote verschillen zijn. In de regio Utrecht is de Utrechtse Heuvelrug erg gevoelig voor droogte. Ook zorgt droogte in de veenweidegebieden voor bodemdaling.

Extreme neerslag

Extreme neerslag komt in verschillende vormen voor. Langdurige neerslag over meerdere dagen, of piekneerslag in een klein gebied in korte tijd. Door de diversiteit aan verschijningsvormen is geen definitie te geven aan extreme neerslag. Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) houdt in haar stresstesten de buien van 70mm en 140mm in twee uur aan⁷. In de bovenregionale stresstesten voeren de provincies berekeningen uit op de effecten van de bui (200mm in 48 uur) die in 2021 in Limburg leidde tot grootschalige wateroverlast en overstromingen⁸.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

7

Zowel kortdurende hevige als langdurige neerslag kan leiden tot wateroverlast. Wateroverlast kan verschillende soorten onveiligheid veroorzaken⁹:

- Levensgevaar
- Onveilige leefomgeving
- Maatschappelijke ontwrichting
- Fysieke gezondheidsklachten
- Mentale gezondheidsklachten
- Financiële onzekerheid

Juni 2020 komen hevige regen- en onweersbuien over de regio Utrecht. De hele regio heeft last van wateroverlast door ondergelopen straten, kelders en komt het afvalwater terug via de toiletten in de gebouwen. De hulpdiensten zijn druk met hulpverlening en vragen inwoners alleen te bellen bij acuut gevaar of grote overlast¹⁰.

Januari 2024 is de grond verzadigd van langdurige regenval in Nederland en de stroomgebieden van de Rijn. De rivier de Linge dreigt, door hoge waterstanden en aanhoudende regen, in het weekend van 13 januari buiten zijn oevers te treden. Hierdoor kunnen diverse woningen in Leerdam te maken krijgen met wateroverlast.

Extreme windhozen en zware storm

Het KNMI spreekt van storm als de gemiddelde windsnelheid een uur windkracht 9 Beaufort (Bft) is. Voor een zware storm is dit 10 Bft, zeer zware storm bij 11 Bft. Vanaf windkracht 12 Bft spreken we van een orkaan. De meeste schade ontstaat vaak door windstoten¹¹. Het KNMI waarschuwt met 'code geel' bij windstoten vanaf 75 km/u en 'code oranje/rood' vanaf 100 km/u. Stormen en windstoten kunnen leiden tot schade aan gebouwen, omgewaaide bomen en heeft invloed op het verkeer.

Naast storm zijn er nog en aantal weerfenomenen mogelijk die te maken hebben met wind. Een windhoos is een wervelwind met een trechtervormige slurf onder een onweersbui. Windhozen kunnen windsnelheden veroorzaken van honderden kilometers per uur.

⁹ Onderzoeksraad voor Veiligheid, Onveiligheid door extreme regen.

¹⁰ RTV Utrecht, Noodweer raast over provincie Utrecht, straten blank, bomen om en drollen door de straat.

¹¹ Klimaateffectatlas, 'Storm'.

¹² KNMI, 'Windhozen'.

¹³ KNMI, 'Valwinden'.

¹⁴ RTV Utrecht, Hoe een valwind 1 jaar geleden een ravage veroorzaakte in Leersum.

¹⁵ Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport, 6.

Door wind en grote drukverschillen veroorzaken ze grote schades¹². Valwinden kunnen ontstaan bij grote onweersbuien. Hierbij stort een enorme hoeveelheid koude lucht omlaag, op de oppervlakte spat de lucht uiteen in alle richtingen. Een valwind is gevaarlijk door de plotselinge windtoename, de schade ligt meestal in lijn met de richting van de wind¹³.

Op 18 juni 2021 kreeg Leersum te maken met een valwind van slechts 30 seconden. De valwind veroorzaakte negen gewonden, ruim 100 beschadigde huizen en 730 hectare aangetast bos¹⁴. Door omvallende bomen ontstonden meerdere gaslekkages. Hulpdiensten werden overspoeld met meldingen. Vanuit de hele veiligheidsregio ondersteunden eenheden om het grote aantal meldingen aan te kunnen.

Analyse

Territoriale veiligheid

Extreme weersomstandigheden hebben doorgaans beperkte impact op de territoriale veiligheid. Vanwege de verscheidenheid aan extreme weersomstandigheden verschilt de impact ervan. Extreme neerslag kan leiden tot (langdurige) wateroverlast en lokale overstromingen, waardoor het impact heeft op de territoriale veiligheid. De aantasting van de digitale ruimte is slechts zeer beperkt.

Fysieke veiligheid

Extreme weersomstandigheden kunnen leiden tot zowel gewonden als dodelijke slachtoffers. Gladheid, vallende bomen, wateroverlast op wegen kunnen leiden tot slachtoffers. Doden door hitte is minder zichtbaar, omdat het minder vaak direct te relateren is aan de omstandigheden. "Een ontwrichtende invloed van het weer komt vaak door een samenspel van omstandigheden: het kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door de extremiteit van hitte of regenval, in combinatie met de kwetsbaarheid van de getroffen regio. Het kan ook zijn dat de combinatie van weersomstandigheden -en dus niet de extremiteit van één aspect- tot problemen leidt"¹⁵.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

8

Economische veiligheid

De financiële schade van extreme weersomstandigheden variëren. Landelijk zorgen stormen, wateroverlast en gladheid jaarlijks voor honderden miljoenen aan schade aan de bebouwde omgeving in Nederland. In de provincie Utrecht varieerde de schade in de periode 2020 -2024 jaarlijks tussen de 15 en 50 miljoen euro¹⁶.

Ecologische veiligheid

Extreme weersomstandigheden hebben invloed op de ecologische veiligheid. Door toenemende ernst van de extremen verandert het vestigingsklimaat voor flora en fauna. Droogte heeft een grote negatieve impact op de biodiversiteit in Nederland¹⁷.

Sociale en politieke stabiliteit

Extreme weersomstandigheden kunnen ertoe leiden dat inwoners niet kunnen deelnemen aan het normale maatschappelijke verkeer. Door gladheid, storm of hevige neerslag kan het gevaarlijk zijn om naar buiten te gaan, openbaar vervoer kan stil komen te liggen en wegen kunnen onbegaanbaar zijn. Hierdoor zijn mensen niet in de mogelijkheid om te werken of boodschappen te doen. Door klimaatverandering, vergrijzing in combinatie met extramuralisering en verdichting vergroot de impact.

De aantasting op de positie van het lokale en regionale bestuur is beperkt. Tenzij het bestuur verwijtbare fouten heeft gemaakt, waardoor de impact langer duurt.

Cultureel erfgoed

Extreme weersomstandigheden kunnen impact hebben op cultureel erfgoed. Stormen, wateroverlast en sneeuw kunnen schade veroorzaken aan bovengronds erfgoed. Wateroverlast en droogte kunnen schade veroorzaken aan funderingen en archeologische resten. Door het zakken van het grondwaterpeil komen deze droog te liggen wat kan zorgen voor rotting. Daarnaast kan droogte leiden tot bodemdaling met schade aan funderingen tot gevolg. Hoge grondwaterstanden kunnen waterschade en schimmels veroorzaken in kelders.

¹⁶ Verbond van verzekeraars, 'Klimaatlachademonitor'.

¹⁷ Van Gaalen e.a., Klimaatrisico's in Nederland: De huidige stand van zaken.

¹⁸ Klimaat-effectatlas, 'Storm'.

¹⁹ Van den Besselaar e.a., De staat van ons klimaat 2025; Bloemendaal e.a., De staat van ons klimaat 2024.

²⁰ Bakker e.a., Risicocommunicatie over klimaatrisico's: het perspectief van burgers. Deelrapport B. Een overkoepelend beeld.

²¹ Van Gaalen e.a., Klimaatrisico's in Nederland: De huidige stand van zaken.

²² Bessembinder e.a., KNMI'23 Klimaatscenario's voor Nederland.

²³ Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport.

Waarschijnlijkheid en beleving

Waarschijnlijkheid

De verschillende weersfenomenen komen jaarlijks in meer of mindere mate voor. In Nederland is een grote kans op stormachtig weer, de kans op (zware) storm is klein, maar het komt voor, vooral aan de kust. Zeer zware stormen komen zeer zelden voor¹⁸. 2024 was een extreem nat jaar met een bovengemiddeld aantal dagen met zware neerslag. 2025 was weer een droog jaar. Piekbuien komen steeds vaker voor¹⁹.

Experts (tijdens een expertsessie) zeggen dat de dynamiek tussen extremen toe gaan nemen. Met het toenemen van de mate van extremiteit neemt de voorspelbaarheid van het risico op extreme weersomstandigheden af. Extremen komen heel lokaal voor, zoals de valwind in Leersum in 2021. De voorspelbaarheid van hitte is goed. Van sommige extreme fenomenen, zoals een valwind of een onweersbui is de locatie slechts tot een half uur van tevoren juist te voorspellen.

Perceptie

De risicoperceptie met betrekking tot klimaatrisico's is niet hoog. Van de klimaatrisico's is de perceptie voor extreem weer het hoogst²⁰. Een ruime meerderheid van de Nederlanders hebben op zijn minst enige zorgen over klimaatrisico's²¹.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Door klimaatverandering neemt de kans op weerextremen en de weerextremen zelf toe. De winters worden warmer en natter, de zomers worden warmer en droger. Door de opwarming van de aarde en het zeewater groeit de kans op extreme weersomstandigheden. Warme lucht kan tot zeven procent meer vocht bevatten, dit leidt tot heviger neerslag²². De herhalingstijden van deze extreme gebeurtenissen worden kleiner, wat betekent dat ze vaker voorkomen. Uit onderzoek van het KNMI blijkt dat in het huidige klimaat voormalig tropische stormen hun weg kunnen vinden naar Nederland. Deze stormen reageren sterk op zeewatertemperaturen. Het KNMI verwacht dat deze stormen bij verdere opwarming sterker worden²³. De kans op droogte is ook toegenomen en neemt binnen de looptijd van

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

9

het RRP nog verder toe. Wanneer een extreem weerscenario plaatsvindt in bebouwd gebied neemt de kans op schade een maatschappelijke ontwrichting toe door de vergrijzing en de verstedelijking en verdichting van dit gebied.

Conclusie

Extreme weersomstandigheden vormen een groeiend en veelzijdig risico voor Nederland. Hoewel de aard en impact van de verschillende weerextremen sterk uiteenlopen, blijkt dat vrijwel alle vormen – hitte, droogte, neerslag, storm en winterse omstandigheden – directe gevolgen hebben voor de fysieke, ecologische, economische en sociale veiligheid. Door klimaatverandering nemen zowel de frequentie als de intensiteit van deze extremen toe, terwijl de voorspelbaarheid ervan juist afneemt. Dit vergroot de druk op hulpdiensten, kritieke infrastructuur, gezondheid, waterbeheer, natuur en leefomgeving.

Hoewel de risicoperceptie onder inwoners relatief beperkt blijft, onderkennen experts dat de extremen grilliger worden en lokaal grote gevolgen kunnen veroorzaken. Daarmee staan overheden en hulpdiensten voor de opgave om zich beter voor te bereiden op uiteenlopende scenario's, variërend van langdurige droogte en hitte tot plotseling optredende stormen of piekbuien. Extreme weersomstandigheden zijn daarmee een blijvend en toenemend veiligheidsvraagstuk, waarbij adaptatie en veerkracht essentieel zijn om de maatschappelijke ontwrichting en schade te beperken.

2.1.2 Natuurbranden

Natuurbranden

Beschrijving kenmerken

Een natuurbrand is dynamisch en verplaatst zich in ruimte en tijd. Verspreidingssnelheid en brandgedrag zijn afhankelijk van meteo omstandigheden en aanwezige vegetatie. Het brongebied verschuift, waardoor ook het bedreigd- en effectgebied zich verplaatsen. Dit maakt het lastig om een natuurbrand te bestrijden. Door de dynamiek van een natuurbrand, de moeilijke bestrijdbaarheid en verwevenheid van gebruiksfuncties binnen een gebied vormen natuurbranden een risico voor inwoners, zorginstellingen, landgoedeigenaren, bezoekers, recreanten en brandweerpersoneel.

Dit risico kan zich uiten binnen de regio Utrecht in bos- en heidebranden. Branden in akkers en rietkragen ziet de VRU als buitenbranden en blijven in dit risico buiten beschouwing. Een brand in een akker die aan een natuurgebied grenst, kan zich uitbreiden in een natuurbrand.

Natuurbrand kan door verschillende oorzaken ontstaan. Veelal ontstaat natuurbrand door menselijk toedoen, in handelingen of technische oorzaken zoals vastlopende remmen van treinen of voertuigbranden. Vanwege de klimaatverandering neemt de kans op natuurbranden toe doordat perioden van droogte, natheid en hitte extremer worden in duur en intensiteit, daarnaast neemt de druk op de natuurgebieden toe doordat inwoners de bebouwde omgeving ontvluchten om te ontsnappen aan de warmte van de bebouwing (hittestress).

Het risico op natuurbranden concentreert zich binnen de regio Utrecht voornamelijk op de Utrechtse Heuvelrug. De Utrechtse Heuvelrug is een uniek gebied waar veel gebruiksfuncties met elkaar verweven zijn. De Utrechtse Heuvelrug loopt als een aaneengesloten groene ader door de provincie Utrecht, wat zorgt voor grotere verspreidingsmogelijkheden. In het gebied zitten 150 zorglocaties, 45 campings, twee dierentuinen en diverse woonkernen. De overloop van de woonkernen in natuurgebieden staat internationaal bekend als de Wildland Urban Interface (WUI). Door deze overloop is de kans aanwezig dat een natuurbrand overloopt de gebouwde omgeving in, of visa versa²⁴. De Utrechtse Heuvelrug loopt over in het Goois Natuurreservaat dat in de Veiligheidsregio Gooi- en Vechtstreek ligt en de provincie Noord-Holland. Hiermee is dit een regio-overstijgend risico. Om deze reden is het van belang om de capaciteit in beheersing- en bestrijdingsmaatregelen en de samenwerking tussen de beide regio's op orde te hebben in combinatie met een integrale visie.

²⁴ Lambrechts, Blog: Zonder bewustwording en actie rond de Wildland Urban Interface zet Nederland zichzelf in brand.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

10

Analyse

Territoriale veiligheid

Natuurbranden hebben een beperkte impact op de territoriale veiligheid. Verlies van controle over het grondgebied is mogelijk, dit is echter tijdelijk van aard. Een kwestie van dagen, niet van weken. Wanneer objecten betrokken raken bij de brand, kan de impact groter worden.

Fysieke veiligheid

Natuurbranden kunnen aanzienlijke impact hebben op de fysieke veiligheid. Wanneer mensen zich in het natuurgebied bevinden en/of ontvluchten tijdens een natuurbrand bestaat de kans op slachtoffers in de vorm van doden en gewonden. Dit kan door zowel verbranding of rookinhalatie. Doordat een natuurbrand zich grillig kan gedragen en een hoge verspreidingssnelheid kan hebben, kunnen mensen overvallen worden door het vuur. Bij ontvluchting met voertuig bestaat de kans dat men in file terechtkomt en geen kant meer uit kan²⁵²⁶. Vanwege de verdichting en grote verwevenheid van gebruiksfuncties met de natuur in het gebied, met name op het gebied van de zorg, bevinden zich veel verminderd zelfredzamen in het gebied.

Natuurbranden kunnen een aanzienlijke impact hebben op de primaire levensbehoeften. Vitale infrastructuur kan betrokken raken bij een natuurbrand. Op de Utrechtse Heuvelrug liggen diverse drinkwaterproductielocaties. Indien deze locaties in het bron- of effectgebied van een natuurbrand liggen, vallen de locaties uit. Deze uitval beperkt de toegang tot schoon drinkwater. Als medische faciliteiten betrokken raken bij de brand, kan dit de continuïteit van de verleende gezondheidszorg schaden, of het kan de toegankelijkheid voor personen die behoefte hebben aan deze dienstverlening beperken. Op het moment dat woningen betrokken raken bij een brand, kan dit de beschikbaarheid van een veilige woon- of leefomgeving schaden.

Economische veiligheid

Natuurbranden hebben zowel direct als indirect impact op de economische veiligheid. Materiele schade door het bij de brand betrokken raken van gebouwen en voorzieningen. Gezondheidsschade door gewonden, maar ook door de effecten van rookinhalatie door de omgeving. Financiële schade door inkomstenderiving van direct betrokken bedrijven en herstelkosten van bij de natuurbrand betrokken gebouwen, voorzieningen en natuur.

Bestrijdingskosten kunnen flink oplopen naar mate een brand escaleert. Indirect heeft een natuurbrand een relatie met de derving van inkomsten door de recreatiebranche in het gebied.

Ecologische veiligheid

Natuurbranden hebben impact op de ecologische veiligheid. Dit kan zowel positief als negatief zijn. Dit is afhankelijk van de locatie en omvang van de natuurbrand. Een natuurbrand zorgt voor een nieuwe voedzame bodem waardoor snel nieuwe planten groeien. Door een natuurbrand kunnen echter ook zeldzame of kwetsbare planten en dieren verloren gaan. Deze flora en fauna kan niet zomaar weer vervangen worden. Grote dieren kunnen uitsluitend ontsnappen door aangelegde passages (ecoducten). Dit beperkt de ontvluchtingsmogelijkheden.

Het gebruiken van niet-gebiedseigen water ten behoeve van blussing/luchtsteun kan tot gevolg hebben dat ecosystemen beschadigd raken door de alternatieve samenstelling van water.

Ook te treffen van maatregelen voor natuurbrandpreventie kan invloed hebben op de ecologische veiligheid. Zo kunnen Natura2000-doelen mogelijk haaks staan op de preventiemaatregelen.

Sociale en politieke veiligheid

Natuurbranden hebben een beperkte impact op de sociale en politieke veiligheid. Een natuurbrand kan zorgen voor uitval van voorzieningen/infrastructuur wat kan leiden tot (aanzienlijke) verstoringen van het dagelijkse leven. Denk bijvoorbeeld aan de uitval van hoofd- en spoorwegen of aan kantoorgebouwen/scholen die verloren gaan. Een grote natuurbrand kan een maatschappij-ontwrichtend karakter hebben, door uitval van vitale infrastructuur (stroomuitval door betrokkenheid hoogspanningstracé bij een natuurbrand) als cascade-effect. Het gebrek aan governance op natuurbrandbeheersing maakt het nemen van preventieve maatregelen kwetsbaar. “Goede afstemming tussen overheid, brandweer, natuurbeheerders, en andere betrokken partijen is essentieel omvassende maatregelen te nemen om onbeheersbare natuurbranden te voorkomen” zegt de toenmalig staatssecretaris van Landbouw, Visserij Voedselzekerheid en Natuur hierover in een kamerbrief²⁷.

25 Fazeli e.a., ‘Don’t leave late’ is the best advice for fires or floods. These terrifying videos show why.

26 Van Horne, Wildfire Fatalities in Colorado vs. National Trends (1999–2024).

27 Rummenie, ‘Samen sterker tegen natuurbranden’.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

11

Burgers kunnen kritisch naar overheid kijken als natuurbranden moeilijk te beheersen blijken. Is er wel genoeg gedaan door de overheid om het risico te beperken? De mate van verwijtbaarheid is bepalend voor de impact. Bij een hoge mate van verwijtbaarheid is ook een hoge impact te verwachten. Tot slot kan (het risico op) een natuurbrand leiden tot angstgevoelens en emoties en heeft het een directe invloed op de subjectieve veiligheid van de samenleving.

Veiligheid cultureel erfgoed

Op de Utrechtse Heuvelrug is veel cultureel erfgoed aanwezig zoals buitenplaatsen, kasteeltjes, landgoederen en landschappen. Dit kan als gevolg van een natuurbrand verloren gaan.

Waarschijnlijkheid en beleving

Waarschijnlijkheid

Gemiddeld vinden er binnen de VRU 35 tot 40 natuurbranden per jaar plaats. Dit is afhankelijk van de weersomstandigheden gedurende het jaar. 2024 was een zeer nat jaar met weinig natuurbranden²⁸. 2025 was bovengemiddeld met 51 natuurbranden²⁹. Een nat jaar zorgt voor meer groei van natuur, waardoor een volgend natuurbrandseizoen meer brandstof aanwezig is de natuur. Dit maakt dat een nat jaar geen positief effect heeft op het natuurbrandrisico op de langere termijn. De kans dat de mens direct of indirect de aanleiding is van het ontstaan van een natuurbrand is groot. Door de relatief grote hoeveelheid natuur, de druk vanuit de recreatie, in combinatie met de toenemende hitte en droogte vanuit de klimaatscenario's³⁰, is het risico op een natuurbrand hoog.

Perceptie

De risicoperceptie van een natuurbrand is relatief laag, vanuit een landelijk beeld³¹. Ook bij de inschatting van de ernst van en de voorbereiding op het risico is een natuurbrand een van de laagst scorende risico's³².

Beweeglijkheid/ onzekerheden

Door klimaatverandering neemt de kans op natuurbranden toe. Het wordt warmer, droger, natter en zonniger. De klimaatscenario's van het KNMI voorspellen dat deze trends zich voort gaan zetten. Hierdoor ontstaan langere perioden van droogte, wat een aanzienlijke invloed heeft op het natuurbrandrisico³³. Ook extreme neerslag maakt het natuurbrandrisico groter door plantsterfte en rotting. Door middel van klimaatadaptatie willen gemeenten hittestress in de steden terugdringen. Hiervoor investeert men in vergroening van woonwijken en nieuwe bouwstijlen die het natuurbrandrisico kunnen beïnvloeden.

Door meer vegetatie in de bebouwde omgeving toe te voegen, neemt de hoeveelheid brandbaar materiaal toe, waardoor de WUI tussen bebouwing en natuur intensiveert. Dit geldt zeker als deze vegetatie onvoldoende wordt beheerd of tijdens droge periodes gestrest raakt. Dit vergroot de kans dat een brand zich sneller verspreidt richting bebouwing. Tegelijkertijd kunnen bepaalde bouwstijlen, zoals het gebruik van brandbare gevelmaterialen of het ontbreken van voldoende afstand tussen vegetatie en gebouwen, bijdragen aan een verhoogd risico op schade bij en verspreiding van een natuurbrand. De ruimtelijke inrichting, materiaalkeuze en toepassen van de juiste vegetatie die tegen (de toekomstige) hitte stress bestand is spelen dus een belangrijke rol in de mate waarin woonwijken en de natuurgebieden kwetsbaar zijn voor natuurbranden. Vanwege de hittestress in de gebouwde omgeving zoeken mensen meer de verkoeling op van de natuur(gebieden). Door de vergroting van de recreatie in de natuurgebieden neemt de kans op natuurbranden eveneens toe.

Klimaatverandering beperkt zich niet tot de regio Utrecht. Op landelijke schaal is zichtbaar dat natuurbrand een groter risico vormt. Bij uitstek is er bij natuurbranden sprake van een verhoogde kans op gelijktijdigheid. Het is reëel om aan te nemen dat er in het land meerdere grote natuurbranden zich voordoen, waarbij meerdere veiligheidsregio's een beroep doen op de landelijke, bovenregionale slagkracht³⁴.

²⁸ Nederlands Instituut Publieke Veiligheid, 'Aantal natuurbranden - Utrecht'.

²⁹ Nederlands Instituut Publieke Veiligheid, 'Aantal natuurbrandmeldingen - 2025 - Utrecht'.

³⁰ Bessembinder e.a., KNMI'23 Klimaatscenario's voor Nederland.

³¹ Bakker e.a., Risicocommunicatie over klimaatrisico's: het perspectief van burgers. Deelrapport A. De resultaten per klimaatrisico.

³² NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

³³ Bessembinder e.a., KNMI'23 Klimaatscenario's voor Nederland; Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport.

³⁴ Inspectie Justitie en Veiligheid, Bijlage rapport: Grenzen Bereikt.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

12

Door de langere en drogere perioden vergroot het risico op een natuurbrand die de regionale bestrijdingscapaciteit overtreft. Dit staat bekend als een escalerende natuurbrand, waarbij een regio aanspraak moet doen op de interregionale bijstand. Met betrekking tot bijstand geldt dat de VRU zich prepareert op de landelijke afspraken, maar de VRU draagt ook zorg voor het blijven afdekken van het eigen restrisico ten tijde van bijstandverlening aan andere regio's. De VRU zoekt een balans in bijstandsverlening enerzijds en restdekking voor het risico anderzijds.

Ook de energietransitie is een ontwikkeling die van invloed kan zijn op het natuurbrandrisico in de regio. Door het toevoegen van ontstekingsbronnen in de vorm van zonnepanelen/-panelen en de plaatsing van energieopslagsystemen (EOS) in of nabij een natuurgebied, zorgt ervoor dat de kans op het ontstaan van een natuurbrand toeneemt.

De Provincie Utrecht heeft de ambitie om nieuwe natuur te realiseren in de periode tot 2035. Een deel hiervan is inmiddels gerealiseerd, echter de provincie staat nog voor een grote opgave³⁵. De Provincie Utrecht heeft in haar concept uitvoeringsprogramma opgenomen dat zij een opgave heeft in het verminderen van het risico op onbeheersbare natuurbranden. Zij werkt daarin samen de Veiligheidsregio Utrecht, de negen gemeenten op de Utrechtse Heuvelrug, de terreinbeherende organisaties en het Utrechts Particulier Grondbezit om het risico te beperken³⁶.

Conclusie

Natuurbranden vormen een groeiend risico binnen de regio Utrecht, met name op de Utrechtse Heuvelrug waar natuur, bebouwing en diverse gebruiksfuncties nauw met elkaar verweven zijn. Hierdoor kan een natuurbrand van beperkte omvang snel een grote impact hebben. De dynamiek van natuurbranden – die zich snel en onvoorspelbaar kunnen verplaatsen – bemoeilijkt de bestrijding en verhoogt de kwetsbaarheid van inwoners, recreanten en verminderd zelfredzamen in zorginstellingen. Het risico wordt vergroot door menselijke oorzaken, recreatiedruk en de toename van extremen door klimaatverandering, zoals langere perioden van droogte, langere groeiseizoenen vanwege natte en mildere winters en extreme neerslag. Hierdoor neemt de kans op overslag naar bebouwd gebied toe, terwijl vitale infrastructuur zoals stroomvoorziening, drinkwaterlocaties en medische voorzieningen eveneens geraakt kunnen worden. De impact van natuurbranden reikt verder dan fysieke schade: ook economische verliezen, verstoringen van dagelijkse processen en aantasting van cultureel erfgoed zijn reële gevolgen.

Daarnaast nemen onzekerheden rondom het natuurbrandrisico toe. Klimaatverandering zorgt niet alleen voor hogere temperaturen en meer droogte, maar beïnvloedt via vergroening en nieuwe bouwstijlen ook de brandbaarheid van woonwijken. De energietransitie brengt extra risico's met zich mee door de aanleg van zonnepanelen en energieopslagsystemen nabij natuurgebieden. Tegelijkertijd kan een toenemende kans op gelijktijdige natuurbranden landelijk leiden tot druk op interregionale bijstand en verdeling van schaarse brandbestrijdingsmiddelen en landelijke voorzieningen op het gebied van natuurbrandbestrijding. Ondanks deze ontwikkelingen blijft de risicobeleving onder burgers relatief laag, terwijl het risico in werkelijkheid stijgt. Dit benadrukt het belang van integrale risicobeheersing, heldere governance en proactieve maatregelen om de veiligheid van mensen, natuur en infrastructuur te waarborgen.

³⁵ Provincie Utrecht, Realisatiestrategie Natuuropgave Provincie Utrecht.

³⁶ Provincie Utrecht, 'Ontwerp Utrechts Programma Landelijk Gebied 2026-2035 provincie Utrecht'.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

13

2.1.3 Overstromingen

Beschrijving risico algemeen

De Veiligheidsregio Utrecht kan vrijwel volledig te maken krijgen met grootschalige overstromingen vanuit de rivieren. Daarnaast loopt het noordelijke deel van de regio (plaatsen als Eemnes en Bunschoten) risico op overstromingen vanuit de Randmeren in combinatie met een noordwesterstorm. Een klein deel van de regio (Ameide en beperkte delen van Houten en Stichtse Vecht) kan bovendien worden getroffen door overstromingen als gevolg van storm aan de kust.

De VRU ligt in het Nederlandse rivierengebied, tussen de Randmeren en de rivier de Nederrijn/Lek en wordt doorkruist door de Kromme Rijn, de Eem en het Amsterdam-Rijnkanaal. Deze ligging maakt delen van de regio kwetsbaar voor wateroverlast en overstromingen, vooral bij extreme neerslag, hoge rivierafvoeren en falen van primaire waterkeringen³⁷.

Binnen de provincie Utrecht zijn vooral gebieden langs de grote rivieren gevoelig voor overstromingsrisico's, met name gebieden met een lage ligging ten opzichte van het waterpeil. Deze kwetsbaarheid hangt samen met het feit dat vrijwel de hele provincie, behalve de Utrechtse Heuvelrug, afhankelijk is van dijken om droge voeten te houden³⁸. De laaggelegen gebieden liggen grotendeels in door primaire waterkeringen beschermde normtrajecten langs de Lek, Nederrijn en Eem, zoals weergegeven in landelijke kaarten van overstroombare gebieden en waterveiligheidsnormen³⁹.

Beoordelen impact

Territoriale veiligheid

Een grootschalige overstroming in de Veiligheidsregio Utrecht kan leiden tot aantasting van de territoriale veiligheid. In dit kader gaat het om situaties waarin delen van het regionale grondgebied tijdelijk of structureel niet meer toegankelijk, beheersbaar of functioneel inzetbaar zijn voor regulier en crisisgerelateerd overheidshandelen.

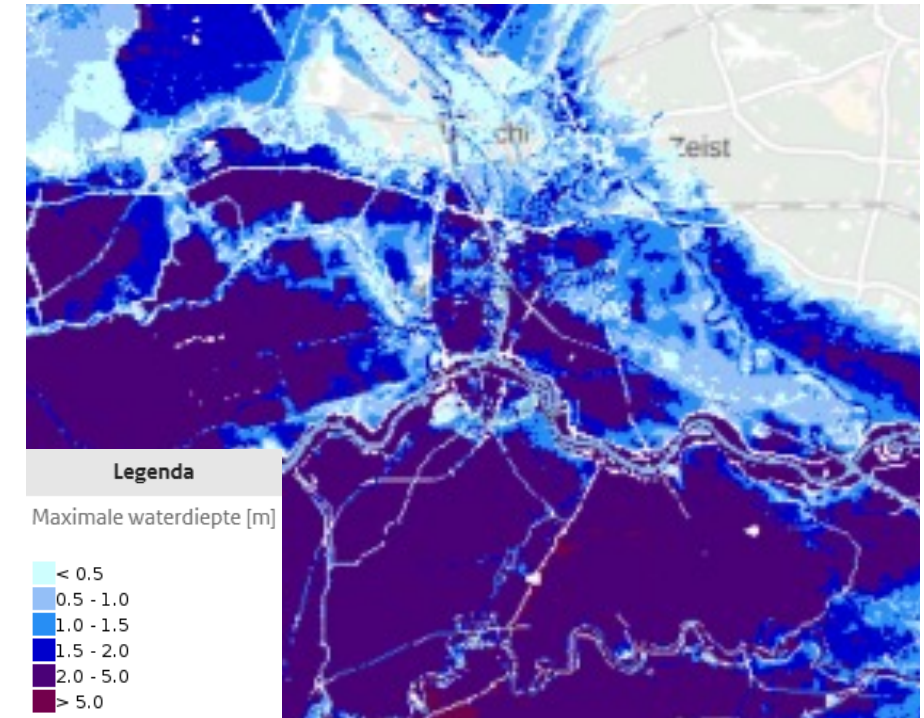
³⁷ Rijksoverheid, Maatregelen tegen overstroming.

³⁸ Provincie Utrecht, Waterveiligheid.

³⁹ Informatiehuis Water, 'Dijken en duinen'.

⁴⁰ Watermanagementcentrum Nederland, 'Samengestelde waterdieptekaarten - Maximale overstromingsdiepte Nederland - Maximale waterdiepte - zeer kleine kans'.

Onderstaande afbeelding laat zien welk deel van de VRU onder water komt te staan in het geval van een doorbraak van de primaire keringen. Afhankelijk van de locatie van de doorbraak stroomt het water verschillende delen van de regio binnen. Het waterniveau verschilt van minder dan een halve meter tot meer dan vijf meter in de diepe polders⁴⁰.

Juist bij laagkans-hoogimpactoverstromingen is er sprake van grootschalige ontwrichting, waarbij water niet alleen ruimte inneemt, maar ook structureel de bruikbaarheid en samenhang van het grondgebied aantast. De watersnoodramp van 1953 laat zien dat bij een grootschalige overstroming de infrastructuur grotendeels kan uitvallen. Ook de overstromingen in Limburg in juli 2021 benadrukken dat het herstel van een getroffen gebied een omvangrijke maatschappelijke opgave is.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

14

**Veiligheidsregio
Utrecht**

Wegen en waterkeringen kunnen worden weggespoeld, terwijl sloten en watergangen dichtslibben. Bovendien neemt de impact van dergelijke overstromingen toe door ontwikkelingen zoals bevolkingsgroei, toenemende verstedelijking en de steeds sterkere onderlinge afhankelijkheden van vitale netwerken. Het volledig herstel van een overstromingsgebied vergt daarom vaak vele jaren⁴¹.

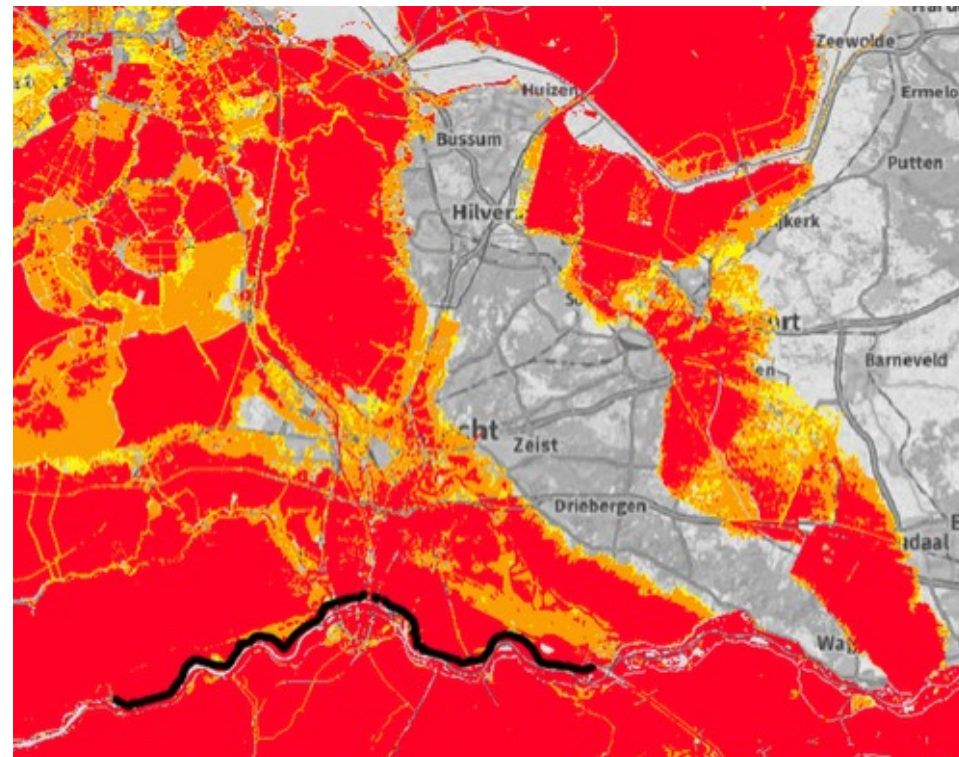
Fysieke veiligheid

Een overstroming kan grote gevolgen hebben voor de fysieke veiligheid binnen Veiligheidsregio Utrecht.

Bij overstromingen kan sprake zijn van directe en indirecte sterfte. Directe doden ontstaan door verdrinking, instorting of acute gezondheidsbedreiging tijdens het incident. Indirecte sterfte kan zich op korte en langere termijn voordoen, onder meer door uitval van zorg, blootstelling aan vervuild water of vertraagde hulpverlening. Ook is er sprake van risico op ernstig gewonden. Letsel kan ontstaan door vallen, drijvend puin en onderkoeling, terwijl zorgafhankelijke personen kwetsbaar zijn door verstoring van zorgcontinuïteit.

Daarnaast kan een overstroming leiden tot lichamelijk lijden door gebrek aan primaire levensbehoeften. Het langdurig uitvallen van vitale voorzieningen zoals drinkwater, voedsel, verwarming en sanitair veroorzaakt gezondheidsproblemen, met name bij kwetsbare groepen⁴².

De onderstaande afbeelding laat een leefbaarheidskaart zien. Deze kaart geeft weer in hoeverre het gebied leefbaar is ten tijde van een overstroming. De kaart laat zien dat grote delen van de VRU in de acuut levensbedreigende zone liggen, waar meer dan een meter water te verwachten is. In deze zone is leven voor langere tijd niet mogelijk en kunnen mensen en dieren komen te overlijden of ernstig gewond raken door de gevolgen van een overstroming.

Legenda

Zwarte arcering:	Tot 200 m achter de kering	de verwoestende zone
Rode arcering:	> 1 m	de acuut levensbedreigende zone
Oranje arcering:	0,2 – 1 m	de potentieel levensbedreigende zone
Gele arcering:	0,0 – 0,2 m	de zone waarin men met noodmaatregelen enige tijd kan overleven (uitval drinkwater langer dan 24 uur of uitval van gas, elektriciteit of riolering langer van 72 uur)

⁴¹ Knoop en Ligtvoet, Kleine kansen - grote gevolgen: Slachtoffers en maatschappelijke ontwrichting als focus voor waterveiligheidsbeleid.

⁴² Rijksoverheid, Maatregelen tegen overstroming.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

15

Economische veiligheid

Overstromingen behoren tot de rampen met de grootste potentiële economische schade, doordat zij gelijktijdig schade veroorzaken aan woningen, bedrijven en infrastructuur.

Economische ontwrichting ontstaat niet alleen door directe materiële schade, maar ook door uitval van vitale functies zoals elektriciteit, drinkwater, transport en ICT-netwerken. Deze uitval kan leiden tot langdurige verstoring van bedrijfsactiviteiten en economische processen, ook buiten het direct overstroomde gebied. In een economisch sterk verweven regio als Utrecht kan dit leiden tot keteneffecten op regionaal en landelijk niveau⁴³.

Daarnaast wijst kunnen overstromingen het herstelvermogen van huishoudens en bedrijven aantasten. Financiële draagkracht en beschikbaarheid van voorzieningen bepalen in belangrijke mate hoe snel economische functies zich herstellen. Hierdoor kunnen overstromingen leiden tot langdurige economische schade.

Ecologische veiligheid

Met name in laaggelegen delen van de regio en/of in gebieden in de nabijheid van een rivier kunnen door langdurige hoge waterstanden bodem- en waterkwaliteit veranderen, wat negatieve effecten heeft op natuurgebieden, landbouwgronden en biodiversiteit. Erosie, vernatting en zuurstofgebrek in bodems kunnen leiden tot schade aan vegetatie en langdurig verlies van ecologische functies.

Daarnaast kan overstromend water zorgen voor de verspreiding van verontreinigingen, zoals bestrijdingsmiddelen. Deze stoffen kunnen zich afzetten in natuur- en landbouwgebieden en daar leiden tot aantasting van de ecologische kwaliteit. De mate van schade en de hersteltijd verschillen sterk per gebied, afhankelijk van onder meer inundatieduur, vervuilingsgraad en bodemtype.

Ecologische schade maakt onderdeel uit van bredere maatschappelijke ontwrichting, doordat aantasting van natuur en landbouw doorwerkt in voedselproductie, ruimtelijke kwaliteit en herstel na een overstroming. Hierdoor kunnen de ecologische effecten van een overstroming langdurig zichtbaar blijven, ook nadat het water is teruggetrokken⁴⁴.

Sociale en politieke stabiliteit

Een overstroming kan leiden tot evacuaties, verlies van woningen en langdurige uitval van vitale voorzieningen zoals elektriciteit, drinkwater, bereikbaarheid en zorg. Hierdoor raken dagelijkse routines, sociale verbanden en maatschappelijke functies voor langere tijd ontwricht, ook voor groepen die fysiek niet direct getroffen zijn. Doordat delen van de regio niet ingericht zijn op grootschalige of langdurige opvang—zoals de Utrechtse Heuvelrug, die slechts beperkt geschikt is voor tijdelijke opvang—ontstaat bovendien een sterke afhankelijkheid van omliggende regio's voor het huisvesten en ondersteunen van geëvacueerden. Deze afhankelijkheid kan de maatschappelijke druk vergroten, zowel binnen de eigen regio als tussen regio's onderling, wat het herstel en de bestuurlijke stabiliteit verder onder spanning kan zetten.

Veiligheid van cultureel erfgoed

Overstromingen kunnen aanzienlijke schade veroorzaken aan cultureel erfgoed. Dit betreft zowel gebouwd erfgoed, zoals monumenten en historische kernen, als archeologische waarden, zoals resten van voormalige nederzettingen, infrastructuur en gebruikssporen in de bodem. Door inundatie en langdurige waterbelasting kunnen funderingen, constructies en materialen worden aangetast, wat kan leiden tot structurele schade en versnelde degradatie, met name bij oudere gebouwen die hier minder goed tegen bestand zijn⁴⁵.

Ook indirecte effecten spelen een rol. Uitval van vitale voorzieningen door overstroming, zoals elektriciteit en klimaatbeheersing, kan schade veroorzaken aan museum- en archiefcollecties. De mate waarin schade herstelbaar is, hangt sterk samen met de uniciteit van het erfgoed. Verlies van originele materialen of structuren kan leiden tot blijvend verlies van cultuurhistorische waarde.

⁴³ Knoop en Ligtvoet, Kleine kansen - grote gevolgen: Slachtoffers en maatschappelijke ontwrichting als focus voor waterveiligheidsbeleid.

⁴⁴ Rijkswaterstaat, Kennisprogramma Zeespiegelstijging.

⁴⁵ Onderzoeksraad voor Veiligheid. (2021). Overstromingen Limburg juli 2021.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

16

Beoordelen waarschijnlijkheid

Vrijwel de gehele provincie Utrecht is kwetsbaar voor overstromingen en in belangrijke mate afhankelijk van waterkeringen om droge voeten te houden. Alleen de Utrechtse Heuvelrug vormt een relatief hooggelegen en daardoor minder kwetsbaar gebied. Voor deze gebieden gelden wettelijke veiligheidsnormen voor primaire waterkeringen. Deze normen zijn ontwikkeld binnen het Deltaprogramma en gebaseerd op een risicobenadering, waarbij zowel de kans op een overstroming als de mogelijke gevolgen worden meegewogen.

De normen worden uitgedrukt als een maximale toelaatbare overstromingskans per dijktraject. Daarbij geldt dat een hoger risico op schade of slachtoffers leidt tot strengere eisen. De normklassen variëren landelijk van circa 1/300 tot 1/100.000 per jaar. Met deze systematiek wordt voor iedereen achter de dijken een basisbeschermingsniveau nagestreefd, waarbij de kans op overlijden als gevolg van een overstroming maximaal 1/100.000 per jaar bedraagt.

Dit hoge beschermingsniveau verkleint de kans op een grootschalige overstroming aanzienlijk, maar sluit een overstroming niet volledig uit.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Tegelijk neemt de kans op langdurige natte periodes in het stroomgebied van de Rijn toe. Dit resulteert in hoge grondwaterstanden en rivierpeilen, met name in de Lek en Nederrijn. Deze waterstanden zijn dan deels het gevolg van bovenstrooms (in het buitenland) vallende neerslag.

De komende beleidsperiode van het RRP is er geen noemenswaardige verandering verwacht in de stijging van de zeespiegel. Een grote stijging van de zeespiegel zou van invloed kunnen zijn op het rivierwaterpeil in de regio. Rivierwater kan dan namelijk moeilijker worden afgevoerd naar zee.

Door versterking van waterkeringen neemt het risico op doorbraak af. Onderdeel van deze versterkingsprogramma's zijn:

- De Sterke Lekdijk, inclusief versterking van de Grebbedijk;
- Het SAFE-project voor de Lekdijk bij Streefkerk, Ameide en Fort Everdingen;
- Versterkingen bij Streefkerk, Ameide en Fort Everdingen volgens het Hoogwaterbeschermingsprogramma

Daarnaast wordt de beweeglijkheid van het risico verder beïnvloed door toenemende ruimtelijke druk en verstedelijking, waardoor meer mensen en functies binnen potentieel overstroomde gebieden komen te liggen (zie ook 2.4.4). Ook de digitalisering van waterveiligheids- en crisisbeheersingssystemen vergroot kwetsbaarheid voor verstoringen of cyberaanvallen. De energietransitie leidt tot extra afhankelijkheden van elektriciteit en IT-gestuurde infrastructuur, waardoor uitval bij hoogwater grotere gevolgen kan hebben. Daarnaast kunnen geopolitieke spanningen risico's op sabotage versterken.

Perceptie

Uit de Risico- en Crisisbarometer blijkt dat Nederlanders zich vooral zorgen maken over risico's die zij als ernstig ervaren en die het dagelijks leven kunnen verstoren, zoals het uitvallen van vitale processen. Het publiek maakt zich minder zorgen over gebeurtenissen die minder zichtbaar zijn of waarvan men denkt dat de overheid deze goed beheerst. Hierdoor worden sommige risico's – waaronder overstromingen – door veel mensen laag ingeschat, ondanks de potentieel grote gevolgen. Daarnaast treft slechts een klein deel van de bevolking voorbereidingen voor crises, omdat men vooral vertrouwt op overheid en infrastructuur⁴⁶.

Conclusie

Overstromingen vormen voor de regio Utrecht een laagfrequent maar potentieel zeer impactvol risico, met gevolgen voor alle vitale belangen. Directe en indirecte gezondheidsschade kan ontstaan door verdrinking, instorting, vervuild water, uitval van zorg en het ontbreken van primaire levensbehoeften. Daarnaast kunnen grote economische schade, langdurige verstoring van vitale voorzieningen en aanzienlijke ecologische effecten optreden. De waarschijnlijkheid van een grote overstroming blijft beperkt door voortdurende versterking van waterkeringen, maar er blijft een restrisico, mede door langdurige natte periodes, hoge rivierafvoeren en internationale afhankelijkheid van het Rijnstroomgebied.

De risicoperceptie onder inwoners is relatief laag, maar kan bij dreiging of uitval van voorzieningen snel omslaan naar onrust en grote informatiebehoefte. De beweeglijkheid van het risico neemt toe door ruimtedruk, digitalisering en afhankelijkheid van vitale systemen, energietransitie en geopolitieke spanningen, die de kwetsbaarheid vergroten. Hierdoor is een overstroming een risicotype met een lage kans van optreden, maar die potentieel grootschalige maatschappelijke ontwrichting tot gevolg heeft.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

17

2.1.4 Aardbevingen

De kans op een aardbeving van natuurlijke oorsprong blijkt in de regio Utrecht onwaarschijnlijk klein. Wanneer zich een aardbeving voordoet in de regio leidt deze vrijwel nooit tot schade⁴⁷. Als een aardbeving toch tot schade leidt valt dit binnen de reguliere crisisrespons.

In tegenstelling tot andere risico's binnen het thema natuur en klimaat wordt het risico op aardbevingen niet beïnvloedt door klimaatverandering of andere trends⁴⁸.

2.1.5 Plantenziekten en dierziekten

De provincie Utrecht kenmerkt zich door een combinatie van stedelijk gebied, landelijk gebied en bosrijke natuur, elk met een eigen biotoop waarin plantenziekten en plagen kunnen voorkomen. Van plantenziekte en plagen wordt gesproken wanneer verstoringen of problemen optreden in de natuurlijke omgeving, landbouw of leefomgeving, die worden veroorzaakt door dieren (knaagdieren, roofdieren of invasieve soorten) of organismen (insecten, schimmels, bacteriën, virussen, onkruiden) en die schade toebrengen aan planten, gewassen, ecosystemen of de volksgezondheid.

Plantenziekten en plagen komen steeds vaker voor. Wereldwijd groeit de handel in planten, mede door hyperconnectiviteit. Planten kunnen steeds makkelijker en meer worden geïmporteerd en geëxporteerd. Dit kan er echter voor zorgen dat meer (onbekende) plantenziekten en plagen naar Nederland komen. Daarbij kunnen onder andere door klimaatverandering in de toekomst meer soorten plantenziekten en plagen hier overleven. Dit geldt overigens ook voor dierziekten.

De afgelopen jaren hebben we in de regio meermaals te maken gehad met een uitbraak van een dierziekte, zoals het blauwtongvirus, vogelpest en (niet-zoönotische) vogelgriep. Als zich een besmettingshaard voordoet, kan deze worden verspreid via de lucht en door dieren (in het wild) die virussen en/of bacteriën overdragen.

Ook dier-op-mens-besmetting komt voor en kan onze regio treffen. Een belangrijk voorbeeld daarvan is Q-koorts. Dierziekten die overdraagbaar zijn op mensen en vervolgens ook tussen mensen onderling overdraagbaar zijn (zoönose), worden verder besproken onder paragraaf 2.2.2.

2.2 Gezondheid

2.2.1 Verstoring zorgcontinuïteit

De toegankelijkheid van de zorg staat onder druk. De vraag naar zorg stijgt sneller dan het aanbod. We leven langer en er zijn daardoor steeds meer ouderen ten opzichte van het aantal werkenden. Ook het aantal chronisch zieken en mensen met meerdere aandoeningen neemt toe. Juist ook in de zorg komen we handen te kort. Die tendens bestaat al langer, maar werd tijdens de COVID-19-crisis extra zichtbaar.

In alle zorgsectoren neemt de spanning tussen vraag en aanbod toe: de druk op de eerste lijn is buitengewoon hoog, in de geestelijke gezondheidszorg (ggz) en de medisch-specialistische zorg (msz) bestaan voor meerdere behandelingen lange wachttijden, er zijn tekorten aan zorgprofessionals en door piekbelasting en volle verpleegafdelingen moeten spoedeisende-hulpafdelingen steeds vaker tijdelijk sluiten. Ook gemeenten ervaren grote uitdagingen in het bieden van passende ondersteuning voor kwetsbare mensen⁴⁹.

Dit betekent dat een extra vraag naar zorg, bijvoorbeeld naar aanleiding van een ramp of crisis of wanneer een andere risico het zorgaanbod verstoort, kan leiden tot een tekort aan zorg.

Uitwerking van dit risico zal worden gedaan in het zorgrisicoprofiel.

⁴⁷ Interprovinciaal Overleg, Aardbeving - Mercallizone.

⁴⁸ Analistennetwerk Nationale Veiligheid, Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid.

⁴⁹ Veiligheidsregio Utrecht, Zorgrisicoprofiel regio Utrecht 2023: Samenwerken in de geneeskundige keten.

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

2.2.2 Humane infectieziekten

Beschrijving kenmerken

Een infectieziekte wordt veroorzaakt door micro-organismen, zoals bacteriën, virussen, schimmels en parasieten, die, wanneer ze bepaalde lichaamsdelen van een mens of dier binnendringen, ziekteverschijnselen veroorzaken. Een infectieziekte kan besmettelijk zijn van mens op mens of van dier op mens (in dat geval spreken we van een zoönose).

Er is sprake van een epidemie als een ziektegolf in een bepaald land of landstreek uitbreekt. Als een infectieziekte op epidemische schaal zich verder verspreidt dan spreken we van een pandemie. Een epidemische of pandemische ziektegolf kan tot ontwrichting van de samenleving leiden. Dit heeft niet alleen gevolgen voor inwoners en het bedrijfsleven, maar ook voor de continuïteit van overheids- en hulpdiensten.

Ontwikkeling

Het huidige risico op infectieziekten bestaat uit twee belangrijke componenten: de kans op het ontstaan van nieuwe epidemieën en pandemieën, en de gevolgen van een dalende vaccinatiegraad tegen bestaande infectieziekten.

Hoewel de wereld net een pandemie heeft doorgemaakt, blijft de kans op nieuwe pandemieën aanzienlijk. De incidentele introductie van nieuwe infectieziekten is een reëel risico. Factoren zoals toename van internationale reisbewegingen en toename van antibioticaresistentie (bijvoorbeeld vanuit conflictgebieden) dragen hieraan bij. Zowel door klimaatverandering – door hogere temperaturen met uitbreiding van het leefgebied van exoten (bijvoorbeeld tijgermuggen of teken) die ziektes kunnen overdragen – als door maatschappelijke ontwikkelingen, kunnen nieuwe en bestaande infectieziekten en zoönosen zich makkelijker verspreiden.

Daarnaast zorgt de dalende vaccinatiegraad in Nederland ervoor dat bekende infectieziekten opnieuw de kop opsteken. Een lage vaccinatiegraad wordt op dit moment met name gezien in groepen met een gelijke (geloofs)overtuiging, waaronder bevindelijk gereformeerde of antroposofische overtuigingen, of een gelijke migratieachtergrond.

Analyse: beoordeling impact

Territoriale veiligheid

Een bedreiging van de volksgezondheid door het ontstaan en verspreiding van infectieziekten, op epidemische of pandemische schaal, heeft niet direct impact op de integriteit van het grondgebied.

Fysieke veiligheid

De meeste mensen hebben natuurlijke weerstand opgebouwd tegen een groot aantal infectieziekten, zoals influenza. Toch kunnen ook deze reguliere griepvirussen een aanzienlijk aantal slachtoffers tot gevolg hebben, met name bij mensen met een verminderde weerstand of ouderen. Als de samenleving wordt getroffen door een nieuw en onbekende infectieziekte, kan dit leiden tot een hoog aantal slachtoffers. Ook onder mensen die niet direct tot een risicogroep behoren. Daarnaast is bij een nieuwe infectieziekte onbekend wat de gevolgen van een besmetting op de lange termijn zijn.

Overbelasting van de zorg kan op lange termijn ook voor extra slachtoffers zorgen. Door de toename van ziekenhuisopnames van door de virusinfectie getroffen patiënten, stagneert de zorg en wordt de reguliere zorg afgeschaald. Dit kan op den duur lange termijn voor extra gezondheidsschade zorgen.

Economische veiligheid

De kosten voor een bedreiging van de volksgezondheid door een infectieziekte bestaan voor het grootste gedeelte uit zorgkosten en economische kosten. Hoe hoog deze kosten zijn, is afhankelijk van de aard, omvang en mortaliteit van de betreffende infectieziekte. Economische kosten worden vooral veroorzaakt door werknemers die niet kunnen werken, waardoor de productiviteit afneemt. Een grote epidemie of pandemie kan ook economische schade opleveren door bijvoorbeeld het verstrekken van steunpakketten door de overheid om de economie draaiende te houden.

Ecologische veiligheid

Een bedreiging van de volksgezondheid door een infectieziekte heeft geen direct gevolg voor flora en fauna. We kan worden besloten om groepen dieren, die dicht op elkaar of de mens leven, te ruimen, om verdere verspreiding van een infectieziekte (zoals vogelgriep of Q-koorts) te voorkomen.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

19

Sociale en politieke veiligheid

Een epidemische of pandemische ziektegolf kan tot ontwrichting van de samenleving leiden. Als veel mensen tegelijkertijd ziek worden kan dat gevolgen hebben voor de continuïteit van de samenleving, waarbij delen van de samenleving tot stilstand kunnen komen door een tekort aan medewerkers. Dit geldt ook voor de continuïteit van overheids- en hulpdiensten.

Ook de maatregelen die worden genomen om een grootschalige epidemie of pandemie in te dammen kunnen vergaande impact hebben op het dagelijks leven van burgers, bijvoorbeeld door een lockdown of contactverbod. Deze maatregelen kunnen, zeker als ze langdurig en wijdverbreid zijn, leiden tot weerstand en onbegrip onder een gedeelte van de bevolking en tot een lager vertrouwen in de overheid.

De aard van een epidemie of pandemie en daarmee de bedreiging van de volksgezondheid kunnen gevoelend van angst en onzekerheid oproepen bij burgers, zeker als deze nog onbekend is. Ook de impact van maatregelen kan groot zijn, met name op de sociale en mentale gezondheid van mensen.

Veiligheid van cultureel erfgoed

Over het algemeen heeft het voorkomen van een infectieziekte niet direct invloed op cultureel erfgoed. Echter kunnen de maatregelen om grootschalige pandemie in te dammen wel leiden tot het wegvallen van inkomsten voor culturele instellingen. Hierdoor valt financiering voor onderhoud en renovatie weg wat kan leiden tot het in verval raken van cultureel erfgoed.

Conclusie

De impact van een bedreiging van de volksgezondheid door een infectieziekte is voornamelijk afhankelijk van de aard, omvang en mortaliteit ervan. Over het algemeen is de directe impact van een ziektegolf niet heel groot. Dit wordt anders wanneer een (nieuw) virus leidt tot een pandemie, waarbij vergaande maatregelen om deze in te dammen kunnen leiden tot verstrekkende impact.

Waarschijnlijkheid en beleving

Klimaatverandering heeft invloed op het voorkomen en verspreiden van ziekteverwekkers als bacteriën, virussen, parasieten en schimmels. Zo kan meer hitte, vaker extreme neerslag invloed hebben op het vóórkomen van bepaalde ziekten in Nederland⁵⁰. Daarnaast zorgt de hoge bevolkingsdichtheid en de vele reisbewegingen dat een infectieziekte zich gemakkelijk over de rest van regio (en mogelijk daarbuiten) verspreidt.

Beweeglijkheid

De huidige trend van verdichting waarbij landelijke en stedelijke gebieden steeds meer met elkaar vermengen en de toenemende hyperconnectiviteit, waardoor mensen zich makkelijk over de wereld verplaatsen, maakt dat de kans op/verspreiding van een infectieziekte alleen maar groter wordt. Bovendien zorgen zowel verstedelijking als klimaatverandering dat (wilde) dieren en mensen steeds dichters op elkaar leven. Het leefgebied van dieren wordt steeds kleiner en de kans dat zo'n virus op een mens overspringt wordt daardoor groter.

Conclusie

2.2.3 Chronische blootstellingen

Chronische blootstelling verwijst naar herhaaldelijk of continu contact met een schadelijke stof of situatie gedurende een lange periode (maanden tot jaren). In tegenstelling tot acute blootstelling, waarbij effecten direct merkbaar zijn, bouwen de risico's bij chronische blootstelling zich vaak langzaam op, wat kan leiden tot onomkeerbare gezondheidsschade. Voorbeelden van schadelijke chronische blootstellingen zijn blootstelling aan asbest, PFAS, Chroom-6 en fijnstof. Daarnaast worden ook gezondheidsrisico's toegeschreven aan chronische blootstelling aan lawaai. Incidenteel komt nieuwe informatie beschikbaar, waardoor specifieke vragen ontstaan over chronische blootstelling aan stoffen die tot dan toe als veilig werden beschouwd⁵¹. Belangrijke bronnen zijn:

Radongas uit de bodem: hiervoor bevat de bouwregelgeving eisen voor de ventilatie en afsluiting van kruipruimten;

⁵⁰ ZonMw, 'Samenhang tussen klimaatverandering, infectieziekten en leefomgeving'.

⁵¹ Zie bijvoorbeeld de tijdelijke onzekerheid over de risico's van kunstgras (granuliet/granulaat) op sportterreinen en speelvelden in 2016.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

20

Verkeer: door het verzorgingsgebied van de VRU lopen diverse drukke snelwegen en vaarwegen, die kunnen zorgen voor een verhoogde concentratie fijnstof (snelwegen) of in water oplosbare schadelijke stoffen, die ergens in de loop van de rivier worden geloosd. In en rond deze wegen kan chronische blootstelling aan lawaai een rol spelen.

Industriële lozingen: In de provincie Utrecht is geen zware industrie, wel enkele Seveso-bedrijven, maar die zorgen niet voor een specifieke extra blootstelling aan schadelijke stoffen.

Asbesthoudende bouwmaterialen: In gebouwen van voor 1992 is mogelijk asbest aanwezig. Als deze aanwezigheid tijdig is onderkend, leidt deze meestal niet tot een chronische blootstelling door de wettelijk voorgeschreven systematiek van veilig werken met dit materiaal. Chronische blootstelling is echter mogelijk als de aanwezigheid van het materiaal niet bekend is en het materiaal daardoor onbedoeld wordt aangetast, bijvoorbeeld tijdens renovatie- of sloopwerkzaamheden.

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

Vitale voorzieningen vormen de ruggengraat van talrijke maatschappelijke processen. Uitval van deze voorzieningen kan zich op uiteenlopende manieren voordoen, zoals in de vorm van stroomstoringen, uitval van de drinkwatervoorziening of het niet beschikbaar zijn van telecommunicatie. De oorzaak is veelal van technische aard, maar ook menselijk handelen – al dan niet opzettelijk – kan tot uitval leiden.

Onder dit thema vallen de volgende risicotypen:

- Verstoring elektriciteitsvoorzieningen
- Verstoring brandstofvoorziening
- Verstoring gas/warmtevoorziening
- Verstoring data en telecommunicatie
- Verstoring drinkwatervoorziening

- Verstoring afhandeling verkeer en vervoer
- Verstoring afhandeling voedselvoorziening
- Verstoring afvalverwerking
- Verstoring rioolwaterzuiveringsvoorziening

Dergelijke verstoringen vormen een serieuze bedreiging voor de continuïteit van processen die afhankelijk zijn van deze infrastructuur. Bovendien leidt de uitval van één vitaal proces vaak tot negatieve effecten of zelfs uitval bij andere vitale voorzieningen. Door een toenemende afhankelijkheid van vitale systemen, in combinatie met ontwikkelingen zoals toenemende hybride dreiging, de energietransitie, maar ook de drinkwatercongestie, neemt niet alleen de kans op uitval toe, maar ook de potentiële impact ervan. Hierdoor is het risico op maatschappelijke ontwrichting bij uitval van vitale voorzieningen aanzienlijk.

Bij uitval van vitale voorzieningen verwachten inwoners vaak dat problemen snel worden opgelost en dat de overheid direct hulp biedt. In werkelijkheid is dit bij grootschalige en langdurige verstoringen niet haalbaar. De beschikbare capaciteit van hulpdiensten en overheid is beperkt, waardoor prioritering noodzakelijk is. Dit betekent dat inwoners tijdelijk zelfredzaam moeten zijn. Daarnaast neemt de kans op verstoringen door moedwillige acties, zoals sabotage of cyberaanvallen, toe. Dergelijke incidenten kunnen het herstel aanzienlijk vertragen en complexer maken. Het is daarom van belang dat in de regio aandacht wordt besteed aan risicocommunicatie, voorbereiding en samenwerking om de impact van dergelijke scenario's te beperken.

Het stoppen van vitale processen wordt door inwoners als meest ernstige risico gezien voor de samenleving: 28 procent ziet dit als catastrofaal, 40 procent als zeer ernstig. Daarnaast maakt 53 procent van de inwoners in Utrecht zich zorgen over het stoppen van vitale processen⁵². Dit komt door de directe zichtbare en voelbare impact van uitval van apparaten en systemen. Omdat de kans op uitval echter lange tijd klein is geweest, zullen inwoners moeten wennen aan de verhoogde kans op uitval die de komende jaren bestaat. De Denk Vooruit-campagne⁵³ ondersteunt inwoners hierin, bijvoorbeeld door het advies om een noodpakket aan te leggen en afspraken te maken met naasten over het handelen tijdens noodsituaties.

⁵² NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

⁵³ NCTV, 'Denk Vooruit'.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

21

2.3.1 Verstoring elektriciteitsvoorziening

Veel processen in de samenleving zijn afhankelijk van stroom. Als de elektriciteitsvoorziening uitvalt kan dit voor grote problemen zorgen. Denk alleen al aan het uitvallen van elektrische apparaten, straatverlichting en stoplichten, telefoonmasten en mobiele netwerken, waterdruk, liften, toegangsdeuren en tankstations. Uitval heeft dan ook in veel gevallen ontwrichtende cascade-effecten tot gevolg, zeker als de uitval lang aanhoudt. Daarnaast kan een verstoring van de elektriciteitsvoorziening ook zorgen voor verstoringen bij andere vitale voorzieningen. Veel van deze processen zijn afhankelijk van stroomvoorziening.

Het Nederlandse stroomnet behoort tot de meest betrouwbare netten van Europa. In 2024 kregen klanten te maken met een uitval van gemiddeld 23,9 minuten. In totaal vonden er in 2024 27.341 stroomonderbrekingen plaats in Nederland met een gemiddelde van 113 getroffen klanten per onderbreking⁵⁴. Stedin is in het verzorgingsgebied van de Veiligheidsregio Utrecht verantwoordelijk voor de het regionale stroomnetwerk.

Verstoringen in de elektriciteitsvoorziening kunnen verschillende oorzaken hebben. Enerzijds blijft de kans op verstoringen door werkzaamheden aan het stroomnet aanwezig. Anderzijds komt de betrouwbaarheid de komende jaren onder druk te staan als gevolg van netcongestie. Specifiek in de regio Utrecht (net als in Flevoland en delen van Gelderland) is het stroomnet vol. Er ontstaat zogenaamde 'filevorming' op het stroomnet. De oorzaak hiervan is de snelle verduurzaming, economische groei én dat we steeds meer stroom op hetzelfde moment gebruiken. Het tekort aan netcapaciteit in de provincie Utrecht loopt naar verwachting de komende jaren verder op⁵⁵.

Ondanks uitbreidingsmaatregelen van het stroomnet, kunnen gebruikers als gevolg van deze netcongestie vaker te maken krijgen met zowel kort- als langdurende onderbrekingen. Dit komt doordat netbeheerder Stedin veel onderhoud blijft plegen om het net uit te breiden, maar het stroomnet bij overbelasting op sommige momenten ook afschakelt om verdere schade aan het stroomnet te voorkomen. Zowel groot- als kleinegebruikers zijn niet altijd goed voorbereid op stroomuitval, ondanks inspanningen om bedrijfscontinuïteit en noodpakketten op orde te hebben. Daarnaast wordt het regelen van noodstroomaggregaten overgelaten aan bedrijven en individuen en zijn deze hierin afhankelijk van beschikbare diesel (die door stroomuitval bij tankstations niet meer afgenomen kan worden). De overheid kan bij grootschalige stroomuitval niet iedereen helpen.

⁵⁴ Netbeheer Nederland, Betrouwbaarheid van elektriciteitsnetten in Nederland | Resultaten 2024.

⁵⁵ TenneT, 'Krachtige interventies in Flevopolder, Gelderland en Utrecht nodig om aansluitstop voor kleinverbruik te voorkomen'.

⁵⁶ Nadia Bloemendaal e.a., Een Extreem Rapport.

Door de energietransitie speelt ook het weer een steeds grotere rol in de stabiliteit van het energiesysteem. Wanneer het tegelijkertijd bewolkt of donker is, en er weinig wind staat, wordt er weinig zonne- en windenergie opgepakt. Zo'n periode wordt duisterluwte genoemd. In het huidige energiesysteem brengt duisterluwte behalve hoge stroomprijzen geen drastische effecten met zich mee. Dit komt doordat een groot deel van de elektriciteit nu nog wordt geproduceerd door gascentrales. Wanneer het gasvermogen afneemt in de elektriciteitsproductie en de elektriciteitsvraag verder gaat stijgen bij koud weer, wordt het energiesysteem gevoeliger voor weersinvloeden en is afschakelen om verdere schade te voorkomen vaker noodzakelijk⁵⁶.

Territoriale veiligheid

Een langdurige of grootschalige stroomuitval kan de werking van kritieke infrastructuur aanzienlijk verstoren. Dit heeft gevolgen voor alle processen in de samenleving die van stroom afhankelijk zijn, zowel in de fysieke als in de digitale ruimte. Hoe groter de tijdsduur, de bevolkingsdichtheid en het gebied dat getroffen, hoe groter de aantasting van de territoriale veiligheid.

Fysieke veiligheid

Stroomuitval vormt een aanzienlijk risico voor de fysieke veiligheid van inwoners. Uitval van verkeerslichten en spoorbeveiliging verhoogt de kans op verkeersongevallen, met mogelijke slachtoffers tot gevolg. In ziekenhuizen, zorginstellingen en bij kwetsbare mensen thuis kan het stilvallen van medische apparatuur levensbedreigend zijn. Ook noodsystemen zoals liften en alarmsystemen functioneren mogelijk niet, wat evacuaties bemoeilijkt. Daarnaast kan langdurige stroomuitval ook uitval van telefoonnetwerken tot gevolg hebben, waardoor burgers geen 112-melding meer kunnen maken en in onveilige situaties geen hulpdiensten meer ingeschakeld kunnen worden. Daarnaast kan een grootschalige langdurige stroomuitval leiden tot grote schaarste in de hulpverlening en/of handhaving, met discontinuïteit tot gevolg (hulpverlening en/of handhaving ernstig onder druk).

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

22

Economische veiligheid

De economische impact van stroomuitval is groot. Productieprocessen in industrie en logistiek komen stil te liggen, wat leidt tot directe financiële schade. Digitale betalingen en financiële transacties kunnen niet doorgaan, waardoor handel en dienstverlening worden verstoord. Daarnaast kan bederf van gekoelde goederen extra kosten veroorzaken en een grote impact hebben op de voedselproductie. Daarbij komen ook nog de kosten voor eventuele herstelwerkzaamheden. Hoe langer de verstoring duurt, groter ook de impact in de nafase zal zijn.

Ecologische veiligheid

Bij uitval van elektriciteit kunnen waterzuiveringsinstallaties en rioolpompen stilvallen, wat kan leiden tot vervuiling van oppervlaktewater en overstort op straat. Ook kan het falen van pompsystemen overstromingen veroorzaken bij hevige regenval. In chemische fabrieken kan het ongecontroleerd stoppen van processen milieuschade veroorzaken.

Sociale en politieke stabiliteit

Langdurige stroomuitval kan leiden tot maatschappelijke onrust. Communicatiekanalen zoals internet en telefonie vallen weg, waardoor informatievoorziening stopt en paniek kan ontstaan. Bij een lange periode van onzekerheid neemt de onrust in de samenleving verder toe, met escalatie van ontwrichtend gedrag (hamsteren, plunderen, wetteloosheid) tot gevolg en afname van vertrouwen in de overheid en samenleving. Daarnaast bestaat er een kans op toename van polarisatie, wat de stabiliteit van het bestuur onder druk zet.

Veiligheid van cultureel erfgoed

Musea, archieven en monumenten zijn afhankelijk van klimaatbeheersing en beveiligingssystemen. Bij stroomuitval kan de temperatuur en luchtvochtigheid in opslagruimten stijgen, wat schade aan kunstwerken en documenten veroorzaakt. Daarnaast verhoogt het uitvallen van alarmsystemen het risico op diefstal.

Waarschijnlijkheid en beleving

Technisch gezien was de kans op uitval van de elektriciteitsvoorziening lange tijd gering dankzij een robuust elektriciteitsnetwerk en goede redundantie. Als gevolg van netcongestie, extreme weersomstandigheden en toenemende cyberdreiging is de kans op onderbrekingen in de elektriciteitsvoorziening toegenomen. Daarnaast zijn de precieze momenten waarop en de gebieden waar onderbrekingen optreden niet direct beter te voorspellen. Sterker nog, afschakelingen van het stroomnet als gevolg van netcongestie kunnen vaak niet of pas kort van tevoren worden aangekondigd door netbeheerder Stedin. Het is daarom belangrijk dat de samenleving voorbereid is op frequentere, langere en grotere verstoringen.

Mensen ervaren stroomuitval als zeer ontwrichtend, zelfs als het maar enkele uren duurt. Voor bedrijven geldt dat stroomuitval vanuit economische overwegingen een hoog impact-risico is en dat zij zelf de afweging maken in hoeverre zij dit risico afdekken door middel van bedrijfscontinuïteitsmaatregelen.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Het risico op verstoring van de elektriciteitsvoorziening is sterk in beweging. De afhankelijkheid van elektriciteit neemt toe door de elektrificatie en door de energietransitie naar duurzame bronnen. Deze ontwikkeling vergroot niet alleen de impact van een mogelijke stroomuitval, maar maakt ook het energiesysteem complexer en daarmee kwetsbaarder voor storingen.

Daarnaast groeit de waarschijnlijkheid van verstoringen door externe dreigingen zoals cyberaanvallen en sabotage, mede ingegeven door geopolitieke spanningen. De digitalisering van het net en de koppeling met internationale energiemarkten vergroten het aanvalsoppervlak en de kans op ontwrichting.

Conclusie

De toenemende afhankelijkheid van een stabiel elektriciteitsnet, gecombineerd met netcongestie, weersinvloeden en groeiende externe dreigingen, maakt dat het risico op ernstige verstoringen in de stroomvoorziening de komende jaren duidelijk toeneemt. Waar uitval tot voor kort als uitzonderlijk werd beschouwd, moeten overheid, bedrijven en burgers nu rekening houden met frequenter en onvoorspelbaarder optredende onderbrekingen. De potentiële impact daarvan is groot en raakt alle vitale belangen: van fysieke veiligheid en economische continuïteit tot sociale stabiliteit en zelfs de werking van kritieke infrastructuur.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

23

2.3.2 Verstoring brandstofvoorziening

Uitval van de brandstofvoorziening betreft een (dreigende) onderbreking in de productie, opslag, transport, distributie of levering van aardolieproducten, aardgas, steenkool, waterstof of andere brandstoffen aan eindgebruikers. Het risico raakt direct aan de continuïteit van vitale processen in mobiliteit, hulpdiensten, industrie en (nood)energievoorziening.

Territoriale veiligheid

Uitval van de brandstofvoorziening kan de inzetbaarheid van politie, defensie, brandweer en andere hulpdiensten beperken, waardoor de weerbaarheid tegen grensoverschrijdende of militaire dreiging afneemt. Daarnaast kan afhankelijkheid van buitenlandse brandstof de strategische autonomie onder druk zetten.

Fysieke veiligheid

Een verstoring in de brandstofketen kan de operationele slagkracht van hulpdiensten aantasten. Hierdoor kan de responscapaciteit bij rampen, branden of grootschalige incidenten significant verminderen.

Economische veiligheid

Brandstofuitval raakt transport, productie, landbouw en industrie direct, wat leidt tot het stilvallen van bedrijfsprocessen, kostenstijgingen en verstoringen in goederenketens. Langdurige of grootschalige uitval kan economische schade veroorzaken en maatschappelijke ontwrichting versterken.

Ecologische veiligheid

Bij uitval of verstoring van brandstofvoorziening of -distributie, kan de druk op alternatieve, mogelijk vervuilerende bronnen toenemen. Ook verhoogt elke verstoring de kans op milieuschade door incidenten, bijvoorbeeld bij geïmproviseerde opslag op alternatieve locaties.

Sociale en politieke stabiliteit

Brandstofschaarste kan snel maatschappelijke onrust veroorzaken, zeker als mobiliteit, verwarming of andere primaire diensten geraakt worden. Politiek kan dit leiden tot druk op besluitvorming, polarisatie of verminderde bestuurlijke legitimiteit wanneer keuzes rond prioritering en verdeling controversieel worden.

Cultureel erfgoed

De directe impact van uitval van de brandstofvoorziening op cultureel erfgoed is beperkt. Alleen in uitzonderlijke situaties, zoals bij schaarste in brandstof in combinatie met stroomuitval, kan verminderde beschikbaarheid van brandstof gevolgen hebben voor klimaatbeheersing en beveiligingssystemen. Ook kan bij calamiteiten de verminderde inzetcapaciteit van hulpdiensten de kwetsbaarheid van monumenten vergroten. Dit betreft vooral een indirect risico.

Waarschijnlijkheid en beleving

De kans op langdurige of grootschalige uitval van brandstofvoorziening wordt momenteel als laag tot middelhoog ingeschat, maar is sterk afhankelijk van externe omstandigheden. De brandstofketen is complex en deels internationaal georganiseerd, waardoor verstoringen in productie, logistiek of distributie relatief snel merkbaar zijn. Tegelijk kan stroomuitval direct leiden tot uitval van brandstofvoorziening, bijvoorbeeld doordat pompinstallaties afhankelijk zijn van elektriciteit. Anderzijds is brandstof ook nodig om in tijden van grootschalige stroomuitval in noodstroom te kunnen voorzien door middel van dieselaggregaten.

De beleving van dit risico in de samenleving is doorgaans laag, totdat zich daadwerkelijk tekorten of leverings- of distributieproblemen voordoen. Er bestaat een sterk vertrouwen dat brandstof altijd beschikbaar is. Daarnaast is niet voor alle inwoners duidelijk dat het bij grootschalige stroomuitval bijvoorbeeld niet meer mogelijk is om te tanken in het getroffen gebied. Perceptie en realiteit kunnen daardoor sterk uiteenlopen.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Door toenemende geopolitieke spanningen, kwetsbaarheden in mondiale aanvoerketens en een hoge afhankelijkheid van enkele cruciale knooppunten kan de kans op verstoringen in de komende jaren toenemen. Kleine verschuivingen in geopolitieke verhoudingen, marktprijzen of transportstromen kunnen in korte tijd grote operationele effecten hebben. Ook de onzekerheid is aanzienlijk: niet alleen door beweeglijke energiemarkten, maar ook door technologische veranderingen, de afhankelijkheid van buitenlandse leveranciers en de verwevenheid met andere vitale infrastructuren. De brandstofketen is bovendien kwetsbaar voor cascade-effecten: een verstoring op één punt kan zich snel door de keten verspreiden.

De energietransitie maakt dit risico zowel complexer als meer gelaagd. Terwijl de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen afneemt, ontstaat in de tussenfase juist een hybride situatie waarin oude én nieuwe energiestromen kwetsbaar zijn.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

24

Daarnaast raakt dit risico aan schaarste problematiek, vooral tijdens grootschalige calamiteiten zoals regionale stroomuitval, langdurige hitte of kou, of bij militaire dreiging en conflict. In dergelijke scenario's kunnen brandstoffen schaars worden door prioritering, distributiebeperkingen, of verstoringen in internationale ketens. De impact op maatschappelijke stabiliteit kan dan groot zijn.

Conclusie

De uitval van de brandstofvoorziening vormt een veelzijdig en potentieel ontwrichtend risico, juist doordat het zoveel vitale processen tegelijk raakt. Hoewel de kans op langdurige of grootschalige verstoringen momenteel als laag tot middelhoog wordt ingeschat, kan deze door geopolitieke spanningen, kwetsbaarheden in internationale ketens en de verwevenheid met andere vitale infrastructuren snel toenemen. De afhankelijkheid van brandstof voor mobiliteit, noodstroomvoorziening, logistiek en hulpverlening maakt dat zelfs relatief korte onderbrekingen grote maatschappelijke en economische effecten kunnen hebben. Tegelijkertijd is de maatschappelijke beleving van dit risico beperkt, wat kan leiden tot verrassing en onrust wanneer verstoringen zich wél voordoen. De energietransitie versterkt bovendien de complexiteit: in een hybride fase waarin oude en nieuwe energiestromen naast elkaar bestaan, ontstaan nieuwe kwetsbaarheden en onduidelijkheden in aanbod, distributie en prioritering.

2.3.3 Verstoring gas- en warmtevoorziening

Gas wordt in Nederland gebruikt om te verwarmen en mee te koken. Verstoringen in de gasvoorziening leiden dus tot uitval van gasfornuizen en tot uitval van verwarmingsinstallaties, wat vooral in de wintermaanden voor problemen zorgt.

Verstoring van de gas- en warmtevoorziening worden voornamelijk veroorzaakt door (onderhouds-)werkzaamheden waarbij bijvoorbeeld een gasleiding wordt geraakt. In het verzorgingsgebied van de Veiligheidsregio Utrecht zijn Stedin is verantwoordelijk voor de gasvoorziening.

Sinds 1 juli 2018 geldt er geen aansluitplicht meer voor gas in nieuwbouw. Steeds meer gemeenten ontwikkelen aardgasvrije wijken en stappen over op duurzamere vormen van verwarming, zoals elektrisch verwarmen of het gebruik van groen gas. Hierdoor wordt verwacht dat de afhankelijkheid van gasvoorzieningen de komende jaren verder afneemt. Tegelijkertijd kan deze afbouw vertraagd worden door de huidige netcongestie, waardoor gas in sommige gebieden nog langer noodzakelijk blijft.

Territoriale veiligheid

De gasvoorziening in Nederland is sterk verbonden met geopolitieke ontwikkelingen. Nederland is volledig afhankelijk van internationale gasstromen en verstoringen daarvan kunnen de energiezekerheid van Nederland onder druk zetten. Geopolitieke spanning en sabotage van pijpleidingen kan daarnaast direct gevolgen hebben voor nationale veiligheid en strategische autonomie.

Fysiek veiligheid

Bij een acute verstoring of lekkage in het gasnet kunnen incidenten ontstaan, zoals explosies of branden bij installaties. Daarnaast kan uitval van de gasvoorziening in koude periodes leiden tot gezondheidsrisico's door gebrek aan verwarming, vooral bij kwetsbare groepen.

Uitval van elektriciteit heeft bovendien directe gevolgen voor de gas- en warmtevoorziening. Bij een stroomstoring schakelen Cv-ketels onmiddellijk uit, terwijl de gasleidingen nog wel gevuld blijven door voldoende druk in het regionale net. Duurt de stroomuitval echter langer dan 24 uur, dan neemt de kans toe dat de gasleidingen worden gevuld met gas waaraan geen geurstof meer wordt toegevoegd, wat veiligheidsrisico's met zich meebrengt.

Economische veiligheid

Gas is cruciaal voor industrie, energieopwekking en verwarming. Een langdurige verstoring kan leiden tot stilvallen van productieprocessen, stijgende energieprijzen en economische schade. Ook kan het vertrouwen in de energievoorziening afnemen, wat investeringen beïnvloedt.

Ecologische veiligheid

Hoewel de directe ecologische impact beperkt is, kunnen noodmaatregelen zoals overschakelen op alternatieve brandstoffen (bijvoorbeeld olie of kolen) leiden tot hogere emissies en milieuschade. Daarnaast kan lekkage van gas bij verstoringen bijdragen aan broeikasgasuitstoot.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

25

Sociale en politieke stabiliteit

Door de energietransitie stappen steeds meer huishoudens en bedrijven af van gas als energiebron. De impact van een verstoring in de gasvoorziening zal de komende jaren naar verwachting dan ook steeds verder afnemen.

Een langdurige verstoring kan wel maatschappelijke onrust veroorzaken onder de afnemers die nog wel gebruik maken van gas, vooral bij stijgende energiekosten of tekorten in de winter. Dit kan leiden tot protesten, druk op de overheid en polarisatie over energiebeleid en afhankelijkheid van buitenlandse leveranciers.

Cultureel erfgoed

Bij uitval van verwarming in musea, archieven of monumenten kan schade ontstaan door temperatuurschommelingen en vochtproblemen.

Waarschijnlijkheid en beleving

Korte verstoringen in de gasvoorziening komen met regelmaat voor, maar worden meestal snel verholpen. Een verstoring wordt ervaren als een directe bedreiging van comfort en gezondheid. Burgers verwachten continuïteit, dus een langdurige storing kan leiden tot wantrouwen richting overheid en energiebedrijven. Langdurige verstoringen komen echter nauwelijks voor.

Echter brengt de verwevenheid met de elektriciteitsvoorziening extra kwetsbaarheden met zich mee, vooral tijdens koude periodes of bij grootschalige stroomuitval.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Het risico op uitval van de gasvoorziening laat een tweezijdige beweging zien. Enerzijds neemt onder invloed van de energietransitie, waardoor steeds minder huishoudens en bedrijven afhankelijk zijn van gas, de verwachte impact van een verstoring verder af. Anderzijds is Nederland voor gasleveranties afhankelijk van andere landen en daarmee ook sterk afhankelijk van de relaties met die landen. De verwachting dat gas een aflopend systeem is, zorgt bovendien voor een paradox: de algemene afhankelijkheden worden kleiner, maar de risico's voor de groepen en sectoren die wél afhankelijk blijven, worden relatief groter.

Conclusie

Verstoringen in de gasvoorziening in Nederland worden weliswaar minder ontwrichtend naarmate de energietransitie vordert, maar blijven tegelijkertijd een complex en strategisch risico vormen. De afhankelijkheid van internationale gasstromen en geopolitieke stabiliteit betekent dat externe ontwikkelingen direct doorwerken op nationale, en daarmee ook regionale, energiezekerheid. Hoewel de impact voor huishoudens in de toekomst afneemt door de afbouw van aardgas, blijft gas essentieel voor industrie en warmtenetten, waardoor een langdurige verstoring nog steeds aanzienlijke economische en maatschappelijke schade kan veroorzaken.

2.3.4 Verstoring data en telecomunicatie

Telecommunicatie is het overbrengen van informatie van de ene plek naar een andere zonder dat iets of iemand zich fysiek daarnaartoe verplaatst. Hieronder vallen onder meer diensten als (mobiele)telefonie, radio, televisie en internet. In Nederland zijn verschillende bedrijven verantwoordelijk voor de verbindingscapaciteit, met als enkele voorbeelden VodafoneZiggo, KPN en Odido.

Verstoring of uitval van deze diensten kunnen leiden tot maatschappelijke ontwrichting, omdat zij essentieel zijn voor maatschappelijke en operationele processen. Dit kan het gevolg zijn van technische storingen, fysieke beschadiging van kabels of knooppunten, stroomuitval, cyberaanvallen, extreme weersomstandigheden, grootschalige incidenten en overbelasting van netwerken. Ook omdat vitale sectoren sterk afhankelijk zijn van deze verbindingen, kan langdurige uitval snel leiden tot cascade-effecten.

De bedrijven binnen de telecomsector zijn zelf verantwoordelijk voor de continuïteit van hun eigen processen en zijn verplicht om passende maatregelen te treffen om de continuïteit van hun diensten te waarborgen. Alle aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken en -diensten treffen preventieve maatregelen om een zo hoog mogelijke continuïteit van diensten en netwerken te bereiken. In het bijzonder voor telefoondiensten in geval van een stroomuitval. Echter is de verwachting dat telecommunicatie bij een grootschalige stroomuitval na ongeveer twee uur niet meer mogelijk is.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

26

Territoriale veiligheid

Bij grootschalige uitval van telecommunicatie is de impact op de territoriale veiligheid groot. Het leidt tot functioneel verlies van processen die van telecommunicatie afhankelijk zijn en kan tevens de informatiepositie en communicatie tussen veiligheidsdiensten beperken, wat de coördinatie negatief beïnvloedt.

Fysieke veiligheid

Als 112 en communicatie tussen hulpdiensten worden belemmerd, ontstaan vertragingen in alarmering en aansturing. Ook technische systemen die afhankelijk zijn van dataverbindingen (bijv. bruggen, sluizen, overwegen en zorgtechnologie) kunnen ontregeld raken, waardoor gevaarlijke situaties kunnen ontstaan.

Economische veiligheid

De economische gevolgen van uitval van telecommunicatie kunnen substantieel zijn. Betalingsverkeer, logistiek en digitale bedrijfsvoering zijn sterk afhankelijk van telecom. Uitval leidt al snel tot stilstand in processen, omzetverlies en verstoring van ketens. Vooral langdurige storingen kunnen brede economische schade veroorzaken.

Ecologische veiligheid

De impact op ecologische veiligheid is mogelijk maar doorgaans indirect. Milieumonitoringssystemen, waterbeheer en industriële procesbewaking maken gebruik van telecom. Bij uitval kan een incident later worden opgemerkt of lastiger worden bestreden. Structurele ecologische schade is minder waarschijnlijk, maar niet uit te sluiten bij langdurige of brede uitval.

Sociale en politieke stabiliteit

Sociale en politieke stabiliteit kunnen duidelijk worden geraakt, vooral als inwoners en hulpdiensten of overheidsinstanties elkaar niet kunnen bereiken. Dit kan leiden tot onrust, onzekerheid en geruchtenvorming. Ook bestuurlijke besluitvorming en crisiscommunicatie kunnen worden vertraagd. De stabiliteit wordt niet structureel ondermijnd, maar wel tijdelijk verzwakt bij langdurige telecomuitval.

Cultureel erfgoed

De impact op cultureel erfgoed is relatief beperkt. Digitale beveiligings- en monitoringssystemen kunnen minder goed functioneren en digitale collecties kunnen tijdelijk onbereikbaar zijn. Fysieke schade aan erfgoed is echter niet waarschijnlijk, tenzij er tegelijkertijd een ander incident plaatsvindt waarbij telecomuitval de respons belemmert.

Waarschijnlijkheid en beleving

In Nederland hebben we vrijwel altijd goed werkende telecommunicatie. Maar uitval van telecom of IT is nooit helemaal uit te sluiten⁵⁷. Kleinschalige en kortdurende telecomstoringen komen in Nederland dan ook regelmatig voor. Dit komt door de grote afhankelijkheid van technische infrastructuur en data, in combinatie met de risico's op technische storingen, graafschade, cyberincidenten en stroomuitval.

Inwoners lijken de kans op uitval van telecommunicatie doorgaans als laag te beschouwen, omdat storingen in Nederland snel worden opgelost en netwerken meestal betrouwbaar functioneren. Tijdens een daadwerkelijke storing verandert die beleving echter snel: mensen ervaren onrust, onzekerheid en frustratie, vooral wanneer ze geen toegang hebben tot 112, digitale diensten of betrouwbare informatie. Inwoners verwachten dat voorzieningen altijd beschikbaar zijn, waardoor vertrouwen snel kan afnemen bij ernstige uitval. Hierdoor ontstaat een opvallend contrast tussen een lage risicoperceptie vooraf en een hoge impactbeleving tijdens een incident.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Het risico op uitval van telecommunicatie wordt gekenmerkt door een hoge mate van beweeglijkheid en onzekerheid. Dit komt door toenemende digitalisering en ketenafhankelijkheden, maar ook de toenemende cyberdreiging en klimaatverandering kunnen van invloed zijn op de ontwikkeling van dit risico. Daarnaast geldt dat hoe meer data gebruikt wordt, hoe groter de druk op netwerken zal zijn, wat kan leiden tot overbelasting en daardoor uitval. Ontwikkelingen in het gebruiksgedrag zijn dan ook van invloed op de ontwikkeling van dit risico.

⁵⁷ Rijksinspectie Digitale Infrastructuur, 'Toolkit uitval telecom'.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

27

Conclusie

Uitval van telecommunicatie vormt een risico dat, ondanks de relatief lage kans op langdurige landelijke verstoringen, een zeer grote impact kan hebben door de sterke verwevenheid met vrijwel alle vitale processen. Onze samenleving is afhankelijk van continue digitale connectiviteit voor veiligheid, economie, zorg, logistiek en bestuurlijke besluitvorming. Daardoor kan een brede of langdurige telecomstoring snel leiden tot niet alleen praktische problemen, maar ook maatschappelijke onrust. Bovendien neemt de dynamiek rond dit risico toe door verdergaande digitalisering, groeiende datavolumes, cyberdreigingen en de afhankelijkheid van elektriciteit. Hierdoor verschuift het risico van zeldzaam en beheersbaar naar complex en potentieel ontwrichtend.

2.3.5 Verstoring drinkwatervoorziening

Drinkwater is zowel een primaire levensbehoefte als een belangrijke voorwaarde voor productie, industrie, landbouw. Drinkwater is daarnaast ook gedeeltelijk benodigd voor brandblusinstallaties en ook de brandweer maakt gebruik van bluswater bij haar repressieve taken. Op diverse plekken in de waterketen kunnen verstoringen optreden, met vervuiling van drinkwater en/of uitval van de drinkwatervoorziening als gevolg.

In de regio Utrecht zijn drinkwaterbedrijf Oasen (gemeente Vijfheerenlanden) en Vitens (overige gemeenten in de regio Utrecht) verantwoordelijk voor de productie en distributie van drinkwater. Bij een verstoring in de drinkwatervoorziening die (naar verwachting) langer duurt dan 24 uur, waarbij geen sprake is van een kookadvies én waarbij het een onderbreking is voor meer dan 2.000 aansluitingen, zijn zij verplicht tot het leveren van nooddrinkwater. Drinkwaterbedrijven zijn echter niet verplicht om nooddrinkwater te leveren aan bedrijven en zorginstellingen in dergelijke gevallen. Deze organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor hun continuïteit wanneer het drinkwater vervuild of de drinkwatervoorziening verstoord is.

Verstoring van de drinkwatervoorziening leidt daarmee tot drie scenario's:

1. Besmetting drinkwatervoorziening met als gevolg kookadvies.
2. Besmetting drinkwatervoorziening met als gevolg uitval drinkwaterlevering via het leidingnet.
3. Onvoorziene (zonder vooraankondiging) of voorziene uitval (met vooraankondiging) drinkwaterlevering via het leidingnet.

Territoriale veiligheid

Een grootschalige verstoring van de drinkwatervoorziening kan de nationale weerbaarheid aantasten, vooral als sabotage of cyberaanvallen op vitale waterinfrastructuur plaatsvinden. Dit raakt tevens de continuïteit van een basisvoorziening die essentieel is voor crisisbeheersing en militaire operaties.

Fysieke veiligheid

Drinkwater is cruciaal voor gezondheid en hygiëne. Uitval en/of verontreiniging kan leiden tot uitdroging, voedselveiligheidsproblemen en verspreiding van ziekten. Vooral kwetsbare groepen zoals zieken, ouderen en kinderen lopen direct gevaar bij langdurige verstoringen. Daarnaast kan het wegvallen van de watervoorziening voor beperkingen in de bluswatervoorziening zorgen, wat direct van negatieve invloed is op de continuïteit van de hulpverlening bij levensbedreigende incidenten.

Economische veiligheid

Bedrijven in de (voedings-)industrie, zorginstellingen en horeca zijn sterk afhankelijk van schoon water. Een verstoring kan leiden tot productiestilstand, hoge kosten voor noodvoorzieningen en reputatieschade. Ook kan de landbouwsector zwaar getroffen worden. Hoe langer de verstoringen duren, hoe groter de economische schade die geleden wordt.

Ecologische veiligheid

Bij verstoringen in waterzuivering of distributie kunnen ongezuiverde lozingen plaatsvinden, wat leidt tot vervuiling van oppervlaktewater en ecosystemen. Dit kan langdurige milieuschade veroorzaken en herstel kostbaar maken.

Sociale en politieke stabiliteit

Uit diverse recente voorbeelden (zoals de drinkwatervervuiling in Utrecht in november 2025 en rondom Amersfoort in december 2025 en januari 2026) blijkt dat mensen binnen korte tijd na een aangekondigde verstoring waterflessen en zelfs wc-papier gaan hamsteren. Dit gebeurt zelfs als er enkel een kookadvies geldt en het water uit de kraan nog beschikbaar is. Dit kan leiden tot chaotische situaties bij supermarkten.

Ook hier geldt dat de mate van sociale ontwrichting verbonden is aan de duur van de drinkwaterverstoring. Daarnaast kan een moedwillige oorzaak ook van invloed zijn op het veiligheidsgevoel van mensen. Vertrouwen in overheid en drinkwaterbedrijven kan afnemen, wat tot protesten of paniek kan leiden.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

28

Cultureel erfgoed

Musea, archieven en monumenten zijn afhankelijk van klimaatbeheersing en schoon water voor conservering. Bij uitval van watervoorziening kan schade ontstaan door verhoogde luchtvochtigheid of gebrek aan koeling. Ook brandveiligheid kan in gevaar komen door niet-werkende sprinklerinstallaties.

Waarschijnlijkheid en beleving

Nederland heeft een robuust drinkwatersysteem met hoge kwaliteitsnormen en redundantie, waardoor grootschalige uitval weinig voorkomt. Kleine lokale storingen (bijvoorbeeld door leidingbreuken) komen regelmatig voor, maar worden meestal binnen enkele uren opgelost. Door de netcongestieproblematiek in de regio Utrecht is de kans op een grootschalige en langdurige stroomuitval echter reëel, wat ook verstoringen in de drinkwatervoorziening tot gevolg kan hebben. Bijvoorbeeld op hogere woonlagen door het wegvallen van de waterdruk.

Het drinkwaterbedrijf is zelf verantwoordelijk voor de continuïteit van drinkwaterlevering middels een wettelijke verplichting om 10 dagen⁵⁸ geheel zelfvoorzienend te zijn voor het leveren van drinkwater via het leidingnet tot aan de huisaansluiting op de begane grond, en treft daarvoor maatregelen om verstoringen of uitval zo adequaat mogelijk te verhelpen.

Door de robuustheid van het Nederlandse drinkwatersysteem krijgt vervuiling of grootschalige verstoring van drinkwater vaak snel veel aandacht in de media. Dit leidt vaak ook tot hamstergedrag, wat een indicatie kan zijn van de beperkte voorzieningen die huishoudens zelf hebben getroffen om verstoringen op te vangen. De Denk Vooruit-campagne van de Rijksoverheid speelt ook op dit risico in, door huishoudens te adviseren water in huis te halen voor noodsituaties.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Door de groei van de bevolking en de economie is steeds meer drinkwater nodig. Droogte en verzilting kunnen de beschikbaarheid van grond- en oppervlaktewater beïnvloeden. We kunnen niet onbeperkt drinkwater blijven winnen zonder schade aan de natuur en economie. Er dreigt dan ook een tekort aan drinkwater te ontstaan, dit noemen we drinkwatercongestie⁵⁹. Drinkwatercongestie kan de leveringszekerheid in gevaar brengen. Specifiek in de regio Utrecht gelden hier al waarschuwingen voor. Daarnaast zorgt de digitalisering van waterzuiveringsinstallaties en pompstations ervoor dat systemen kwetsbaarder worden voor cyberaanvallen.

⁵⁸ ISR Nederland en VEWIN, Continu betrouwbaar drinkwater leveren 2025.

⁵⁹ Interprovinciaal Overleg, 'Maak van drinkwater niet de volgende netcongestie. Inbreng Interprovinciaal Overleg Commissiedebat Water'.

Ook moet rekening gehouden worden met verstoringen of vervuiling als gevolg van sabotageacties.

De continuïteit van de robuustheid van het systeem is dan ook voor een groot deel afhankelijk van maatregelen tegen drinkwatercongestie, klimaatverandering en digitale kwetsbaarheden.

Conclusie

Drinkwater is een primaire levensbehoefte en randvoorwaarde voor diverse vitale processen. Hoewel het Nederlandse drinkwatersysteem robuust en sterk redundant is, kunnen verstoringen - veroorzaakt door vervuiling, technische storingen, stroomuitval, cyberdreigingen of sabotage - snel leiden tot grote maatschappelijke onrust en acute gezondheidsrisico's, zeker voor kwetsbare groepen. Recente voorbeelden in de regio Utrecht tonen aan hoe snel hamstergedrag, onzekerheid en verstoring van het dagelijks leven ontstaan, zelfs bij relatief beperkte incidenten met een duidelijk handelingsperspectief. Daarbij wordt de continuïteit van het systeem in de komende jaren verder onder druk gezet door toenemende drinkwatercongestie, klimaatverandering, bevolkingsgroei en digitalisering van waterinfrastructuur. Dit maakt het risico zowel dynamisch als gelaagd: terwijl de kans op grootschalige uitval historisch laag is, kan de impact in moderne omstandigheden zeer groot zijn.

2.3.6 Verstoring afhandeling verkeer en vervoer

Dit risico gaat over de verstoring van de afhandeling van het verkeer en vervoer, ongeacht de oorzaak ervan. De uitwerking van het risico verkeersongevallen en de duiding daarvan staat in 2.4.1.

De regio Utrecht is door de centrale ligging in Nederland een knooppunt op de verschillende vormen van vervoer. Het hoofdwegennet bestaat uit de A1, A2, A12, A27 en A28, welke allen nagenoeg aan elkaar zijn verbonden door verschillende knooppunten. Het hoofdvaarwegennet bestaat in de provincie uit de Lek, het Merwedekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal, welke een van de drukst bevaren kanalen ter wereld is. Ook op het spoor is Utrecht een centraal knooppunt waar vijf spoorcorridors samenkomen op Utrecht Centraal Station als doorvoerpunt voor veel treinen van Oost naar West en Noord naar Zuid samen met de overstap naar bijvoorbeeld Utrecht Science Park (75.000 reizigers per dag).

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

29

Een verstoring van de afhandeling verkeer en vervoer kan voorzien of onvoorzien zijn. Vanwege de centrale ligging is er in de regio Utrecht een groot risico op het ontstaan van een 'verkeersinfarct' bij een verstoring op een van de hoofdwegen. Voorzienbare (planbare) verstoringen hebben te maken met onderhoud en vervanging. De komende jaren is veel onderhoud en vervanging gepland van wegen en kunstwerken. Bij voorzienbare verstoringen op het hoofdwegenet heeft de VRU op voorhand contact met Rijkswaterstaat (RWS) wanneer grote impact wordt verwacht op de doorstroming en bereikbaarheid voor hulpdiensten, zoals bij de werkzaamheden aan de A12 in 2025. Het risico bij onvoorziene verstoringen is naar verwachting klein bij reguliere incidenten en ongevallen. Het risico op tunnelincidenten geldt in de regio Utrecht ook voor de Leidsche Rijntunnel. Incidenten of onvoorziene afsluiting van de Leidsche Rijntunnel hebben een grote impact op de doorstroming van verkeer.

Volgens RWS liggen de grootste risico's voor het hoofd(vaar)wegenet in fysieke ongevallen en extreme weersomstandigheden. Onvoorzienbare verstoringen door incidenten of extreme weersomstandigheden komen volgens het Crisisrisicoprofiel van RWS regelmatig tot vaak voor. De gevolgen ervan zijn licht tot beperkt voor de afhandeling van het wegverkeer. Incidenten op het hoofdvaarwegenet in de regio, zoals aanvaringen, brand of obstructies, hebben beperkte tot ernstige gevolgen voor de afhandeling van het vaarverkeer⁶⁰. De gevolgen van voorzienbare en onvoorzienbare verstoringen op het spoor zijn licht tot eventueel ernstig afhankelijk van het type verstoring. Gemiddeld kunnen reizigers na een kort oponthoud verder reizen dan wel omreizen via een andere corridor of middels alternatief vervoer van A naar B worden gebracht. In exceptionele gevallen kunnen reizigers stranden. Deze reizigers kunnen in die gevallen over het algemeen gebruik maken van alternatieve vervoersmiddelen of krijgen de mogelijkheid om te overnachten wanneer dit niet kan.

Extreme weersomstandigheden kunnen leiden tot een stapeling van de risico's op het gebied van vervoer. Bij uitval van één of meerdere reismogelijkheden zoeken reizigers andere vormen van vervoer. In relatie tot militaire dreiging is het aannemelijk dat de komende jaren, in het kader van Host Nation Support, steeds vaker gebruik wordt gemaakt van civiele infrastructuur voor militaire transporten. De exacte impact hiervan is nog niet bekend, maar naar verwachting zal dit vooral gevolgen hebben voor de mobiliteit over spoor en weg.

2.3.7 Verstoring afhandeling voedselvoorziening

Klimaatverandering en de daarmee gepaard gaande weersextremen hebben gevolgen voor voedselproductie en de verdere keten. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de voedselvoorziening⁶¹. Gezien de snelheid van deze verandering ligt dit buiten de scope van dit RRP. Een andere mogelijke oorzaak van verstoringen kan liggen in de keteneffecten van uitval van andere vitale infrastructuur of De voedselvoorziening in Nederland is op nationale en internationale schaal geregeld. Coördinatie en bevoegdheden in (nood-)maatregelen liggen op het niveau van het Rijk en de Europese Unie⁶².

2.3.8 Verstoring afvalverwerking

Binnen de regio Utrecht zijn er diverse afvalinzamelingsbedrijven die het afval ophalen bij bedrijven en particulieren. Deze afvalinzamelingsbedrijven brengen het afval voornamelijk naar afvalverwerkers buiten de provincie.

Incidenten, het weer of lage energievraag kunnen leiden tot verstoring van het afvoerproces, waardoor de inzamelbedrijven hun afval niet kwijt kunnen. Bij lage energievraag schroeven de afvalverbrandingsfaciliteiten hun verwerking terug. Deze ketenafhankelijkheid zorgt voor opstapeling van het afval bij de op- en overslaglocaties. Hitte is een oorzaak van broei, waardoor brand kan ontstaan op de op- en overslaglocaties van de inzamelbedrijven. Daarnaast kan opstapeling van afval tijdens hitte leiden tot extra plaagdieren overlast. Sneeuw en kou zorgt ervoor dat afval niet ingezameld kan worden, waardoor het afval zich opstapelt rondom de verzamelcontainers en bij bedrijven.

Vanuit de trends en ontwikkelingen heeft vooral de energietransitie invloed op dit risico. Steeds meer afvalinzamelbedrijven werken met voertuigen op alternatieve energie. Bij uitval van de laad-/ en tankinfrastructuur veroorzaakt dit snel opstoppen in het proces.

⁶⁰ Afdeling Crisismanagement, Crisisrisicoprofiel Rijkswaterstaat 2025 - 2028.

⁶¹ Kox e.a., Verkenning van de potentiële effecten van klimaatverandering op de voedselveiligheid in Nederland: Mogelijke kennisleemtes in de borging van de voedselveiligheid.

⁶² Ten Dam e.a., Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing Bevoegdheidenschema 10 – Drinkwater, levensmiddelen, diervoeders, biologische agentia.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

30

2.3.9 Verstoring rioolwaterzuiveringsvoorziening

Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) zijn cruciaal voor het verwerken van afvalwater en het beschermen van volksgezondheid en milieu. Een verstoring kan ontstaan door technische storingen, cyberaanvallen, stroomuitval, extreme weersomstandigheden (overstromingen, droogte), of verontreiniging door chemische stoffen. Dit kan leiden tot ongezuiverde lozingen, stankoverlast en risico's voor de waterkwaliteit en ecosystemen.

In de regio Utrecht zijn waterschappen verantwoordelijk voor de werking van RWZI's en het transport van afvalwater vanuit rioolgemaal naar de RWZI's. De waterschappen in de Veiligheidsregio Utrecht zijn het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Rivierenland en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. De aanvoer naar de rioolgemaal is echter een verantwoordelijkheid van gemeenten. Bij langdurige uitval moeten noodmaatregelen worden getroffen om lozingen (in bijvoorbeeld sloten en rivieren, maar ook vanuit straatkolken) te beperken en de volksgezondheid te beschermen.

Territoriale veiligheid

Sabotage van en cyberaanvallen op RWZI's kunnen onderdeel zijn van hybride dreigingen, gericht op ontwrichting van vitale voorzieningen. Dit brengt de continuïteit van deze systemen in gevaar en kan indirect gevolgen hebben voor de openbare orde en veiligheid.

Fysieke veiligheid

Bij uitval van zuivering kan rioolwater ongezuiverd in oppervlaktewater of op de straten terechtkomen, wat leidt tot verspreiding van ziekteverwekkers en risico's voor drinkwaterbronnen. Dit kan direct gevolgen hebben voor volksgezondheid, vooral bij recreatie of gebruik van oppervlaktewater.

Economische veiligheid

Industrie en landbouw zijn afhankelijk van een goed functionerend waterbeheer. Verstoring kan leiden tot productiestilstand, extra kosten voor noodzuivering en reputatieschade. Ook kan schade ontstaan door vervuiling van waterwegen.

Ecologische veiligheid

Ongezuiverde lozingen veroorzaken ernstige milieuschade: zuurstoftekort in water, sterfte van vissen en aantasting van ecosystemen. Chemische verontreiniging kan langdurige effecten hebben op bodem en waterkwaliteit.

Sociale en politieke stabiliteit

Stankoverlast, gezondheidsrisico's en mediaberichtgeving over vervuiling kunnen leiden tot maatschappelijke onrust en druk op overheden en waterschappen. Bij moedwillige sabotage neemt het gevoel van onveiligheid toe.

Cultureel erfgoed

Op het gebied van cultureel erfgoed bestaat er een indirect risico. Bij overstromingen door falende pompen kunnen monumenten en archieven waterschade oplopen.

Waarschijnlijkheid en beleving

Nederland heeft een robuust systeem van RWZI's. Kleine storingen komen regelmatig voor, maar grootschalige uitval is zeldzaam. Als gevolg van netcongestie is de kans echter reëel dat door uitval van elektriciteit RWZI's stil komen te liggen.

De perceptie bij burgers is laag tot matig, maar kan snel omslaan naar hoog bij zichtbare gevolgen zoals stank, vervuiling of gezondheidsrisico's.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Verschillende ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op het risico van een verstoring van rioolwaterzuiveringsvoorzieningen. Door klimaatverandering ontstaan er meer extreme regenval en langere perioden van droogte. Dit vergroot de kans op overbelasting en storingen. Als gevolg van de toenemende digitalisering kunnen rioolwaterzuiveringssystemen kwetsbaarder zijn voor cyberaanvallen en technische verstoringen. De robuustheid van het systeem hangt af van investeringen in cybersecurity, klimaatadaptatie en noodscenario's.

Conclusie

RWZI's vormen een essentieel maar kwetsbaar onderdeel van de waterketen. Hoewel storingen doorgaans beperkt en snel oplosbaar zijn, kunnen uitval of verontreinigingen direct leiden tot gezondheidsrisico's, ecologische schade en maatschappelijke onrust. Door de groeiende afhankelijkheid van digitale systemen, de impact van klimaatverandering en de verwevenheid met elektriciteitsvoorziening neemt de kans op verstoringen én de mogelijke impact toe.

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.4.1 Verkeersongevallen weg/water/lucht/spoor

Algemeen

Binnen de Veiligheidsregio Utrecht maken grote aantallen weggebruikers, reizigers en vervoerders dagelijks gebruik van een dicht netwerk van (rijks)wegen (A1, A2, A12, A27), spoorlijnen, vaarwegen en verschillende luchtroutes. Door deze intensieve en multimodale verkeersstromen vormen verkeersongevallen op weg-, water-, lucht- en spoorinfrastructuur een structureel risico dat onder bepaalde omstandigheden kan uitgroeien tot een regionale crisis.

Onder verkeersongevallen vallen gebeurtenissen tijdens het gebruik van weg-, water-, spoor- of luchtinfrastructuur waarbij voertuigen, vaartuigen, treinen of luchtvaartuigen betrokken raken in een botsing, aanvaring, ontsporing, afwijking van de route of noodsituatie, met risico op letsel, schade of verstoring van de omgeving.

Vooraf incidenten op knooppunten met een hoge vervoersdruk, ongevallen met gevaarlijke stoffen of situaties waarbij vitale infrastructuur langdurig wordt geraakt, kunnen leiden tot ernstige verstoringen van bereikbaarheid, veiligheid en dagelijkse processen in de regio.

Beoordeling impact

Territoriale veiligheid

Verkeersongevallen kunnen leiden tot buiten gebruik raken, ontoegankelijkheid of functioneel verlies van delen van het regionale grondgebied. De impact verschilt per modaliteit:

Weg: Een groot wegongeval kan ertoe leiden dat delen van het hoofdwegenet, tunnels of bruggen tijdelijk niet gebruikt kunnen worden. Dit kan in sommige situaties de bereikbaarheid van een gebied beperken, maar dit betekent niet altijd dat een gebied volledig onbereikbaar wordt. De impact hangt af van de locatie van het incident en de beschikbaarheid van alternatieve routes.

Spoor: Een ongeval op het spoor kan leiden tot uitval van spoortrajecten of tijdelijke afsluiting van stationszones. Dit kan gevolgen hebben voor de toegankelijkheid van nabijgelegen gebieden, maar leidt doorgaans niet tot volledige isolatie doordat andere modaliteiten of omrijroutes beschikbaar blijven. Functioneel verlies beperkt zich meestal tot het spoortraject zelf en aangrenzende zones.

Water: Een aanvaring of obstructie op een vaarweg kan ertoe leiden dat sluizen, bruggen of delen van het kanaal tijdelijk niet gebruikt kunnen worden. Hierdoor kunnen watergebonden functies of locaties minder goed bereikbaar zijn, maar omliggende gebieden blijven in de regel toegankelijk via het wegennet.

Lucht: Een incident met een luchtvaartuig kan resulteren in afzetting van een crashlocatie of direct omliggende percelen. De territoriale impact blijft daarbij doorgaans beperkt tot het getroffen terrein; omliggende gebieden blijven meestal bereikbaar

Fysieke veiligheid

Verkeersongevallen kunnen de fysieke veiligheid onder druk zetten doordat zij direct gevolgen kunnen hebben voor de lichamelijke gezondheid en integriteit van betrokkenen. Dit kan variëren van licht letsel tot ernstige verwondingen of overlijden. Per modaliteit verschilt de aard van de risico's:

Weg: Bij aanrijdingen en kettingbotsingen kunnen weggebruikers lichamelijk letsel oplopen door botsimpact, beknelling of brand. Vooral bij hoge snelheden, betrokkenheid van zwaar verkeer of gevaarlijke stoffen bestaat de mogelijkheid van ernstig letsel of dodelijke slachtoffers.

Tunnels hebben een risicoverhogende werking. Door de besloten ruimte kunnen rook en hitte zich sneller ophopen dan op open wegvakken, waardoor zicht en zelfredzaamheid snel afnemen. Bijvoorbeeld in de Leidsche Rijntunnel – onderdeel van een van de drukste snelwegcorridors in de regio – kan een brand, aanrijding of stilgevallen voertuig daardoor sneller leiden tot ernstig letsel of beknelling, zeker op tijdstippen met hoge verkeersintensiteit. De beperkte vluchtmogelijkheden en de noodzaak van technische systemen (ventilatie, verlichting, detectie) vergroten de complexiteit van de hulpverlening.

Spoor: Ontsporingen, botsingen of aanrijdingen met personen kunnen leiden tot ernstig letsel of fataliteit bij reizigers, personeel of omstanders. Bij betrokkenheid van gevaarlijke stoffen kan acute blootstelling extra gezondheidsrisico's veroorzaken.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

32

Water: Aanvaringen en scheepsongevallen brengen risico's mee zoals verdrinking, beknelling of brand. Afhankelijk van de omstandigheden kan dit leiden tot ernstig letsel of overlijden. Het vrijkomen van gevaarlijke stoffen kan daarnaast direct gezondheidsrisico's creëren voor personen nabij de vaarweg.

Lucht: Bij luchtvaartincidenten bestaat een duidelijke kans op ernstig letsel of fataliteit voor inzittenden. In uitzonderlijke situaties kunnen ook personen op de grond gewond raken, bijvoorbeeld door brand, explosie of vallende brokstukken.

Economische veiligheid

Verkeersongevallen kunnen het ongestoord functioneren van de regionale economie verstoren door schade, stagnatie van mobiliteit en het tijdelijk wegvallen van cruciale verbindingen. Dit leidt tot uiteenlopende kostenposten voor bedrijven, overheden en samenleving.

Materiële schade: Schade aan voertuigen, infrastructuur (wegen, bruggen, tunnels, spoor, vaarwegen) en vervoersmiddelen kan aanzienlijke herstelkosten met zich meebrengen.

Gezondheidsschade: Letsel of fataliteit brengt medische kosten, arbeidsverzuim en productiviteitsverlies met zich mee, met directe en indirecte economische gevolgen.

Financiële schade: Door stremmingen of afsluitingen kunnen bedrijven inkomsten mislopen, bijvoorbeeld door vertraging in goederenstromen, gemiste leveringen of verstoring van logistieke ketens. Dit geldt zowel voor weggebonden sectoren als voor de binnenvaart, het spoor- en luchtvervoer.

Kosten voor bestrijding, hulpverlening en herstel: Inzet van hulpdiensten, technische berging, saneringswerkzaamheden en herstelactiviteiten brengt extra publieke en private kosten met zich mee. Bij schade aan kunstwerken of spoorinfrastructuur kunnen herstelkosten hoog oplopen.

Ecologische veiligheid

Verkeersongevallen kunnen het ongestoord voortbestaan van de natuurlijke leefomgeving aantasten wanneer daarbij stoffen vrijkomen, fysieke schade ontstaat of ecosystemen worden verstoord. De ecologische impact verschilt per modaliteit:

Weg: Bij ongevallen met lekkende brandstoffen of gevaarlijke stoffen kan bodem- of oppervlaktewaterverontreiniging optreden. Dit kan lokaal leiden tot aantasting van flora en fauna, verstoring van watergangen of schade aan nabijgelegen natuur- en landschapsgebieden.

Spoor: Een incident met gevaarlijke stoffen op het spoor kan leiden tot verspreiding van schadelijke stoffen in bodem, lucht of water. Dit kan ecologische schade veroorzaken langs spoorzones of in aangrenzende natuurgebieden, waaronder verstoring van broed- en leefgebieden of tijdelijke uitval van ecologische functies.

Water: Aanvaringen of scheepsongevallen kunnen leiden tot lozing van brandstoffen, oliën of andere schadelijke stoffen in vaarwegen. Dit kan een langdurige verstoring veroorzaken van aquatische ecosystemen, waaronder schade aan visstand, verstoring van waterkwaliteit en aantasting van oevers. Bij grotere lozingen kan herstel veel tijd vergen en blijft ecologische schade deels bestaan⁶³.

Lucht: Een luchtvaartincident kan, afhankelijk van de locatie, leiden tot bodem- of waterverontreiniging door brandstof, puin of brandresten. In natuur- en landbouwgebieden kan dit tijdelijk de ecologische waarde aantasten en schade veroorzaken aan fauna, vegetatie en bodemkwaliteit.

Sociale en politieke stabiliteit

Verkeersongevallen kunnen de sociale en politieke stabiliteit onder druk zetten doordat zij een aanzienlijke maatschappelijke impact hebben op slachtoffers, hun naasten en de bredere samenleving. Onderzoek van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) laat zien dat de maatschappelijke gevolgen van verkeersongevallen voor een groot deel bestaan uit immateriële schade, zoals psychische klachten, afgenomen participatie en langdurige beperkingen in het dagelijks functioneren. Deze effecten reiken verder dan individuele slachtoffers en kunnen gevoelens van onzekerheid en onveiligheid in de samenleving versterken. Wanneer dergelijke incidenten breed zichtbaar zijn of leiden tot langdurige hinder, kan dit daarnaast tot publieke discussie en verhoogde aandacht voor overheidsoptreden en infrastructuurveiligheid leiden. Daarmee kunnen verkeersongevallen, afhankelijk van schaal en omstandigheden, tijdelijk bijdragen aan druk op het maatschappelijk klimaat en het vertrouwen in publieke instituties⁶⁴.

⁶³ Afdeling Crisismanagement, Crisisrisicoprofiel Rijkswaterstaat 2025 - 2028.

⁶⁴ Krabbenborg e.a., Mobiliteitsbeeld 2025.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

33

Veiligheid van cultureel erfgoed

Verkeersongevallen kunnen cultureel erfgoed aantasten wanneer zij plaatsvinden in of nabij monumenten, museale gebouwen, archeologische gebieden of beschermde stads- en dorpsgezichten. Schade kan bestaan uit beschadiging of (gedeeltelijke) vernietiging van cultuurhistorisch waardevolle objecten of landschapselementen. De impact hangt samen met de uniciteit van het object en de mogelijkheden tot restauratie. Bij incidenten met gevaarlijke stoffen kan bovendien verontreiniging optreden, wat historische structuren of landschappen blijvend kan aantasten.

Beoordeling waarschijnlijkheid

Wegverkeer

De waarschijnlijkheid van verkeersongevallen op het hoofdwegennet hangt samen met de aanwezigheid van Basisnet-wegen, de hoeveelheid vervoerde gevaarlijke stoffen, en de mate waarin sprake is van complexe verkeerssituaties, zoals tankstations, in- en uitvoegstroken en kruispunten. Uit de monitoringsrapportages van het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) blijkt dat op de Basisnet-wegvakken binnen de provincie Utrecht jaarlijks grote tonnages gevaarlijke stoffen worden vervoerd, waarbij sommige wegdelen tot de drukste 5–25% van Nederland behoren. Dit leidt tot een structureel verhoogde kans op incidenten, vooral op trajecten waar hoge intensiteit van gevaarlijke-stoffentransport samenvalt met complexe infrastructuur⁶⁵⁻⁶⁶.

Spoorverkeer

De waarschijnlijkheid van spoorongevallen wordt primair beïnvloed door de aanwezigheid van het Basisnet Spoor, de ligging van spoorwegovergangen en de aard van het omliggende gebied. Spoorwegovergangen in stedelijke gebieden kennen hogere gebruiksintensiteit en daardoor meer potentieel risicovolle interacties tussen trein- en wegverkeer. Uit data uit de Atlas Leefomgeving blijkt dat meerdere Utrechtse overgangen zich in druk stedelijk gebied bevinden, wat de kans op ongevallen verhoogt (bijv. door hogere frequentie van kruisende bewegingen). De kans op een trein-treinbotsing is laag, maar ongevallen tussen trein en wegverkeer op overgangen blijven een belangrijke bron van risico⁶⁷.

⁶⁵ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 'Basisnet'.

⁶⁶ Rijkswaterstaat, Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over de weg aan de risicoplafonds Basisnet.

⁶⁷ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 'Basisnet'.

⁶⁸ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 'Basisnet'.

⁶⁹ Inspectie Leefomgeving en Transport, Vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht.

Waterwegen

Voor vaarwegen wordt de waarschijnlijkheid bepaald door de ligging van het Basisnet-vaarwegen, de aanwezigheid van complexe situaties als vernauwingen (waaronder sluisen), kruisingen en veerpontlocaties. Deze elementen vergroten de kans op aanvaringen vanwege de beperkte manoeuvreerruimte en lagere reactietijd van schepen. Volgens de Basisnet-vaarwegindeling (Atlas Leefomgeving) kent het Utrechtse vaarwegennet meerdere risicopunten, waaronder sluizencomplexen en kruisingen met hoge verkeersdruk, die door hun fysieke kenmerken een verhoogde ongevalskans met zich meebrengen⁶⁸.

Lucht

Binnen de Veiligheidsregio Utrecht is de kans op een luchtvaartincident beperkt, omdat er geen grote luchthaven ligt en het luchtruim vooral wordt gebruikt door politie- en traumahelikopters en kleinschalige luchtvaart. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) geeft aan dat het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht onder toezicht staat en volgens vaste veiligheidskaders plaatsvindt, wat de kans op incidenten klein houdt⁶⁹.

Ondanks dit geringe risico blijft er wél sprake van een restrisico. Lage vliegroutes, frequente helikopterbewegingen en lokaal luchtverkeer brengen altijd een beperkte kans met zich mee op technische storingen of operationele incidenten. Hoewel dergelijke gebeurtenissen zelden voorkomen, kan een incident in een dichtbevolkte regio als de VRU relatief veel maatschappelijke impact hebben — bijvoorbeeld wanneer een toestel moet uitwijken of een noodlanding moet maken. Daarmee blijft de waarschijnlijkheid laag, maar niet verwaarloosbaar.

Tunnels

Voor tunnelongevallen geldt dat de kans op een incident vergelijkbaar is met die op druk bereden spoor- of snelwegsegmenten. In tunnels kunnen kleine verstoringen echter sneller leiden tot een afsluiting en/of een complex incident, omdat stilvallend verkeer, rookontwikkeling of een beperkte doorstroming sneller problemen veroorzaken in de besloten ruimte. Dit betekent dat de waarschijnlijkheid in tunnels wat hoger is; niet doordat het aantal ongevallen groter is, maar doordat incidenten zich sneller ontwikkelen tot verstoringen die afsluiting vereisen.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

34

Perceptie

Uit de landelijke Risico- en Crisisbarometer blijkt dat inwoners verkeersongevallen – gevat onder het bredere begrip transportongeval – als een relatief laag risico beschouwen. De kans dat een transportongeval zich voordoet wordt door slechts 11% van de inwoners als (zeer) waarschijnlijk ingeschat, wat aanzienlijk lager ligt dan bij andere risico's zoals cyberdreigingen, extremisme of spanningen tussen bevolkingsgroepen. Ook de verwachte gevolgen worden laag ingeschat: een transportongeval behoort tot de risico's die volgens inwoners het minst ernstig zijn voor de samenleving; slechts 2% noemt de gevolgen catastrofaal en 12% zeer ernstig, terwijl een kwart aangeeft dat de impact beperkt zou zijn⁷⁰.

Daarnaast maken inwoners zich nauwelijks zorgen over transportongevallen: slechts 2% noemt dit risico in de eigen top-5 zorgen, en bijna niemand ervaart persoonlijke dreiging door dit type gebeurtenis. Ook de informatiebehoefte is beperkt: slechts 4% zocht het afgelopen jaar actief informatie op over transportongevallen, een van de laagste waarden onder alle risico's in de Risico- en CrisisBarometer⁷¹.

Samengevat wordt het crisistype maatschappelijk gezien als niet urgent, laag in waarschijnlijkheid en beperkt in impact.

Beweeglijkheid

Het risico op verkeersongevallen binnen de VRU is beweeglijk door ontwikkelingen in mobiliteit, gedrag, techniek en klimaat. De mobiliteit in Nederland groeit structureel, waardoor wegen, spoor en vaarwegen vaker maximaal worden benut en de blootstelling aan risico's toeneemt. Tegelijkertijd groeit het aantal kwetsbare verkeersdeelnemers – zoals fietsers, e-bikegebruikers en ouderen – en neemt vooral het aantal ernstig verkeersgewonden in deze groepen toe, wat de toekomstige impact moeilijk voorspelbaar maakt⁷²⁻⁷³.

Ook technologische veranderingen zorgen voor onzekerheid: elektrificatie, nieuwe accutechnologie en toenemende voertuigautomatisering hebben potentieel een veiligheidsvoordeel, maar de feitelijke effecten variëren en ontwikkelen zich snel. Daarnaast blijft extreem weer een lastig te voorspellen factor die direct doorwerkt in alle modaliteiten⁷⁴.

Door deze combinatie van groeiende mobiliteit, veranderend verkeersgedrag, technologische transitie en klimaatvariatie blijft de toekomstige ontwikkeling van het verkeersrisico onzeker en vraagt dit risico om blijvend adaptief voorbereiden.

Conclusie

Verkeersongevallen binnen de Veiligheidsregio Utrecht vormen een structureel aanwezig risico dat in impact sterk kan variëren: de meeste incidenten blijven lokaal en beheersbaar, maar ongevallen op drukke knooppunten of met gevaarlijke stoffen kunnen leiden tot aanzienlijke verstoringen van bereikbaarheid, veiligheid en dagelijkse processen. De waarschijnlijkheid van incidenten blijft, door intensieve verkeersstromen op wegen, spoor en vaarwegen, continu aanwezig, al zijn grootschalige gebeurtenissen relatief zeldzaam.

De beweeglijkheid van dit risico wordt bepaald door groeiende mobiliteit, een stijgend aandeel kwetsbare verkeersdeelnemers, technologische ontwikkelingen en extremere weersomstandigheden. Daartegenover staat een lage maatschappelijke perceptie: inwoners schatten dit risico laag in, ervaren weinig urgentie en zoeken weinig informatie, wat bij grotere incidenten kan leiden tot verrassing of beperkte paraatheid.

Gezamenlijk maakt dit dat verkeersongevallen in de VRU een risico met lage maatschappelijke aandacht maar duidelijke relevantie zijn. Inwoners ervaren weinig urgentie, terwijl hulpdiensten dagelijks met incidenten te maken hebben en grotere ongevallen soms wel degelijk grote gevolgen kunnen hebben.

2.4.2 Incidenten in tunnels

De duiding van het risico van incidenten in tunnels is integraal opgenomen binnen de uitwerking van verkeersongevallen in paragraaf 2.4.1. Tunnelincidenten maken daarmee onderdeel uit van de bredere duiding van verkeersongevallen in de regio en worden niet afzonderlijk behandeld.

⁷⁰ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

⁷¹ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

⁷² Krabbenborg e.a., Mobiliteitsbeeld 2025.

⁷³ Oude Mulders e.a., De Staat van de Verkeersveiligheid 2025.

⁷⁴ Oude Mulders e.a., De Staat van de Verkeersveiligheid 2025.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

35

2.4.3 Ongeval buisleidingen

Algemeen

Binnen de Veiligheidsregio Utrecht ligt een uitgebreid netwerk van buisleidingen voor het transport van aardgas, olieproducten en andere gevaarlijke stoffen. Deze leidingen maken onderdeel uit van de regionale en landelijke energie- en grondstoffenvoorziening en lopen zowel door stedelijk gebied als door het buitengebied. Door hun ondergrondse ligging komen ongevallen met buisleidingen komen weinig voor, maar kunnen bij schade, lekkage of explosie leiden tot ernstige gevolgen voor mens en omgeving.

Een ongeval met buisleidingen wordt in deze context opgevat als elke gebeurtenis waarbij een hogedruk- of transportleiding beschadigd raakt of faalt, waardoor gevaarlijke stoffen ongecontroleerd kunnen vrijkomen. De impact hiervan is afhankelijk van de aard van de stof, de druk in het systeem, de ligging van de leiding en de directe omgeving. In dit onderdeel wordt het risico op ongevallen met buisleidingen beschreven binnen de context van de VRU.

Beoordelen impact

Territoriale veiligheid

Een ongeval met buisleidingen kan de territoriale veiligheid aantasten wanneer een beschadigde leiding leidt tot het tijdelijk buiten gebruik raken of ontoegankelijk worden van delen van het grondgebied. Bij een lekkage of explosiegevaar kunnen infrastructuur, percelen of bebouwing gedurende de herstel- en saneringswerkzaamheden tijdelijk niet bruikbaar zijn.

Omdat buisleidingen veelal ondergronds zijn gelegen en incidenten doorgaans plaatsgebonden zijn, blijft de ruimtelijke impact meestal beperkt tot een afgebakend gebied. De tijdelijke afsluiting of evacuatie kan echter wel leiden tot kortdurend functioneel verlies van routes, terreinen of voorzieningen, vooral wanneer de leiding door bebouwd gebied of nabij belangrijke infrastructuur loopt. Daarmee is de aantasting van de territoriale veiligheid in de regel tijdelijk van aard, maar afhankelijk van de stof en de schadeomvang soms ingrijpend voor de directe omgeving.

Fysieke veiligheid

Een ongeval met buisleidingen kan de fysieke veiligheid raken wanneer door lekkage, brand of een explosie gevaarlijke stoffen vrijkomen. Dit kan leiden tot dodelijke slachtoffers of ernstig gewonden.

In de directe omgeving kan een ongeval met een buisleiding zorgen voor tijdelijke onveiligheid van de woon- en leefomgeving, wat het ontruimen van woningen of bedrijven tot gevolg kan hebben. Hoewel structurele tekorten aan primaire levensbehoeften zelden optreden, kan de situatie wel leiden tot kortdurende verstoring van basisvoorzieningen of beperkte toegang tot acute zorg.

De fysieke impact blijft doorgaans plaatsgebonden en tijdelijk, maar kan voor personen in de directe nabijheid ernstig zijn.

Economische veiligheid

Een ongeval met buisleidingen kan impact hebben op de economische veiligheid doordat schade aan een leiding of het vrijkomen van gevaarlijke stoffen leidt tot herstelkosten, gederfde inkomsten en extra inzet van hulpdiensten. Materiële schade kan ontstaan aan de leiding zelf, aan omliggende infrastructuur of aan gebouwen in de directe omgeving. Daarnaast kunnen gezondheidsschade en langdurige uitval van arbeid economische gevolgen veroorzaken voor betrokken personen en bedrijven.

Wanneer een leiding wordt afgesloten voor reparatie of veiligheid, kan dit tijdelijk zorgen voor verstoring van leveringsstromen (zoals gas of andere producten), wat bedrijven afhankelijk van deze middelen financieel kan raken. Ook kunnen hulpverlening, sanering en herstelwerkzaamheden aanzienlijke kosten met zich meebrengen voor zowel publieke als private partijen.

De economische impact blijft meestal lokaal en tijdelijk, maar kan in specifieke situaties – zoals bij schade nabij bedrijventerreinen of vitale infrastructuur – elders in de regio voelbaar zijn.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

36

Ecologische veiligheid

Een ongeval met buisleidingen kan de ecologische veiligheid aantasten wanneer gevaarlijke stoffen in bodem of oppervlaktewater terechtkomen. Recente analyses van Deltares laten zien dat dergelijke verontreinigingen de natuurlijke balans in water- en bodemsystemen verstoren, schadelijk zijn voor flora en fauna en kunnen leiden tot langdurige verstoring van ecologische functies⁷⁵.

Wanneer de lekkage plaatsvindt nabij watergangen, natuurgebieden of ecologische structuren kan verspreiding via bodem of water leiden tot verlies van biodiversiteit en aantasting van kwetsbare leefgebieden. De ecologische impact is doorgaans plaatsgebonden, maar kan langdurig doorwerken wanneer gevoelige ecosystemen worden geraakt.

Sociale en politieke stabiliteit

Een ongeval met buisleidingen in de VRU kan de sociale stabiliteit tijdelijk onder druk zetten wanneer afzettingen, hinder of evacuaties de directe leefomgeving raken. Uit de Risico- en Crisisbarometer van de NCTV blijkt dat risico's rond gevaarlijke stoffen bij inwoners snel leiden tot zorgen en gevoelens van onrust, vooral wanneer zij onzeker zijn over mogelijke gezondheidsgevolgen of wanneer verstoringen in hun directe leefomgeving het dagelijks functioneren raken.⁴⁹

Bij buisleidingongevallen kan vergelijkbare lokale impact ontstaan: inwoners kunnen vragen stellen over veiligheid, toezicht en overheidshandelen, en er kan tijdelijk druk ontstaan op lokale bestuurders om helder te communiceren en herstel te organiseren. De impact op politieke stabiliteit blijft in de regel beperkt en tijdelijk, maar zichtbaar of langdurig herstelwerk kan wel leiden tot tijdelijke aandacht en maatschappelijke spanning in de directe omgeving.

Veiligheid van cultureel erfgoed

Een ongeval met buisleidingen kan het cultureel erfgoed binnen de VRU aantasten wanneer een explosie, brand of lekkage schade veroorzaakt aan nabijgelegen monumenten, archeologische waarden of historisch landschap. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) beschrijft dat fysieke risico's zoals hitte, drukgolven, verontreiniging of mechanische schade kunnen leiden tot beschadiging of verlies van cultuurhistorische waarden, waarbij vooral materialen als metselwerk, hout, natuursteen en archeologische lagen kwetsbaar zijn⁷⁶.

De mate van impact hangt volgens de RCE af van factoren zoals uniciteit, de historische context en de mogelijkheden tot restauratie. Beschadiging van een uniek monument, een herkenningspunt in het landschap of archeologische resten kan leiden tot blijvend verlies van erfgoedwaarden, vooral wanneer originele materialen niet herstelbaar zijn⁷⁷.

Beoordelen waarschijnlijkheid

Binnen de VRU bevinden zich meerdere hogedruktransportleidingen voor aardgas, aangevuld met ondersteunende installaties zoals gasontvangstations, afsluiterlocaties en drukreducerinstallaties. Deze objecten zijn opgenomen in het landelijke Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) en vormen per definitie locaties met een hogere kans op incidenten, omdat hier drukovergangen plaatsvinden en meer appendages aanwezig zijn⁷⁸.

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) beschrijft dat het faalrisico van het leidingtracé zelf laag is, maar dat incidenten zich relatief vaak voordoen bij stations en appendagelocaties, onder andere door drukregeling, complexere installaties en meer onderhoudshandelingen. Voor het leidingtracé zelf gelden andere faalmechanismen. ILT benoemt dat graafschade de belangrijkste oorzaak is van incidenten langs het tracé, terwijl corrosie en materiaalfouten eveneens een rol kunnen spelen⁷⁹.

⁷⁵ Deltares, Gevolgen van verontreinigende stoffen voor waterkwaliteit en gezondheid.

⁷⁶ Brokerhof e.a., Risicomanagement voor collecties.

⁷⁷ Brokerhof e.a., Risicomanagement voor collecties.

⁷⁸ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 'Buisleidingen'.

⁷⁹ Inspectie Leefomgeving en Transport, Besluit externe veiligheid buisleidingen: Evaluatie toezicht 2023 "Buiten gebruik stellen en verwijderen van leidingen".

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

37

Landelijke incidentcijfers tonen aan dat buisleidingongevallen zeer laagfrequent zijn, maar niet uitgesloten, vooral op locaties waar technische installaties aanwezig zijn of waar graaactiviteiten plaatsvinden. Daarmee wordt de waarschijnlijkheid voor de VRU beoordeeld als laag maar voortdurend aanwezig, met een relatief hogere kans rondom gasontvangststations en vergelijkbare leidinginstallaties.

Perceptie

Onderzoek van het RIVM naar de risicoperceptie rond ondergrondse energie-infrastructuur laat zien dat inwoners risico's van leidingen en ondergrondse systemen moeilijk kunnen inschatten, omdat deze infrastructuur voor hen onzichtbaar en technisch complex is. Hierdoor staan deze risico's meestal laag op de mentale agenda van burgers⁸⁰.

Daarnaast blijkt uit dezelfde rapporten dat zichtbare onderdelen van systemen—zoals bovengrondse stations of installaties—wel tot een hogere risicoperceptie leiden. Ook benoemt het RIVM dat de perceptie sterk toeneemt wanneer risico's zich in de directe leefomgeving manifesteren, bijvoorbeeld bij hinder of incidenten⁸¹.

Op basis hiervan kan worden verwacht dat buisleidingrisico's in de VRU — die grotendeels ondergronds verlopen en dus weinig zichtbaar zijn — door inwoners als laag en abstract worden ervaren, tenzij er sprake is van een zichtbaar of hinderlijk incident in de omgeving.

Beweeglijkheid/onzekerheden

De impact van een buisleidingongeval binnen de VRU blijft in de kern beperkt stabiel, maar is wel gevoelig voor ontwikkelingen in de omgeving. ILT beschrijft dat veranderingen in ruimtelijke plannen, toename van grondroeractiviteiten en verschillen in toezicht op het belemmeringsgebied (veiligheidszone rond buisleidingen) de mate van risico en de gevolgen van een incident kunnen beïnvloeden. Hierdoor kan de impact op fysieke veiligheid en ecologische veiligheid in bepaalde gebieden toenemen, met name waar nieuwe bebouwing, infrastructurele projecten of natuurwaarden dichterbij het leidingtracé komen te liggen⁸².

Technische onzekerheden blijven bestaan door veroudering van leidingen en appendages, variatie in onderhoud en materiaaldegradatie, die volgens ILT niet volledig voorspelbaar zijn.

Vitale belangen die nu beperkt van toepassing zijn, zoals cultureel erfgoed of natuur en landschap, kunnen in de toekomst relevanter worden wanneer ruimtelijke druk en inrichting veranderen. Nieuwe functies of kwetsbare objecten nabij het tracé vergroten immers de potentiële gevolgen van hetzelfde type incident. Daarmee blijft het risico op buisleidingongevallen laag, maar niet statisch, en onderhevig aan zowel technische als ruimtelijke ontwikkelingen.

Conclusie

De risico's van ongevallen met buisleidingen binnen de VRU zijn laagfrequent, maar potentieel ernstig. Door de ondergrondse ligging blijft de impact meestal plaatsgebonden en tijdelijk, maar een incident kan wel leiden tot aanzienlijke schade op het gebied van fysieke, ecologische en economische veiligheid. Vooral in de directe omgeving kunnen ernstige gevolgen optreden zoals gevaar voor personen, verstoring van voorzieningen, milieuschade en aantasting van cultureel erfgoed. Hoewel de territoriale en maatschappelijke impact doorgaans beperkt en kortdurend is, kan een zichtbaar incident leiden tot onrust, vragen over veiligheid en druk op bestuurlijke communicatie.

De waarschijnlijkheid van een buisleidingongeval wordt binnen de VRU als laag maar voortdurend aanwezig beoordeeld, met een verhoogd risico bij stations en locaties met veel technische installaties of graaactiviteiten. De risico's zijn bovendien niet statisch: ruimtelijke ontwikkelingen, toenemende grondroeractiviteiten en veroudering van leidingen kunnen de kwetsbaarheid vergroten. Hierdoor blijft waakzaamheid nodig om zowel bestaande risico's te beheersen als toekomstige onzekerheden adequaat te adresseren.

⁸⁰ Boomsma e.a., Publieke beelden bij een veilige en gezonde energietransitie: Deelrapport waterstof en ammoniak.

⁸¹ Boomsma e.a., Publieke beelden bij een veilige en gezonde energietransitie: Deelrapport waterstof en ammoniak.

⁸² Inspectie Leefomgeving en Transport, Besluit externe veiligheid buisleidingen: Evaluatie toezicht 2023 “Buiten gebruik stellen en verwijderen van leidingen”.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

38

2.4.4 (Complexe) gebouwbranden

Algemene beschrijving

Gebouwbranden vormen een herkenbaar incidenttype. In dit regionaal risicoprofiel worden gebouwbranden niet uitsluitend beschouwd als op zichzelf staande incidenten, maar als onderdeel van een risicothema waarin de mogelijke impact en beheersbaarheid centraal staan. Binnen dit risicothema kan onderscheid worden gemaakt tussen 'standaard' gebouwbranden en complexe gebouwbranden. Een complexe gebouwbrand is een gebouwbrand met kenmerken die zodanig afwijken van de standaard brandsituatie dat andere besluitvorming, tactieken en inzet nodig zijn, en waarbij voorspelbaarheid, beheersbaarheid en veiligheid onder druk komen te staan⁸³. Deze complexiteit kan voortkomen uit de functie of het gebruik van het gebouw, de kenmerken van de aanwezigen, de bouwkundige of ruimtelijke context, of de te verwachten maatschappelijke impact. Hierdoor kan een brand sneller leiden tot grote gevolgen voor continuïteit, zelfredzaamheid, omgeving of veiligheid.

Beoordeling Impact

Territoriale veiligheid

De impact van een gebouwbrand op de territoriale veiligheid is gering. Afhankelijk van de aard of omvang van een gebouwbrand kan een bepaald gebouw of een gebied enige tijd niet toegankelijk zijn, maar relatief gezien gaat dit om een klein gebied voor een korte tijd.

Fysieke veiligheid

De veiligheid van personen in de nabijheid van een complexe gebouwbrand kan als gevolg van die brand in het geding komen. Hoeveel slachtoffers er vallen hangt af van de aard, de omvang en de intensiteit van de brand. Ook het type gebouw is bepalend voor de impact. In gebouwen met een bijeenkomstfunctie – waar het aantal potentiële slachtoffers relatief hoog is – is de impact van een brand relatief groot. In gebouwen die bijvoorbeeld uitsluitend een lichte industriefunctie hebben, is die impact relatief laag. Ook de zelfredzaamheid van de aanwezige personen is bepalend voor de kans op (ernstig) gewonde of dode slachtoffers. Kwetsbare groepen in dit opzicht zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen of mensen met een lichamelijke beperking.

Economische veiligheid

Financiële kosten als gevolg van een (complexe) gebouwbrand bestaat voornamelijk uit de schade die een dergelijke brand aanricht aan gebouwen en aan overige infrastructuur. Ook kan een getroffen pand in ieder geval voor een bepaalde periode niet gebruikt worden, waardoor er sprake is van extra kosten doordat bedrijfsprocessen tijdelijk stil komen te liggen, of doordat er huisvesting gezocht moet worden voor de bewoners van het betreffende pand.

De omvang van de kosten wordt ten slotte ook bepaald voor het aantal panden dat bij de brand betrokken is. Hoe hoger het aantal betrokken panden, hoe hoger de kosten.

Ecologische veiligheid

Een gebouwbrand kan van invloed zijn op de ecologische veiligheid. Tijdens bluswerkzaamheden komen vaak grote hoeveelheden bluswater vrij, die schadelijke stoffen mee kunnen voeren (zoals asbest), wat tot bodem- of watervervuiling kan leiden. Daarnaast kunnen bij brand rook en verbrandingsdeeltjes vrijkomen die via depositie in de omgeving neerslaan en zo bodem, water en vegetatie belasten⁸⁴.

Bij branden in of nabij natuurgebieden is extra aandacht nodig voor de inzet van blusadditieven, vanwege mogelijke negatieve effecten op kwetsbare ecosystemen⁸⁵.

Wanneer zonnepanelen bij een gebouwbrand betrokken zijn, kan depositie optreden van verbrandings- en breukresten van zonnepanelen. Deze (scherpe) resten kunnen zich over een groot gebied verspreiden en risico's vormen voor mens, dier, landbouw en natuur.⁸⁰

Sociale en politieke stabiliteit

Een gebouwbrand kan leiden tot rookoverlast, ontruiming/evacuatie en uitval van vitale voorzieningen zoals scholen en ziekenhuizen. Hierdoor heeft het gevolgen voor de sociale veiligheid en het dagelijks functioneren van gemeenschappen. Hoe langer deze beperkingen duren, hoe groter de impact van de brand. Daarnaast kan verlies van woningen of sociale voorzieningen het vertrouwen in overheid en hulpdiensten onder druk zetten.

⁸³ Baaij e.a., Handboek gebouwbrandbestrijding.

⁸⁴ Duyvis e.a., Handreiking: Depositie na branden met zonnepanelen.

⁸⁵ Berhoeven e.a., Natuurbrandsignaal `23.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

39

Veiligheid van cultureel erfgoed

Wanneer cultureel erfgoed betrokken raakt bij een (complexe) gebouwbrand, kan de impact groot zijn.

Gebouwd cultureel erfgoed is kwetsbaar door houten constructies en beperkte compartimentering, met een reëel risico op snelle branduitbreiding. Schade door brand, rook en bluswater kan leiden tot verlies van originele bouwmaterialen en historische structuren. De herstelbaarheid is beperkt: restauratie is langdurig, kostbaar en vaak slechts gedeeltelijk mogelijk, terwijl verlies van unieke constructies of historische elementen onomkeerbaar kan zijn.

Erfgoedcollecties bevinden zich meestal in depots, musea of archiefruimten die afhankelijk zijn van klimaatbeheersing en beveiligingssystemen. Brand kan leiden tot volledige vernietiging van objecten, terwijl rook, bluswater of temperatuurschommelingen onomkeerbare schade kan veroorzaken aan papier, textiel, hout en andere gevoelige materialen. Ook wanneer de brand niet direct de opslagruimte treft, kan falen van klimaatinstallaties of rookdepositie tot aanzienlijke conserveringsproblemen leiden.

In beide gevallen geldt dat schade aan cultureel erfgoed verder gaat dan materieel verlies: het raakt identiteit, historie en culturele continuïteit. Daardoor is de maatschappelijke impact aanzienlijk.

Beoordeling waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het ontstaan van een (complexe) gebouwbrand wordt beïnvloed door een aantal factoren.

Dichtheid bebouwing: Hoe dichter gebouwen op elkaar staan, hoe groter de kans is op brandoverslag van het ene naar het andere pand. Daarnaast geldt logischerwijs hoe meer gebouwen, hoe groter de kans op gebouwbrand. Binnen Veiligheidsregio Utrecht zijn een viertal plaatsen aan te wijzen waar de dichtheid van de bebouwing aanzienlijk hoger is dan in de rest van de regio: Utrecht, Zeist, Amersfoort en Veenendaal. Daarnaast zijn er nog een aantal plaatsen waar de omgevingsadressendichtheid relatief hoog is, maar lager dan de voornoemde plaatsen. Dit zijn Mijdrecht, Woerden, Leerdam, Rhenen, Wijk bij Duurstede, Baarn, Soest en Bunschoten⁸⁶.

⁸⁶ Centraal Bureau voor de Statistiek, 'Gebieden in Nederland 2025'.

⁸⁷ Een kanttekening die hierbij moet worden gemaakt, is dat de grenzen van de buurten worden vastgesteld door gemeenten. Hierdoor sluiten buurtgrenzen niet in alle gevallen aan bij de daadwerkelijke functionele samenhang in een gebied, wat beperkingen kan opleveren voor de interpretatie van gebiedskenmerken en -analyses.

⁸⁸ Van der Graaf e.a., Leidraad brandveilig beheer van woongebouwen.

⁸⁹ Lectoraat Brandpreventie e.a., Basis voor brandveiligheid.

Type en gebruiksfunctie bebouwing

De gebruiksfunctie (zoals beschreven in de Omgevingswet) van het pand en het type gebouw bepalen in sterke mate de kans op het ontstaan van een (complexe) gebouwbrand. In de landelijke uniforme systematiek voor dekkingsplannen wordt op basis van deze uitgangspunten een gebiedsindeling gemaakt met drie risicocategorieën. Het gebied is ingedeeld in zogenaamde CBS-buurtten, de kleinste geografische eenheid van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), bestaande uit een aaneengesloten gebied met een herkenbare woon- of gebruiksfunctie en vaak met homogene kenmerken⁸⁷.

In CBS-buurtten in de hoogste risicocategorie bestaat de bebouwing overwegend uit oude binnensteden, gebouwen voor niet-zelfredzame personen, portiekwoningen en/of hoogbouw. Deze gebouwen hebben kenmerken die structureel bijdragen aan een verhoogde kans op het ontstaan van brand:

- **Oude binnensteden:** In historische panden is de kans aanwezig dat er verouderde elektrische installaties en houten constructies aanwezig zijn, waardoor de kans op kortsluiting en snelle brandontwikkeling toeneemt. Daarnaast is de bebouwing dicht op elkaar geplaatst, wat brandoverslag tussen gebouwen vergemakkelijkt. Compartimentering en brandwerendheid voldoen doorgaans niet aan moderne eisen⁸⁸.
- **Gebouwen voor niet-zelfredzame personen:** In gebouwen waar bewoners/ingeslotenen niet (tijdig) zelfstandig kunnen vluchten, is de kans op slachtoffers bij brand groter door beperkte zelfredzaamheid, noodzakelijke begeleiding en fysieke beveiligingsmaatregelen (gesloten deuren, compartimenten) die ontruiming vertragen. Dit maakt dat gebouwbranden in dergelijke gebouwen snel complex worden. (Medische) installaties en apparatuur vergroten bovendien het aantal potentiële ontstekingsbronnen en leidt tot complexe scenario's bij rookbeheersing⁸⁹.
- **Portiekwoningen:** Portiekwoningen hebben gemeenschappelijke ontsluitingen en vaak verticale schachten voor leidingen/ventilatie. Hierdoor kan rook en - bij gebreken - ook vuur zich snel tussen woningen verspreiden. In de praktijk blijken vluchtroutes (trappenhuisen) geregeld belemmerd door opslag (fietsen, scootmobielen, meubilair), wat zowel de ontvluchting van bewoners als de toegang voor de brandweer schaadt.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

40

**Veiligheidsregio
Utrecht**

- **Hoogbouw en andere intensief gebruikte gebouwen:** Woongebouwen die hoger zijn dan 20 meter en gebouwen met een hoge bouw- en gebruiksintensiteit kennen een verhoogde kans op (complexe) brandincidenten. De combinatie van veel verdiepingen, grote aantallen bewoners en installaties vergroot het aantal potentiële ontstekingsbronnen en maakt scenario's ingewikkelder. Grote vloeroppervlakten en verticale verbindingen zoals trappenhuisen en liften bevorderen bovendien een snelle verspreiding van brand en rook⁹⁰.

Daarnaast speelt functiemenging een belangrijke rol: gebouwen waarin wonen, werken en commerciële functies samenkomen bevatten meerdere risicobronnen. De aanwezigheid van diverse installaties en activiteiten vergroot de kans op brand door variatie in gebruik en gedrag. Tot slot zorgt een hoge bezettingsgraad – met continu gebruik en aanwezigheid van grote aantallen personen voor extra risico door menselijk handelen, zoals koken en het opladen van elektrische apparaten⁹¹.

Conclusie

Deze factoren zorgen voor complexere scenario's en een relatief grote kans op het ontstaan van brand. Het is daarom gerechtvaardigd dat deze buurten een hogere risicoclassificatie krijgen met betrekking tot gebouwbranden.

De stad Utrecht kent het grootste aantal buurten uit de hoogste risicocategorie, maar verspreid over de regio komen buurten voor die in deze categorie vallen. Grotendeels vallen deze plaatsen samen met de plaatsen met een relatief hoge of zeer hoge omgevingsadressendichtheid, op enkele uitzonderingen na.

Incidenthistorie

Aan de hand van de spreiding van gebouwbrandincidenten van 1 december 2023 tot 30 november 2025 is te zien dat gebouwbrandincidenten verspreidt over de regio voorkomen, maar dat er sprake is van een relatief hoge concentratie in Utrecht, Amersfoort en Veenendaal. Ook zijn er clusterings van gebouwbrandincidenten waar te nemen in de plaatsen Leersum, Nieuwegein, IJsselstein, Woerden, Leerdam, Wijk bij Duurstede, Rhenen, Bunschoten-Spakenburg, Zeist en Bilthoven.

Beleving (=perceptie)

Beweeglijkheid / onzekerheden

1. Toenemende hoogbouw en dichtheid

In Nederland is sprake van een trend waarbij steeds meer hoge gebouwen (70 meter en hoger) worden gerealiseerd, vaak in hoge dichtheid en met meervoudige en complexe gebruiksfuncties. Deze ontwikkeling leidt tot een toename van de potentiële impact van gebouwbranden en stelt hogere eisen aan de mogelijkheden voor brandbestrijding en incidentbeheersing. De combinatie van bouwhoogte, concentratie van personen en intensief gebruik maakt dat repressieve interventies minder voorspelbaar en organisatorisch complexer worden. Voor de komende jaren is de verwachting dat deze ontwikkeling zich voortzet. Zonder gerichte bijsturing bestaat het risico dat preventieve bouwkundige normen en repressieve tactieken onvoldoende meegroeien⁹².

2. Verduurzaming en renovatie bestaande bebouwing

Bij verduurzaming van bestaande gebouwen en woningen worden in de gebouwschil steeds vaker nieuwe materialen en constructies toegepast. Deze verduurzaamde gebouwschillen zijn regelmatig brandbaar en vaak onvoldoende brand- en rookwerend gecompartmenteerd. Hierdoor kan brand zich via gevels en daken snel uitbreiden, met een verhoogd risico op snelle en intensieve rookontwikkeling en rookverspreiding⁹³.

Naast energiebesparing speelt klimaatadaptatie een steeds grotere rol bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Klimaatverandering leidt tot toenemende hittestress in stedelijk gebied. In reactie hierop worden klimaatadaptatieve maatregelen toegepast, zoals vergroening van en aan gebouwen (bijvoorbeeld groene daken en gevels), om hitte te beperken en de leefomgeving te verbeteren. Deze klimaatadaptatieve maatregelen kunnen invloed hebben op de brandveiligheid van gebouwen⁹⁴. Door deze ontwikkeling neemt bijvoorbeeld de kans toe dat gebouw- en natuurbranden zich wederzijds uitbreiden.

90 Leene e.a., Brandveiligheid in hoogbouw: Een verkennend onderzoek naar de (on)mogelijkheden bij het repressief brandweeroptreden in hoge gebouwen.

91 Leene e.a., Brandveiligheid in hoogbouw: Een verkennend onderzoek naar de (on)mogelijkheden bij het repressief brandweeroptreden in hoge gebouwen.

92 Leene e.a., Brandveiligheid in hoogbouw: Een verkennend onderzoek naar de (on)mogelijkheden bij het repressief brandweeroptreden in hoge gebouwen.

93 Kobes e.a., Brandveiligheid van verduurzaamde en snel gerealiseerde woningen: De rode draad uit branden in de gebouwschil.

94 Garrels e.a., Handreiking Veilige Klimaatadaptatie Deel II: 'Inhoud en kennis gebundeld'.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

41

3. Energietransitie & nieuwe installatierisico's

Energietransitie in en rond gebouwen brengt nieuwe brandrisico's met zich mee. Lokale energieopwekking, energieopslag en netintegratie introduceren installaties en systemen die het brandverloop en de beheersbaarheid van branden kunnen beïnvloeden. Op korte termijn is de geldende regelgeving nog beperkt toegesneden op de specifieke brandrisico's van deze voorzieningen. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat het brandrisico in gebouwen de komende jaren toeneemt, zolang regelgeving, kennis en operationele aanpak geen gelijke tred houden met de technologische ontwikkeling⁹⁵.

Conclusie

Het risico op het ontstaan van een (complexe) gebouwbrand in Veiligheidsregio Utrecht is structureel aanwezig, vooral in gebieden met hoge bebouwingsdichtheid en complexe gebruiksfuncties. Plaatsen als Utrecht, Amersfoort en Veenendaal kennen een concentratie van risicofactoren: oude binnensteden, hoogbouw, portiekwoningen en gebouwen voor niet-zelfredzame personen. Deze kenmerken vergroten zowel de kans op brand als de complexiteit van incidenten.

Daarnaast versterken trends en ontwikkelingen zoals toenemende hoogbouw, verduurzamings- en renovatiegolven en de energietransitie het brandrisico. Nieuwe materialen, installaties en functiemenging zorgen voor extra ontstekingsbronnen en bemoeilijken repressieve inzet. Incidenthistorie bevestigt dat gebouwbranden verspreid over de regio voorkomen, met duidelijke clusters in stedelijke gebieden.

2.4.5 Instortingen gebouwen

Algemeen

Instortingen van gebouwen betreffen situaties waarbij een constructie gedeeltelijk of geheel bezwijkt, waardoor direct gevaar ontstaat voor aanwezige personen en de omgeving. Dit kan plaatsvinden tijdens de bouwfase, bij bestaand gebruik of tijdens renovatie- of sloopwerkzaamheden. De oorzaak van een instorting ligt vaak in een combinatie van factoren, zoals constructieve gebreken, ontwerpfouten, gebrekkig onderhoud, externe belasting of incidenten zoals brand of explosie. 98

Het risico op instortingen doet zich met name voor in gebieden met een hoge bebouwingsdichtheid en bij objecten met een complexe constructie of specifieke gebruiksfunctie. Daarnaast kunnen ook oudere gebouwen kwetsbaar zijn, met name wanneer sprake is van verouderde constructies, funderingsproblematiek of onvoldoende onderhoud.

Hoewel instortingen relatief weinig voorkomen, kunnen de gevolgen groot zijn. Door de plotselinge aard van het falen is de zelfredzaamheid van aanwezigen beperkt en kan sprake zijn van directe slachtoffers, grootschalige schade en impact op de omgeving. Hierdoor is sprake van een risico met een lage frequentie maar een ernstige potentiële impact, met name in stedelijke gebieden met een hoge concentratie aan gebouwen en personen.

Impact

Territoriale veiligheid

De impact van een gebouwinstorting op territoriale veiligheid is doorgaans laag, tenzij het gebouw een vitale of strategische functie vervult (bijvoorbeeld een overheidsgebouw, commandocentrum of kritieke infrastructuur). In dat geval kan de instorting tijdelijk de continuïteit van vitale processen in het gebied verstoren.

Fysieke veiligheid

Een instorting veroorzaakt direct mechanisch letsel, waaronder beknelling, botbreuken of dodelijk trauma bij gebruikers of bezoekers van het pand in kwestie. Daarnaast ontstaan secundaire risico's zoals rook-/stofontwikkeling, blootstelling aan gevaarlijke stoffen en instabiele constructiedelen, die verder letsel kunnen veroorzaken.

Het aantal slachtoffers als gevolg van een instorting van een pand hangt af van de locatie van het pand (dun- of dichtbevolkt gebied), het aantal en het type gebruiksfuncties en het aantal gebruikers van het pand.

Economische veiligheid

Ook de impact op de economische veiligheid hangt af van het type gebouw, de omvang van de instorting en de aanwezigheid van neveneffecten (in de omgeving). Als de instorting bijvoorbeeld een winkelcentrum of fabriek treft, kan de financiële schade groot zijn: verlies van banen, kosten voor herstel, verstoring van bedrijfsprocessen, et cetera. Bij een vrijstaande woning of schuur is de financiële impact significant kleiner.

⁹⁵ Duyvis e.a., De doorwerking van de energietransitie op omgevingsveiligheid.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

42

Ecologische veiligheid

De impact van een instorting op de ecologische veiligheid is doorgaans beperkt. Een instorting kan echter gepaard gaan met het vrijkomen van puin, stof en mogelijk gevaarlijke stoffen. Deze stoffen kunnen schadelijke deeltjes bevatten die de luchtkwaliteit en biodiversiteit aantasten, en ecosystemen belasten. Dit heeft zowel lokaal impact (direct rondom het instortingsgebied) als op andere plekken, door de afvoer van de stoffen via regenwater en oppervlakte-afvoer⁹⁶.

Sociale en politieke veiligheid

Instortingen kunnen gevoelens van onveiligheid veroorzaken. Politiek debat wordt aangewakkerd door kritische rapportages, zoals die van de Onderzoeksraad voor Veiligheid bij de instorting in de parkeergarage bij het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein⁹⁷.

Veiligheid van cultureel erfgoed

De impact van een instorting op de veiligheid van cultureel erfgoed is nihil, tenzij de instorting een object van cultureel erfgoed direct treft.

Waarschijnlijkheid

De kans op het instorten van een gebouw is niet eenvoudig te duiden, aangezien daar kennis van de constructie en de staat van onderhoud van alle gebouwen in de regio benodigd is. Ook kan een instorting het gevolg zijn van een ander risico, zoals een brand of explosie.

Wel is het aannemelijk dat de kans op een instorting groter is in een omgeving met een hoge bebouwingsdichtheid groter is dan in een omgeving met een lage bebouwingsdichtheid. Binnen Veiligheidsregio Utrecht zijn verspreid over de regio locaties aan te wijzen met een hoge bebouwingsdichtheid, maar zoals reeds vermeld in hoofdstuk 2.4.3 is er sprake van een duidelijke concentratie in Utrecht, Amersfoort, Veenendaal en Zeist. Naast deze factoren zijn er nog een aantal variabelen die de kans op instorting beïnvloeden:

⁹⁶ Van der Graaf e.a., Handreiking Omgevingsveiligheid in het omgevingsplan.

⁹⁷ Onderzoeksraad voor Veiligheid, Instorting hellingbanen parkeergarage Nieuwegein.

⁹⁸ Deltares, Funderingsschade in kaart gebracht voor nationale aanpak funderingsproblematiek.

⁹⁹ Kadaster, 'Bouwjaar gebouwen'.

¹⁰⁰ Vambersky, 'Constructieve samenhang in (hoge) gebouwen'.

¹⁰¹ Onderzoek en Advies Gemeente Utrecht, 'Indicatoren Wonen'.

¹⁰² Provincie Utrecht, 'Bodemkaart'.

¹⁰³ Deltares, Funderingsschade in kaart gebracht voor nationale aanpak funderingsproblematiek.

¹⁰⁴ Onderzoeksraad voor Veiligheid, Instorting hellingbanen parkeergarage Nieuwegein.

1. Gemiddelde leeftijd van bebouwing

Volgens gegevens uit de **Atlas Leefomgeving** (RIVM/BAG) kent de provincie Utrecht veel bebouwing van vóór 1970, vooral in historische kernen zoals Utrecht, Amersfoort en Woerden. Oudere gebouwen met funderingen met houten palen of op ondiep staal, hebben een grotere kans op constructieve degradatie, wat het risico op instorting verhoogt⁹⁸⁻⁹⁹.

2. Dominant type bebouwing

Ook het type bebouwing heeft gevolgen voor de kans op instorting. Woningen zijn doorgaans minder gevoelig voor instortingen dan utiliteitsbouw (niet-woningen), doordat de constructies doorgaans minder complex en minder zwaar zijn, en doordat zij minder installaties herbergen¹⁰⁰. Volgens de Indicatoren Wonen in de Datacatalogus van de provincie Utrecht (met data uit BAG en gemeentelijke registraties), maakt meer dan 90 % van de panden in de provincie deel uit van de woningvoorraad (woningen versus niet-woningen)¹⁰¹.

3. Bodemgesteldheid

Grote delen van de provincie zijn opgebouwd uit veen- en kleigronden; de bodemkaart laat duidelijk zien dat veengebieden vooral in het westelijke deel voorkomen – kenmerkend voor regio's als Stichtse Vecht en Woerden. Deze bodemtypes verhogen het risico op funderingszetting, wat bij oudere bebouwing de kans op instorting doet stijgen¹⁰²⁻¹⁰³.

Op 26 mei 2024 stortte in Nieuwegein een deel van een parkeergarage naast het St. Antonius Ziekenhuis in. De instorting begon bij de bovenste hellingbaan, waarna een kettingreactie volgde waarbij alle onderliggende hellingbanen bezweken. Op het moment van het incident waren er geen gebruikers in de garage, waardoor geen slachtoffers vielen. Wel raakten ruim honderd voertuigen beschadigd. Het incident leidde tot sluiting van de garage, verstoring van ziekenhuisactiviteiten en parkeeroverlast in de omgeving. De Onderzoeksraad voor Veiligheid concludeerde dat structurele tekortkomingen in ontwerp, uitvoering en toezicht de belangrijkste oorzaken waren¹⁰⁴.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1

Selectie thema's

2

Uitwerking risico's

2.1

Natuur en Klimaat

2.2

Gezondheid

2.3

Continuïteit vitale voorzieningen

2.4

Fysieke leefomgeving en milieu

2.5

Maatschappij

43

Beleving

Beweeglijkheid

1. Bodemdaling en differente zetting

Significante bodemdaling in Nederland, o.a. door oxidatie van veen en verdichting van klei. Deze daling veroorzaakt scheefstand, scheuren en verlies van draagkracht in funderingen. In een Deltares/TNO-analyse wordt geschat dat in Nederland ca. 425.000 gebouwen binnen vijftien jaar funderingsproblemen krijgen, voornamelijk op houten palen of ondiepe funderingen¹⁰⁵⁻¹⁰⁶.

2. Klimaatverandering: droogte & grondwaterdaling

Lage grondwaterstanden en droogte (veroorzaakt door klimaatverandering) verzwakken houten funderingen en veroorzaken zettingsschade. Schade die vaak pas zichtbaar wordt in scheuren en scheefstand¹⁰⁷.

Toename hoogbouw

De groei van hoogbouw (gebouwen boven 70 m) en grootschalige utiliteitsbouw in stedelijke gebieden leidt tot grotere overspanningen en complexere draagstructuren. Het NIPV waarschuwt dat zulke gebouwen een verhoogd risico geven op voortschrijdende instortingen en grotere gevolgen bij falen¹⁰⁸.

Conclusie

Gebouwinstortingen vormen een risico dat meerdere dimensies van veiligheid raakt. De impact varieert sterk afhankelijk van de functie en locatie van het gebouw: van directe fysieke schade en slachtoffers tot economische verliezen, verstoring van vitale processen en sociale onrust. Hoewel de ecologische gevolgen doorgaans beperkt zijn, kunnen vrijkomende stoffen lokaal milieuschade veroorzaken. De kans op instorting is moeilijk exact te bepalen, maar wordt beïnvloed door factoren zoals bebouwingsdichtheid, leeftijd en type bebouwing, bodemgesteldheid en externe invloeden zoals bodemdaling en klimaatverandering. Vooral oudere gebouwen met kwetsbare funderingen en utiliteitsbouw in dichtbebouwde gebieden lopen verhoogd risico. Het scenario van de instorting in de parkeergarage in Nieuwegein illustreert dat niet alleen technische gebreken, maar ook tekortschietend toezicht, onduidelijke verantwoordelijkheden en gebrekkig onderhoud cruciale rol spelen.

¹⁰⁵ Deltares, Funderingsschade in kaart gebracht voor nationale aanpak funderingsproblematiek.

¹⁰⁶ TNO, Funderingsproblemen in heel Nederland.

¹⁰⁷ TNO, Funderingsproblemen in heel Nederland; Deltares, Funderingsschade in kaart gebracht voor nationale aanpak funderingsproblematiek.

¹⁰⁸ Baaij e.a., Handboek gebouwbrandbestrijding.

2.4.6 Ongeval gevaarlijke stoffen (stationair)

Algemeen

Binnen de Veiligheidsregio Utrecht bevinden zich diverse locaties waar chemische, biologische, radiologische of nucleaire stoffen worden opgeslagen, verwerkt of toegepast. De verzamelnaam hiervoor is “gevaarlijke stoffen”. Een ongeval met gevaarlijke stoffen betreft in dit hoofdstuk uitsluitend stationaire incidenten, waarbij het ongepland vrijkomen of de dreiging van vrijkomen van stoffen plaatsvindt op een vaste locatie, zoals een bedrijfsterrein, laboratorium, opslagvoorziening of onderzoeksinstelling. Het gaat daarmee om gebeurtenissen binnen een inrichting of op een locatie waar gevaarlijke stoffen onder gecontroleerde omstandigheden aanwezig zijn.

De aard en omvang van de impact wordt bepaald door factoren zoals het type stof, de hoeveelheid, de aanwezige veiligheidsvoorzieningen, de nabijheid van bebouwing en de kwetsbaarheid van de omgeving.

Beoordeling impact

Territoriale veiligheid

Een stationair incident met gevaarlijke stoffen kan de territoriale veiligheid raken wanneer een incident op een opslag- of verwerkingslocatie met gevaarlijke stoffen leidt tot het tijdelijk buiten gebruik raken of ontoegankelijk worden van delen van het regionale grondgebied. Bij een lekkage, emissie of dreiging van verspreiding kunnen veiligheidszones, afzettingen of evacuaties nodig zijn om impact door verspreiding van stoffen, besmetting of blootstelling te voorkomen of te beperken. Hierdoor kunnen bedrijfspercelen, omliggende terreinen of aangrenzende infrastructuur tijdelijk niet bruikbaar zijn.

De territoriale impact is doorgaans plaatsgebonden en beperkt tot de directe omgeving van de inrichting. Alleen wanneer een incident met gevaarlijke stoffen plaatsvindt nabij kwetsbare functies, zoals woonwijken, zorginstellingen of drukke knooppunten kan het functioneel verlies groter zijn. De aard van de stof, de hoeveelheid en de duur van de emissie bepalen in hoge mate of het verlies van terrein of bereikbaarheid kortdurend of meerdaags is.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

44

Fysieke veiligheid

Een ongeval met gevaarlijke stoffen bedreigt het ongestoord functioneren van mensen en hun omgeving doordat de lichamelijke gezondheid en integriteit direct onder druk komen te staan. Bij vrijkomen van gevaarlijke stoffen kunnen acuut toxische effecten, biologische besmetting of stralingsbelasting optreden, wat leidt tot zowel directe letsels als langdurige gezondheidsschade¹⁰⁹.

Bij een ernstig incident met gevaarlijke stoffen kan sterfte optreden door acute toxiciteit, verstikking, stralingssyndromen of ernstige brandwonden. Ook secundaire sterfte door latere complicaties, besmetting of langdurige blootstelling is mogelijk¹¹⁰.

Een ongeval met gevaarlijke stoffen kan leiden tot ernstig letsel, variërend van chemische brandwonden en ademhalingsproblemen tot infecties of langdurige gezondheidsproblemen als gevolg van stralingsblootstelling. Ook hulpverleners kunnen ernstig worden blootgesteld, met name tijdens bronbestrijding en decontaminatie¹¹¹.

Een ongeval met gevaarlijke stoffen kan leiden tot onveiligheid van de leefomgeving door langdurige bodem-, lucht- of waterverontreiniging. Hierdoor kunnen primaire levensbehoeften worden bedreigd, zoals toegang tot schoon drinkwater, hygiëne, veilige huisvesting en acute medische zorg. In stedelijke gebieden kunnen afzettingen en langdurige ontruiming ertoe leiden dat bewoners tijdelijk niet kunnen beschikken over essentiële voorzieningen¹¹².

Economische veiligheid

Een ongeval met gevaarlijke stoffen kan het economisch functioneren van een regio aanzienlijk verstoren. Grootschalige emissie van chemische, biologische of radiologische stoffen kan leiden tot stilstand van industriële processen, schade aan installaties en bedrijfsgebouwen en langdurige onderbrekingen van productie en logistiek¹¹³.

Indirecte economische schade ontstaat wanneer ketens worden geraakt of vitale processen – zoals energievoorziening, transport of waterbehandeling – tijdelijk niet beschikbaar zijn. RIVM-rapportages wijzen erop dat scenario's met gevaarlijke stoffen bredere maatschappelijke en economische gevolgen kunnen veroorzaken doordat sanering, herstel en monitoring langdurig en kostbaar zijn.

Ecologische veiligheid

Een ongeval met gevaarlijke stoffen kan de ecologische veiligheid ernstig aantasten doordat chemische, biologische, radiologische of nucleaire middelen direct schade toebrengen aan de natuurlijke leefomgeving. Volgens het RIVM kunnen incidenten met gevaarlijke stoffen leiden tot grootschalige en langdurige milieueffecten, omdat deze stoffen zich via bodem, water en lucht kunnen verspreiden en daarmee ecosystemen, biodiversiteit en milieukwaliteit aantasten.

Chemische en radiologische incidenten kunnen bijvoorbeeld langdurige bodem- en waterverontreiniging veroorzaken, terwijl biologische agentia zich kunnen verspreiden binnen populaties van dieren of planten. Hierdoor kan acute sterfte onder flora en fauna optreden en kunnen ecosystemen blijvend worden verstoord. Dergelijke stoffen kunnen persistent zijn, waardoor herstel complex en langdurig kan zijn¹¹⁴.

Sociale en politieke stabiliteit

Een incident met gevaarlijke stoffen kan het maatschappelijk klimaat onder druk zetten doordat angst, onzekerheid en wantrouwen ontstaan wanneer gezondheid en de leefomgeving worden bedreigd. De verstoring van de fysieke leefomgeving beïnvloedt ook maatschappelijke processen en het gevoel van veiligheid binnen gemeenschappen¹¹⁵.

Evacuaties, afzettingen, gezondheidsdreiging en langdurige onveiligheid kunnen deelname aan onderwijs, werk en maatschappelijke voorzieningen beperken. Dergelijke verstoringen gaan vaak gepaard met aanhoudende onzekerheid over risico's en herstel¹¹⁶.

¹⁰⁹ Nederlands Instituut Publieke Veiligheid, Handreiking samenwerking bij slachtofferzorg bij incidenten met gevaarlijke stoffen.

¹¹⁰ Vennis e.a., Inventarisatie nationale CBRNe-expertise en -signalering.

¹¹¹ Vennis e.a., Inventarisatie nationale CBRNe-expertise en -signalering.

¹¹² Vennis e.a., Inventarisatie nationale CBRNe-expertise en -signalering.

¹¹³ Manuel e.a., Analyse van incidenten met gevaarlijke stoffen bij Brzo-bedrijven 2023.

¹¹⁴ Rutgers e.a., Ecologische effecten van bodemverontreiniging: Maatschappelijke kosten- en batenanalyse bodemsanering.

¹¹⁵ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

¹¹⁶ Knoop en Ligtoet, Kleine kansen - grote gevolgen: Slachtoffers en maatschappelijke ontwrichting als focus voor waterveiligheidsbeleid.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

45

Het vertrouwen van inwoners in de overheid kan afnemen wanneer zij onzeker zijn over risico's of wanneer verstoringen in hun leefomgeving langer aanhouden. Onvoldoende duidelijkheid over gevolgen, herstel of communicatie leidt vaak tot zorgen, onrust en kritische houding richting overheid en publieke instanties¹¹⁷.

Incidenten met gevaarlijke stoffen kunnen daarnaast sterke emoties oproepen en leiden tot vermijdingsgedrag, spanningen tussen groepen of protesten. Het RIVM wijst erop dat incidenten met gevaarlijke stoffen, door hun onzichtbare en potentieel langdurige aard, maatschappelijke onrust en afnemend vertrouwen kunnen versterken. Ook kunnen houdingen tegenover bevolkingsgroepen veranderen wanneer risico's of maatregelen ongelijk worden ervaren, wat sociale cohesie kan verzwakken en polarisatie kan vergroten¹¹⁸.

Veiligheid van cultureel erfgoed

Een incident met gevaarlijke stoffen kan cultureel erfgoed indirect maar ernstig bedreigen doordat chemische, biologische of radiologische stoffen schade toebrengen aan onderdelen van de fysieke leefomgeving, zoals lucht, bodem, water en materialen. Wanneer deze worden aangetast, kan ook erfgoed dat zich hierin bevindt worden beschadigd of langdurig onveilig worden¹¹⁹.

Gevaarlijke stoffen kunnen langdurig aanwezig blijven in bodem, lucht en materialen, waardoor schade aan gebouwen, objecten of historische locaties moeilijk te herstellen is. Hierdoor kan de schade aan erfgoedobjecten langdurig of blijvend zijn; unieke materialen en structuren kunnen niet of slechts beperkt worden hersteld.

Perceptie

Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat inwoners risico's rond gevaarlijke stoffen beoordelen op basis van emoties, bekendheid en ervaren controle, waarbij onduidelijke of onvolledige informatie leidt tot versterkte gevoelens van onzekerheid en onveiligheid. De Risico- en Crisisbarometer laat zien dat zorgen over risico's en dreigingen rond gevaarlijke stoffen tot de meest genoemde zorgen behoren, mede door onzekerheid over mogelijke gezondheidsgevolgen¹²⁰⁻¹²¹.

¹¹⁷ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

¹¹⁸ RIVM, Belevingsonderzoek Omgevingsveiligheid.

¹¹⁹ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Stand van de uitvoering 2024.

¹²⁰ RIVM, Belevingsonderzoek Omgevingsveiligheid.

¹²¹ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

¹²² Analistennetwerk Nationale Veiligheid, Trendanalyse Nationale Veiligheid 2024.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Het risico op stationaire incidenten met gevaarlijke stoffen ontwikkelt zich door veranderingen in technologie, klimaat, digitalisering, geopolitieke spanningen en ruimtelijke druk.

Technologische veranderingen & digitalisering

Nieuwe risico's ontstaan door de energietransitie, door het gebruik alternatieve energiedragers en nieuwe opslag- en productiesystemen. Ook neemt de afhankelijkheid van digitale besturing en monitoring toe, waardoor kwetsbaarheid voor storingen en cyberaanvallen groeit.

Hybride dreigingen & geopolitieke instabiliteit

Volgens de Trendanalyse Nationale Veiligheid is sprake van toenemende hybride dreigingen, waaronder sabotage, digitale inmenging en verstoring van kritieke processen. Deze dreigingen maken processen met gevaarlijke stoffen minder voorspelbaar en vergroten de onzekerheid over risico's¹²².

Klimaatverandering als risicoversneller

Extreme hitte, neerslag en storm beïnvloeden de stabiliteit van stoffen, integriteit van installaties en afhankelijkheid van koeling en energie. Door deze trends neemt de kans op escalatie toe, terwijl de voorspelbaarheid afneemt.

Ruimtelijke druk & veranderende blootstelling

Door verstedelijking en verdichting komen risicolocaties soms dichterbij kwetsbare functies te liggen, wat de impact verhoogt en de operationele handelingsruimte beperkt.

Ketenafhankelijkheden & cascade-effecten

Insluitsystemen voor gevaarlijke stoffen zijn afhankelijk van vitale processen zoals elektriciteit, drinkwater en telecommunicatie. Trendmatige kwetsbaarheden (zoals netcongestie) vergroten de onzekerheid over de continuïteit van deze ondersteunende systemen.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

☰ Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

<

46

>

Maatschappelijke perceptie & bestuurlijke onzekerheid

Door de vaak onzichtbare aard van de risico's van gevaarlijke stoffen, technologische complexiteit en potentieel grote gevolgen ontstaat snel maatschappelijke onrust en druk op bestuur en crisiscommunicatie.

Conclusie

Incident in stationaire installaties met gevaarlijke stoffen kunnen tot ernstige gevolgen leiden voor fysieke veiligheid, leefomgeving, economie, ecologie, sociale en politieke stabiliteit en cultureel erfgoed. Het kan langdurige verstoring en sanering met zich meebrengen. Hoewel de waarschijnlijkheid van een zwaar incident beperkt blijft door wettelijke veiligheidskaders en technische maatregelen, kunnen fouten in processen, installaties en ketens of externe verstoringen niet worden uitgesloten.

De risicoperceptie in de samenleving is niet afwezig: inwoners maken zich aantoonbaar zorgen over risico's die samenhangen met gevaarlijke stoffen en verstoring van vitale processen, zoals blijkt uit de Risico- en Crisisbarometer. Deze zorgen bestaan ook wanneer er géén incident plaatsvindt, en kunnen bij signalen of onduidelijkheid snel toenemen, wat leidt tot verhoogde informatiebehoefte en maatschappelijke onrust.

De beweeglijkheid van het risico neemt toe door technologische ontwikkelingen in installaties, toenemende digitale afhankelijkheid en cyberdreigingen, klimaatgerelateerde effecten op stoffen en infrastructuur, en ruimtelijke verdichting waardoor meer functies binnen het invloedsgebied van risicolocaties komen. Deze factoren vergroten de onzekerheid over scenario's en het potentiële escalatieverloop.

2.5 Maatschappij

2.5.1 Openbare ordeverstoringen

Openbare ordeverstoringen zijn een aantasting van het ordentelijk verloop van het maatschappelijk leven in de publieke ruimte. Hoewel kleine ordeverstoringen dagelijks voorkomen en doorgaans snel door de politie of andere toezichthouders/handhavers worden opgelost, richt dit risicoprofiel zich op grootschalige openbare orde-excessen. Voorbeelden zijn uit de hand lopende demonstraties zoals de boerenprotesten, (voetbal)rellen, incidenten rond de jaarwisseling of acties waarbij vitale processen doelwit worden – zoals het bezetten van het spoor of het blokkeren van belangrijke infrastructuur. Dergelijke situaties hebben impact die verder kan reiken dan de traditionele driehoekspartners en kunnen maatschappelijke sectoren, bedrijfsvoering, veiligheid en mobiliteit direct raken.

Het gezag – de burgemeester en (Hoofd)Officier van Justitie – vormen samen met de politie als uitvoeringsorganisatie de kern van de handhaving van de openbare orde. Onderdelen van de veiligheidsregio hebben hierin vooral een rol in de gevolgbestrijding, onder meer bij grootschalige incidenten op het gebied van openbare veiligheid, continuïteit of bereikbaarheid van hulpdiensten.

Steeds vaker kent openbare orde ook een digitale component. Online opruiing, snelle mobilisatie via sociale media, desinformatie en (digitale) radicalisering versterken spanningen en kunnen fysieke incidenten versnellen of uitlokken. Vooral momenten met bestaande maatschappelijke druk – zoals rond de jaarwisseling – laten zien hoe groepsvorming, middelengebruik, lokale spanningen en online dynamiek samen kunnen komen in ernstige wanordelijkheden. Deze verweving van fysieke en digitale domeinen vraagt om voortdurende monitoring, informatiedeling en gezamenlijk optreden van alle betrokken partners.

Territoriale veiligheid

De afgelopen jaren is geconstateerd dat zowel uit de hand lopende demonstraties, (voetbal)rellen en ook de jaarwisseling impact hebben op het verzorgingsgebied van de VRU. Bij protesten gaat het bijvoorbeeld om blokkades waardoor zorgcontinuïteit en de continuïteit van de hulpdiensten in het geding komt. Bij grootschalige wanordelijkheden gaat het over verstoringen met geweld en (veel) slachtoffers. We spreken dan niet meer over verstoring van de openbare orde, maar over extreem geweld.

Fysieke veiligheid

Afhankelijk van de aard en omvang van wanordelijkheden zijn doden en gewonden voorstelbaar. De verstoringen vinden veelal plaats in de openbare ruimte, zoals bij de coronaprotesten en voetbalrellen.

Economische veiligheid

Afhankelijk van de aard en omvang van de verstoring van de openbare orde kan de schade in de miljoenen lopen. De schade en kosten die hiermee gepaard gaan, zijn altijd afhankelijk van het soort verstoring van de openbare orde.

Ecologische veiligheid

Er wordt geen of een lage directe impact voor de ecologische veiligheid voorzien. Het is echter wel voorstelbaar dat flora en fauna worden aangetast, maar dat is niet langdurig of blijvend genoeg om de oorspronkelijke ecologische functie van het gebied aan te tasten.

Sociale en politieke stabiliteit

De sociale en psychologische impact bij verstoring van de openbare orde is potentieel groot. Angst kan een rol spelen bij mensen die wonen in de nabijheid van de openbare ordeverstoring, denk bijvoorbeeld aan de jaarwisseling. Inwoners van de regio kunnen deze plekken vermijden, vluchtgedrag vertonen, stigmatiseren en/of hun onvrede uiten via (sociale) media. De publieke verontwaardiging kan groot zijn en kan zich zelfs richten tot de overheid. Dit draagt bij aan de aantasting van de positie van het lokale en regionale openbare bestuur. Daarnaast kan de verstoring bijdragen aan verdere polarisatie, wat weer kan zorgen voor meer rellen en/of uit de hand lopende demonstraties.

De impact op het dagelijkse leven is beperkt, ondanks de vaak massale media-aandacht voor dergelijke gebeurtenissen en het feit dat dat deelname aan het 'normale' maatschappelijke leven belemmerd kan worden. Voorbeelden van de afgelopen jaren waarbij de verstoring impact had in de openbare ruimte beperkten zich tot een dag of een aantal dagen en in een klein deel van de openbare ruimte.

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed wordt niet ontzien als locatie voor protestacties, denk hierbij aan de (gewelddadige) Pro-Palestina acties bij Universiteitsgebouwen in Utrecht. Als de verstoring van de openbare orde niet direct gericht is tegen cultureel erfgoed, dan is de impact klein tot niet aanwezig.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

48

Waarschijnlijkheid en beleving

Grootschalige openbare ordeverstoringen komen in uiteenlopende vormen regelmatig voor en worden, onder invloed van toenemende polarisatie en maatschappelijke onvrede, als steeds waarschijnlijker gezien. Waar protesten vroeger veelal vreedzaam verliepen, zien we dat groepen tegenwoordig vaker bewust de grenzen opzoeken en dat wanordelijkheden soms zelfs een doel op zich zijn, zoals zichtbaar was bij enkele recente uit de hand gelopen demonstraties, voetbalrellen en incidenten rond de jaarwisseling.

De beleving bij inwoners sluit hierbij aan: binnen de Veiligheidsregio Utrecht acht 83 procent spanningen tussen bevolkingsgroepen zeer waarschijnlijk, hoger dan het landelijke gemiddelde. Daarnaast vindt 67 procent dat de overheid te weinig doet om risico's en dreigingen die voorkomen uit deze spanningen te voorkomen¹²³. Beelden van ongelijke behandeling of het gevoel anders te worden benaderd door het gezag versterken dit sentiment. Verschillende groepen leggen daarbij steeds vaker hun eigen normenkader op aan de samenleving, wat leidt tot verscherpte tegenstellingen en veranderende opvattingen over wat toelaatbaar is – zowel in gedrag als in middelengebruik bij protesten.

Onvrede over overheidsbeleid, de toenemende druk op maatschappelijke thema's en de verschuivingen in sociale normen vergroten daarmee de kans op escalatie. Deze ontwikkelingen maken dat niet alleen het aantal ordeverstoringen toeneemt, maar ook de intensiteit en de maatschappelijke impact ervan.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Grootschalige openbare ordeverstoringen zijn sterk beweeglijk en laten zich moeilijk voorspellen. Incidenten in binnen- en buitenland kunnen onverwacht doorwerken naar lokale situaties, waarbij onvrede zich kan vertalen naar verstoringen. De ervaring leert dat groepen steeds vaker naar meer ontwrichtende actievormen zoeken wanneer zij het gevoel hebben dat vreedzame protesten onvoldoende effect hebben. Dit leidt tot een glijdende schaal, waarin optreden van het gezag eveneens intensiever wordt en de dynamiek verder kan verhard.

De digitale omgeving vergroot deze onvoorspelbaarheid. Online beïnvloeding of opruiing kan mobilisatie versnellen, maar tegelijkertijd is het steeds lastiger in te schatten hoe representatief de digitale signalen zijn. Het schatten van de opkomst, interpretatie van online interactie en beperkingen binnen informatie-gestuurd werken maken de duiding complex en potentieel kwetsbaar.

Daarnaast spelen veranderingen in wet- en regelgeving door in de mogelijkheden voor optreden en handhaving, wat de voorspelbaarheid van het risico verder beperkt. Deze samenloop van maatschappelijke, digitale en juridische factoren maakt openbare ordeverstoringen een dynamisch en moeilijk stuurbaar risico.

Conclusie

Grootschalige openbare ordeverstoringen vormen een dynamisch en moeilijk voorspelbaar risico binnen de regio. Door toenemende polarisatie, maatschappelijke onvrede en de versterkende rol van digitale mobilisatie neemt zowel de kans op verstoringen als de intensiteit ervan toe. De impact kan groot zijn: van bedreiging van de zorgcontinuïteit of continuïteit voor hulpdiensten tot maatschappelijke ontwrichting, polarisatie en aanzienlijke economische schade. Hoewel de fysieke gevolgen vaak beperkt blijven, raken deze incidenten regelmatig de sociale stabiliteit en het vertrouwen in het openbaar bestuur. De combinatie van maatschappelijke dynamiek, digitale beïnvloeding en veranderende juridische kaders maakt dat voortdurende monitoring, duiding en gezamenlijke preparatie essentieel blijven voor de gezagen en de overige veiligheidspartners.

2.5.2 Verstoring publieksveiligheid evenementen

Jaarlijks vinden er tientallen grote (categorie C-)evenementen plaats in de regio Utrecht. Vergunde en toegestane bijeenkomsten, zoals evenementen, maar ook demonstraties en andere publieke activiteiten, kunnen onder bepaalde omstandigheden leiden tot een verstoring van de publieksveiligheid. De risico's variëren van acute incidenten zoals vechtpartijen of onverwachte weersomstandigheden, tot structurele druk door grote bezoekersaantallen, verkeersstromen of de gevolgen van alcohol- en middelengebruik. Ook terugkerende momenten zoals de jaarwisseling brengen verhoogde kans op incidenten met zich mee.

Dergelijke verstoringen kunnen snel escaleren en leiden tot letsel, schade, overbelasting van hulpdiensten of zelfs grootschalige ontruiming. Bovendien hebben verstoringen vaak een sterk effect op openbare orde, beleving van veiligheid en legt het druk op de hulpverleningsdiensten en de zorgketen. Voor de regio vraagt dit om continue monitoring, goede risico-inschatting vooraf en een nauwe samenwerking tussen gemeenten, organisatoren en hulpdiensten om tijdig in te grijpen en gevolgen te beperken.

¹²³ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

49

2.5.3 Ramp op afstand

Gebeurtenissen of incidenten buiten de regio of in het buitenland kunnen significante impact hebben op de veiligheid in de eigen regio. Voorbeelden hiervan zijn de MH-17 ramp, aanslagen of natuurrampen in het buitenland en de Tarwekamp explosie. Deze impact kan zich op verschillende manieren manifesteren: van de komst van ontheemden door natuurrampen of vluchtelingen door oorlogsgeweld, tot verhoogde maatschappelijke onrust door mediaberichtgeving. Dergelijke gebeurtenissen leiden vaak tot landelijke of regionale opschaling, bijvoorbeeld vanwege identificatieprocessen, opvang van nabestaanden, psychosociale hulpverlening of verhoogde druk op bestuurlijke en communicatieve capaciteit. Daarnaast kunnen incidenten elders leiden tot maatschappelijke onrust binnen de regio, waarbij emoties, solidariteit en soms polarisatie zichtbaar worden in het publieke domein en op sociale media.

Ook kan de aandacht van landelijke en regionale media de informatiestromen en verwachtingen richting de veiligheidsregio vergroten, waardoor bestuurlijke en operationele organisaties worden belast met duiding, monitoring, omgevingsbewustzijn en aanvullende preparatie. Hoewel de feitelijke dreiging buiten Utrecht ligt, kan de indirecte impact op inwoners, bestuur, crisiscommunicatie en zorgketens aanzienlijk zijn.

2.5.4 Extreem geweld en terrorisme¹²⁴

Extreem geweld is het aanwenden van geweld dat als extreem kan worden betiteld door het overweldigende karakter van de gebruikte geweldsmiddelen, door de maatschappelijk gezien afschrikwekkende wijze waarop geweld wordt toegepast en/of door de intentie van de daders zo veel mogelijk slachtoffers te maken¹²⁵. Extreem geweld blijft een reëel risico voor Nederland, en dus ook voor de regio Utrecht. De aard van dit risico is dynamisch en kan variëren van (grootschalige) acties of aanslagen vanuit georganiseerde groeperingen tot incidenten vanuit individuen (met bijvoorbeeld onbegrepen gedrag). Enkele incidenten zoals bijvoorbeeld bij het Heiman Dullaertplein en Erasmus MC in Rotterdam (2023) illustreren dat extreem geweld niet altijd ideologisch gedreven is, maar wel ontwijking kan veroorzaken.

Extremisten worden vaker gedreven door een mengelmoeis van persoonlijke en maatschappelijke grieven en ideologische kenmerken; soms vormt geweldslust zelf of de hang naar (online) status die via geweld kan worden verkregen, de drijfveer om geweld te gebruiken. Dit noemt men 'saladebar-extremisme'. Dit buiten het feit dat verbreding gezien wordt richting bijvoorbeeld ook crimineel georiënteerd geweld.

Terrorisme vormt één van de mogelijke verschijningsvormen van extreem geweld. De terroristische dreiging in Nederland is substantieel en er bestaat daarmee een reële kans is dat een aanslag in Nederland zal plaatsvinden¹²⁶. Deze dreiging komt uit verschillende hoeken: jihadisme en radicale islam, rechts-terrorisme en -extremisme, anti-institutioneel terrorisme en extremisme, links-extremisme. Voor de veiligheidsregio ligt de nadruk hierbij op de gevolgbestrijding, in nauwe samenwerking met de gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie.

Territoriale veiligheid

Incidenten met extreem geweld of terrorisme kunnen plaatsvinden op symbolische locaties, vitale infrastructuur (spoor, energie, etc.) of drukbezochte locaties (stations, evenementen). De veelheid aan potentiële doelwitten maakt de kwetsbaarheid groot. Dit kan gevolgen hebben voor de (nationale) continuïteit en impact hebben op de nationale veiligheid.

Fysieke veiligheid

Incidenten met extreem geweld of terrorisme kunnen leiden tot (grote groepen) slachtoffers, zowel direct (incident met (vuur)wapens, explosies, incidenten met voertuigen, etc.) als indirect door chaos en ontwrichting. De impact is hoog op locaties met veel mensen of bij vitale infrastructuur. De omvang van het letsel en de mate van ontwrichting hangt sterk af van doelwitkeuze, timing en gebruikte middelen.

Economische veiligheid

Incidenten met extreem geweld of terrorisme kunnen grote economische schade veroorzaken bijvoorbeeld door directe schade, maar ook door verstoring van bedrijfsactiviteiten, mobiliteit en/of logistiek. Uitval van knooppunten (zoals bijvoorbeeld Utrecht Centraal Station) kan keteneffecten veroorzaken met miljoenen euro's schade. Bovendien ondermijnt dit het vertrouwen in veiligheid, wat investeringen, mobiliteit en toerisme kan beïnvloeden. De kosten voor herstel, beveiliging en compensatie kunnen (langdurig) drukken op de regionale economie.

¹²⁴ Dit RRP sluit aan bij de term 'extreem geweld en terrorisme' zoals gehanteerd in het Landelijk Crisisplan Extreem Geweld en Terrorismen. Daarbij worden elementen uit de risicotypen '(extreem) geweld in de openbare ruimte' en 'dreigingsbeeld terrorisme' uit de geïntegreerde groslijst risicotypen van RRI&A samengebracht.

¹²⁵ NCTV, Landelijk Crisisplan Extreem Geweld en Terrorismen.

¹²⁶ NCTV, Dreigingsbeeld Terrorismen Nederland 2025.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

50

Ecologische veiligheid

Hoewel dit wereldwijd minder frequent voorkomt, kunnen extreem geweld en terrorisme aanzienlijke milieu- en omgevingsschade veroorzaken. Bijvoorbeeld door incidenten bij risicovolle bedrijven, chemische installaties, transport van gevaarlijke stoffen (zoals chloortreinen), watervervuiling of het gebruik van chemische, biologische, radioactieve of nucleaire agentia als modus operandi. Een incident kan (langdurige) ecologische ontwrichting geven en hoge herstelkosten met zich meebrengen.

Sociale en politieke stabiliteit

Extreem geweld en terrorisme hebben een grote impact op het sentiment in de samenleving. Het kan leiden tot angst, verdergaande polarisatie, wij-zij denken, een toename van rellen en online opruiing. Daarnaast kan het leiden tot afname van vertrouwen in de overheid en instituties. Politieke aandacht kan verschuiven richting veiligheidsthema's, soms ten koste van andere maatschappelijke thema's.

Cultureel erfgoed

Cultureel en religieus erfgoed kan doelwit zijn vanwege de symbolische waarde, maar kan ook onbedoeld beschadigd raken bij aanslagen in de omgeving. Incidenten kunnen impact hebben qua verlies van identiteit, historie en gemeenschapscultuur, naast aanzienlijke financiële schade. Hierdoor is het voorstelbaar dat de maatschappelijke ontwrichting verder kan toenemen.

Waarschijnlijkheid en beleving

Er is in Nederland nog steeds sprake van een substantiële dreiging (van terrorisme). Dat betekent dat er een reële kans is dat een aanslag in Nederland zal plaatsvinden. Ook de kans op incidenten met extreem geweld door bijvoorbeeld personen met onbegrepen gedrag of daders die handelen met 'mengvormen' van motieven is reëel.

In Europa zien de inlichtingen- en veiligheidsdiensten incidenten door alleen handelende daders met verschillende motieven en eenvoudig verkrijgbare middelen, wat de detectie lastig maakt. Tegelijkertijd kennen we in de regio Utrecht veel potentiële doelwitten – bijvoorbeeld het vervoersknooppunt Utrecht Centraal Station en drukbezochte evenementen – waardoor de waarschijnlijkheid van een incident op die plaats, ondanks mitigerende maatregelen, in de beleving als hoog wordt gezien.

De maatschappelijke beleving van dit risico is doorgaans hoog, mede omdat incidenten worden ervaren als moedwillig en gericht op onschuldige inwoners. Dit wordt als ernstiger en sneller als catastrofaal ervaren dan bijvoorbeeld een ongeluk. Bovendien kunnen mediaberichtgeving, framing of vroege aannames over de achtergrond van een dader leiden tot onrust, polarisatie of zelfs eigenrichting. Online verspreiding van desinformatie kan dit versterken. Hierdoor is de betekenisgeving/duiding van de overheid tijdens en na een incident erg belangrijk.

Tegelijkertijd correspondeert de risicobeleving niet altijd met de feitelijke dreiging: het aantal dodelijke slachtoffers van terrorisme is in Europa bijvoorbeeld relatief laag vergeleken met andere risico's. De samenleving lijkt bovendien weerbaar: na incidenten ontstaat juist verbroedering, solidariteit en continuering van normaal gedrag – zoals we na de tramaanslag zagen en zoals het feit dat kerstmarkten, ondanks eerdere incidenten, jaarlijks goed worden bezocht. Perceptie blijft echter bepalend: omdat extreem geweld en terrorisme als onverwacht en intentioneel wordt gezien, blijft het gevoelde risico groot, ook wanneer de statistische kans relatief beperkt is.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Het dreigingsbeeld rondom terrorisme (en extreem geweld) is sterk beweeglijk door toenemende individualisering: daders handelen steeds vaker alleen, vanuit een onvoorspelbare mix van bijvoorbeeld ideologie, frustratie, persoonlijke redenen, psychische problematiek en online beïnvloeding. Dit bemoeilijkt vroege signalering en maakt het zicht van inlichtingen- en veiligheidsdiensten steeds diffuser.

De dreiging wordt niet alleen bepaald door internationale ontwikkelingen en geopolitieke spanningen, maar ook door binnenlandse factoren, zoals polarisatie en wachtlijsten in de GGZ.

Digitalisering vergroot de onzekerheid: online radicalisering, desinformatie en statelijke actoren kunnen in korte tijd nieuwe dreigingsgolven of maatschappelijke onrust veroorzaken. Mede hierdoor vervagen de grenzen tussen terrorisme, extreem geweld, hybride en militaire dreiging, crimineel geweld, en incidenten door personen met onbegrepen gedrag.

De combinatie van deze factoren zorgt voor een complex, snel veranderend en lastig af te bakenen risicobeeld, waarin het moeilijk is om voorspellingen te doen en voortdurende adaptiviteit noodzakelijk is.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

51

Conclusie

Extreem geweld en terrorisme vormen een reëel en dynamisch risico voor de regio, variërend van georganiseerde aanslagen tot onvoorspelbare incidenten door individuen met uiteenlopende motieven. De dreiging is substantieel en kent diverse verschijningsvormen, terwijl incidenten – terrorisme of niet – grote ontwrichtende effecten kunnen hebben op de samenleving, veiligheid en economie. Door individualisering en online beïnvloeding is het risico steeds moeilijker te duiden. Dit vraagt om een adaptieve preparatie; voor de veiligheidsregio gericht op gevolgbestrijding en een nauwe samenwerking met partners binnen de veiligheidsketen zoals de gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie.

2.5.5 Digitale ontwrichting

Het digitale landschap wordt steeds complexer en meer onderling verweven. Nederland is afhankelijk van digitale systemen en diensten, waardoor zowel moedwillige cyberaanvallen als niet moedwillige digitale verstoringen grote gevolgen kunnen hebben voor maatschappelijke processen. Zowel statelijke actoren als cybercriminelen (en vermengingen hiertussen) voeren cyberaanvallen uit op Nederlandse doelen en/of raken Nederlandse belangen¹²⁷. Lang niet altijd voor financieel gewin, maar ook om angst, onrust en verdeeldheid aan te wakkeren in Europa¹²⁸. Naast aanvallen, komt digitale ontwrichting ook voort uit softwarefouten, storingen in datacenters of andere vormen van technisch falen in digitale systemen.

Door de sterke interactie binnen het digitale ecosysteem kan elke verstoring, ongeacht de oorzaak, zich snel verspreiden en maatschappelijke en fysieke effecten veroorzaken. De afhankelijkheden tussen sectoren, overheden en organisaties maken dat de totale weerbaarheid wordt bepaald door de zwakste schakel. Hierdoor is het complex om de dreiging van cyberaanvallen én de impact van onbedoelde digitale verstoringen volledig te mitigeren.

Territoriale veiligheid

De impact van digitale verstoringen is aanzienlijk, zowel op de integriteit van de digitale omgeving als op de fysieke processen die daarvan afhankelijk zijn. Cyberaanvallen door statelijke actoren staan zelden op zichzelf, maar vormen onderdeel van een bredere set van middelen waarmee staten hun strategische belangen nastreven. Hierdoor worden landsgrenzen moeiteloos overschreden en kan de digitale soevereiniteit van landen onder druk komen te staan. Ook criminele organisaties kunnen door hun activiteiten het functioneren van organisaties en vitale processen ernstig verstoren.

Digitale aanvallen kunnen zich bovendien richten op infrastructuur en veiligheidsdiensten, waardoor essentiële processen langdurig kunnen uitvallen of slechts beperkt functioneren.

Fysieke veiligheid

Cyberaanvallen kunnen leiden tot uitval van kritieke infrastructuur in de samenleving, met zichtbare en voelbare impact als gevolg. Vanwege de sterke digitale verbondenheid en afhankelijkheid van systemen in de samenleving kan een kleine verstoring in het digitale domein al sterk ontwrichtende effecten hebben, mogelijk met slachtoffers als indirect gevolg.

Economische veiligheid

Cyberincidenten brengen aanzienlijke financiële en reputatieschade met zich mee. Door de verwevenheid van toeleveranciers en just in time ketens kan een verstoring bij één partij snel leiden tot bredere economische schade. Ook digitaal betalingsverkeer kan geraakt worden door digitale verstoringen, wat per definitie leidt tot financiële schade.

Ecologische veiligheid

Aanvallen op ecologische infrastructuur kunnen direct leiden tot vervuiling of energieonderbrekingen in bijvoorbeeld waterzuiveringsinstallaties en bij afvalwaterbeheer.

¹²⁷ NCTV, Cybersecuritybeeld Nederland 2025: Riskante mix in een onvoorspelbare wereld.

¹²⁸ NCTV, Dreigingsbeeld Statelijke Actoren (DSBA) 2025.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

52

Sociale en politieke stabiliteit

Cyberaanvallen ondermijnen het vertrouwen in getroffen instanties, zeker wanneer privacygevoelige gegevens worden buitgemaakt of financiële schade ontstaat. Ook het vertrouwen in overheidsinstanties kan afnemen wanneer zij geraakt worden door een digitale verstoring of hack. Dit kan gevoelens van angst en onveiligheid bij burgers versterken, omdat ook zij direct slachtoffer kunnen worden.

Daarnaast zijn cyberaanvallen ook een middel om politieke druk uit te oefenen: digitale aanvallen met sabotage tot gevolg hebben een afschrikkend effect. Dit in combinatie met het verspreiden van desinformatie, zet de sociale en politieke stabiliteit nog verder onder druk.

Veiligheid van cultureel erfgoed

Ook cultureel erfgoed kan geraakt worden door cyberaanvallen. Vanwege de zichtbaarheid van de impact kunnen gevoelens van onveiligheid vergroot worden.

Waarschijnlijkheid en beleving

De waarschijnlijkheid van cyberaanvallen neemt toe door de voortdurende professionalisering van criminele netwerken en de strategische inzet van digitale middelen door statelijke actoren. Aanvallen zijn niet langer incidenteel, maar structureel en vaak geautomatiseerd en goed georganiseerd, waardoor de kans op verstoringen aanzienlijk is. Er is sprake van een grote verscheidenheid aan typen incidenten, oorzaken, aanvallers en mate van impact¹²⁹. Daarnaast blijft door de toenemende digitale afhankelijkheden ook een groot risico op digitale verstoringen bestaan, ook zonder dat er opzet in het spel is.

Tegelijkertijd is de beleving van het risico in de samenleving en bij organisaties vaak lager dan het feitelijke risico. Dit komt doordat cyberdreigingen en digitale verstoringen minder zichtbaar zijn dan fysieke risico's en zich vaak pas manifesteren wanneer de schade al is aangericht. Hierdoor ontstaat een kloof tussen de objectieve kans op een incident en de subjectieve inschatting van het risico, wat kan leiden tot minder investeringen in preventieve maatregelen (zowel gericht op beveiliging als continuïteit). Desondanks denkt 85 procent van de inwoners in de regio Utrecht dat het zeer waarschijnlijk is dat cyberdreigingen zich voordoen in Nederland¹³⁰.

Beweeglijkheid en onzekerheden

Het digitale dreigingslandschap is niet alleen complex, maar ook zeer beweeglijk. Dreigingen veranderen continu door technologische innovaties, nieuwe aanvalstechnieken en verschuivende geopolitieke verhoudingen. Wat vandaag een dominante dreiging is, kan morgen worden ingehaald door een nieuwe kwetsbaarheid. Ook ontwikkelingen op het gebied van AI en kwantumcomputing vergroten deze beweeglijkheid. Deze dynamiek maakt het lastig om risico's statisch te beoordelen. De voortschrijdende digitalisering maakt dat digitale verstoringen en ontwrichting steeds meer tot het alledaagse risico-beeld gaan behoren.

Daarnaast spelen onzekerheden een grote rol. Het is vaak onduidelijk wie achter een aanval zit, wat de motieven zijn en hoe ver de impact zich zal uitstrekken. Maar ook bij niet moedwillige digitale verstoringen is er vaak onzekerheid over de oorzaak, duur en reikwijdte. De impact van zulke incidenten kan net zo ontwrichtend zijn, juist doordat ze onverwacht plaatsvinden en vaak meerdere sectoren tegelijk raken.

Ook de effectiviteit van maatregelen is onzeker: een oplossing die nu werkt, kan door een nieuwe exploit, een zero day kwetsbaarheid of een onverwachte technische fout snel achterhaald raken. Bovendien kan een relatief kleine wijziging in software of infrastructuur onbedoeld nieuwe risico's introduceren. Deze onzekerheden vergroten de complexiteit van besluitvorming en vragen om een adaptieve aanpak, waarbij organisaties voortdurend hun risicobeoordeling en maatregelen actualiseren en zich voorbereiden op zowel opzettelijke als onopzettelijke digitale ontwrichting.

Conclusie

Cyberaanvallen vormen een structureel en groeiend risico voor de samenleving door de toenemende digitale afhankelijkheid en verwevenheid van systemen. De impact kan zich uitstrekken over alle veiligheidsdimensies, van uitval van vitale voorzieningen tot ondermijning van vertrouwen in instituties. De waarschijnlijkheid neemt toe door professionalisering van criminele netwerken en strategische inzet door statelijke actoren, terwijl de beleving van het risico achterblijft bij de feitelijke dreiging. Door de dynamiek en onzekerheden in het digitale domein is een adaptieve aanpak noodzakelijk, gericht op continue risicobeoordeling en versterking van weerbaarheid.

¹²⁹ NCTV, Cybersecuritybeeld Nederland 2025: Riskante mix in een onvoorspelbare wereld.

¹³⁰ NCTV, Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

53

Literatuurlijst

Afdeling Crisismanagement.

Crisisrisicoprofiel Rijkswaterstaat 2025 - 2028. Rijkswaterstaat, 2025.

Analistennetwerk Nationale Veiligheid.

Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid. RIVM, 2022.

<https://www.nctv.nl/documenten/2022/09/26/rijksbrede-risicoanalyse-nationale-veiligheid>.

Analistennetwerk Nationale Veiligheid.

Trendanalyse Nationale Veiligheid 2024, Hoofdrapport: Stapeling van dreigingen in tijden van onzekerheid. 2024.

<https://www.rivm.nl/nationale-veiligheid/actuele-analyses/trendanalyse-nationale-veiligheid-2024>.

Baaij, S., L. De Witte, R. Hofman, E. Huizer, J. Molenaar, en R. Weewer.

Handboek gebouwbrandbestrijding. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2023.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2023/03/20230123-NIPV-Handboek-Gebouwbrandbestrijding.pdf>.

Bakker, M., E. Leentvaar, en T. Weimar.

Risicocommunicatie over klimaatrisico's: het perspectief van burgers. Deelrapport A. De resultaten per klimaatrisico. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/06/20250611-NIPV-Deel-A-per-klimaatrisico-Risicocommunicatie-over-klimaatrisicos-burgers.pdf>.

Bakker, M., E. Leentvaar, en T. Weimar.

Risicocommunicatie over klimaatrisico's: het perspectief van burgers. Deelrapport B. Een overkoepelend beeld. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/06/20250611-NIPV-Deel-B-overkoepelend-Risicocommunicatie-over-klimaatrisicos-burgers.pdf>.

Beleidsstafel wateroverlast en hoogwater.

Voorkomen kan niet, voorbereiden wel: allemaal aan de slag. 2022.

Berhoeven, Brian, Margreet Van Marle, Hans Hazebroek, e.a.

Natuurbrandsignaal `23. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2023.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2023/04/20230123-NIPV-Natuurbrandsignaal-23.pdf>.

Bessembinder, Janette, Bintanja Richard, Rob Van Dorland, e.a.

KNMI'23 Klimaatscenario's voor Nederland. KNMI, 2023.

https://cdn.knmi.nl/system/ckeditor/attachment_files/data/000/000/357/original/KNMI23_klimaatscenarios_gebruikersrapport_23-03.pdf.

Bloemendaal, Nadia, Eelco Doornbos, Rob Van Dorland, e.a.

De staat van ons klimaat 2024. KNMI, 2025.

https://cdn.knmi.nl/system/data_center_publications/files/000/072/295/original/KNMI-publicatie_25-01.pdf.

Boomsma, C., M. Zonneveld, en J. M. M. Neuvel.

Publieke beelden bij een veilige en gezonde energietransitie: Deelrapport waterstof en ammoniak. Nos. 2024-0011. RIVM, 2025.

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2024-0011.pdf>.

Brokerhof, Agnes, Bart Ankersmit, en Frank Ligterink.

Risicomanagement voor collecties. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2016.

https://www.cultureelerfgoed.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2016/01/01/risicomanagement-voor-collecties/risicomanagement_voor_collecties_handboek.pdf.

Centraal Bureau voor de Statistiek.

'Gebieden in Nederland 2025'. Versie 10 december 2025. z.d.

<https://data.overheid.nl/dataset/b6ed3d37-e92d-409d-a429-d972894b127a>.

Centraal Bureau voor de Statistiek.

'Tijdens hittegolf vooral meer sterfte in langdurige zorg'. Nieuws. Centraal Bureau voor de Statistiek, 27 augustus 2020.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/35/tijdens-hittegolf-vooral-meer-sterfte-in-langdurige-zorg>.

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie, Stowa, en Stichting RIONED.

'Standaarden voor de stresstest wateroverlast'. Notitie. november 2024.

<https://klimaatadaptatienederland.nl/publish/pages/236276/geactualiseerde-notitie-standaarden-stresstest-wateroverlast-november-2024.pdf>.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

54

Deltares.

Funderingsschade in kaart gebracht voor nationale aanpak funderingsproblematiek. Nieuws. 29 februari 2024.
<https://www.deltares.nl/nieuws/funderingsschade-nederland-kaart-nationale-aanpak>.

Deltares.

Gevolgen van verontreinigende stoffen voor waterkwaliteit en gezondheid. 1 februari 2023.
<https://www.deltares.nl/expertise/onze-expertises/water-bodem-en-gezondheid/verontreinigende-stoffen-en-de-gevolgen-voor-waterkwaliteit-en-gezondheid>.

Duyvis, M., M. Leene, en M. Spoelstra.

De doorwerking van de energietransitie op omgevingsveiligheid. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2022.
<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2022/05/20220429-NIPV-De-doorwerking-van-de-energietransitie-op-omgevingsveiligheid.pdf>.

Duyvis, M., B. Riemersma, en M. Bakker.

Handreiking: Depositie na branden met zonnepanelen. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025.
<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/06/20250610-NIPV-Handreiking-depositie-zonnecelcherven.pdf>.

Fazeli, Sara, Milad Haghani, Moe Mojtahedi, en Taha Rashidi.

'Don't leave late' is the best advice for fires or floods. These terrifying videos show why. Nieuws. 26 februari 2026.
<https://www.unsw.edu.au/newsroom/news/2026/02/dont-leave-late-is-the-best-advice-for-fires-or-floods-these-videos-show-why#:~:text=How%20risky%20are%20roads%20during,road%20in%20the%20final%20minutes>.

Garrels, L., T. Weimar, N. Verburg, e.a.

Handreiking Veilige Klimaatadaptatie Deel II: 'Inhoud en kennis gebundeld'. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025.
<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/10/20250921-NIPV-Handreiking-Veilige-Klimaatadaptatie-deel-II.pdf>.

Informatiehuis Water.

'Dijken en duinen'. Kaart. Versie 2024. z.d. Geraadpleegd 17 maart 2026.
<https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>.

Inspectie Justitie en Veiligheid.

Bijlage rapport: Grenzen Bereikt. Den Haag, 2025.
<https://www.inspectie-jenv.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/11/25/bijlage-rapport-grenzen-bereikt/bijlage-rapport-grenzen-bereikt.pdf>.

Inspectie Leefomgeving en Transport.

Besluit externe veiligheid buisleidingen: Evaluatie toezicht 2023 "Buiten gebruik stellen en verwijderen van leidingen". 2.1. Den Haag, 2024.
<https://www.velin.nl/cms/public/files/2024-03/rapport-il-t.pdf?60878e2204>.

Inspectie Leefomgeving en Transport.

Vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht. 10 maart 2026.
<https://www.ilent.nl/onderwerpen/luchtvaart/commerciele-luchtvaart/vracht-en-gevaarlijke-stoffen>.

Interprovinciaal Overleg.

Aardbeving - Mercallizone. 2023.
<https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&gm-z=3&gm-x=144516.479999999984&gm-y=458387.2&gm-b=1544180834512,true,1;1638279896160,true,0.8&use=piwiksectorcode>.

Interprovinciaal Overleg.

'Maak van drinkwater niet de volgende netcongestie. Inbreng Interprovinciaal Overleg Commissiedebat Water'. Interprovinciaal Overleg, 25 maart 2025.
<https://www.ipo.nl/actueel/maak-van-drinkwater-niet-de-volgende-netcongestie/>.

ISR Nederland en VEWIN.

Continu betrouwbaar drinkwater leveren 2025. Vereniging van waterbedrijven in Nederland, 2024.
<https://www.vewin.nl/wp-content/uploads/2025/02/Continu-betrouwbaar-drinkwater-leveren-2025-v2.pdf>.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

55

Kadaster.

‘Bouwjaar gebouwen’. Kaart. Versie 2026. z.d. Geraadpleegd 17 maart 2026.

<https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&layerFilter=Alle%20kaarten&use=piwiksectorcode&gm-x=136953.82633932462&gm-y=455387.8095180758&gm-z=11&gm-b=1544180834512,true,1;1544724925856,true,1>.

Klimaat-effectatlas.

‘Storm’. kaartverhaal, 2025.

<https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/storm>.

KNMI.

‘Hittegolven’. 3 februari 2026.

<https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/lijsten/hittegolven>.

KNMI.

‘Valwinden’. Uitleg, z.d. Geraadpleegd 9 maart 2026.

<https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/valwinden>.

KNMI.

‘Windhozen’. Uitleg, z.d. Geraadpleegd 9 maart 2026.

<https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/windhozen>.

Knoop, J., en W. Ligtoet.

Kleine kansen - grote gevolgen: Slachtoffers en maatschappelijke ontwrichting als focus voor waterveiligheidsbeleid. No. 1031. Planbureau voor de Leefomgeving, 2014.

https://www.pbl.nl/uploads/default/downloads/PBL_2014_Kleine-kansen-grote-gevolgen_1031_1.pdf.

Kobes, M., P. J. Van der Graaf, M. Leene, en L. De Witte.

Brandveiligheid van verduurzaamde en snel gerealiseerde woningen: De rode draad uit branden in de gebouwschil. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2024.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/04/20240418-NIPV-Brandveiligheid-van-verduurzaamde-en-snel-gerealiseerde-woningen.pdf>.

Kox, Linda, Esther Van Asselt, Marcel Melgelers, en Mark Levisson.

Verkenning van de potentiële effecten van klimaatverandering op de voedselveiligheid in Nederland: Mogelijke kennisleemtes in de borging van de voedselveiligheid. Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, 2025.

<https://www.nvwa.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/eten-drinken-roken/overige-voedselveiligheid/publicaties/verkenning-van-potentiele-effecten-klimaatverandering-op-voedselveiligheid/verkenning-van-de-potenti%C3%ABle-effecten-van-klimaatverandering-op-de-voedselveiligheid-in-nederland.pdf>.

Krabbenborg, Lizet, Saeda Moorman, en Marije Hamersma.

Mobiliteitsbeeld 2025. No. MB202501. Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2025.

<https://www.kimnet.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/11/25/mobiliteitsbeeld-2025/kim-mobiliteitsbeeld-2025-def.pdf>.

Lambrechts, Hugo.

Blog: Zonder bewustwording en actie rond de Wildland Urban Interface zet Nederland zichzelf in brand. Nieuws. 31 juli 2025.

<https://nipv.nl/nieuws/blog-zonder-bewustwording-en-actie-rond-de-wildland-urban-interface-zet-nederland-zichzelf-in-brand/>.

Lectoraat Brandpreventie, Instituut Fysieke Veiligheid, R. Hagen, en L. Witloks.

Basis voor brandveiligheid: de onderbouwing van brandbeveiliging in gebouwen. 2e gewijzigde druk. Instituut Fysieke Veiligheid, 2017.

Leene, M., R. Van Liempd, R. Van den Dikkenberg, J. Van der Graaf, L. De Witte, en R. Weewer.

Brandveiligheid in hoogbouw: Een verkennend onderzoek naar de (on)mogelijkheden bij het repressief brandweeroptreden in hoge gebouwen. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2022.

Manuel, H. J., J. H. J. Wijten, M. P. N. SPruijt, en A. G. Wolting.

Analyse van incidenten met gevaarlijke stoffen bij Brzo-bedrijven 2023. Nos. 2023-0016. RIVM, 2023.

<https://doi.org/10.21945/RIVM-2023-0016>.

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

‘Basisnet’. Kaart. 2024.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 - 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

56

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

‘Buisleidingen’. Kaart. Versie 2024. z.d.

Nadia Bloemendaal, Maarten Boonekamp, Bram van Duinen, e.a. Een Extreem Rapport.

Extreem weer in tijden van klimaatverandering. KNMI, 2025.

<https://www.knmi.nl/een-extreem-rapport/>.

NCTV.

Cybersecuritybeeld Nederland 2025: Riskante mix in een onvoorspelbare wereld. Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2025.

<https://www.nctv.nl/documenten/2025/11/26/cybersecuritybeeld-nederland-2025>.

NCTV.

‘Denk Vooruit’.

www.denkvooruit.nl.

NCTV.

Dreigingsbeeld Statelijke Actoren (DSBA) 2025. 2025.

<https://www.nctv.nl/documenten/2025/07/17/dreigingsbeeld-statelijke-actoren-2025>.

NCTV.

Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 2025. Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2025.

<https://www.nctv.nl/documenten/2025/12/09/dtn-december-2025>.

NCTV.

Landelijk Crisisplan Extreem Geweld en Terrorisme. Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023.

<https://www.nctv.nl/documenten/2023/10/10/landelijk-crisisplan-extreem-geweld-en-terrorisme>.

NCTV.

Uitkomsten najaarsmeting Risico- en Crisisbarometer 2025. Ipsos I&O, 2025.

<https://www.nctv.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/11/25/risico-en-crisisbarometer-najaar-2025/ipsos-i-o-rapport-rcb-najaar-2025-definitief-digitoegankelijk.pdf>.

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

‘Aantal natuurbranden - Utrecht’. Versie 13-3-2025 07:00:56. z.d. Geraadpleegd 13 maart 2026.

https://kerncijfers.nipv.nl/viewer?workspace_guid=25d2fad1-1fc1-4254-862c-eb4d5e671e25.

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

‘Aantal natuurbrandmeldingen - 2025 - Utrecht’. Versie 13-3-2026 07:00:41. z.d. Geraadpleegd 13 maart 2026.

https://kerncijfers.nipv.nl/viewer?workspace_guid=6faf8221-296e-4607-b0b4-6ea7ee025171.

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

Handreiking samenwerking bij slachtofferzorg bij incidenten met gevaarlijke stoffen.

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2024.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2024/10/20240503-NIPV-Handreiking-samenwerking-slachtofferzorg-bij-incidenten-gevaarlijke-stoffen.pdf>.

Netbeheer Nederland.

Betrouwbaarheid van elektriciteitsnetten in Nederland | Resultaten 2024. Netbeheer Nederland, 2025.

<https://www.netbeheernederland.nl/publicatie/betrouwbaarheid-van-elektriciteitsnetten-nederland-resultaten-2024>.

Onderzoek en Advies Gemeente Utrecht.

‘Indicatoren Wonen’. Dataset. Versie 06-06-2024. z.d.

<https://open.utrecht.nl/dataset/indicatoren-wonen>.

Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Instorting hellingbanen parkeergarage Nieuwegein. Den Haag, 2025.

<https://onderzoeksraad.nl/wp-content/uploads/2025/06/instorting-hellingbanen-parkeergarage-nieuwegein-1.pdf>.

Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Onveiligheid door extreme regen. 2026.

<https://onderzoeksraad.nl/wp-content/uploads/2026/01/onveiligheid-door-extreme-regen.pdf>.

Oude Mulders, J., L. T. Aarts, R. J. Decae, e.a.

De Staat van de Verkeersveiligheid 2025. R-2025-19. Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid, 2025.

Provincie Utrecht. ‘Bodemkaart’.

Kaart. Versie 2019. z.d.

<https://geo-point.provincie-utrecht.nl/pages/bodem#Bodemkaart>.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

57

Provincie Utrecht.

‘Ontwerp Utrechts Programma Landelijk Gebied 2026-2035 provincie Utrecht’.

Uitvoeringsprogramma. Utrecht, 18 december 2025.

https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/documenten/_akn_nl_act_pv26_2025_2_43_akn_nl_bill_pv26_2025_2_1085/inhoud?session=33c49671-8b1c-4381-beb7-0e87a94c534b#_akn_nl_act_pv26_2025_2_43_akn_nl_bill_pv26_2025_2_1085,div_4__div_3_.

Provincie Utrecht.

Realisatiestrategie Natuuropgave Provincie Utrecht. UTSP-1181547887-28. Utrecht, 2022.

<https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/documenten/1-Realisatiestrategie-natuuropgave-Provincie-Utrecht.pdf>.

Provincie Utrecht.

Waterveiligheid. 22 oktober 2025.

<https://www.provincie-utrecht.nl/waterveiligheid>.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Stand van de uitvoering 2024. Amersfoort, 2025.

https://www.cultureelerfgoed.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/01/01/stand-van-de-uitvoering-2024/RCE_stand_van_de_uitvoering_2024.pdf.

Rijksinspectie Digitale Infrastructuur.

‘Toolkit uitval telecom’. Telekwetsbaarheid, 30 januari 2020.

<https://www.rdi.nl/onderwerpen/cyberveiligheid/telekwetsbaarheid/toolkit-uitval-telecom>.

Rijksoverheid.

Maatregelen tegen overstroming. 13 augustus 2025.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/water/maatregelen-tegen-overstromingen>.

Rijkswaterstaat.

Kennisprogramma Zeespiegelstijging. 13 oktober 2025.

<https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/maatregelen-om-overstromingen-te-voorkomen/kennisprogramma-zeespiegelstijging>.

Rijkswaterstaat.

Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over de weg aan de risicoplafonds

Basisnet. No. 2024. 2025.

<https://iplo.nl/publish/pages/184925/20250721-pl-monitoringsrapportage-2024.pdf>.

RIVM.

Belevingsonderzoek Omgevingsveiligheid. z.d. Geraadpleegd 17 maart 2026.

<https://www.rivm.nl/omgevingsveiligheid/belevingsonderzoek>.

RTV Utrecht.

Hoe een valwind 1 jaar geleden een ravage veroorzaakte in Leersum. Nieuws. 18 juni 2022.

<https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3425286/hoe-een-valwind-1-jaar-geleden-een-ravage-veroorzaakte-in-leersum>.

RTV Utrecht.

Noodweer raast over provincie Utrecht, straten blank, bomen om en drollen door de straat.

Nieuws. 18 juni 2020.

<https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/2061236/noodweer-raast-over-provincie-utrecht-straten-blank-bomen-om-en-drollen-door-de-sstraat>.

Rummenie, Jean.

‘Samen sterker tegen natuurbranden’. Kamerbrief. 4 september 2025.

<https://open.overheid.nl/documenten/dd8df002-ffdd-4d5d-a16f-94c67765a77d/file>.

Rutgers, M., J. Spijker, A. Wintersen, en L. Posthuma.

Ecologische effecten van bodemverontreiniging: Maatschappelijke kosten- en batenanalyse

bodemsanering. No. 607021001/2006. RIVM, 2006.

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/607021001.pdf>.

Ten Dam, Merijn, Samantha Daniels, en Ernst Brainich.

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing Bevoegdheidenschema 10 – Drinkwater,

levensmiddelen, diervoeders, biologische agentia. Handboek. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025.

<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/04/202504-NIPV-BVS10-Drinkwater-en-voeding.pdf>.

Bijlagen

Regionaal Risicoprofiel

2027 – 2030

Inhoudsopgave

1 Selectie thema's

2 Uitwerking risico's

2.1 Natuur en Klimaat

2.2 Gezondheid

2.3 Continuïteit vitale voorzieningen

2.4 Fysieke leefomgeving en milieu

2.5 Maatschappij

58

TenneT.

‘Krachtige interventies in Flevopolder, Gelderland en Utrecht nodig om aansluitstop voor kleinverbruik te voorkomen’. TenneT, 12 februari 2026.
<https://www.tennet.eu/nl/nieuws/krachtige-interventies-flevopolder-gelderland-en-utrecht-nodig-om-aansluitstop-voor-kleinverbruik-te-voorkomen>.

TNO.

Funderingsproblemen in heel Nederland. 8 augustus 2024.
<https://www.tno.nl/nl/duurzaam/circulair-industrieel-bouwen/funderingsproblemen/>.

Vambersky, J. N. J. A.

‘Constructieve samenhang in (hoge) gebouwen’. TVVL Magazine, z.d.

Van den Besselaar, Else, Nadia Bloemendaal, Bram Van Duinen, e.a.

De staat van ons klimaat 2025. KNMI, 2026.
https://cdn.knmi.nl/system/data_center_publications/files/000/072/484/original/KNMI_Staat_van_ons_Klimaat_2025_NL.pdf?1769700923.

Van der Graaf, J., M. Leene, J. Ebus, en L. De Witte.

Leidraad brandveilig beheer van woongebouwen. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2023.
<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2025/02/20231116-NIPV-Leidraad-brandveilig-beheer-van-woongebouwen.pdf>.

Van der Graaf, P. J., M. De Jonge, J. Van der Velde, J. Vos, H. C. M. Van Egmond, en L. De Witte.

Handreiking Omgevingsveiligheid in het omgevingsplan. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2024.
<https://nipv.nl/wp-content/uploads/2024/07/20240717-NIPV-Handreiking-Omgevingsveiligheid-in-het-omgevingsplan.pdf>.

Van Gaalen, Frank, Ron Franken, Frédérique Kirkels, e.a.

Klimaatrisico's in Nederland: De huidige stand van zaken. Planbureau voor de Leefomgeving, 2024.
<https://www.pbl.nl/system/files/document/2024-05/pbl-2024-klimaatrisicos-in-nederland-5359.pdf>.

Van Horne, Patrick.

Wildfire Fatalities in Colorado vs. National Trends (1999–2024). Nieuws. 8 april 2025.
<https://www.cp-journal.com/p/wildfire-fatalities-in-colorado-vs>.

Veiligheidsregio Utrecht.

Zorgrisicoprofiel regio Utrecht 2023: Samenwerken in de geneeskundige keten. 1.1. Utrecht, 2023.

Vennis, I., R. Bleijs, en S. Rutjes.

Inventarisatie nationale CBRNe-expertise en -signalering. Nos. 2022-0018. RIVM, 2022. <https://doi.org/10.21945/RIVM-2022-0018>.

Verbond van verzekeraars.

‘Klimatschademonitor’. 1 mei 2025.
<https://bipublic.verzekeraars.nl/Home/ShowReport/5beb3391-1660-4b40-a9d5-6982d8cae31f>.

Watermanagementcentrum Nederland.

‘Samengestelde waterdieptekaarten - Maximale overstromingsdiepte Nederland - Maximale waterdiepte - zeer kleine kans’. 4 april 2025.
https://basisinformatie-overstromingen.nl/geoserver/LIWO_Basis/MaximaleWaterdiepteNederland_Kaart4/wms.

ZonMw.

‘Samenhang tussen klimaatverandering, infectieziekten en leefomgeving’. Nieuws, 18 september 2024.
<https://www.zonmw.nl/nl/samenhang-tussen-klimaatverandering-infectieziekten-en-leefomgeving>.

2027 – 2030

Aan de gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten

Datum 7 juli 2026	Uw kenmerk -	Contactpersoon Francisca Jousma
Onderwerp Oprichting stichting KCR2	Ons kenmerk 26.0001592	Afdeling Informatiemanagement en ICT

Geachte raad,

De afgelopen jaren hebben laten zien dat crises zich steeds minder aan regiogrenzen houden. Denk aan de natuurbranden, de overstromingen in Limburg, de opvang van ontheemden en de coronapandemie. In al deze situaties was snelle uitwisseling van informatie en afstemming tussen veiligheidsregio's en het Rijk cruciaal.

Om dit structureel beter te organiseren, werken de veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid sinds 2021 samen aan het **Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)**. Op 22 juni jl. heeft het Veiligheidsberaad het voornemen uitgesproken om hiervoor een eigen organisatie op te richten in de vorm van een stichting.

Met deze brief stellen wij u in de gelegenheid om uw wensen en bedenkingen kenbaar te maken over dit voorgenomen besluit.

Waarom is KCR2 nodig?

Bij grote of meerdere gelijktijdige incidenten is het belangrijk dat snel duidelijk is:

- Wat er speelt in andere regio's,
- Waar capaciteit nodig is, en
- Hoe het Rijk en veiligheidsregio's elkaar kunnen ondersteunen.

In de praktijk kost dit nu nog tijd of is informatie versnipperd. KCR2 zorgt ervoor dat deze informatie en afstemming centraal en eenduidig beschikbaar is. Concreet betekent dit:

- Sneller zicht op beschikbare inzet (bijvoorbeeld brandweer of opvangcapaciteit).
- Betere afstemming tussen regio's bij grote incidenten.
- Minder improvisatie en meer voorbereiding.
- Snellere en eenduidige informatievoorziening richting bestuurders.

Wat is KCR2 (en wat niet)?

KCR2 is een ondersteunende organisatie voor de veiligheidsregio's en het Rijk. KCR2 ondersteunt bij informatievoorziening en coördinatie, helpt bij het verdelen van capaciteit, en faciliteert samenwerking bij nationale en internationale incidenten.

KCR2 neemt geen besluiten en krijgt geen eigen bevoegdheden in de crisisaanpak. De verantwoordelijkheden blijven waar ze nu liggen: bij de veiligheidsregio's en hun besturen, of bij de ministeries.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten verandert er in de aansturing niets. Wel verbetert de ondersteuning bij crises:

- Uw bestuur krijgt sneller een compleet en actueel beeld van de situatie.
- Ondersteuning tussen regio's wordt sneller en transparanter geregeld.
- Landelijke en regionale partijen werken beter samen.

Hiermee wordt de gezamenlijke slagkracht van veiligheidsregio's versterkt, wat bijdraagt aan de veiligheid van inwoners.

Waarom is een stichting nodig?

KCR2 bestaat feitelijk al in de praktijk, maar heeft nog geen eigen juridische basis. Met een stichting:

- Kunnen medewerkers en middelen structureel worden ondergebracht.
- Is de continuïteit geborgd.
- Kunnen veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid gezamenlijk sturen en toezicht houden.

Er is gekozen voor een rechtspersoon met een wettelijke taak, zodat de samenwerking zowel stevig verankerd als flexibel georganiseerd is.

Data en transparantie

De gegevens van de veiligheidsregio's die gebruikt worden binnen KCR2 blijven eigendom van de veiligheidsregio's. KCR2 gebruikt deze gegevens uitsluitend voor gezamenlijke crisiscoördinatie.

De wijze waarop wordt omgegaan met transparantie en openbaarmaking (Wet open overheid) wordt momenteel nader uitgewerkt en zal worden geborgd in de verdere inrichting van de organisatie. Daarbij geldt het principe dat de WOO ook geldt voor organisaties die werken onder verantwoordelijkheid van de overheid.

Financiën

De activiteiten van KCR2 worden bekostigd uit bestaande middelen van de veiligheidsregio's. Er is geen sprake van aanvullende financiële bijdragen vanuit gemeenten.

Vervolgproces

Het algemeen bestuur van de veiligheidsregio neemt een besluit over de oprichting van de gezamenlijke stichting. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen stellen wij u in de gelegenheid wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Graag ontvangen we deze uiterlijk 26 oktober 2026. Vanwege het zomerreces kunnen wij ons voorstellen dat het niet mogelijk is om voor 26 oktober een definitieve reactie te geven. Wij willen u daarom graag de mogelijkheid geven om binnen de reactietermijn alvast een concept-reactie aan ons kenbaar te maken. Deze kan na de behandeling in de raad worden vervangen door uw definitieve reactie tot uiterlijk 12 november 12.00 uur. Na verwerking hiervan zal definitieve besluitvorming plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,
namens het algemeen bestuur,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J.R. Donker'.

J.R. Donker
Secretaris bestuur VRU

Modelontwerpbesluit oprichting stichting KCR2

Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio **N.N.**;

Gelet op [Artikel 31a, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen](#);

Overwegende dat:

- > De veiligheidsregio's gezamenlijk werken aan de versterking van de bovenregionale en interregionale samenwerking in de crisisbeheersing;
- > Recente crises laten zien dat vraagstukken rondom informatievoorziening, bijstand, internationale afstemming en operationele samenwerking het niveau van één veiligheidsregio overstijgen;
- > De veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid daarom gezamenlijk werken aan de inrichting van KCR2 (het Knooppunt Coördinatie Regio's-Rijk);
- > KCR2 voorziet in een aantal samenhangende functies, waaronder informatievoorziening, ondersteuning van afstemming tussen veiligheidsregio's, ondersteuning bij internationale verzoeken en versterking van de voorbereiding op bovenregionale crises;
- > KCR2 een ondersteunende voorziening betreft en niet treedt in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van individuele veiligheidsregio's;
- > Voor de inrichting van KCR2 is gekozen voor een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT), waarmee de gezamenlijke aansturing door de veiligheidsregio's en het Rijk kan worden georganiseerd;
- > De wettelijke taak van KCR2 ziet op de uitvoering van de functies zoals deze door het Veiligheidsberaad en de minister van Justitie en Veiligheid zijn vastgesteld op 6 oktober 2025;
- > Alternatieve inrichtingsvormen zijn verkend, maar niet passend zijn gebleken, onder meer omdat deze geen gezamenlijke aansturing door veiligheidsregio's en het Rijk mogelijk maken;
- > De oprichting van een RWT voor KCR2 vindt plaats binnen de bestaande middelen van de veiligheidsregio's en leidt niet tot aanvullende financiële bijdragen van gemeenten;
- > Het Veiligheidsberaad op 22 juni 2026 het principebesluit heeft genomen tot oprichting van de stichting KCR2;
- > De raden van de inliggende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om hun wensen en bedenkingen ten aanzien van deelname aan de stichting kenbaar te maken;

BESLUIT:

1. Deel te nemen aan en over te gaan tot de oprichting van de stichting KCR2;
2. [de voorzitter / de algemeen directeur / de bestuurssecretaris / het dagelijks bestuur] te mandateren voor het verrichten van de benodigde rechtshandelingen ten behoeve van de oprichting van de stichting;

Plaats, datum,

de voorzitter,
N.N.

de secretaris.
N.N.

Voorstel aan de gemeenteraad

Technische wijziging legesverordening 2026

Beleidsveld	Burgerzaken
Organisatieonderdeel	Wijken en Publiekszaken
Opsteller	Paulien Baaij
Kenmerk	34275134
Vergaderdatum Raad	1 oktober 2026
Referendabel	Nee
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het Besluit tot wijziging van de Verordening leges gemeente Utrecht 2026 vast te stellen, waarmee de Verordening in overeenstemming wordt gebracht met de Wet op de Nederlandse identiteitskaart.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

Door de nieuwe Wet op de Nederlandse Identiteitskaart (NIK), die in werking treedt op 1 oktober 2026, is het noodzakelijk dat de legesverordening van 2026 tussentijds gewijzigd wordt. Dit betreft een technische wijziging, die – als deze niet tijdig wordt doorgevoerd - financiële gevolgen heeft voor het heffen van leges voor de Nederlandse Identiteitskaart.

Context

Aanleiding

De regels over de NIK staan op dit moment in de Paspoortwet en de daaronder liggende regelgeving, samen met de regels over paspoorten en andere reisdocumenten. De Paspoortwet is een rijkswet die in het hele Koninkrijk der Nederlanden geldt. Voor het paspoort is dit nodig, omdat alle burgers van het Koninkrijk het Nederlandse paspoort aanvragen. Maar de NIK is alleen de identiteitskaart van Europees Nederland. De andere landen van het Koninkrijk hebben hun eigen identiteitskaart. De regels over de NIK horen dus niet in een Rijkswet te staan. Daarom komt er een 'ontvlechting' van de NIK uit de Paspoortwet.

De NIK krijgt per 1 oktober 2026 een eigen wet: de Wet op de Nederlandse identiteitskaart. Onder die wet komt ook eigen onderliggende regelgeving: het Besluit Nederlandse identiteitskaart en de Regeling Nederlandse identiteitskaart. De regels over de NIK worden één op één overgezet naar de nieuwe wet- en regelgeving.

Juridische context

De gemeenteraad is op grond van de artikelen 216 en 229 van de Gemeentewet bevoegd tot het vaststellen en wijzigen van de Verordening leges gemeente Utrecht. Op grond hiervan kan een gemeente onder andere rechten heffen voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, zoals het verlenen van een identiteitskaart.

Het wijzigingsbesluit treedt (met terugwerkende kracht) in werking vanaf 1 oktober 2026.

Beslistermijn

De nieuwe Wet op de NIK treedt op 1 oktober 2026 in werking. Dit betekent dat het besluit op 1 oktober 2026 van kracht moet zijn en de raad uiterlijk op 1 oktober 2026 een besluit moet nemen. Indien deze datum niet wordt gehaald heeft dit financiële gevolgen voor het heffen van de leges voor de NIK.

Beoogd effect

Voldoen aan de wettelijke grondslag voor het heffen van leges voor de NIK, zodat deze leges ook na 1 oktober 2026 geheven kunnen worden.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

De legesverordening 2026 is vastgesteld tijdens de raadsvergadering van 13 november 2025.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het besluit tot wijziging van de Verordening leges gemeente Utrecht 2026 vast te stellen, waarmee de Verordening in overeenstemming wordt gebracht met de Wet op de Nederlandse identiteitskaart.
Argumenten	
1.1	<u>Om de leges voor de NIK te mogen heffen na 1 oktober 2026 is het noodzakelijk dat de wettelijke grondslag wordt gewijzigd in de legesverordening.</u> Dit betreft een technische wijziging als gevolg van een wetswijziging. De Nederlandse Identiteitskaart krijgt een eigen wet met onderliggende regelgeving.
Kanttekeningen/Risico's	

Financiën

Het op tijd wijzigen van de legesverordening zorgt ervoor dat de gemeente Utrecht voor de NIK een wettelijke grondslag heeft vastgelegd in de legesverordening, zodat de leges ook na 1 oktober 2026 geheven kunnen worden. Er zijn geen kosten verbonden aan de wijziging.

Vervolg

Nadat de raad de tussentijdse wijziging van de legesverordening heeft vastgesteld, wordt deze gepubliceerd op overheid.nl.

Samen stad maken

‘Gemeente aan zet’ van toepassing, er is niet samengewerkt met Utrechters voor dit voorstel

Communicatie

Het Besluit tot wijziging Verordening leges gemeente Utrecht 2026 wordt gepubliceerd op overheid.nl.

Niet referendabel

Dit raadsvoorstel is niet-referendabel omdat het een raadsvoorstel betreft over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen (artikel 1:2 lid 2 onder e Verordening raadgevend referendum).

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Besluit tot wijziging Verordening leges gemeente Utrecht 2026

Bijlagen informatief

- Overzicht van de wijzigingen in Verordening leges gemeente Utrecht 2026 (WAS-WORDT lijst)

Besluit tot wijziging van Verordening leges gemeente Utrecht 2026

De raad van de gemeente Utrecht

- Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 1 september 2026;
- Gelet op artikelen 216 en 229 van de Gemeentewet en artikel 9 Wet op de Nederlandse identiteitskaart;

Overwegende dat op 1 oktober 2026 de Wet op de Nederlandse Identiteitskaart in werking treedt en daarmee de grondslag in de Verordening leges gemeente Utrecht 2026 voor het heffen van leges voor de Nederlandse Identiteitskaart gewijzigd dient te worden;

Besluit het volgende:

Artikel I

De Verordening leges gemeente Utrecht 2026 wordt als volgt gewijzigd:

In de bijlage Tarieventabel Leges 2026 wordt Paragraaf 2 (Programma Betrouwbare overheid) als volgt gewijzigd:

1. In artikel 16 (Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart) wordt na het eerste lid een tweede lid toegevoegd, dat luidt:

2. Het tarief ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven van de documenten, inclusief de spoedaanvragen, genoemd in artikel 19, tweede lid, van het Besluit Nederlandse identiteitskaart, bedraagt het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 19 van het Besluit Nederlandse identiteitskaart:

En in de kolom aan de rechterkant wordt opgenomen "Volgt Rijkstarief".
2. In artikel 18 (Reisdocumenten: toeslag spoedprocedure) wordt na het eerste lid een tweede lid toegevoegd, dat luidt:

2. Indien bij het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een reisdocument als bedoeld onder 2.16.2. de spoedprocedure toepassing vindt, wordt een toeslag in rekening gebracht van het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 19 van het Besluit Nederlandse identiteitskaart:

En in de kolom aan de rechterkant wordt opgenomen "Volgt Rijkstarief".

Artikel II

Dit besluit treedt in werking direct na bekendmaking en werkt terug tot 1 oktober 2026.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 1 oktober 2026.

De burgemeester

Sharon A.M. Dijkma

De griffier,

Miguel Israel

Bijlage

Overzicht van de wijzigingen in Verordening leges gemeente Utrecht 2026

Bestaande tekst:	Nieuwe tekst
Paragraaf 2 Programma Betrouwbare Overheid Artikel 16. Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart 1. Het tarief ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven van de documenten, inclusief de spoedaanvragen, genoemd in artikel 6, tweede lid, van het Besluit paspoortgelden, bedraagt het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 6 van het Besluit paspoortgelden: Volgt Rijkstarief	Paragraaf 2 Programma Betrouwbare Overheid Artikel 16. Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart 1. Het tarief ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven van de documenten, inclusief de spoedaanvragen, genoemd in artikel 6, tweede lid, van het Besluit paspoortgelden, bedraagt het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 6 van het Besluit paspoortgelden: Volgt Rijkstarief 2 Het tarief ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven van de documenten, inclusief de spoedaanvragen, genoemd in artikel 19, tweede lid, van het Besluit Nederlandse identiteitskaart, bedraagt het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 19 van het Besluit Nederlandse identiteitskaart: Volgt Rijkstarief
Paragraaf 2 Programma Betrouwbare Overheid Artikel 18. Reisdocumenten: toeslag spoedprocedure 1. Indien bij het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een reisdocument als bedoeld onder 2.16.1. de spoedprocedure toepassing vindt, wordt een toeslag in rekening	Paragraaf 2 Programma Betrouwbare Overheid Artikel 18. Reisdocumenten: toeslag spoedprocedure 1. Indien bij het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een reisdocument als bedoeld onder 2.16.1. de spoedprocedure toepassing vindt, wordt een toeslag in rekening

gebracht van het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 6 van het Besluit paspoortgelden: Volgt Rijkstarief	gebracht van het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 6 van het Besluit paspoortgelden: Volgt Rijkstarief 2. Indien bij het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een reisdocument als bedoeld onder 2.16.2. de spoedprocedure toepassing vindt, wordt een toeslag in rekening gebracht van het ten hoogste te heffen tarief (afgerond [naar beneden] op vijf cent) zoals dat is opgenomen in artikel 19 van het Besluit Nederlandse identiteitskaart: Volgt Rijkstarief
--	---

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel splitsing en samenvoeging fracties gedurende een raadsperiode

Beleidsveld	Bestuurlijke zaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Dagelijks bestuur raad
Kenmerk	34292285
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Nee (artikel 1:2 lid 2 onder o Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het Dagelijks bestuur stelt de raad voor te besluiten:

1. Het voorstel splitsing en samenvoeging fracties gedurende een raadsperiode (de bijgevoegde tabel) vast te stellen en het dagelijks bestuur opdracht te geven op basis hiervan de Verordening financiële bijdrage aan fracties, de Verordening op de raadscommissies en het Reglement van Orde gemeenteraad aan te passen.

Dagelijks bestuur van de raad

de voorzitter,

Gertjan te Hoonte

Samenvatting

Onze verordeningen bieden niet in alle gevallen duidelijkheid over de juridische gevolgen van samenvoegingen en afsplitsingen van raadsleden en/of fracties die zich gedurende een raadsperiode voordoen. Om deze reden is een memo opgesteld met daarin een voorstel over het verbinden (en in sommige situaties enkel verduidelijken of bestendigen) van praktische en juridische gevolgen van de verschillende varianten van samenvoeging en afsplitsing. Om tot dit voorstel te komen zijn verschillende mogelijke varianten van samenvoeging en afsplitsing van raadsleden en/of fracties in beeld gebracht en is voor iedere variant aangegeven of dit een situatie is die gefaciliteerd, ontmoedigd of neutraal benaderd wordt. Op basis van deze indeling is vervolgens een voorstel gemaakt voor het verbinden van praktische en juridische gevolgen aan de situatie. Het voorstel zelf heeft nog geen praktische of juridische gevolgen. Deze treden pas op als deze zijn verwerkt in onze verordeningen. Na vaststelling van het voorstel (de bijgevoegde tabel) door de raad zal het dagelijks bestuur van de raad het voorstel verwerken in concrete aanpassingen van de Verordening financiële bijdrage aan fracties, het Reglement van Orde gemeenteraad en de Verordening op de raadscommissies. Het DB zal deze aangepaste regelingen vervolgens eveneens ter vaststelling aan de raad voorleggen.

Context

Aanleiding

Het kan voorkomen dat fracties zich gedurende een raadsperiode samenvoegen of dat sprake is van afsplitsingen van een of meer raadsleden van een fractie. Hieraan zitten juridische en praktische gevolgen die grotendeels zijn geregeld in onze verordeningen. Gebleken is dat over de uitleg van deze verordeningen verschil van mening kan ontstaan. Om deze reden is in het DB besloten om een memo op te stellen ter herbezinning van de omgang met samenvoegingen en afsplitsingen. De kern van het memo is een voorstel voor het verbinden van juridische en praktische gevolgen aan de verschillende varianten van samenvoeging en afsplitsingen. Om tot dit voorstel te komen is een aantal uitgangspunten geformuleerd om te bepalen op wat voor manier je kan aankijken tegen samenvoegingen en splitsingen. Over de volledigheid en de weging van deze uitgangspunten kan discussie ontstaan. Van belang is echter dat de uitgangspunten alleen zijn bedoeld als basis en ter onderbouwing van het concrete voorstel.

Aan de raad wordt gevraagd het voorstel (de bijgevoegde tabel) vast te stellen.

Juridische context

Als fracties gedurende een raadsperiode gaan samenvoegen of als sprake is van afsplitsingen, dan zijn er diverse praktische en juridische gevolgen. Een aantal gevolgen is gebaseerd op landelijke wetgeving (het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers). Er zijn echter ook gevolgen die voortkomen uit gemeentelijke wetgeving. De raad heeft de bevoegdheid om in de eigen verordeningen vast te leggen welke gevolgen worden verbonden aan de diverse vormen van samenvoeging en afsplitsingen.

Beslistermijn

Vaststelling van het voorstel is een eerste stap om te komen tot aanpassing van de Verordening financiële bijdrage aan fracties, de Verordening op de raadscommissies en het Reglement van Orde gemeenteraad. Aanpassing van de verordeningen is nodig om mogelijke toekomstige onduidelijkheid over de gevolgen van samenvoegingen en afsplitsingen te voorkomen. Hoewel geen sprake is van een strikte beslistermijn, is het wenselijk dat de verordeningen binnen een afzienbare termijn kunnen worden aangepast.

Beoogd effect

Als het voorstel (de bijgevoegde tabel) door de raad is vastgesteld dan kan op basis hiervan de Verordening financiële bijdrage aan fracties, de Verordening op de raadscommissie en het Reglement van Orde gemeenteraad worden aangepast. Door de verordeningen aan te passen kan verschil van inzicht over de praktische en juridische gevolgen van samenvoegingen en afsplitsingen worden voorkomen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

[Raadsvoorstel Wijziging verordening fractiebijdrage - U-reka Gemeente Utrecht](#)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het voorstel splitsing en samenvoeging fracties gedurende een raadsperiode (de bijgevoegde tabel) vast te stellen en het dagelijks bestuur opdracht te geven op basis hiervan de Verordening financiële bijdrage aan fracties, de Verordening op de raadscommissies en het Reglement van Orde gemeenteraad aan te passen.
Argumenten	
1.1	In de praktijk kunnen zich verschillende varianten van samenvoeging en afsplitsingen voordoen. Wij onderscheiden de volgende varianten: I. Samenvoeging van twee of meer bestaande fracties waardoor de oude fracties verdwijnen en een nieuwe fractie (met een nieuwe naam) ontstaat. II. Overstappen van één of meer leden van een bestaande fractie naar een andere fractie waarbij de ene fractie groter wordt en de andere fractie verdwijnt. III. Overstappen van één of meer leden van een bestaande fractie naar een andere fractie. Beide fracties blijven bestaan maar de ene fractie wordt groter en de andere fractie wordt kleiner. IV. Afsplitsing van één of meer leden van een bestaande fractie waarbij de afsplitser(s) een nieuwe fractie opricht(en) en de oude fractie blijft bestaan. V. Naamswijziging van een fractie die niet het gevolg is van een verschil van inzicht over de te voeren koers. Dit wordt vastgesteld door het Presidium op grond van diverse omstandigheden zoals instemming van het partijbestuur of verenigingsbestuur, landelijke ontwikkelingen van de partij of afwezigheid van een partijnaam op de kieslijst; VI. Naamswijziging van een fractie die het gevolg is van verschil van inzicht over de te voeren koers. Dit wordt vastgesteld door het Presidium op grond van diverse omstandigheden zoals het ontbreken van instemming van het partijbestuur of verenigingsbestuur of landelijke ontwikkelingen van de partij.
1.2	Op basis van een aantal uitgangspunten is bepaald hoe wordt aangekeken tegen samenvoegingen en afsplitsingen. Het gaat om de volgende uitgangspunten: a. Ingezetenen stemmen bij de verkiezingen op een persoon. Deze persoon heeft bepaalde democratische rechten; b. Ingezetenen stemmen daarnaast op partij-niveau, op basis van de bij de verkiezingen gepresenteerde lijsten; c. Bestuurbaarheid: vanuit dit uitgangspunt is te veel versplintering niet wenselijk; d. Uitvoerbaarheid: bij dit uitgangspunt spelen met name praktische factoren en rol, zoals financiën en de duur van het debat.
1.3	Toepassing van de onder 1.2 geformuleerde uitgangspunten op de situaties die onder 1.1 staan, leidt tot een indeling in drie verschillende categorieën. - Faciliteren: variant I en II Dit betekent dat we aan deze situaties consequenties verbinden die gunstiger zijn dan in ons huidige beleid. - Neutraal: variant III en V Dit betekent dat we aan deze situaties geen positieve of negatieve consequenties verbinden. - Ontmoedigen: variant IV en VI

	Dit betekent dat we aan deze situaties consequenties verbinden die betrokkenen mogelijk weerhouden van het zetten van deze stap.
1.4	In het voorstel bij het memo hebben we een voorzet gedaan voor praktische en juridische gevolgen in de verschillende situaties. Het voorstel is gebaseerd op de indeling die staat onder 1.3. Het voorstel wordt pas geëffectueerd bij aanpassing van onze verordeningen.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Geen
1.2	Geen
1.3	Geen
1.4	Geen

Financiën

Niet van toepassing.

Vervolg

Na vaststelling door de raad wordt een voorstel voorbereid tot aanpassing van de Verordening financiële bijdrage aan fracties, de Verordening op de raadscommissies en het Reglement van Orde gemeenteraad. Dat wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Samen stad maken

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

(Niet)Referendabel

Dit raadsvoorstel betreft het interne functioneren en de werkwijze van de raad. Daarmee is sprake van een raadsbesluit dat niet referendabel is op grond van artikel 1:2 lid 2 onder o van de Verordening raadgevend referendum.

Bijlagen

Bijlage besluitvorming

- Memo splitsing en samenvoeging fracties tijdens een raadsperiode

Aan: Commissie Bestuur

Van: Dagelijks bestuur raad

Datum: 16 juli 2026

Betreft: **Memo splitsing en samenvoeging fracties gedurende een raadsperiode**

1. Waarom dit memo?

Tijdens raadsperiodes, dus ná de verkiezingen, kunnen zich diverse vormen van fusies en afsplitsingen voordoen. Hieraan zijn verschillende praktische en juridische consequenties verbonden die grotendeels zijn geregeld in onze verordeningen. In de praktijk is gebleken dat over de uitleg van de verordeningen verschil van inzicht kan ontstaan. Op verzoek van het DB heeft de griffie een memo opgesteld ter herbezinning van de omgang met fusies en afsplitsingen. Dit memo bevat een voorstel voor het verbinden van consequenties aan verschillende varianten van fusies en afsplitsingen. Dit memo is ambtelijk uitgebreid besproken, het is een aantal keren in het DB geweest en het is voorgelegd aan het fractievoorzittersoverleg. Besloten is het te bespreken in de commissie Bestuur met het verzoek om het door te geleiden naar de raad. De raad wordt gevraagd om in te stemmen met het voorstel zoals geformuleerd onder punt 4..

2. Uitgangspunten

Voor de beantwoording van de vraag hoe we tegen fusies en afsplitsingen aankijken spelen verschillende uitgangspunten en waarden een rol. Te denken valt aan de volgende uitgangspunten (in willekeurige volgorde):

1. Ingezetenen stemmen bij de verkiezingen op een persoon. Deze persoon heeft bepaalde democratische rechten.
2. Ingezetenen stemmen daarnaast op partij-niveau, op basis van de bij de verkiezingen gepresenteerde kieslijsten.
3. Bestuurbaarheid. Vanuit dit uitgangspunt is te veel versplintering niet wenselijk.
4. Uitvoerbaarheid. Bij dit uitgangspunt spelen met name praktische factoren een rol, zoals financiën en de duur van het debat.

3. Welke varianten van samenvoeging en afsplitsingen kunnen zich in de praktijk voordoen en hoe waarderen wij deze?

Op dit moment onderscheiden wij een aantal varianten. Wij sluiten niet uit dat zich in de toekomst nog varianten voordoen die wij op dit moment niet voorzien.

- I. Samenvoeging van twee of meer bestaande fracties waardoor de oude fracties verdwijnen en een nieuwe fractie (met een nieuwe naam) ontstaat;
- II. Overstappen van één of meer leden van een bestaande fractie naar een andere fractie waarbij de ene fractie groter wordt en de andere fractie verdwijnt;
- III. Overstappen van één of meer leden van een bestaande fractie naar een andere fractie. Beide fracties blijven bestaan maar de ene fractie wordt groter en de andere fractie wordt kleiner;
- IV. Afsplitsing van één of meer leden van een bestaande fractie waarbij de afsplitser(s) een nieuwe fractie opricht(en) en de oude fractie blijft bestaan;
- V. Naamswijziging van een fractie die niet het gevolg is van verschil in inzicht over de te voeren koers. Dit wordt vastgesteld door het Presidium op grond van diverse omstandigheden zoals

instemming van het partijbestuur of verenigingsbestuur, landelijke ontwikkelingen van de partij of afwezigheid van een partijnaam op de kieslijst;

- VI. Naamswijziging van een fractie die het gevolg is van verschil in inzicht over de te voeren koers. Dit wordt vastgesteld door het Presidium op grond van diverse omstandigheden zoals het ontbreken van instemming van het partijbestuur of verenigingsbestuur of landelijke ontwikkelingen van de partij.

Als we de uitgangspunten die we hebben geformuleerd onder paragraaf 2 toepassen op de zes varianten dan komen we tot de volgende indeling van categorieën:

Faciliteren: variant I en II
 Neutraal: variant III en V
 Ontmoedigen: variant IV en VI

In onderstaande tabel doen wij een voorstel voor de toepassing van praktische en juridische consequenties. Een aantal consequenties is gebaseerd op landelijke wetgeving (het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers). Omwille van de volledigheid hebben we deze consequenties vermeld maar het is duidelijk dat wij hier geen invloed op kunnen uitoefenen. Alleen de consequenties die voortvloeien uit onze eigen verordeningen (Reglement van Orde, Verordening op de raadscommissies en Verordening financiële bijdrage aan fracties) kunnen wij beïnvloeden. Tot slot hebben we enkele mogelijke consequenties opgenomen. Deze zijn op dit moment nog niet geregeld in onze verordeningen maar kunnen we daarin wel opnemen of we kunnen hier werkafspraken over maken.

4. Voorstel

	Faciliteren (variant I en II)	Neutraal (variant III en V)	Ontmoedigen (variant IV en VI)
Vaste component subsidie (Verordening financiële bijdrage aan fracties)	De nieuwe fractie krijgt het eerste kalenderjaar 175 % van de vaste component. Dit bedrag wordt elk jaar van de raadsperiode afgebouwd tot 100% bij de nieuwe raadsperiode	100% per fractie (geldt voor elk jaar van de raadsperiode)	De nieuwe fractie krijgt 50% van de vaste component (geldt voor elk jaar van de raadsperiode)
Variabele component subsidie (Verordening financiële bijdrage aan fracties)	Nieuwe fractie ontvangt een variabele component per lid van de fractie	Fractie ontvangt een variabele component per lid van de fractie	Iedere fractie ontvangt een variabele component per lid van de fractie
Egalisatiereserve:	Hoogte: maximaal 100% van totaal door	Hoogte: maximaal 100% van totaal door	Hoogte: maximaal 100% van totaal door

- Hoogte - Meenemen (Verordening financiële bijdrage aan fracties)	nieuwe fractie ontvangen subsidie in één jaar Meenemen: nieuwe fractie houdt aanspraak op egalisereserve van beide oorspronkelijke fracties	fractie ontvangen subsidie in één jaar Meenemen: fractie houdt aanspraak op egalisereserve	fractie ontvangen subsidie in één jaar Meenemen: nieuwe fractie heeft geen aanspraak op opgebouwde egalisereserve
Aanpassing vergoeding fractievoorzitter (Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers)	Ja, op basis van de grootte van de nieuwe fractie	Ja, op basis van de grootte van de nieuwe fractie	Ja, op basis van de grootte van de nieuwe fractie
Aanpassing spreektijd in commissie en raad (Reglement van Orde)	Ja, op basis van grootte van nieuwe fractie	Ja, op basis van grootte van nieuwe fractie	Ja, een kortere spreektijd van 1,5 minuut per uur
Aantal commissieleden (Reglement van Orde)	Maximaal 4	Maximaal 4	Maximaal 1
Lidmaatschap DB mogelijk (Reglement van Orde)	Ja (fractievoorzitter)	Ja (fractievoorzitter)	Nee
Fractiekamers (Nergens geregeld)	Geen consequenties	Geen consequenties	Mogelijkheid van gedeelde fractiekamers als meer dan 16 fracties ontstaan
Naamsvoering (Beperkt geregeld)	Vrijheid bij keuze nieuwe naam	Vrijheid bij keuze nieuwe naam	Vrijheid bij keuze nieuwe naam

Created with an evaluation copy of Aspose.Words. To remove all limitations, you can use Free Temporary License

<https://products.aspose.com/words/temporary-license/>

Commissie Bestuur

Dossiernummer 5474
Vergaderdatum 17 september 2026
Agendapunt 3.4
Titel Participatie en besluitvorming voorgenomen
coffeeshop Zakkendragerssteeg

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	17 september 2026

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2026, NUMMER 109

Datum	16 juli 2026
Van	College B&W
Behandeld door	Veiligheid
E-mailadres	secretariaatveiligheid@utrecht.nl
Kenmerk	34227494
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2026 nummer 109 van David Bosch (UtrechtNu!), Hester Assen (GroenLinks-PvdA), Venita Dada-Anthonij (D66), Lars van Rooij (Student & Starter), Dustin Kolleman (VVD), Mika Raterman (JA21), Bert van Steeg (CDA) en Derk van Bergen (ChristenUnie) van 15 juni 2026 over Afwegingen coffeeshoplocatie Zakkedraogerssteeg.

De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Kan het college toelichten waarom juist de locatie aan de Zakkendragerssteeg als geschikte coffeeshoplocatie naar voren is gekomen en welke doorslaggevende argumenten daarbij een rol hebben gespeeld?

Antwoord 1

We kiezen zelf geen locaties voor coffeeshops. Wij beoordelen de door de initiatiefnemer aangedragen locatie in het geval van een aanvraag voor een exploitatievergunning en gedoogverklaring voor een coffeeshop aan de gemeentelijke beleidskaders voor coffeeshops (Coffeeshopbeleid) en voor horecavestigingen (Horecaverordering).

Het maximum aantal toegestane coffeeshops in Utrecht is vorig jaar op verzoek van uw Raad met een [motie](#) verhoogd naar twintig. Het daadwerkelijke aantal coffeeshops in Utrecht ligt lager omdat bestaande kaders het aantal geschikte locaties inperken. In het coalitieakkoord 2026-2030 Voor Uuuu is vastgelegd dat de bestaande criteria versoepeld worden, met uitzondering van de minimum afstand tot scholen.

De horecaverordering stelt daarnaast eisen met betrekking tot het voorkomen van overlast. Zo mag de aanwezigheid van een horecabedrijf geen ontoelaatbare nadelige invloed hebben op de openbare orde, veiligheid van personen of goederen, de zedelijkheid, de bescherming van het milieu of de woon- en leefsituatie van omwonenden in de omgeving van het horecabedrijf.

Gelet op de hierboven genoemde beleidskaders lijken er op voorhand geen zwaarwegende redenen te zijn om een vergunning voor deze locatie te weigeren. Wij hebben daarom aangegeven positief te staan t.o.v. het initiatief en de locatie ervan. Hierbij is het van belang aan te merken dat de definitieve toetsing gebeurt op het moment dat er een aanvraag voor een exploitatievergunning en gedoogverklaring wordt gedaan. Naast de toetsing van de locatie vindt dan ook de toetsing op de ondernemers en onderneming plaats (waaronder een Bibob-onderzoek).

Vraag 2

Welke onderzoeken, analyses of afwegingen zijn gemaakt ten aanzien van de fysieke kenmerken van de Zakkendragerssteeg, waaronder de beperkte breedte, de bereikbaarheid en de druk op de openbare ruimte?

Antwoord 2

De Zakkendragerssteeg 40 heeft op dit moment een horecabestemming. Bij het opstellen van het omgevingsplan, dat is het voormalige bestemmingsplan Binnenstad, is rekening gehouden met de functie van horeca op deze locatie. Daarbij geldt dat rekening is gehouden met de beperkte breedte, bereikbaarheid en druk op de openbare ruimte door een horecavestiging op deze locatie. Een coffeeshop is conform landelijke wetgeving een alcoholvrije horecagelegenheid en sluit dan ook aan op de functie van horeca. Dit is ook in het lokale coffeeshopbeleid vastgelegd. Het coffeeshopbeleid stelt ook locatie-eisen, zie daarvoor de beantwoording van vraag 1.

Via de exploitatievergunning wordt getoetst of er door de vestiging van dit nieuwe horecabedrijf sprake is van ontoelaatbare overlast, w.o. ten gevolge van de fysieke kenmerken van de steeg. Hierbij moet worden opgemerkt dat van elk horecabedrijf enige overlast mag uitgaan, zeker in een stedelijke omgeving. Daarbij gelden voor coffeeshops extra eisen met betrekking tot het toezien op het voorkomen van overlast. Dit wordt zowel in de vergunning vastgelegd en in een beheerplan met maatregelen om overlast te voorkomen.

In de bijeenkomsten met bewoners en ondernemers zijn de fysieke kenmerken van de steeg en hieraan gerelateerde zorgen over overlast (w.o. verkeer, geluid, overlast en veiligheid) besproken. Hoe inzichten hierover zijn meegenomen, zowel door de initiatiefnemer als gemeente, vormt onderdeel van het samenwerkingsverslag dat zal worden opgeleverd. Het samenwerkingsverslag is een verslag waarin de inzichten die zijn opgedaan in een participatietraject worden vastgelegd en vormt onderdeel van het Samen Stad Maken (participatie)beleid. In een bijeenkomst met bewoners en ondernemers is ook expliciet gesproken over het beheerplan van de initiatiefnemer en zijn maatregelen om eventuele overlast te beperken.

Vraag 3

Is bij de locatiekeuze rekening gehouden met de akoestiek van de Zakkendragerssteeg en mogelijke geluidsoverlast voor omwonenden? Zo ja, hoe?

Antwoord 3

Zie ook de beantwoording van vraag 2. Het omgevingsplan houdt rekening met akoestiek door een horecavestiging op deze locatie.. Akoestiek vormt geen zelfstandige beoordelingsgrond bij exploitatievergunningen en gedoogverklaringen. Via de exploitatievergunning wordt getoetst of door de vestiging van dit nieuwe horecabedrijf sprake is van ontoelaatbare overlast.. Daarbij gelden voor coffeeshops extra eisen met betrekking tot het toezien op het voorkomen van overlast. Dit wordt zowel in de vergunning vastgelegd en in een beheerplan met maatregelen om overlast te voorkomen..

Vraag 4

Is bij de locatiekeuze ook expliciet gekeken naar mogelijke gevolgen voor voetgangersstromen, fietsparkeren, wachtrijen en verblijfsgedrag van bezoekers? Zo ja, wat waren de uitkomsten?

Antwoord 4

Zie ook de beantwoording vraag 2. Het omgevingsplan houdt rekening met verkeerseffecten door een horecavestiging op deze locatie. Voetgangersstromen, fietsparkeren, wachtrijen en verblijfsgedrag zijn geen zelfstandige beoordelingsgronden bij exploitatievergunningen en gedoogverklaringen. Via de exploitatievergunning wordt getoetst of er door de vestiging van dit nieuwe horecabedrijf sprake is van ontoelaatbare overlast. Daarbij gelden voor coffeeshops extra eisen met betrekking tot het toezien op het voorkomen van overlast. Dit wordt in de vergunning vastgelegd en in een beheerplan met maatregelen om overlast te voorkomen. De coffeeshophouder zal zich dus extra inspannen om situaties zoals de belemmering van de doorgang van de steeg of het foutief fietsparkeren te voorkomen en treft hier maatregelen voor. Tevens handhaaft de gemeente actief op fout geparkeerde fietsen bij de ingang van de Zakkendragerssteeg, vanaf Vredenburg.

Vraag 5

Is het college bekend met signalen van bewoners over overlast in en rondom de Zakkendragerssteeg, waaronder overlast door verslaafden en dak- en thuislozen, openbaar urineren, alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en intimidatie van voorbijgangers?

Antwoord 5

Wij zijn bekend met deze signalen. De (toenemende) overlast door dak- en thuislozen en harddruggebruikers is een fenomeen dat we in de gehele binnenstad herkennen. Er loopt daarom een aanpak vanuit zowel zorg als veiligheidsperspectief waarbij extra aandacht is voor de binnenstad als het gaat om toezicht, handhaving, het Eropaf-team en schoonmaakrondes.

Vraag 6

Indien dergelijke signalen bekend waren, hoe zijn deze betrokken bij de beoordeling van de geschiktheid van deze locatie?

Antwoord 6

Via de exploitatievergunning wordt getoetst of de aanwezigheid van een horecabedrijf een ontoelaatbare nadelige invloed heeft op de openbare orde, veiligheid van personen of goederen, de zedelijkheid, de bescherming van het milieu of de woon- en leefsituatie van omwonenden in de omgeving van het horecabedrijf. Hiervoor is gekeken naar het beeld dat we als gemeente zelf hebben, bijv. bij Toezicht en Handhaving en op basis van bewonersmeldingen. Ook is het beeld dat politie heeft hierbij betrokken. Het beeld is dat de overlast in de Zakkendragerssteeg vergelijkbaar is met de rest van de binnenstad. Ondanks de (toenemende) overlast is er geen sprake van een zodanig ernstig beeld dat de komst van een coffeeshop leidt tot een ontoelaatbare nadelige invloed op de openbare orde of omwonenden.

Vraag 7

Heeft het college onderzocht of een coffeeshop op deze locatie een aanzuigende werking kan hebben op personen of groepen die momenteel al voor overlast zorgen in de omgeving? Zo ja, wat zijn de conclusies?

Antwoord 7

Wij hebben hier geen onderzoek naar gedaan. De ervaringen met andere coffeeshops in de binnenstad wijzen niet op een aanzuigende werking van personen of groepen die zorgen voor overlast. Overlast gerelateerd aan coffeeshops is in de regel incidenteel van aard. De politie herkent ook niet het beeld van een aanzuigende werking.

Vraag 8

Welke concrete maatregelen acht het college noodzakelijk om eventuele extra overlast, fout geparkeerde fietsen, rondhanggedrag en verminderde doorgang te voorkomen?

Antwoord 8

Wij vinden het belangrijk dat de initiatiefnemer overlast voorkomt. De initiatienemer heeft voor het voorkomen van overlast een beheerplan opgesteld, waarop bewoners en ondernemers in de directe omgeving in het participatietraject hebben kunnen meedenken. De burgemeester beoordeelt uiteindelijk of het plan en de voorgestelde maatregelen voldoen aan de gestelde eisen. Hierbij vindt zij het belangrijk dat de coffeeshophouder toezicht houdt op de directe omgeving.

Vraag 9

Kan het college toelichten waarom de gemeenteraad en de media eerder zijn geïnformeerd over dit initiatief dan de direct betrokken bewoners en ondernemers? Is het college het eens dat dergelijke fouten het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de overheid en in participatieprocessen kunnen schaden? Zo ja, welke lessen trekt het college hieruit en hoe wordt voorkomen dat dit in de toekomst opnieuw gebeurt?

Antwoord 9

Bij de volgorde van informeren is het helaas niet gegaan zoals beoogd omdat de raadsbrief te vroeg is verzonden. Het is spijtig dat dit is misgegaan, juist omdat we volgens het participatieplan eerst bewoners en ondernemers van de steeg zouden informeren. Zodra dit werd gesignaleerd, is direct actie ondernomen om belanghebbenden alsnog zo snel mogelijk te informeren. Wij zijn ons ervan bewust dat dit het vertrouwen kan schaden. Wij nemen participatie/samen stad maken zeer serieus, zeker in het geval van gevoelige initiatieven. Om deze reden is in dit traject ook Samen Stad Maken betrokken, bijvoorbeeld bij de gesprekken met ondernemers en bewoners. Daarnaast hebben we binnengekomen vragen vanuit direct betrokkenen zorgvuldig en zo snel als mogelijk beantwoord. Hopelijk draagt dit bij aan het eventueel herstellen van het vertrouwen in een goed en zorgvuldig proces.

Vraag 10

Wat is het concrete doel van de aangekondigde informatiebijeenkomst voor bewoners en ondernemers?

Antwoord 10

Het doel van de informatiebijeenkomst was om bewoners en ondernemers meer informatie te geven over het initiatief en hen de mogelijkheid te geven om vragen te stellen en hun zorgen, ideeën en wensen over de plannen te uiten. De informatiebijeenkomst heeft op 1 juli plaatsgevonden. Daarnaast is op verzoek van de ondernemersvereniging van de Zakkendragerssteeg op 22 juni een kleinere bijeenkomst geweest. Tijdens de informatiebijeenkomst op 1 juli heeft de initiatiefnemer ook zijn plan en beheerplan nader toegelicht en kon hierover mee worden gedacht. Het doel was peilen; een de samenwerkingsvormen van het kompas voor zeggenschap. Hierbij is informatie gegeven over de kaders die vaststaan zoals beleid en vergunningprocedure (hier is dus geen invloed op mogelijk) en vragen stellen over de huidige situatie in de steeg en de zorgen die er zijn over een coffeeshop in de Zakkendragerssteeg. Op basis van de informatiebijeenkomsten en aanvullende schriftelijke reacties is beter zicht gekregen in de verschillende belangen en aanvullende inzichten opgedaan.

Hoe deze aanvullende inzichten zijn meegenomen, zowel door de initiatiefnemer als gemeente, leest u in het samenwerkingsverslag dat zal worden opgeleverd.

Vraag 11

Welke onderdelen van het initiatief staan op dit moment nog daadwerkelijk open voor wijziging naar aanleiding van de inbreng van bewoners en ondernemers tijdens deze bijeenkomst?

Antwoord 11

De definitieve toetsing gebeurt op het moment dat er een aanvraag voor een exploitatievergunning en gedoogverklaring wordt gedaan. Deze toetsing gebeurt op basis van de dan voorliggende informatie die relevant is voor de beoordeling. Inbreng van bewoners en ondernemers kan leiden tot nieuwe inzichten die relevant zijn voor de beoordeling en de conclusie dat (toch) geen vergunning kan worden verleend. Het kan ook zo zijn dat de inbreng overeen komt met het huidige beeld dat voor het voorlopige oordeel is gebruikt, waarbij er geen effect is op de vergunbaarheid. Daarnaast staat het beheerplan om de overlast voor de omgeving te voorkomen open voor wijziging door inbreng van bewoners en ondernemers. De initiatiefnemer bepaalt uiteindelijk welke inbreng kan worden meegenomen in het beheerplan. De gemeente beoordeelt uiteindelijk of het beheerplan voldoet aan de gestelde eisen

Vraag 12

Kan de informatiebijeenkomst en de inbreng van bewoners en ondernemers ertoe leiden dat het college alsnog tot de conclusie komt dat deze locatie ongeschikt is voor een coffeeshop?

Antwoord 12

Zie beantwoording van vraag 11.

Vraag 13

Is het college bereid de gemeenteraad na afloop van de informatiebijeenkomst te informeren over de opgehaalde zorgen, de belangrijkste uitkomsten van de bijeenkomst en de wijze waarop deze worden betrokken bij de verdere besluitvorming?

Antwoord 13

We zijn bereid om de gemeenteraad via een samenwerkingsverslag te informeren over de uitkomsten van het participatietraject (incl. de informatiebijeenkomst van 1 juli) en op welke wijze deze worden betrokken in de besluitvorming.

Hoogachtend

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen 'Afwegingen coffeeshoplocatie Zakkendraogerssteeg'

15 juni 2026

Vragen:

De fracties van UtrechtNu!, GroenLinks-PvdA, D66, Student & Starter, VVD, JA21, het CDA en de ChristenUnie hebben kennisgenomen van de berichtgeving over de voorgenomen vestiging van een coffeeshop in de Zakkendraogerssteeg. Het is goed dat een groeiende stad ruimte biedt aan gereguleerde coffeeshops en wij begrijpen dat het voor het college een complexe opgave is om geschikte locaties te vinden die voldoen aan de gestelde criteria.

Tegelijkertijd begrijpen wij ook de zorgen van bewoners en ondernemers die op deze locatie zeer negatief hebben gereageerd. Als fracties hebben wij begrip voor beide kanten van dit vraagstuk. Juist daarom vinden wij het belangrijk om dieper in te gaan op de afwegingen die hier gemaakt zijn en op de mogelijke gevolgen voor de leefbaarheid in dit deel van de binnenstad.

Wij willen benadrukken dat niet alle vragenstellende fracties tegen de komst van een coffeeshop op deze locatie zijn. Wel hebben wij vragen over de gemaakte afwegingen, de gevolgen voor de leefomgeving en het verdere besluitvormingsproces.

In gesprekken met bewoners hebben wij bovendien signalen ontvangen dat de Zakkendraogerssteeg al langere tijd kampt met overlast. Daarbij wordt gesproken over overlastgevend verslaafden en dak- en thuislozen die in de steeg verblijven, alcohol en drugs gebruiken, hun behoefte doen in de openbare ruimte en voorbijgangers, waaronder jonge vrouwen, op intimiderende wijze aanspreken. Hoewel deze signalen niet eerder expliciet bij onze fracties bekend waren, blijkt uit gesprekken met meerdere bewoners dat deze zorgen breed worden gedeeld.

Het vestigen van een coffeeshop hoeft op zichzelf niet tot overlast voor de omgeving te leiden. Toch lijkt de fysieke inrichting van de Zakkendraogerssteeg extra kwetsbaar. Het betreft een zeer smalle steeg waar op sommige plekken nauwelijks twee personen elkaar kunnen passeren. Bewoners wijzen erop dat juist in dergelijke omstandigheden ook beperkte extra drukte grote gevolgen kan hebben voor de bereikbaarheid, doorstroming en het gevoel van veiligheid. Daarbij wordt verwezen naar ervaringen tijdens de coronaperiode, toen afhaalactiviteiten van horeca volgens bewoners regelmatig leidden tot fietsen die in de steeg werden geparkeerd en situaties waarbij de doorgang ernstig werd belemmerd.

Wij willen als fracties niet blind zijn voor de ambities van (een deel van) de stad om ruimte te bieden aan dit soort initiatieven. Tegelijkertijd verdienen inwoners ook in het hart van de stad een leefbare woonomgeving. Gezien de signalen die wij ontvangen over de huidige situatie vragen wij ons af in hoeverre een coffeeshop op deze locatie mogelijk een extra aanzuigende werking kan hebben op bestaande problematiek.

Daarbij speelt ook mee dat bewoners en ondernemers het voornemen voor deze locatie via de media hebben vernomen, terwijl zij juist degenen zijn die dagelijks met de gevolgen van een dergelijke ontwikkeling te maken krijgen. Het college heeft inmiddels erkend dat hierin fouten zijn gemaakt. Dat roept bij onze fracties de vraag op hoe het college aankijkt tegen

participatie in dit dossier en welke ruimte er daadwerkelijk nog bestaat om zorgen, wensen en bezwaren van bewoners mee te wegen in de verdere besluitvorming.

Uit de raadsbrief begrijpen wij dat er een informatiebijeenkomst voor bewoners en ondernemers zal worden georganiseerd. Wij vinden het belangrijk dat hierover geen onduidelijkheid bestaat. Wanneer inwoners worden uitgenodigd om hun zorgen, ideeën en wensen te delen, moet ook helder zijn welke invloed deze inbreng nog kan hebben op het verdere proces en de uiteindelijke beoordeling van de locatie.

Juist omdat wij zowel begrip hebben voor de noodzaak van voldoende coffeeshopvoorzieningen in een groeiende stad als voor de zorgen van bewoners over leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid, hebben wij behoefte aan meer duidelijkheid over de gemaakte afwegingen en de verdere besluitvorming.

Naar aanleiding hiervan hebben wij de volgende vragen:

1. Kan het college toelichten waarom juist de locatie aan de Zakkendragerssteeg als geschikte coffeeshoplocatie naar voren is gekomen en welke doorslaggevende argumenten daarbij een rol hebben gespeeld?
2. Welke onderzoeken, analyses of afwegingen zijn gemaakt ten aanzien van de fysieke kenmerken van de Zakkendragerssteeg, waaronder de beperkte breedte, de bereikbaarheid en de druk op de openbare ruimte?
3. Is bij de locatiekeuze rekening gehouden met de akoestiek van de Zakkendragerssteeg en mogelijke geluidsoverlast voor omwonenden? Zo ja, hoe?
4. Is bij de locatiekeuze ook expliciet gekeken naar mogelijke gevolgen voor voetgangersstromen, fietsparkeren, wachtrijen en verblijfsgedrag van bezoekers? Zo ja, wat waren de uitkomsten?
5. Is het college bekend met signalen van bewoners over overlast in en rondom de Zakkendragerssteeg, waaronder overlast door verslaafden en dak- en thuislozen, openbaar urineren, alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en intimidatie van voorbijgangers?
6. Indien dergelijke signalen bekend waren, hoe zijn deze betrokken bij de beoordeling van de geschiktheid van deze locatie?
7. Heeft het college onderzocht of een coffeeshop op deze locatie een aanzuigende werking kan hebben op personen of groepen die momenteel al voor overlast zorgen in de omgeving? Zo ja, wat zijn de conclusies?
8. Welke concrete maatregelen acht het college noodzakelijk om eventuele extra overlast, fout geparkeerde fietsen, rondhanggedrag en verminderde doorgang te voorkomen?
9. Kan het college toelichten waarom de gemeenteraad en de media eerder zijn geïnformeerd over dit initiatief dan de direct betrokken bewoners en ondernemers? Is het college het eens dat dergelijke fouten het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de overheid en in participatieprocessen kunnen schaden? Zo ja, welke lessen trekt het college hieruit en hoe wordt voorkomen dat dit in de toekomst opnieuw gebeurt?
10. Wat is het concrete doel van de aangekondigde informatiebijeenkomst voor bewoners en ondernemers?
11. Welke onderdelen van het initiatief staan op dit moment nog daadwerkelijk open voor wijziging naar aanleiding van de inbreng van bewoners en ondernemers tijdens deze bijeenkomst?
12. Kan de informatiebijeenkomst en de inbreng van bewoners en ondernemers ertoe leiden dat het college alsnog tot de conclusie komt dat deze locatie ongeschikt is voor een coffeeshop?
13. Is het college bereid de gemeenteraad na afloop van de informatiebijeenkomst te informeren over de opgehaalde zorgen, de belangrijkste uitkomsten van de

bijeenkomst en de wijze waarop deze worden betrokken bij de verdere besluitvorming?

Gesteld door:

- David Bosch, UtrechtNu!
- Hester Assen, GroenLinks-PvdA
- Venita Dada-Anthonij, D66
- Lars van Rooij, Student & Starter
- Dustin Kolleman, VVD
- Mika Raterman, JA21
- Bert van Steeg, CDA
- Derk van Bergen, ChristenUnie

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
1182	Commissie Bestuur 25-06-2026 6. Debat monitor discriminatiecijfers 2025	In de periodieke voortgangsbrief die in Q4 wordt verwacht wordt ook teruggekomen op de mogelijkheden tot een meer 'dadergerichte' aanpak en wordt een stand van zaken gegeven m.b.t. de aanpak van de 'manosphere'. In deze brief wordt ook verder ingegaan op de motie M43 'aanpak tegen moslimdiscriminatie'.	Wethouder Voortman	Diversiteit en Inclusie	31-12-2026		
1190	Begrotingscyclus 18-06-2026 2. Raadsvoorstel Jaarstukken 2025	Voortgangsbrief dienstverlening Q4 wordt ingegaan op de afdoening van klachten via 'standaardantwoorden'.		Publieksdienst verlening	31-12-2026		
1174	Commissie Bestuur 04-06-2026 8.1. Raadsbrief Evaluatie standaard voor de beleidscyclus	In Q4 2026 volgt een raadsbrief met een update over diverse verbeterlagen, waaronder een betere financiële	Wethouder Schilderman	Financiën	31-12-2026	20260630 Meer informatie volgt naar verwachting in Q4 2026.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		paragraaf, een overzicht van 'ongedekt' beleid bij de VJN en een nieuwe standaard van voortgangsrapportages					
1173	Commissie Bestuur 04-06-2026 7. Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting BghU 2027, inclusief meerjarenperspectief 2028-2030	In Q4 wordt de raad per raadsbrief geïnformeerd over informatievoorziening aan huurders t.a.v. kwijtschelding en het automatisch incasso	Wethouder Schilderman	Financiën	31-12-2026	20260630 Meer informatie volgt naar verwachting in Q4 2026.	
1147	Commissie Bestuur 07-05-2026 5. Raadsbrief Aanpak geweld tegen vrouwen	In Q4 volgt een voortgangsbrief waarin een aantal zaken aan de orde komen, waaronder: • overzicht van communicatie-uitingen waarbij vrouwen ook nadrukkelijk worden uitgenodigd mee te praten over oplossingen; • een bijlage met een overzicht van wat er	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2026		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		concreet is gebeurd qua aanpassingen in de openbare ruimte en routes in Utrecht, waaronder ook het Maximapark; • uitbreiding van de opvangcapaciteit					
1146	Commissie Bestuur 07-05-2026 4. Veiligheid bij de Utrechtse 'Veegdienst'	Dit kalenderjaar volgt in het jaarverslag integriteit en (on)gewenst gedrag een update over het werkklimaat bij de afdeling wijkonderhoud en service	Wethouder Schilderman	Personeel en Organisatie	31-12-2026		
1145	Commissie Bestuur 07-05-2026 3. Raadsbrief Uitvoeringsprogramma 'De stem van jonge Utrechters'	In de eerstvolgende jaarlijkse voortgangsbrief over de Wijkplatforms wordt ook aandacht besteed aan het adviesrecht i.r.t. bestaande jeugdraden.	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	30-09-2026	20260624: Dit wordt meegenomen in de eerstvolgende voortgangsbrief over Samen stad maken.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
1150	Commissie Bestuur 16-04-2026 7. Jaarwisseling: terugblikken en vooruitkijken	Er zal op enig moment overleg met het Rijk plaatsvinden over de handhavingspraktijk m.b.t. het landelijk vuurwerkverbod. Wanneer dit heeft plaatsgevonden wordt de raad over de uitkomsten per brief geïnformeerd.	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	30-11-2026		
1149	Commissie Bestuur 16-04-2026 7. Jaarwisseling: terugblikken en vooruitkijken	In de eerstvolgende reguliere voorbereidingsbrief op de jaarwisseling een nadere analyse van het verloop op de jaarwisseling '25-'26 toe te voegen.	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	30-09-2026		
1148	Commissie Bestuur 16-04-2026 7. Jaarwisseling: terugblikken en vooruitkijken	Na de zomer ontvangt de raad een raadsbrief over de nieuwe brede aanpak jeugdoverlast.	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	30-09-2026		
1157	Gemeenteraad 29-01-2026 25. Afrondende besluitvorming	Wethouder Voortman zegt toe inzichtelijk te maken wat er wordt gedaan voor	Wethouder Voortman	Diversiteit en Inclusie	30-09-2026		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	na debat over Beleidsnota Inclusie en Diversiteit	gemeenschappen van migranten en gevluchte personen op het gebied van Inclusie en Diversiteit en de raad te informeren in de brief over monitoring Plan Einstein.					
1126	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 22–01–2026 8. Raadsvoorstel Zienswijze ontwerp wijzigingsbesluit gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA)	In 2029 volgt een 'light' evaluatie over de GR HUA.	Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	31–07–2029		
1125	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 22–01–2026 7. Raadsvoorstel Rekenkamerrapport 'Verantwoord omgaan met algoritmes'	– In Q1 2026 volgt een raadsbrief over een vervolg op het programma Digitale Stad, waarin o.a. wordt ingegaan op een visie op het (beleid op) gebruik van AI door de gemeente.	Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	31–03–2026		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
1104	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport (2022–2026) 08–01–2026 7. Beleidsnota Inclusie en Diversiteit	Wethouder Voortman zegt toe in te zullen gaan op straatnamen in de volgende stand van zaken brief Q4 2026.	Wethouder Voortman	Diversiteit en Inclusie	31–12–2026		
1102	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 11–12–2025 9. Raadsvoorstel Beleidsnota Risicomanagement “Voor elk spannend traject een risicosessie”	Bij de aanpassing van het financiële deel van deze nota in 2026 ook terug te komen op de 'spiegel van de stad' t.a.v. risicobeheersing en in welke mate dit te realiseren is.	Wethouder Schilderman	Financiën	31–12–2026		
1101	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 11–12–2025 9. Raadsvoorstel Beleidsnota Risicomanagement “Voor elk spannend traject een risicosessie”	Bij de evaluatie van de beleidsnota in 2028 in ieder geval de volgende aspecten mee te nemen: het gestandaardiseerd informeren van de raad, in het bijzonder over de risicoparagraaf (en of de raad hier tevreden over is), in hoeverre risicosessies als zinvol worden ervaren	Wethouder Schilderman	Financiën	30–09–2028	20260120 Meer informatie volgt in 2028.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		en in hoeverre risico's tussen verschillende beleidsterreinen plaatsvinden					
1100	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 11–12–2025 8. Versterken van ambtelijke organisatie rond financiën	In 2027 volgt een brief over de afronding programma ‘versterken financiële functie’ waarin wordt teruggeblikt op wat is behaald en wordt vooruitgeblikt naar wat er verder nog nodig is.	Wethouder Schilderman	Financiën	30–06–2027	20260120 Meer informatie volgt in het voorjaar van 2027.	
1067	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 06–11–2025 11. Raadsvoorstel Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA)	Bij de eerstvolgende programmabegroting volgt meer informatie over een (beter leesbare) afschrijvingstabel	Wethouder Schilderman	Financiën	30–10–2026	20251202 In Q3 2026 volgt meer informatie bij de Programmabegroting 2027.	
1066	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 06–11–2025 11. Raadsvoorstel Beleidsnota Waarderen,	Bij de behandeling van de jaarrekening 2026 volgt meer informatie over de invoeringskosten voor het werken met restwaarde.	Wethouder Schilderman	Financiën	01–06–2027	20251202 In Q2 2027 volgt meer informatie bij de Jaarstukken 2026.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA)						
1050	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 25–09–2025 7. Van uitvoering bij de gemeente naar de gemeenschap (beantwoording SV 2025, nr. 36)	De wethouder zal met de vrijwilligerscentrale in gesprek te gaan (o.a. over samenwerking en ondersteuningsmogelijkheden) en eind 2026 de commissie hierover informeren.	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31–12–2026		
948	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 20–03–2025 10. Raadsbrief Evaluatie burgerberaad jaarwisseling	Als het college aan de slag gaat met een nieuw burgerberaad dan informeert zij de raad en gaat ze in op o.a. de tijd en duur van het traject en de mogelijkheid om te overleggen. Ook komt ze terug op vergoedingen (Q1 2026).	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31–03–2026		
892	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 16–01–2025 9. Raadsvoorstel Wijziging van de Algemene	In het jaarlijkse handavingsverslag wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken rond	Burgemeester Dijkma	Openbare Orde en Veiligheid	30–06–2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2024	weigeringsgronden voor evenementenvergunningen bij 'geen goede' organisatoren.					
874	Gemeenteraad 12-12-2024 18. Raadsvoorstel Beleidsnota Utrecht Circulair 2030	M512 Ketenverantwoordelijkheid	Wethouder Schilderman	Inkoop	30-09-2025		
872	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022-2026) 05-12-2024 10. Raadsvoorstel Zienswijze wijzigen gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA)	De wethouder zegt toe na de zomer (Q3) een raadsbrief te sturen met de laatste informatie over de GR HUA, specifiek het uittredingsproces van het Rijk. Tevens volgt na de zomer een aanbod voor een technische bijeenkomst over dit thema, samen met Provinciale Staten.	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	30-09-2025		
752	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022-2026) 03-07-2024 2. Raadsvoorstel	De wethouder zegt toe: • De raad in Q1 2025 een raadsbrief te sturen met	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	31-03-2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Voorjaarsnota en Eerste bestuursrapportage 2024	de uitwerking van de voorgestelde hervormingen in de personele organisatie, met daarin ook de voortgang van het pan om IT-talenten duurzaam aan de organisatie te binden, evenals het 'cappen' van inhuur.					
751	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022-2026) 03-07-2024 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste bestuursrapportage 2024	De burgemeester zegt toe: •Om de raad in Q4 2024 een integrale reactie toe te zenden op de gevolgen van de bezuinigingen op handhaving in samenhang met het Rekenkamerrapport 'Overlastig handhaven'.	Burgemeester Dijkema	Handhaving	31-12-2024		
535	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022-2026) 24-	De wethouder zegt toe: de financiële spelregels in uit te werken inzake de	Wethouder Schilderman	Financiën	30-06-2024	20250722 Deze toezegging wordt betrokken bij de	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	10-2023 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2024	financiële werkwijze als onderdeel van de financiële verordening in afstemming met de adviescommissie C&F (binnen een half jaar na gesprek met adviescie).				financiële verordening. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de planning van de financiële verordening aangepast naar Q4 2026.	
454	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022-2026) 27-06-2023 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Het College zegt toe bij de volgende VJN, wanneer de Meerjarenprogramma's toegankelijker worden weergegeven, concreet in te gaan op 'planningsoptimisme'. Daarbij gaat het College ook in op de vraag of fondsen en reserves op meerjarenprogramma's wenselijk zijn.	Wethouder Schilderman	Financiën	10-06-2024	20260415 U bent over planningsoptimisme voor het laatst geïnformeerd in paragraaf 3.3 van de Voorjaarsnota 2025 (kenmerk: 30252302). Daarmee is dat gedeelte van de toezegging afgedaan. De toezegging om in te gaan op de vraag of fondsen en reserves op meerjarenprogramma's wenselijk zijn wordt	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						betrokken bij de nota Reserves.	
417	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 15–06–2023 2. Raadsvoorstel Startdocument Burgerberaad	Wethouder Oosters zegt toe dat de raad bij het tweede burgerberaad in positie wordt gebracht om een keuze te maken uit meerdere uitgewerkte onderwerpen en dat die selectie van onderwerpen wordt voorbereid door middel van participatie met inwoners van de stad.	Wethouder Oosters	Participatie	30–09–2023	20231102: Genoemde deadline is hier niet van toepassing. Dit hangt af van de planning van een volgend burgerberaad.	
415	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 08–06–2023 11. Raadsvoorstel Aanpassing beleidscyclus en programmabegroting	Wethouder Schilderman informeert de raad in het tweede half jaar van 2023 in de nog te versturen raadsbrief over de dekking van moties over de omgang die het college voorziet met de prioritering van ongedekte doelstellingen in beleidsnota's.	Wethouder Schilderman	Financiën	31–12–2026	20250722 Deze toezegging wordt betrokken bij de financiële verordening. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de planning van de financiële verordening	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE BESTUUR 17 SEPTEMBER 2026

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						aangepast naar Q4 2026.	
218	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2022–2026) 06–10–2022 10. Beantwoording SV 2022, nr. 90 over Openbaar maken persoonsgegevens bij zienswijzen na toestemming betrokkene 30–6–2022	De wethouder zegt toe de raad uiterlijk Q4 2023 te informeren over de reikwijdte van het openbaren van e-mail/adreslijsten aan de raad.	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	30–12–2023		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
16-07-2026	M226 Gelijkwaardigheid begint bij de raad	Motie aangenomen	Rooij, L. van (Lars) (Student & Starter)	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)		Diversiteit en Inclusie	16-10-2026		
16-07-2026	M225 Een pact tegen moslimdiscriminatie	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)	Wethouder Voortman	Diversiteit en Inclusie	31-03-2027		
09-07-2026	M173a Preventie is gebaat bij zichtbare handhaving	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD) Bergen, D.	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	09-10-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				van (Derk) (ChristenUnie) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)					
09-07-2026	M196a Geef vorm aan het Regenboogakkoord met een Queer Communityhuis	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Rooij, L. van (Lars) (Student & Starter) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor	Wethouder Voortman	Diversiteit en Inclusie	31-03-2027		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)					
09-07-2026	M176 Alsnog verbod fossiele reclame via de APV	Motie aangenomen	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Rooij, L. van (Lars) (Student & Starter) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Passier, C.E. (Charlotte) (Volt) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Bergen, D. van (Derk) (ChristenUnie)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	09-10-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
04-06-2026	M155 Financiële spelregels met de raad	Motie aangenomen	Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)	Biever, R. (Robert) (Stadsbelang Utrecht) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Rooij, L. van (Lars) (Student & Starter)		Financiën	30-09-2026	20260630 Meer informatie volgt naar verwachting in Q4 2026	
21-05-2026	M144 Zie het patroon, niet alleen het incident	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	21-08-2026		
21-05-2026	M143 Verlichting op de Bisschopsweg	Motie aangenomen	Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD)	Rooij, L. van (Lars) (Student & Starter)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	30-09-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Steeg, B. van (Bert) (CDA)					
21-05-2026	M141 Veiligheid begint bij gehoord worden	Motie aangenomen	Rooij, L. van (Lars) (Student & Starter)	Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2026		
21-05-2026	M142 Versterk vroegsignalering van huiselijk geweld via contactberoepen	Motie aangenomen	Rooij, L. van (Lars) (Student & Starter)	Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2026		
21-05-2026	M145 Cultuur- en Taalsensitieve Aanpak Geweld Tegen Vrouwen	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Bergen, D. van (Derk) (ChristenUnie) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	21-08-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				de Dieren) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)					
26-02-2026	M101 Gemeente Utrecht meer aan het stuur bij de BghU	Motie aangenomen	Ramaker, M.F. (Margreet) (VVD)	Claasen, F. (Fred) (GroenLinks) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)	Wethouder Schilderman	Financiën	26-05-2026	26 maart 2026: Zoals deze motie opdraagt, zullen we hier expliciet op terugkomen in het raadsvoorstel met de definitieve tekst van het wijzigingsbesluit van de BghU.	
26-02-2026	M102 Samen met onze verbonden partijen duurzaam bankieren	Motie aangenomen	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Claasen, F. (Fred) (GroenLinks /PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Zweth, R.	Wethouder Schilderman	Financiën	31-03-2027	20260630 Meer informatie volgt naar verwachting in Q1 2027	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				van der (Rick) (GroenLinks /PvdA) Zwanenberg , P. (Pepijn) (LINK) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)					
26-02-2026	M88 Evaluatie situatie rondom abortuskliniek Vrelinghuis	Motie aangenomen	Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	31-03-2027		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Zwanenberg, P. (Pepijn) (LINK)					
26-02-2026	M89 Briefadvies RvS	Motie aangenomen	Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)) Nolten, S.J. (Stevie)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	26-05-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(BIJ1) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Zwanenberg , P. (Pepijn) (LINK)					
26-02-2026	M104 Raadsrapporteurs	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Ramaker, M.F. (Margreet) (VVD)	DB van de Raad	Bestuurlijke zaken	01-04- 2028		
26-02-2026	M85 Erkenning en bescherming	Motie aangenomen	Zwanenberg , P. (Pepijn) (LINK)	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	26-05- 2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	bewoners Visscherssteeg e.o.			Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Steeg, B. van (Bert) (CDA)					
26-02-2026	M83 Stop met beboeten van buiten slapen	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Snijder, R.E.P.C. (Ruben)	Burgemeester	Openbare Orde en Veiligheid	26-05- 2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(Student & Starter) Assen. M.H. (Hester) (PvdA) van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Zwanenberg , P. (Pepijn) (LINK) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Passier, C.E.					

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(Charlotte) (Volt)					
29-01-2026	M43 Verruim aanpak moslimdiscriminatie	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Zwanenberg, P. (Pepijn) (LINK) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Deldjou Fard, M. (Melody) (GroenLinks) Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA)	Wethouder Voortman	Diversiteit en Inclusie	30-06-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
29-01-2026	M44 Blijf inzetten op positieve oplossingen die diversiteit bevorderen	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD)	Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	29-04-2026		
29-01-2026	M30 Geen generatieve AI richting inwoners	Motie aangenomen	Paalman, V. Victor (Horizon)	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	29-04-2026		
29-01-2026	M31 AI-gebruik? Dan wel Europees	Motie aangenomen	Paalman, V. Victor (Horizon)		Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	29-04-2026		
29-01-2026	M33 Geef inzicht bij impactvolle algoritmes	Motie aangenomen	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	29-04-2026		
29-01-2026	M32 Volg Uthiek adviezen op	Motie aangenomen	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor	Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	29-04-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Steeg, B. van (Bert) (CDA)					
29-01-2026	M04 Utrecht kiest voor Europese digitale aanbieders	Motie aangenomen	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	Zwanenberg, P. (Pepijn) (LINK) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Wethouder van der Graaf	Personeel en Organisatie	29-04-2026		
18-12-2025	M705 Steun onze agenten, boa's en toezichthouders	Motie aangenomen	Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD)	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Burgemeester Dijksema	Openbare Orde en Veiligheid	18-03-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
18-12-2025	M706 Hoog Catharijne open zodra dat kan	Motie aangenomen	Koning, M.A. (Maarten) (D66)	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Zwanenberg	Burgemeester Dijksema	Openbare Orde en Veiligheid	18-03-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				, P. (Pepijn) (LINK)					
18-12-2025	M664 Heldere kaders voor de stem van de natuur	Motie aangenomen	Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht)		Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	18-03-2026		
18-12-2025	M727 Echte grip op investeringen	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Ramaker, M.F. (Margreet) (VVD) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Vasters, J. (Joost) (D66)	Wethouder Schilderman	Financiën	30-06-2026	15 april 2026: Dictum 1 is afgedaan met de raadsbrief 'Grip op investeringen – planning en voortgang programma' (kenmerk: 34113808) op 19 maart 2026. In deze brief is opgenomen dat de inzet voor dictum 2 is om deze te betrekken bij de VJN 2027, die in Q2 2027 verschijnt.	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								20260120 Meer informatie volgt in het voorjaar van 2026	
18-12-2025	M661 Benut ruimte die uitspraak Raad van State biedt om anti-abortusdemonstranten te weren voor ingang Vrelinghuis	Motie aangenomen	Assen. M.H. (Hester) (PvdA)	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Koning, M.A. (Maarten) (D66) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Zwanenberg, P. (Pepijn) (LINK) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren)	Burgemeester Dijksema	Openbare Orde en Veiligheid	18-03-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht) Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Paalman, V. Victor (Horizon) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)					
20-11-2025	M635 Verbeteren referendumverordening	Motie aangenomen	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) van Vliet,	DB van de Raad	Bestuurlijke zaken	12-02-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				D.J. (Dirk-Jan) (D66)					
20-11-2025	M616 Bij straatintimidatie meteen naar huis	Motie aangenomen	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Maas, R.A.H.M. (Ruud)	Burgemeester Dijksema	Openbare Orde en Veiligheid	20-02-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(Volt) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD) Koning, M.A. (Maarten) (D66)					
13-11-2025	M554a Bescherm gebedshuizen tegen geweld en intimidatie	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	30-06- 2026		
13-11-2025	M551 Minder is meer	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie)	Wethouder Schilderman	Financiën	31-05- 2026	20260630 Meer informatie volgt naar verwachting in Q4 2026. Ook zullen we over dit onderwerp met uw adviescommissie Controle & Financiën in gesprek gaan	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								20251202 Meer informatie volgt in het voorjaar van 2026.	
13-11-2025	M537 Zoveel mogelijk zieke kinderen uit Gaza opvangen in Utrecht	Motie aangenomen	Deldjou Fard, M. (Melody) (GroenLinks)	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Dada-Anthonij V. (Venita) (D66) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Sungur, M. (Mahmut)	Burgemeester Dijkssma	Bestuurlijke zaken	14-02-2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(DENK) Zwanenberg , P. (Pepijn) (LINK) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)					
02-10-2025	M499a Inkopen als Mensenrechtenstad	Motie aangenomen	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks /PvdA)	Assen. M.H. (Hester) (GroenLinks /PvdA) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Snijder,	Wethouder Schilder- man	Inkoop	31-03- 2026	20260630 U bent hier recent over geïnformeerd via de beantwoording van SV 2025 nr. 137 (kenmerk: 31582000) en via de raadsbrief Voortgang handelingsperspectie f mensenrechten (kenmerk: 34014084) op 7 april 2026. Naar verwachting zal in Q4 2026 een	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Zwanenberg , P. (Pepijn) (LINK) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Koning, M.A. (Maarten) (D66)				technische sessie over het handelingsperspectief mensenrechten plaatsvinden	
10-07-2025	M411 Erkenning en ruimte voor Utrechtse Nakba herdenking	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Wethouder Voortman	Diversiteit en Inclusie	10-10-2025		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				Zwanenberg , P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)					

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
10-07-2025	M365 Uitvoeringstoets	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Wethouder Schilderman	Financiën	10-10-2025	15 april 2026: U bent hierover voor het laatst geïnformeerd via de raadsbrief ‘Grip op investeringen – planning en voortgang programma’ (kenmerk: 34113808) op 19 maart 2026. Meer informatie over de uitwerking van de uitvoeringstoets volgt naar verwachting in de tweede helft van 2026. 20251202 Meer informatie volgt in Q2 2026, in de Voorjaarsnota 2026 en/of in de	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								meerjarenprogramma's wanneer daarin nieuwe investeringen worden geprogrammeerd.	
10-07-2025	M345 Maak inzichtelijk hoe we Utrecht leefbaar houden	Motie aangenomen	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Wethouder Schilderman	Financiën	13-05-2026	20260630 Meer informatie volgt in de tweede helft van 2026 20260120 Meer informatie volgt in het voorjaar van 2026	
10-07-2025	M352 Help de bij met uitsluitend biologisch bloemen in hangbakken	Motie aangenomen	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Zwanenberg, P. (Pepijn) (LINK) Bode, L. (Linda) (Volt) Chirino,	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	10-10-2025	4 februari 2026: motie wordt meegenomen in de jaarlijkse raadbrieven over het Initiatievenfonds die in het tweede kwartaal van 2026 verschijnt	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				C.C. (Bina) (ChristenUnie)					
12-06-2025	M252 Lobby voor stemrecht vanaf 16 jaar	Motie aangenomen	Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Koning, M.A. (Maarten) (D66) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Zwanenberg , P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)	Burgemeester Dijksma	Bestuurlijke zaken	31-12- 2026		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
12-06-2025	M251 Omarm het Stadsmanifest	Motie aangenomen	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Sasbrink, A. (Anne) (Partij voor de Dieren) Steeg, B. van (Bert) (CDA) van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66) Zwanenberg, P. (Pepijn) (LINK) Dekkers, F. (Fred)	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	12-09-2025		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(GroenLinks)					
08-05-2025	M249 Ook alleen bouwt Utrecht afhankelijkheid VS af	Motie aangenomen	Paalman, V. Victor (Horizon)	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	31-12-2025		
08-05-2025	M184 Hanteer de terminologie van internationale mensenrechtenorganisaties	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Dada-Anthonij V. (Venita) (D66) Fattal, M.	Burgemeester Dijkster	Internationale Zaken en Regionale samenwerking			

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(Mahaar) (GroenLinks) Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Zwanenberg , P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)					
23-01-2025	M17 Verbeter veiligheid rond thuiswedstrijd	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD)	Burgemeester Dijksema	Openbare Orde en Veiligheid	31-07-2025		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				Peters, R. (Ralph) (D66) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)					
23-01-2025	M19 Routekaart om te voorkomen dat het weer misgaat	Motie aangenomen	Paalman, V. Victor (Horizon)		Burgemeester Dijkma	Openbare Orde en Veiligheid	23-04-2025		
12-12-2024	M502 Naleven internationaal recht in woord en daad	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Kleinrensink, J. (Julia)	Burgemeester Dijkma	Internationale Zaken en Regionale samenwerking	12-03-2025		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(GroenLinks) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)					
26-09-2024	M365 Ontschot de budgetten van VTH	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Snijder, R. (Ruben) (Student & Starter) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair)	Burgemeester Dijksema	Handhaving	27-12-2024		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
06-06-2024	M205 Steun wederopbouw Gaza via VNG	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester Dijksema	Openbare Orde en Veiligheid	06-09-2024		
06-06-2024	M209 Pleit voor erkenning Palestina	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester Dijksema	Openbare Orde en Veiligheid	06-09-2024		
29-02-2024	M77 Ctrl+Utrecht, geef digitalisering de status die het verdient	Motie aangenomen	Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter)	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	31-12-2024	1 juli 2025: Stand van zaken is dat in Q4 2025 een advies wordt opgesteld voor het volgende college over de periode 2026 – 2030. In dit advies zullen we ook de ideeën over een mogelijke portefeuille digitale zaken verder uitwerken, in navolging van deze motie M77 Ctrl+Utrecht, geef digitalisering de	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								status die het verdient.	
18-01-2024	M55 Behandel commissieleden gelijk	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&St arter) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)		Bestuurlijke zaken		Op verzoek van het dagelijks bestuur wordt de gewenste aanpassing van de Verordening op de raadscommissies wordt meegenomen in de eerstvolgende actualisatie van de verordening.	
18-01-2024	M32 Hoger beroep vermogensgrens kwijtschelding lokale belastingen minima	Motie aangenomen	Kleinrensink , J. (Julia) (GroenLinks)	Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)		Bestuurlijke zaken	18-04-2024		
09-11-2023	M397 Samen keuzes maken en verantwoordelijkheid	Motie aangenomen	Dada-Anthonij V. (Venita) (D66)	Vasters, J. (Joost) (D66) Kendir, E.	Wethouder Schilderman	Financiën		20250722 Deze motie wordt betrokken bij de financiële	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	delen leidt tot betere resultaten			(Esma) (Student&Starter) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)				verordening. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de planning van de financiële verordening aangepast naar Q4 2026. 20250303 De planning van de financiële verordening is aangepast naar Q4 2026. Deze zal worden opgenomen in het overdrachtdossier. 20241305 Meer informatie hierover volgt naar	

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								verwachting in Q4 2024 bij de financiële verordening, dit is mede afhankelijk van het gesprek met de adviescommissie Controle & Financiën.	
09-11-2023	M430 Ondersteun het Bevrijdingsfestival	Motie aangenomen	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)	van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66) Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter) Talhaoui, M. (Mohamed) (PvdA)	Burgemeester Dijkma	Bestuurlijke zaken	31-05-2024		
09-11-2023	M387 Oproep staakt het vuren	Motie aangenomen	Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks)	Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)	Burgemeester Dijkma	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2023		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Koning,					

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				M.A. (Maarten) (D66)					
02-11-2023	M347 Reflecteer en informeer over verleden Prins Bernhard bij Prins Bernhardplein & Prins Bernhardlaan	Motie aangenomen	van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66)	Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Zwanenberg, P. (Pepijn) (GroenLinks) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Burgemeester Dijkma	Handhaving	01-06-2024	Op dit moment wordt bekeken hoe de motie concreet op straat vorm kan krijgen, rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen die de bestaande bebording biedt	
06-07-2023	M249 Overnemen aanbevelingen raadstoets Bewoners en Bestuur	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Dekkers, F. (Fred) (GroenLinks)	Burgemeester Dijkma	Bestuurlijke zaken	16-05-2024		

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Koning, M.A. (Maarten) (D66) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Meerding, T.A.A.					

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Mede-indieners	Portefeuillehouder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
				(Tess) (VVD) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)					

Commissie Bestuur

Dossiernummer 5358
Vergaderdatum 17 september 2026
Agendapunt 6
Titel Raadsvoorstel Toestemming wijziging
Gemeenschappelijke Regeling BghU

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	25 juni 2026
Commissie Bestuur	17 september 2026
Commissie Bestuur	17 september 2026

Voorstel aan de gemeenteraad

Toestemming wijziging Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Kenmerk	34186323
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Nee, artikel 1:2 lid 2 onder i Verordening raadgevend referendum
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het college toestemming te verlenen voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht conform bijgevoegd voorgenomen Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht 2027, met als belangrijkste wijzigingen:
 - a. de omvorming naar een openbaar lichaam met een tweeledige bestuursstructuur (Algemeen en Dagelijks Bestuur),
 - b. het aanwijzen van Utrecht en HDSR als vaste leden van het Dagelijks Bestuur; en
 - c. het aanpassen van de stemverhoudingen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

De Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht (BghU) werkt aan een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling. Hierdoor wordt de gemeenschappelijke regeling aangepast van een bedrijfsvoeringsorganisatie naar een openbaar lichaam met een nieuwe bestuursstructuur. Dit is ter verbetering van de bestuurlijke aansturing, een duidelijke rolverdeling en meer nabijheid. De beoogde inwerkingtreding hiervan is per 1 januari 2027.

Context

Aanleiding

Op 30 april 2026 is het voorstel voor wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht aan het college van B&W aangeboden. Daarbij is het college gevraagd om uiterlijk 2 september 2026 te laten weten of wordt ingestemd met de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling.

De aanleiding voor de huidige wijziging is de behoefte om de bestuurlijke structuur en governance van de BghU te versterken, omdat de huidige vorm (bedrijfsvoeringsorganisatie) in de praktijk onvoldoende mogelijkheden biedt voor effectieve en structurele bestuurlijke sturing. Daarvoor moet de Gemeenschappelijke Regeling van de Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht gewijzigd worden.

Voorgeschiedenis/proces

Het wijzigen van een Gemeenschappelijke Regeling gaat in twee stappen. Eerst vragen alle deelnemende colleges van B&W hun gemeenteraden om zienswijze op het ontwerpwijzigingsbesluit. Deze zienswijze neemt het college vervolgens mee in haar besluit om wel of niet in te stemmen met het ontwerpwijzigingsbesluit. Vervolgens stelt de Gemeenschappelijke Regeling een definitief wijzigingsbesluit op waar het college mee kan instemmen als zij toestemming hebben gekregen van de gemeenteraad.

De gemeenteraad van Utrecht heeft op [26 februari 2026](#) een zienswijze ingediend op het wijzigingsbesluit. Daarbij is [M101/2026](#) aangenomen, waarin het college wordt verzocht zich in te spannen voor het voorzitterschap in het Dagelijks Bestuur. De eerste inzet op het voorzitterschap heeft plaatsgevonden richting het opstellen van de gemeenschappelijke regeling van de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht. Conform de Wgr wordt een keuze voor het voorzitterschap gemaakt nadat de gemeenschappelijke regeling is vastgesteld en nadat het nieuwe bestuur van de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht is gevormd. Op dat moment wijst het Algemeen Bestuur een voorzitter aan. Zoals de motie opdraagt, zullen we ons er dan verder voor inzetten dat Utrecht de rol van voorzitter kan vervullen en zullen we richting uw raad over de uitkomst hiervan rapporteren.

Op basis van de reacties en zienswijzen van alle deelnemende partijen op het ontwerp Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht, is het voorgenomen wijzigingsbesluit niet gewijzigd. De aangepaste tekst voldoet aan de specifieke eisen die de Wgr stelt aan openbare lichamen (bijvoorbeeld de eis dat er een DB, een AB en een voorzitter moeten zijn en hoe elk bestuursorgaan moet worden samengesteld en aangewezen). Daarmee is het voorgenomen wijzigingsbesluit niet in strijd met het recht of met het algemeen belang.

Het college kan zich vinden in de voorgestelde wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht en vraagt met dit voorstel om toestemming van de gemeenteraad.

Juridische context

Conform artikel 50, lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht stelt het algemeen bestuur aan alle deelnemers voor om de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht te wijzigen. Voor wijziging van een Gemeenschappelijke Regeling heeft het college op grond van artikel 1, vierde en vijfde lid, Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) toestemming nodig van de raad.

Gedeeltelijke toestemming of het amenderen van het wijzigingsbesluit zijn niet mogelijk. Ook het verbinden van voorwaarden aan de toestemming is niet mogelijk. De raad beslist uitsluitend over de vraag of toestemming wordt verleend of niet. Volgens de Wgr kan de raad deze toestemming alleen weigeren op grond van strijd met het recht of strijd met het algemeen belang.

Beslistermijn

Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht heeft verzocht om uiterlijk 2 september 2026 kenbaar te maken of de gemeente Utrecht instemt met de voorgenomen wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht. In afstemming met BghU zullen een aantal gemeenten, waaronder de gemeente Utrecht, de besluitvorming op een later moment aanleveren. Voor inwerkingtreding van de wijziging is instemming van alle deelnemende partijen vereist.

Beoogd effect

Na doorvoering van de voorgestelde wijzigingen uit het voorgenomen Wijzigingsbesluit ontstaat een versterkte governance met meer bestuurlijke nabijheid, een duidelijke rolverdeling tussen opdrachtgever en eigenaar en een effectievere en structurele bestuurlijke sturing van de BghU.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

- De raad heeft op 26 februari 2026 een positieve zienswijze over de ontwerpwijziging van Gemeenschappelijke Regeling ingediend bij het college: [Raadsvoorstel Zienswijze Wijzigingsbesluit gemeenschappelijke regeling BghU Utrecht](#).

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het college toestemming te verlenen voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht conform bijgevoegd voorgenomen Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht 2027, met als belangrijkste wijzigingen: a. de omvorming naar een openbaar lichaam met een tweeledige bestuursstructuur (Algemeen en Dagelijks Bestuur), b. het aanwijzen van Utrecht en HDSR als vaste leden van het Dagelijks Bestuur; en c. het aanpassen van de stemverhoudingen.
Argumenten	
1.1	Er is geen strijd met het recht of met het algemeen belang. Voor wijziging van een Gemeenschappelijke Regeling heeft het college op grond van artikel 1, vierde en vijfde lid, Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) toestemming nodig van de raad. Volgens de Wgr kan de raad deze toestemming alleen weigeren wegens strijd met het recht of het algemeen belang. De raad heeft op 26 februari 2026 een positieve zienswijze ingediend bij het college. Het college heeft deze zienswijze meegenomen in de reactie richting de Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht. Het bestuur van de BghU heeft de zienswijze van de gemeente Utrecht grotendeels overgenomen. De belangrijkste aandachtspunten ten aanzien van governance, rolverdeling, bestuurlijke nabijheid en stemverhoudingen zijn verwerkt in het voorgenomen wijzigingsbesluit. In reactie op de M101/2026 is het voorstel om het voorzitterschap niet structureel te beleggen bij een deelnemer. In plaats daarvan is gekozen om het

	voorzitterschap te laten aanwijzen door het Algemeen bestuur (artikel 18), zodat dit per bestuursperiode, op basis van actuele verhoudingen, expertise en draagvlak, kan worden ingevuld. Daarmee blijft het mogelijk dat de gemeente Utrecht alsnog het voorzitterschap bekleedt, zonder dat er sprake is van een vooraf vastgelegde dominante positie. Zo wordt zowel bestuurlijke flexibiliteit als een evenwichtige samenwerking tussen de deelnemers gewaarborgd. Het college kan zich vinden in de aangepaste Regeling en heeft hiermee in principe ingestemd om de volgende redenen: - De omvorming naar een openbaar lichaam versterkt de governance door een heldere scheiding tussen het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur, waardoor verantwoordelijkheden duidelijker zijn belegd en sturing effectiever wordt. De gemeente Utrecht neemt als vast lid deel aan het Dagelijks Bestuur en staat daardoor dichter op de uitvoering. - De rolverdeling tussen kaderstelling (Algemeen Bestuur) en uitvoering (Dagelijks Bestuur) wordt hiermee verduidelijkt, wat de transparantie en onderlinge aanspreekbaarheid vergroot. - De positie van Utrecht blijft geborgd door vaste vertegenwoordiging in het Dagelijks Bestuur en stemweging op basis van financiële bijdrage, waardoor Utrecht relatief de zwaarste stem behoudt. De aangepaste tekst voldoet aan de specifieke eisen die de Wgr stelt aan openbare lichamen (bijvoorbeeld de eis dat er een DB, een AB en een voorzitter moeten zijn en hoe elk bestuursorgaan moet worden samengesteld en aangewezen). Daarmee is het voorgenomen wijzigingsbesluit niet in strijd met het recht of met het algemeen belang.

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties voor de gemeente. De omzetting van een bedrijfsvoeringsorganisatie naar een openbaar lichaam leidt niet tot een stijging van de bijdragen van de deelnemers. De hiermee samenhangende kosten worden volledig opgevangen binnen de bestaande begroting van de BghU.

Vervolg

Na toestemming van de raad kan het college een definitief besluit nemen om in te stemmen met de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht. De wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling komt tot stand indien alle deelnemers hebben ingestemd met het voorgenomen wijzigingsbesluit.

Samen stad maken

‘Gemeente aan zet’ is van toepassing, er is niet samengewerkt met Utrechters voor dit voorstel.

Communicatie

De Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht wordt door het college geïnformeerd over de besluitvorming. De gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling wordt de gemeente gepubliceerd waarin de betreffende organisatie is gevestigd. In dit geval zal de gemeente Utrecht de gewijzigde gemeenschappelijke regeling publiceren op overheid.nl.

(Niet)Referendabel

Dit raadsbesluit is niet referendabel op grond van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht, omdat het een raadsbesluit betreft over stukken van een Gemeenschappelijke Regeling (artikel 1:2, tweede lid onder i van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht 2027

Bijlagen informatief

- Brief Weging zienswijzen GR BghU

Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht 2027

Intitulé

Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht 2027

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug en Zeist en het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden,

Overwegende dat:

de samenwerking voor alle deelnemers bijdraagt aan de kwaliteit van het innen van belastingen en deze kwaliteit ook voor inwoners en bedrijven herkenbaar gaat zijn;

door de veranderende omgeving van belastingen een grotere bestuurlijke nabijheid en duidelijker rol- en taakverdeling tussen bestuurlijk opdrachtgever en opdrachtnemer gewenst is dan mogelijk is in een bedrijfsvoeringsorganisatie;

heldere rol- en taakverdeling bijdraagt aan borging van de verbeterpunten uit evaluaties en onderzoeken;

met de gewenste omvorming van de bedrijfsvoeringsorganisatie tot openbaar lichaam het noodzakelijk is om de gemeenschappelijke regeling 2020 aan te passen;

het uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency gewenst is om hun samenwerking bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie vorm te geven op basis van een gemeenschappelijke regeling;

de colleges van burgemeester en wethouders en het college van dijkgraaf en hoogheemraden van hun raden onderscheidenlijk hun algemeen bestuur van HDSR daartoe de vereiste toestemming hebben verkregen;

Gelet op

hoofdstuk V van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

artikel 232, vierde lid, van de Gemeentewet;

artikel 124, vijfde lid, van de Waterschapswet;

artikel 30, achtste lid, van de Wet waardering onroerende zaken,

en titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht

Besluiten

Tot het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht 2020, zodat deze als volgt komt te luiden:

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1: Begripsbepalingen

In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder:

- a. Algemeen Bestuur: het Algemeen Bestuur van de BghU;
- b. ambtenaar van het samenwerkingsverband: de door het Dagelijks Bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband, als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder c, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder c, van de Waterschapswet, bevoegd tot heffing of invordering van belastingen en tot uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
- c. belastingdeurwaarder: de door het dagelijks bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder d, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder d, van de Waterschapswet, dan wel als een belastingdeurwaarder aangewezen gerechtsdeurwaarder, bedoeld in de Gerechtsdeurwaarderswet;
- d. belastingen: de gemeentebelastingen en de waterschapbelastingen;
- e. belastingverordening: de verordeningen van de deelnemers tot heffing en invordering van belasting als bedoeld in artikel 216 van de Gemeentewet en artikel 110 van de Waterschapswet;
- f. BghU: het openbaar lichaam Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht;
- g. colleges: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten, alsmede het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;
- h. Dagelijks Bestuur: het Dagelijks Bestuur van de BghU;
- i. deelnemende gemeenten: de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug en Zeist;
- j. deelnemers: de rechtspersonen waartoe de colleges behoren, als bedoeld in artikel 1:1, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht;
- k. directeur: de door het Dagelijks Bestuur van het samenwerkingsverband benoemde secretaris, die tevens de bestuurder in de zin van Wet op de ondernemingsraden is;
- l. gedeputeerde staten: Gedeputeerde staten van Utrecht;
- m. gemeentelijke belastingen: de belastingen die de gemeente heft en waarvan de heffing en invordering op grond van artikel 30 of 31 is overgedragen aan het samenwerkingsverband;
- n. heffingsambtenaar: de door het Dagelijks Bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband, als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder a, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder a, van de Waterschapswet, bevoegd tot heffing van belastingen en tot uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
- o. invorderingsambtenaar: de door het Dagelijks Bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband, als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder b, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder b, van de Waterschapswet, bevoegd tot invordering van belastingen;
- p. kwijtscheldingsregels: de door de vertegenwoordigende organen van de deelnemers vastgestelde regels als bedoeld in artikel 255, derde en vierde lid, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 144, derde en vierde lid, van de Waterschapswet;
- q. nadere regels: nadere regels ter uitvoering van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, van de Invorderingswet 1990 en van de belastingverordening;
- r. regeling: de Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht 2027;
- s. samenwerkingsverband: het openbaar lichaam Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht;
- t. vertegenwoordigende organen: de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en het algemeen bestuur van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;
- u. Voorzitter: de Voorzitter van het bestuur van het openbaar lichaam, tevens Voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur;
- v. waterschapsbelastingen: de belastingen die het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heft als bedoeld in artikel 113 van de Waterschapswet;
- w. Wgr: Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2: Belang

In het kader van deze regeling worden de belangen van de deelnemers behartigd, elk voor zover het hun grondgebied en hun belangen betreft, op het gebied van:

- a. de heffing en invordering van belastingen;
- b. de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken, waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens op basis van die wet en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden, en
- c. basisadministraties en basisregistraties.

Artikel 3: Taken

1. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden draagt aan het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsverband de bevoegdheid tot heffing en invordering van alle door het algemeen bestuur van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ingestelde waterschapsbelastingen over, voor zover deze waterschapsbelastingen later niet zijn opgeheven.
2. De colleges van de deelnemende gemeenten dragen aan het Algemeen Bestuur van samenwerkingsverband over de bevoegdheid tot heffing en invordering van de volgende gemeentelijke belastingen, voor zover de betreffende belasting door de raad van die gemeente is ingesteld en niet later weer is opgeheven:
 - a. de onroerende-zaakbelasting, bedoeld in artikel 220 van de Gemeentewet;
 - b. de forensenbelasting, bedoeld in artikel 223 van de Gemeentewet;
 - c. de toeristenbelasting, bedoeld in artikel 224 van de Gemeentewet;
 - d. de hondenbelasting, bedoeld in artikel 226 van de Gemeentewet;
 - e. de precariobelasting, bedoeld in artikel 228 van de Gemeentewet;
 - f. de rioolheffing, bedoeld in artikel 228a van de Gemeentewet;
 - g. reinigingsrechten geheven krachtens artikel 229, eerste lid onder a en b, van de Gemeentewet;
 - h. de gemakkelikhedenretributie, bedoeld in artikel 229, eerste lid onder c, van de Gemeentewet;
 - i. de BIZ-bijdrage, bedoeld in artikel 1 van de Experimentenwet BI-zones, of bedoeld in artikel 1 van de Wet op de bedrijveninvesteringszones;
 - j. de afvalstoffenheffing, bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer en
 - k. de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, bedoeld in artikel 221 van de Gemeentewet
3. De colleges van de deelnemende gemeenten dragen aan het samenwerkingsverband over de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4: Additionele overdracht

1. Het college van een deelnemende gemeente kan de bevoegdheid tot heffing en invordering van andere gemeentelijke belastingen dan bedoeld in artikel 3 overdragen aan het samenwerkingsverband.
2. Het college van een deelnemende gemeente kan taken en bevoegdheden in het kader van basisadministraties of basisregistraties overdragen aan het samenwerkingsverband.
3. Het Dagelijks Bestuur neemt hetgeen dat op grond van de vorige leden is overgedragen, op in een register bij de gemeenschappelijke regeling en zendt deze ter kennisname aan de colleges en aan gedeputeerde staten, overeenkomstig het bepaalde in artikel 26, vierde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 5: Het openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht. Hierna te noemen BghU.
2. Het samenwerkingsverband is gevestigd te Utrecht.
3. Het gebied waarvoor deze regeling geldt omvat het grondgebied van de deelnemers.

Artikel 6: Bestuur

Het bestuur van de BghU bestaat uit:

- a. het Algemeen Bestuur;
- b. het Dagelijks Bestuur;
- c. de Voorzitter.

Hoofdstuk 2: Inrichting en samenstelling van het bestuur

Afdeling 1: Het Algemeen Bestuur

Artikel 7: Samenstelling

1. Aan het hoofd van de BghU staat het Algemeen Bestuur, bestaande uit tien leden.
2. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het waterschap wijst uit zijn midden één lid voor het Algemeen Bestuur aan.
3. De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten wijzen ieder uit hun midden één lid voor het Algemeen Bestuur aan.
4. De colleges wijzen ieder uit hun midden een plaatsvervanger aan die een lid bij verhindering vervangt.
5. De leden van het Algemeen Bestuur worden aangewezen voor de duur van de zittingsperiode van de colleges van de deelnemers.
6. Indien tussentijds binnen het Algemeen Bestuur een plaats vacant of beschikbaar komt, wijst het college van de deelnemer die het aangaat in zijn eerstvolgende vergadering, of, als dit niet mogelijk is, ten spoedigste daarna, een nieuw lid aan.
7. Hij die ter vervulling van een tussentijdse vacature als lid van het Algemeen Bestuur wordt benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou hebben moeten aftreden.
8. Een lid van het Algemeen Bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan de deelnemer die het aangaat. De betreffende deelnemer doet mededeling van het ontslag aan het Algemeen Bestuur.
9. Een lid van het Algemeen Bestuur dat de hoedanigheid als lid van het college verliest, houdt ook op lid te zijn van het Algemeen Bestuur. Het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar aangesteld bij de BghU.
10. Met ambtenaar als bedoeld in het negende lid worden voor de toepassing van dit artikel gelijkgesteld zij die in dienst van de BghU werkzaam zijn op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, dan wel een overeenkomst van opdracht bij de BghU hebben.

Artikel 8: Stemverhouding en besluiten Algemeen Bestuur

1. Het Algemeen Bestuur vergadert en besluit slechts indien meer dan de helft van het aantal leden van het Algemeen Bestuur aanwezig is. Indien ingevolge de vorige zin de vergadering niet kan worden geopend, belegt de Voorzitter opnieuw een vergadering tegen een tijdstip dat ten minste vierentwintig uur na het bezorgen van een oproeping is gelegen.
2. Besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen, tenzij in deze regeling anders is bepaald. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
3. Het aantal stemmen dat een lid in de vergadering kan uitbrengen, wordt bepaald door de bijdrage van de deelnemer. De bijdrage van een deelnemer wordt bepaald aan de hand van de in de begroting voor het betreffende jaar opgenomen bijdragen.
4. Hierbij geldt de volgende stemverdeling:
 - a. Een deelnemer met een bijdrage tot en met € 200.000 heeft 1 stem;
 - b. Een deelnemer met een bijdrage van € 200.001 tot en met € 500.000 heeft 2 stemmen;
 - c. Een deelnemer met een bijdrage van € 500.001 tot en met € 1.000.000 heeft 3 stemmen;
 - d. Een deelnemer met een bijdrage van € 1.000.001 tot en met € 2.000.000 heeft 4 stemmen;
 - e. Een deelnemer met een bijdrage van € 2.000.001 tot en met € 5.000.000 heeft 6 stemmen;
 - f. Een deelnemer met een bijdrage van meer dan € 5.000.001 heeft 10 stemmen;

Artikel 9: Vergaderingen van het Algemeen Bestuur

1. Het Algemeen Bestuur vergadert jaarlijks tenminste tweemaal en voorts zo vaak als de Voorzitter of het Dagelijks Bestuur dit nodig acht of tenminste twee leden dit, onder opgaaf van redenen, schriftelijk aan de Voorzitter verzoeken.
2. Het Algemeen Bestuur vergadert binnen twee weken na een conform het eerste lid ingediend verzoek.
3. De vergaderingen van het Algemeen Bestuur zijn in beginsel openbaar. De deuren worden gesloten wanneer twee van de aanwezige leden daarom verzoeken of de Voorzitter het nodig acht. Het Algemeen Bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren wordt vergaderd.

4. In een besloten vergadering van het Algemeen Bestuur worden geen besluiten genomen over:
 - a. de begroting, begrotingswijzigingen;
 - b. de jaarstukken;
 - c. invoeren, wijzigen of afschaffen retributies of andere heffingen;
 - d. vaststellen, wijzigen of intrekken van verordeningen;
 - e. benoeming en ontslag van leden van het Dagelijks Bestuur en bestuursorganen binnen de regeling;
 - f. het wijzigen, opheffen van deze regeling en de vaststelling van het liquidatieplan;
 - g. oprichten, wijzigingen, verlengen of opheffen van en de deelneming in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties;
 - h. toetreden tot en uittreden uit de regeling.
5. Met betrekking tot het opleggen van geheimhouding is artikel 23 jo. artikel 62 van de Wgr van overeenkomstige toepassing.
6. Ingezetenen van de gemeenten respectievelijk het waterschap en andere belanghebbenden kunnen via de reguliere procedures bij de colleges en de vertegenwoordigende organen betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.

Artikel 10: Reglement van orde

Het Algemeen Bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast. Dit reglement wordt ter kennis gebracht van de deelnemers.

Artikel 11: Bevoegdheden Algemeen Bestuur

1. Aan het Algemeen Bestuur komen in het kader van deze regeling alle bevoegdheden toe, die niet aan een ander orgaan zijn opgedragen of overgedragen. Het Algemeen Bestuur kan bevoegdheden aan het Dagelijks Bestuur mandateren, tenzij de aard van de bevoegdheid zich hiertegen verzet.
2. Het Algemeen Bestuur is bevoegd tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dit in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Een besluit tot oprichting of deelname wordt niet genomen dan nadat de vertegenwoordigende organen een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken aan het Algemeen Bestuur.
3. Het Algemeen Bestuur kan commissies van advies (als bedoeld in artikel 24 Wgr) en commissies ter behartiging van bepaalde belangen (als bedoeld in artikel 25 Wgr) instellen. Het Algemeen Bestuur bepaalt daarbij welke bevoegdheden aan de commissies worden toegekend en op welke wijze deze worden samengesteld.
4. De volgende bevoegdheden van het Algemeen Bestuur zijn niet op- of overdraagbaar:
 - a. het aanwijzen van de Voorzitter, plaatsvervangend Voorzitter en leden van het Dagelijks Bestuur;
 - b. het vaststellen van de begroting, respectievelijk begrotingswijzigingen en de jaarstukken;
 - c. het vaststellen van een reglement van orde;
 - d. het vaststellen van verdeelsleutels en Bijdrageregeling, de Financiële verordening en de Controle verordening;
 - e. het vaststellen van de verordening voor de behandeling van klachten als bedoeld in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht;
 - f. het instellen van commissies als bedoeld in artikel 24, 24a en 25 van de Wgr.

Artikel 12: Ontslag

Het college van de deelnemer kan het door hem in het Algemeen Bestuur aangewezen lid te allen tijde ontslaan wanneer dit lid het vertrouwen van het betreffende college niet langer bezit.

Afdeling 2: Dagelijks Bestuur

Artikel 13: Samenstelling

1. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit maximaal vier leden, waarbij het Dagelijks Bestuur niet meer dan de helft van de stemmen in het Algemeen Bestuur mag vertegenwoordigen.
2. De Voorzitter en de overige leden van het Dagelijks Bestuur worden door en uit het midden van het Algemeen Bestuur gekozen. Als leden van het Dagelijks Bestuur worden in ieder geval aangewezen de leden van het Algemeen Bestuur namens HDSR en de gemeente Utrecht.
3. Het lidmaatschap van een lid van het Dagelijks Bestuur eindigt, zodra men ophoudt lid te zijn van het Algemeen Bestuur.
4. Een lid van het Dagelijks Bestuur, waaronder de Voorzitter, kan door het Algemeen Bestuur worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van het Algemeen Bestuur niet meer bezit.
5. Een lid van het Dagelijks Bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij doet hiervan mededeling aan het Algemeen Bestuur. Een lid dat ontslag heeft genomen blijft zijn functie waarnemen totdat in zijn opvolging is voorzien.
6. Indien tussentijds een plaats in het Dagelijks Bestuur beschikbaar komt, kiest het Algemeen Bestuur zo spoedig mogelijk een nieuw lid van het Dagelijks Bestuur.
7. Gaat het openvallen van een plaats in het Dagelijks Bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het Algemeen Bestuur, dan wordt het kiezen van een nieuw lid van het Dagelijks Bestuur uitgesteld totdat de opengevallen plaats in het Algemeen Bestuur is bezet.

Artikel 14: Vergaderingen van het Dagelijks Bestuur

1. Het Dagelijks Bestuur vergadert tenminste viermaal per jaar en voorts zo dikwijls als de Voorzitter dit nodig acht of een lid van het Dagelijks Bestuur daarom verzoekt.
2. In de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur kan slechts worden beraadslaagd en besloten indien tenminste twee leden aanwezig zijn.
3. Indien het vereiste aantal leden niet aanwezig is, belegt de Voorzitter een nieuwe vergadering.
4. De leden van het Dagelijks Bestuur hebben ieder één stem. Besluiten worden bij gewone meerderheid van stemmen genomen.
5. Indien de stemmen staken wordt het besluitpunt in een volgende vergadering opnieuw in stemming gebracht. Staken ook dan de stemmen, dan wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
6. De vergaderingen van het Dagelijks Bestuur zijn niet openbaar, voor zover het Dagelijks Bestuur niet anders heeft bepaald.
7. Het Dagelijks Bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergadering vast. Dit reglement wordt ter kennis gebracht van het Algemeen Bestuur.

Artikel 15: Algemene taken van het Dagelijks Bestuur

1. Het Dagelijks Bestuur is belast met het dagelijkse bestuur van de BghU, tenzij de Voorzitter bij of krachtens de Wgr of krachtens deze gemeenschappelijke regeling daarmee is belast.
2. Het Dagelijks Bestuur is belast met de voorbereiding van al hetgeen in de vergadering van het Algemeen Bestuur ter overweging en besluitvorming moet worden gebracht.
3. Het Dagelijks Bestuur is belast met de uitvoering van de besluiten van het Algemeen Bestuur, tenzij de Voorzitter daarmee krachtens deze gemeenschappelijke regeling is belast.

Artikel 16: Specifieke taken van het Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur is in ieder geval belast met:

- a. de organisatorische inrichting en de bedrijfsvoering van de BghU en de personele aangelegenheden;
- b. het beheer van de inkomsten, uitgaven en het vermogen van de BghU;
- c. de zorg, voor zover niet aan anderen opgedragen, voor de controle op het geldelijk beheer en boekhouding;
- d. het houden van toezicht op de uitoefening van de bevoegdheden door de heffingsambtenaar, de invorderingsambtenaar, de ambtenaar van de BghU en de belastingdeurwaarder;
- e. de behartiging van de belangen van de BghU bij andere overheden, instellingen, diensten of personen, waarmee contact voor de BghU van belang is;
- f. het beheer van een register met de belastingverordeningen en de kwijtscheldingsregels die de BghU voor de deelnemers uitvoert.

Artikel 17: Bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur is in ieder geval bevoegd tot:

- a. het nemen van conservatoire maatregelen;
- b. het voeren van rechtsgedingen en het instellen van beroep;
- c. benoeming, schorsing en ontslag van de directeur en het personeel van de BghU;
- d. het regelen van de rechtspositie en de arbeidsvoorwaarden van de directeur en het personeel van de BghU;
- e. uitoefening van de bevoegdheden en de verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR), de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Waterwet, de Wet milieubeheer en de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) zijn toegekend aan de Minister van Financiën het bestuur van 's-Rijksbelastingdienst en de directeur respectievelijk het Dagelijks Bestuur of het college van burgemeester en wethouders van de deelnemers;
- f. de aanwijzing van een of meer ambtenaren van BghU als heffingsambtenaar en als invorderingsambtenaar;
- g. de aanwijzing van een of meer ambtenaren van BghU of een gerechtsdeurwaarder als belastingdeurwaarder;
- h. het aanwijzen van een of meer ambtenaren van BghU als ambtenaar als bedoeld in artikel 1, sub b, van deze regeling;
- i. het vaststellen van instructies en beleidsregels voor de heffingsambtenaar, de invorderingsambtenaar, de ambtenaar van BghU en de belastingdeurwaarder voor de uitoefening van hun bevoegdheden;
- j. het stellen van beleidsregels en nadere regels met betrekking tot de heffing en de invordering van de belastingen;
- k. het geheel of gedeeltelijk oninbaar verklaren van de belastingen;
- l. het besluiten tot het aanbesteden van leveringen en diensten;
- m. het besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van BghU, waaronder mede begrepen het sluiten van dienstverleningsovereenkomsten;
- n. het doen van aangifte van strafbare feiten, waarvan het kennis heeft genomen.

Afdeling 3: Voorzitter

Artikel 18: Aanwijzing Voorzitter

1. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden de Voorzitter aan.
2. Uit de leden van het Dagelijks Bestuur wordt een plaatsvervangend Voorzitter aangewezen door het Algemeen Bestuur.
3. Het Algemeen Bestuur kan de Voorzitter of de plaatsvervangend Voorzitter ontslaan.

Artikel 19: Taken en bevoegdheden Voorzitter

1. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur van BghU.
2. De Voorzitter tekent de stukken die van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur uitgaan.
3. De Voorzitter vertegenwoordigt BghU in en buiten rechte. De Voorzitter kan deze vertegenwoordiging met instemming van het Dagelijks Bestuur aan een door deze aan te wijzen gemachtigde opdragen.
4. Indien de Voorzitter behoort tot het bestuur van een deelnemer die partij is bij een geding waarbij BghU is betrokken, oefent de plaatsvervangend Voorzitter met betrekking tot dat geding de in het derde lid van dit artikel genoemde bevoegdheid uit.
5. Indien ook de deelnemer van welks bestuur de plaatsvervangend Voorzitter deel uitmaakt bij het in het vierde lid van dit artikel bedoelde geding betrokken is, wordt een ander lid van het Dagelijks Bestuur gemandateerd om BghU met betrekking tot dat geding te vertegenwoordigen.

Afdeling 4: Verantwoording en Inlichtingen

Artikel 20: Informatieplicht en verantwoordingsplicht

1. De leden van het Dagelijks Bestuur zijn, samen en ieder afzonderlijk, aan het Algemeen Bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het Algemeen Bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het Dagelijks Bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven samen, dan wel afzonderlijk, aan het Algemeen Bestuur, wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoeken, alle gevraagde inlichtingen.
4. Het eerste tot en met het derde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de Voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 21: Informatieverstrekking door het Algemeen en Dagelijks Bestuur en de Voorzitter

1. Het Algemeen Bestuur geeft aan de vertegenwoordigende organen ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het Algemeen Bestuur verstrekt aan de vertegenwoordigende organen alle inlichtingen die door een of meer leden van de vertegenwoordigende organen worden verlangd.
3. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de bijdragen zendt het Algemeen middels een tussentijdse rapportage tijdig naar de vertegenwoordigende organen ter informatie.

Artikel 22: Informatieverstrekking door individuele leden van het Algemeen Bestuur

Een lid of een plaatsvervangend lid van het Algemeen Bestuur is aan het college door wie hij is benoemd, met inachtneming van het bepaalde in artikel 16 Wgr, verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid.

Afdeling 5: Secretaris

Artikel 23: Benoeming, schorsing en ontslag

1. De secretaris wordt door het Dagelijks Bestuur benoemd.
2. De bevoegdheid tot schorsing of ontslag van de secretaris berust bij het Dagelijks Bestuur.

Artikel 24: Taak

1. De secretaris staat het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter ter zijde bij de uitoefening van hun taak. De secretaris is aanwezig in de vergadering van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur. De secretaris ondertekent de stukken die van het bestuur uitgaan, mede.
2. De secretaris staat, als directeur, aan het hoofd van de ambtelijke organisatie van het samenwerkingsverband.

Hoofdstuk 3: De heffingsambtenaar, de invorderingsambtenaar, de ambtenaar van BghU en de belastingdeurwaarder

Artikel 25: Algemene bepaling

De BghU heeft een of meer heffingsambtenaren, invorderingsambtenaren, ambtenaren van BghU en belastingdeurwaarders.

Artikel 26: Bevoegdheden heffingsambtenaar

1. De heffingsambtenaar is bevoegd tot heffing van de belastingen waarvoor door de vertegenwoordigende organen van de deelnemers van BghU een belastingverordening is vastgesteld en waarvan de heffing en de invordering door de colleges van de deelnemers is opgedragen aan BghU.
2. De heffingsambtenaar heeft ter zake van de belastingen en de Wet waardering onroerende zaken de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer, de Waterwet of de Wet waardering onroerende zaken zijn

toegekend aan de inspecteur, respectievelijk de ambtenaar belast met de heffing van de deelnemers.

3. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste en tweede lid neemt de heffingsambtenaar de nadere regels van het bestuur in acht en houdt hij rekening met de beleidsregels die het bestuur heeft geformuleerd ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.

Artikel 27: Bevoegdheden invorderingsambtenaar

1. De invorderingsambtenaar is bevoegd tot invordering van alle belastingen die door de heffingsambtenaar worden geheven.
2. De invorderingsambtenaar heeft ter zake van de belastingen de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer of de Waterwet zijn toegekend aan de ontvanger, respectievelijk de ambtenaar belast met de invordering van de deelnemers.
3. De invorderingsambtenaar beslist niet tot het voeren van een executieprocedure in eerste aanleg en niet tot het instellen van hoger beroep en cassatie, dan nadat hij het bestuur van zijn voornemen op de hoogte heeft gesteld.
4. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste en tweede lid neemt de invorderingsambtenaar de kwijtscheldingsregels van de desbetreffende deelnemer en de nadere regels van het bestuur in acht, alsmede houdt hij rekening met de beleidsregels van het bestuur ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.
5. De invorderingsambtenaar is bevoegd het Dagelijks Bestuur gemotiveerd te verzoeken tot het voornemen van een besluit als bedoeld in artikel 17, onder k. van deze regeling.

Artikel 28: Bevoegdheden ambtenaar van de BghU

1. De ambtenaar van de BghU heeft ter zake van de belastingen en de Wet waardering onroerende zaken de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer, de Waterwet of de Wet waardering onroerende zaken zijn toegekend aan de ambtenaren van de Rijksbelastingdienst, respectievelijk de ambtenaar belast met de heffing of invordering van de deelnemers als bedoeld in artikel 231, tweede lid onder d, van de Gemeentewet en artikel 123, derde lid onder d, van de Waterschapswet.
2. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste lid neemt de ambtenaar van de BghU de nadere regels van het bestuur in acht, alsmede houdt hij rekening met de beleidsregels van het bestuur ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.

Artikel 29: Bevoegdheden belastingdeurwaarder

1. De belastingdeurwaarder heeft ter zake van de belastingen de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer of de Waterwet zijn toegekend aan de belastingdeurwaarder.
2. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste lid neemt de belastingdeurwaarder de nadere regels van het bestuur in acht en houdt hij rekening met de beleidsregels die het bestuur heeft geformuleerd ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.

Afdeling 6: Ombudsfunctie

Artikel 30: Ombudsfunctie

Onverminderd het bepaalde in artikel 1a van de Wet Nationale ombudsman is de Nationale ombudsman als bedoeld in artikel 2 van de Wet Nationale ombudsman bevoegd verzochtschriften als bedoeld in artikel 9:18 van de Algemene wet bestuursrecht te behandelen.

Hoofdstuk 4: Ambtelijk apparaat BghU

Artikel 31: Ambtelijk apparaat

1. De BghU heeft een ambtelijke organisatie, met aan het hoofd een directeur.
2. Het Dagelijks Bestuur stelt een organisatieverordening vast.

Hoofdstuk 5: Begroting, rekening, administratie en controle

Afdeling 1: Inleidende bepalingen

Artikel 32: Kostentoerekening

1. Het Algemeen Bestuur stelt jaarlijks, als onderdeel van de begroting, binnen de kaders van de bijdrageverordening als bedoeld in het tweede lid, de toerekening van de kosten vast voor de uitvoering van de taken als bedoeld in artikel 3 onderscheidenlijk artikel 4.
2. Het Algemeen Bestuur stelt een bijdrageverordening vast met daarin de methode en richtlijnen voor de kostenverdeelsleutel.
3. In afwijking van artikel 8, tweede lid wordt de bijdrageverordening als bedoeld in het tweede lid van dit artikel vastgesteld bij unanimiteit.

Artikel 33: Inrichting

1. De begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag worden ingericht overeenkomstig artikel 198 van de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
2. Op de administratie en controle is Hoofdstuk XIV van de Gemeentewet alsmede het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten van overeenkomstige toepassing.

Afdeling 2: De begroting

Artikel 34: Kadernota

Het Dagelijks Bestuur zendt uiterlijk voor 30 januari van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de vertegenwoordigende organen.

Artikel 35: Ontwerpbegroting

1. Het Dagelijks Bestuur stuurt jaarlijks vóór 30 april de ontwerpbegroting voor het komende kalenderjaar, evenals de financiële beleidsuitgangspunten voor de komende jaren (meerjarenraming), aan de vertegenwoordigende organen.
2. De vertegenwoordigende organen kunnen binnen twaalf weken na ontvangst van de ontwerpbegroting het Dagelijks Bestuur hun zienswijze naar voren brengen.
3. Het Dagelijks Bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze zijn vervat, bij de ontwerpbegroting, zoals het Algemeen Bestuur wordt aangeboden. Het Dagelijks Bestuur stelt de vertegenwoordigende organen voorafgaande aan het vaststellen van de begroting door het Algemeen Bestuur schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze.
4. Het Dagelijks Bestuur stuurt de begroting binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 september van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan Gedeputeerde Staten.
5. Op wijzigingen van de begroting zijn voorgaande bepalingen van overeenkomstige toepassing.
6. In gevallen, dit ter beoordeling van het Algemeen Bestuur, kan een wijziging van de begroting die geen verhoging tot gevolg heeft van begrote deelnemersbijdragen voor het betreffende begrotingsjaar worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur zonder dat de vertegenwoordigende organen van de deelnemers hun zienswijze hebben kunnen geven. Van de vaststelling door het Algemeen Bestuur van een dergelijke begrotingswijziging wordt mededeling gedaan aan de vertegenwoordigende organen.

Artikel 36: Bijdrage deelnemers

1. In de begroting wordt aangegeven de door elke deelnemer, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, verschuldigde bijdrage.
2. De deelnemers betalen bij wijze van bevoorschotting volgens een nader vast te stellen ritme.
3. De deelnemers dragen zorg voor dat de BghU te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
4. De deelnemers staan gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door de BghU af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van de in het eerste lid bedoelde bijdrage op 1 januari van het jaar waarin de rente en aflossing is verschuldigd.

Afdeling 3: Jaarrekening

Artikel 37: Jaarrekening en jaarverslag

1. Van in de inkomsten en uitgaven van de BghU over het afgelopen jaar wordt door het Dagelijks Bestuur verantwoording afgelegd aan het Algemeen Bestuur onder overlegging van de jaarrekening met de daarbij behorende bescheiden.
2. Het Dagelijks Bestuur zendt vóór 30 april van het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben, de voorlopige jaarstukken, bestaande uit de concept jaarrekening en het concept jaarverslag, aan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers van de BghU.
3. Het Algemeen Bestuur stelt jaarlijks vóór 15 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben, de jaarstukken vast.
4. Het Dagelijks Bestuur zendt de jaarstukken binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgende op het jaar waarop de jaarstukken betrekking hebben, toe aan gedeputeerde staten van Utrecht.
5. Na vaststelling van de jaarstukken zendt het Dagelijks Bestuur deze aan de vertegenwoordigende organen.

Artikel 38: Definitieve bijdrage

1. In de jaarrekening wordt de door elk van de deelnemers over het betreffende dienstjaar werkelijk verschuldigde bijdrage opgenomen.
2. Verrekening van het verschil tussen het op grond van artikel 36 van deze regeling bepaalde bedrag en de werkelijk verschuldigde bijdrage vindt plaats terstond na de in artikel 37, vijfde lid van deze regeling bedoelde mededeling.

Hoofdstuk 6: Toetreding, uittreding, wijziging, opheffing

Artikel 39: Toetreding

1. Het college van burgemeester en wethouders van een gemeente of het dagelijks bestuur van een waterschap dat wenst toe te treden, dient hiertoe een verzoek in bij het Dagelijks Bestuur. Het college van de desbetreffende gemeente of het dagelijks bestuur van het desbetreffende waterschap voegt hierbij het besluit tot toestemming van de gemeenteraad respectievelijk het algemeen bestuur van het waterschap als bedoeld in artikel 61, vierde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
2. Het Dagelijks Bestuur legt het verzoek tot toetreding ter advisering voor aan het Algemeen Bestuur.
3. Vervolgens zendt het Dagelijks Bestuur het verzoek tot toetreding met het advies van het Algemeen Bestuur toe aan het Dagelijks Bestuur van het waterschap en de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers en verzoekt de deelnemers tot het nemen van een besluit omtrent de verzochte toetreding. Van hun besluit stellen de deelnemers het Algemeen Bestuur schriftelijk in kennis.
4. Toetreding kan geschieden nadat de colleges en het toetredende bestuursorgaan hiertoe eensluidend hebben besloten.
5. Het Algemeen Bestuur kan algemene en specifieke regels stellen omtrent de toetreding van nieuwe waterschappen of gemeenten.
6. De toetreding gaat in op de datum waarop de aangepaste gemeenschappelijke regeling in werking treedt.
7. Het college van burgemeester en wethouders of het college van het waterschap dat toetreedt doet zo spoedig mogelijk de nodige aanwijzing overeenkomstig het bepaalde in artikel 7 van deze regeling.

Artikel 40: Uittreding

1. Een deelnemer kan uittreden uit de regeling.
2. Voor uittreding uit de regeling wordt een opzegtermijn van ten minste één kalenderjaar in acht genomen. Gedurende drie jaar na de datum van toetreding tot de regeling is uittreding niet mogelijk.
3. Het voornemen tot uittreding wordt, na verkregen toestemming door het betreffende college bij aangetekende kennisgeving aan het Algemeen Bestuur van de BghU en aan de andere deelnemers meegedeeld.
4. Na ontvangst van de in het tweede lid vermelde kennisgeving wordt een in overleg met de uittredende deelnemer aan te wijzen onafhankelijke derde opdracht verleend een uittredingsplan op te stellen als ware tot opheffing van de regeling besloten.
5. Op grond van het in het vierde lid opgestelde uittredingsplan besluit het college dat een kennisgeving als bedoeld in het derde lid heeft gedaan of daadwerkelijk tot uittreding wordt overgegaan. Het college besluit hier niet toe dan nadat het toestemming van zijn vertegenwoordigend orgaan heeft gekregen als bedoeld in artikel 61, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het college zendt zijn besluit tot uittreding, alsmede het toestemmingsbesluit van het vertegenwoordigend orgaan, aan het Algemeen Bestuur. De procedure voor uittreding vangt aan de dag nadat het Algemeen Bestuur de besluiten heeft ontvangen.
6. Ter voorbereiding op de besluitvorming van het Algemeen Bestuur, inventariseert het Algemeen Bestuur met inachtneming van het bepaalde in deze regeling de gevolgen van de uittreding, de wijze waarop met deze gevolgen kan of moet worden omgegaan en de voorwaarden voor uittreding en legt deze vast in een concept uittredingsplan. Onder de gevolgen van de uittreding worden verstaan de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
7. De vertegenwoordiger van de uittredende deelnemer in het Algemeen Bestuur houdt gedurende de periode van het besluit tot uittreding tot de daadwerkelijke uittreding bij de beraadslaging in en besluitvorming door het Algemeen Bestuur rekening met de belangen van het samenwerkingsverband zoals deze zich kunnen voordoen vanaf het moment van daadwerkelijke uittreding. Indien nodig neemt deze vertegenwoordiger geen deel aan de beraadslaging en stemmingen van het Algemeen Bestuur.
8. Indien de uittreding een wijziging van de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk maakt, stelt het bestuur, ter voorbereiding op zijn besluitvorming, een voorstel op voor wijziging van deze regeling. Artikel 45 is onverkort van toepassing.

Artikel 41 Procedure voor vaststelling uittredingsplan

1. Wanneer toepassing wordt gegeven aan artikel 40, vijfde lid, stelt het Algemeen Bestuur het uittredingsplan vast. De in het uittredingsplan omschreven financiële verplichtingen zijn voor de uittredende deelnemer bindend.
2. Het uittredingsplan bepaalt met inachtneming van het bepaalde in deze regeling de systematiek voor de berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer.
3. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding, te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen: de voorlopige uittreedsom.
4. Ten minste acht maanden voorafgaand aan het moment van uittreding, stelt het Algemeen Bestuur het voorlopige uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het Algemeen Bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het tweede lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken boekjaar.
5. Uiterlijk zes maanden voorafgaand aan het moment van uittreding, stelt het Algemeen Bestuur het definitieve uittredingsplan en de definitieve uittreedsom vast. Het Algemeen Bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in het tweede lid en op de jaarrekening van het meest recent verstreken begrotingsjaar.
6. Nadat het uittredingsplan is vastgesteld is de uittredende deelnemer gehouden om binnen zes maanden de daarin voor hem omschreven financiële verplichtingen aan het samenwerkingsverband te voldoen.
7. De kosten van het opstellen van het uittredingsplan komen voor rekening van de deelnemer die het voornemen heeft om uit te treden.
8. De leden van het Algemeen Bestuur kunnen het uittredingsplan op de voor hen gebruikelijke wijze voor consultatie toezenden aan hun vertegenwoordigend orgaan.

9. De ondernemingsraad van het samenwerkingsverband wordt in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de personele en organisatorische gevolgen die voortvloeien uit het uittredingsplan, overeenkomstig de bepalingen in de Wet op de ondernemingsraden.

Artikel 42 Onafhankelijke externe deskundige

1. Na ontvangst van de in artikel 40, tweede lid, vermelde kennisgeving wordt een in overleg met de uittredende deelnemer aan te wijzen onafhankelijke externe deskundige opdracht verleend een uittredingsplan op te stellen als ware tot opheffing van de regeling besloten.
2. Ter voorbereiding op de besluitvorming van het Algemeen Bestuur, stelt het Algemeen Bestuur een projectgroep samen die onder leiding van de onafhankelijke externe deskundige het concept-uittredingsplan voorbereidt.
3. Het Algemeen Bestuur geeft een onafhankelijke financieel deskundige, niet zijnde de onafhankelijk externe deskundige bedoeld in het eerste lid, opdracht om het door de projectgroep voorbereide concept uittredingsplan te toetsen, nadat voor de opdracht instemming is verkregen van de uittredende deelnemer.
4. De kosten voor het inschakelen van een onafhankelijke externe financieel deskundige zijn voor rekening van de uittredende deelnemer.
5. Het tarief van de onafhankelijke externe financieel deskundige dient in overeenstemming te zijn met hetgeen voor dit soort werkzaamheden in de desbetreffende adviesbranche gebruikelijk is.

Artikel 43 Uittreedsom

1. De voorlopige respectievelijk definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van de directe kosten van uittreding (frictiekosten en desintegratiekosten), verminderd met het aandeel van de uittredende deelnemer in het eigen vermogen minus de bestemmingsreserves van het samenwerkingsverband op de datum van uittreding.
2. De frictiekosten en desintegratiekosten worden berekend op basis van de principes van goed koopmanschap en de principes van accounting, met dien verstande dat:
 - a. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door het samenwerkingsverband die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer, zoals inhuur externe deskundigen, een accountant en een advocaat.
 - b. Onder desintegratiekosten worden verstaan kosten te maken door en de schade voor het samenwerkingsverband die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
 - c. Het bepaalde in het tweede lid onder b is van overeenkomstige toepassing op kosten te dragen door het samenwerkingsverband die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan binnen een periode van vijf jaar vanaf het moment van uittreding als direct gevolg van de uittreding. Voor de periode van vijf jaar is aansluiting gezocht bij de termijn van de begrotingssystematiek.
3. Het samenwerkingsverband brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom.
4. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de uittredende deelnemer.
5. De waarde van de personeelsformatie die de uittredende deelnemer als gevolg van de uittreding eventueel overneemt van het samenwerkingsverband wordt gekapitaliseerd en in mindering gebracht op de uittreedsom.
6. Het samenwerkingsverband is gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande hoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het bestuur van het besluit tot uittreding.
7. Het samenwerkingsverband en de uittredende deelnemer zijn gehouden om in het kader van de bepaling van de inhoud van het uittredingsplan alle relevante informatie over en weer te verstrekken.

Artikel 44 Overige bepalingen rond uittreding

1. De raming en berekening van de kosten voor uittreding wordt gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend zijn tot aan het moment van de daadwerkelijke uittreding.
2. Beleidswijzigingen, wijziging van economische omstandigheden en wijziging van inzichten die zich zullen voordoen of opkomen na het moment van de daadwerkelijke uittreding kunnen niet worden betrokken bij de bepaling van de hoogte van de uittreedsom.
3. Feiten en omstandigheden die zich hebben voorgedaan na het moment van daadwerkelijke uittreding kunnen niet leiden tot wijziging van de hoogte van de uittreedsom, tenzij de uittredende deelnemer dan wel het Algemeen Bestuur kan aantonen dat de hoogte van de uittreedsom anders zou zijn bepaald indien:
 - a. De wederpartij onjuiste inlichtingen heeft verstrekt waarvan deze diende aan te nemen dat de hoogte van de uittreedsom anders zou luiden indien deze onjuiste inlichtingen niet zouden zijn verstrekt;
 - b. De wederpartij inlichtingen die hem op het moment van het bepalen van de uittreedsom bekend waren niet heeft verstrekt terwijl de wederpartij redelijkerwijs had moeten aannemen dat deze inlichtingen van invloed zouden kunnen zijn op de bepaling van de hoogte van de uittreedsom.
4. Bij de voorbereiding van het concept-uittreedingsplan biedt het Algemeen Bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen betaling van een uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in één keer. In het definitieve uittreedingsplan bepaalt het Algemeen Bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in één keer dient te betalen.

Artikel 45: Wijziging van de regeling

1. Zowel het Algemeen Bestuur, als de colleges van de deelnemers aan deze regeling kunnen voorstellen doen tot wijziging van de regeling.
2. Het Algemeen Bestuur zendt het ontwerp tot wijziging van de regeling toe aan de colleges van de deelnemers. De colleges zenden het ontwerp tot wijziging aan de vertegenwoordigende organen. De vertegenwoordigende organen kunnen binnen acht weken een zienswijze indienen.
3. Wijziging van de regeling kan plaatsvinden bij daartoe strekkende eensluidende besluiten van de colleges van alle deelnemers na verkregen toestemming van de vertegenwoordigende organen conform artikel 1 Wgr.
4. Een besluit tot wijziging dat conform het gestelde in artikel 1, respectievelijk artikel 61 Wgr tot stand is gekomen, treedt in werking op de in het wijzigingsbesluit genoemde datum tenzij de datum van bekendmaking is gelegen na de in het wijzigingsbesluit opgenomen datum.

Artikel 46: Opheffing en liquidatie

1. Tot opheffing van deze regeling kan slechts worden overgegaan bij daartoe gelijkluidende besluiten van de colleges van alle deelnemers.
2. Een besluit tot opheffing vermeldt de datum waarop de opheffing ingaat. De opheffing gaat eerst in nadat deze is bekend gemaakt.
3. Het Dagelijks Bestuur zal, nadat tot opheffing besloten is, overgaan tot de voorbereiding van de liquidatie van BghU en stelt daartoe zo spoedig mogelijk een ontwerp liquidatieplan op. Het liquidatieplan wordt - nadat de vertegenwoordigende organen zijn gehoord - vastgesteld door het Algemeen Bestuur. In het liquidatieplan kan van de bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
4. Het Dagelijks Bestuur is belast met de liquidatie conform het liquidatieplan.
5. Van het besluit tot liquidatie wordt Gedeputeerde Staten in kennis gesteld.
6. Het openbaar lichaam blijft na zijn ontbinding voortbestaan voor zover dit tot vereffening van zijn vermogen nodig. Zo nodig blijven de bestuursorganen en commissies van BghU ook na het tijdstip van opheffen in functie totdat de liquidatie is beëindigd.

Hoofdstuk 7: Overige bepalingen

Artikel 47: Archief

Het Dagelijks Bestuur draagt zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het openbaar lichaam.

Artikel 48: Archiefbeheer

1. De secretaris is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het openbaar lichaam, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
2. Het Dagelijks Bestuur stelt voorschriften vast voor het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het openbaar lichaam, die nog niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.

Artikel 49: Archiefbewaarplaats

Voor de bewaring van de over te brengen archiefbescheiden van de organen van het openbaar lichaam wordt aangewezen de archiefbewaarplaats van het Utrechts Archief.

Artikel 50: Toezicht

Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het openbaar lichaam, voor zover deze niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, is belast de archivaris van het Utrechts Archief.

Artikel 51: Verantwoording

1. De archivaris van het Utrechts Archief brengt tweejaarlijks aan het Dagelijks Bestuur verslag uit over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de organen van het openbaar lichaam, die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
2. Het Dagelijks Bestuur brengt tweejaarlijks verslag uit aan het Algemeen Bestuur over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden en de uitvoering van het archiefbeheer van de organen van het openbaar lichaam.

Artikel 52: Terbeschikkingstelling

1. De deelnemers aan de regeling stellen tijdig aan het Dagelijks Bestuur van het openbaar lichaam de archiefbescheiden beschikbaar, die nodig zijn voor de uitvoering van de overgedragen taken.
2. In een verklaring van terbeschikkingstelling worden de periode van terbeschikkingstelling en het toezicht op het beheer van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden vastgelegd.
3. In de verklaring kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de terbeschikkingstelling.

Artikel 53: Uitvoeringsprotocol

Het Algemeen Bestuur stelt een uitvoeringsprotocol vast waarin ten minste aan bod komen:

- a. de randvoorwaarden en uitgangspunten voor de dienstverlening van het samenwerkingsverband;
- b. de door het samenwerkingsverband te leveren producten en diensten;
- c. de definitie van resultaatgebieden;
- d. de wijze van aanslagoplegging;
- e. de invulling van klantcontacten;
- f. het regime voor afdrachten;
- g. de wederzijdse uitwisseling van eigendom en gegevens;
- h. de werkrelatie tussen het samenwerkingsverband en de deelnemers, en
- i. de invulling van overlegstructuren tussen het samenwerkingsverband en de deelnemers.

Artikel 54: Maatwerkparagraaf

Binnen de kaders van het uitvoeringsprotocol, bedoeld in artikel 53, kan het samenwerkingsverband jaarlijks met iedere afzonderlijke deelnemer een maatwerkparagraaf in het uitvoeringsprotocol afspreken waarbij nadere afspraken kunnen worden gemaakt over additionele taken als bedoeld in artikel 4.

Artikel 55: Secretarissenoverleg

Het Dagelijks Bestuur stelt een verordening vast waarbij een adviesgroep, onder de naam secretarissenoverleg, wordt ingesteld. De secretaris onderscheidenlijk de secretaris-directeur kan zich laten vertegenwoordigen.

Artikel 56: Geschillen

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 28 en artikel 62 van de Wet gemeenschappelijke regelingen worden geschillen over de toepassing van de regeling, in de ruimste zin van het woord, onderworpen aan een niet-bindend deskundigenadvies.
2. Voordat wordt overgegaan tot het vragen van het in het eerste lid bedoelde deskundigenadvies, wordt het geschil besproken tussen een afvaardiging van het Algemeen Bestuur en een afvaardiging van het college waarmee het geschil bestaat.
3. Indien het in het tweede lid bedoelde overleg niet tot een oplossing leidt, benoemt het Algemeen Bestuur en het college waarmee het geschil bestaat elk een onafhankelijke deskundige. Beide deskundigen benoemen een derde deskundige, die tevens als Voorzitter van de adviescommissie optreedt. Het Algemeen Bestuur treedt mede namens het betreffende college op als opdrachtgever van de commissie. In de opdracht wordt tenminste het probleem geschetst, worden de te beantwoorden vragen geformuleerd en wordt de termijn genoemd waarbinnen de commissie haar advies dient uit te brengen.
4. De in het derde lid bedoelde commissie regelt zelf de wijze waarop zij haar advies tot stand brengt. Het advies wordt tegelijkertijd toegezonden aan het Algemeen Bestuur en aan het betreffende college.
5. Op basis van het advies treden de in het tweede lid bedoelde personen nogmaals in overleg om te trachten tot een oplossing van het geschil te komen. Indien het overleg niet tot een oplossing leidt, is elk der partijen vrij om het geschil overeenkomstig het gestelde in artikel 28 van de Wet gemeenschappelijke regelingen voor te leggen aan gedeputeerde staten.
6. De kosten van de adviescommissie worden door het Algemeen Bestuur en het betreffende college ieder voor de helft gedragen.

Hoofdstuk 8: Slotbepalingen

Artikel 57: Inwerkingtreding

Deze gewijzigde regeling treedt in werking op de eerste dag van de maand nadat de regeling overeenkomstig de Wet gemeenschappelijke regelingen bekend is gemaakt, doch niet eerder dan met ingang van 1 januari 2027 en vervangt de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht 2020.

Artikel 58: Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 59: Evaluatie

1. Het Algemeen Bestuur evalueert in het jaar voorafgaande aan reguliere gemeenteraadsverkiezingen de samenwerking en gaat daarbij in elk geval in op het functioneren van het samenwerkingsverband.
2. De resultaten van de evaluatie, bedoeld in het eerste lid, worden uiterlijk in januari van het jaar van de gemeenteraadsverkiezing aangeboden aan de colleges en de vertegenwoordigende organen.

Artikel 60: Citeerwijze

Deze regeling kan worden aangehaald als “Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht 2027”.

Artikel 61: Overgangsbepaling

De delegatiebesluiten genomen krachtens artikel 3 en 4 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht blijven van kracht, in die zin dat bevoegdheden die aan het bestuur zijn toegekend thans aan het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsverband worden toegekend. De delegatiebesluiten worden geacht te zijn vastgesteld op grond van artikel 3 en 4 van deze regeling.

Ondertekening

Aldus besloten en akkoord door:

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bunnik, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente De Bilt, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lopik, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nieuwegein, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Stichtse Vecht, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, d.d. De secretaris,

De burgemeester,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zeist, d.d.

De secretaris, De burgemeester,

Het dagelijks bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, d.d.

De secretaris, De dijkgraaf,

Aan: Algemeen Bestuur HDSR en de gemeenteraden van Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug en Zeist

onderwerp
Weging zienswijzen GR BghU

Behandeld door
M. Vrisou van Eck
Doorkiesnummer
088-0640200
Bijlage(en) gewijzigde GR

30 april 2026
Ons kenmerk
Verzonden

Geachte gemeenteraden en algemeen bestuur HDSR,

Op 15 december jl. heeft het Bestuur van Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) u een ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht gezonden om deze ter zienswijze aan te bieden aan uw gemeenteraden en algemeen bestuur. Van iedere deelnemer hebben wij een zienswijze mogen ontvangen. In deze brief lichten wij toe hoe wij uw zienswijzen hebben gelezen en op welke wijze wij uw zienswijzen hebben gewogen en of uw zienswijzen aanleiding zijn om de gemeenschappelijke regeling aan te passen. Deze brief sluiten wij af met een schets van het vervolgproces.

1. Waardering

Iedere ingediende zienswijze bevat blijken van waardering voor BghU en de gerealiseerde verbeteringen de afgelopen periode. Wij willen onze dank overbrengen voor de uitgesproken waardering voor het werk van BghU. Ook zijn we u erkentelijk voor de breed gedragen waardering voor het proces om tot een aanpassing van de rechtsvorm voor BghU te komen. De insteek van het Bestuur is om meer bestuurlijke nabijheid, een duidelijke verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden, en een adequatere bestuurlijke sturing van de belastingtaken te bereiken. BghU blijft streven naar continue verbetering voor deelnemers, inwoners en bedrijven.

In de zienswijze van een aantal deelnemers is aandacht gevraagd voor specifieke onderdelen. Wij gaan onderstaand in op de in uw zienswijzen gestelde vragen en voorstellen.

2. Financiële verwachtingen

De gemeenten Bunnik en Utrecht hebben aangegeven te verwachten dat de wijziging van de bestuurlijke structuur niet zal leiden tot een verhoging van de deelnemersbijdragen. De structuurverandering heeft naar verwachting nauwelijks financieel effect.

3. Effecten van de bestuurlijke nabijheid blijven monitoren

De gemeente Utrecht en het waterschap HDSR vragen aandacht voor het monitoren van de effecten. We constateren dat uw gemeenteraad, het algemeen bestuur van het waterschap en het Bestuur van BghU op één lijn zitten: de structuurwijziging is ingezet om effectiever en sneller te kunnen (bij)sturen, zonder hulpconstructies in te zetten. In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat in het jaar voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen een evaluatie zal plaats vinden. In ieder geval zal de nieuwe governance onderdeel van de evaluatie zijn.

De gemeenteraad van Stichtse Vecht vraagt om iedere twee jaar te evalueren. Om iedere twee jaar te evalueren is voor een beleidsarme samenwerking wellicht een erg hoge frequentie. Het Bestuur is

voornemens om eenmalig de bestuurlijke sturing en besluitvorming te evalueren, twee jaar na de inwerkingtreding van de gewijzigde GR BghU. Van een dergelijke evaluatie ligt het in de lijn der verwachting dat u als vertegenwoordigende organen van deelnemers over deze evaluatie te zijner tijd wordt geïnformeerd.

4. Kaderstelling en controle

De gemeenteraad van Zeist heeft aandacht gevraagd voor het tijdig en transparant delen van bestuurlijke stukken. In de gewijzigde gemeenschappelijke regeling is voor de positie van de gemeenteraad en het algemeen bestuur van HDSR expliciet aandacht geweest. Dit heeft onder meer geresulteerd in het verduidelijken van de processen, gelijktijdig aanbieden van de (concept)jaarrekening en ontwerpbegroting. Daarmee kunt u als gemeenteraad en algemeen bestuur van het waterschap gelijktijdig terugblikken en vooruitkijken.

In de structuur van het openbaar lichaam (door de gescheiden bevoegdheden tussen Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur) is het beter te organiseren dat u als gemeenteraad of Algemeen Bestuur van het waterschap eerst een reactie krijgt op uw zienswijze alvorens het Algemeen Bestuur van BghU de begroting vaststelt. Deze aanpassingen dragen er toe bij dat u als gemeenteraad of algemeen bestuur in uw controlerende en kaderstellende taken beter gefaciliteerd kunt worden door BghU.

Daarnaast is met de wijziging van deze regeling de kadernota en de begroting qua termijn uit elkaar getrokken. Waar het voorheen zo was dat de uiterste termijn voor de begroting en kadernota gelijk waren, wordt de kadernota vanaf 2027 verstuurd aan de gemeenteraden en het algemeen bestuur van HDSR voor 30 januari (in plaats van 30 april). Dit stelt u in staat om, voordat de ontwerpbegroting voor zienswijzen wordt gezonden, reeds kennis te nemen van de verwachte ontwikkelingen en mee te geven aan uw bestuurslid in het Algemeen Bestuur van BghU hoe u daarover denkt.

5. Bijdragen op basis van werkelijke dienstverlening

De zienswijze van de gemeenteraad van Zeist verzoekt om in 2026 inzichtelijk te krijgen wat de kosten per aanslag per deelnemer zijn. Dit is een separaat traject ten opzichte van de wijziging van de GR en een bestuursaangelegenheid. Afgesproken is dat in 2027 ten behoeve van herijking van het kostenverdelingsmodel een analyse wordt gemaakt van de kosten in 2026. Wanneer de analyse gereed is zal deze aan het Bestuur van BghU worden voorgelegd om een besluit te nemen over het vervolg.

6. Blick naar buiten

Het algemeen bestuur van HDSR vraagt BghU om, nu het oordeel van de Waarderingskamer voldoende is, meer naar buiten gericht te zijn. De afgelopen periode heeft BghU veel aandacht besteed aan het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening waarvan het verkrijgen van drie sterren (waar vijf sterren het hoogst haalbare is) van de Waarderingskamer een gevolg is. Nu deze mijlpaal is behaald kan meer ruimte ontstaan voor verbinding met de omgeving van BghU. Daarbij is het streven van de organisatie en het Bestuur BghU om de dienstverlening zo goed mogelijk vorm te geven en de balans tussen professionele ruimte en wensen van deelnemers zo optimaal mogelijk vorm te geven. Het Bestuur en de organisatie zien graag de waardering van de Waarderingskamer verder stijgen naar vier sterren. De komende tijd wordt geïnventariseerd welke stappen daartoe moeten worden gezet. Via de reguliere rapportagemomenten zullen wij u informeren over deze voortgang.

7. Balans tussen bestuurlijke sturing en ruimte voor de uitvoering

Het algemeen bestuur van HDSR vraagt aandacht voor bestuurlijke sturing en de ruimte die de uitvoeringsorganisatie heeft om professioneel haar taak uit te voeren, mede in het licht van de taakstelling.

Uw bezorgdheid over politieke sturing op de organisatie en de mogelijke druk die dit kan geven op de organisatie, waarden wij als uiting van het belang dat u hecht aan een goed functionerende uitvoeringsorganisatie met voldoende ruimte en mandaat. U uit een zorg over het samenvallen van bestuurlijke ambitie en het nog moeten realiseren van een bezuinigingsopgave welke nu als taakstelling is opgenomen in de begroting. De structuurwijziging naar een openbaar lichaam kan juist de door u benoemde potentiële spanning beter kanaliseren. Door de heldere scheiding van de rollen, taken en verantwoordelijkheden in de bestuurlijke structuur verwachten wij een gedegen proces te kunnen doorlopen. Juist het Dagelijks Bestuur BghU vervult straks zijn rol met oog voor de belangen van de organisatie.

8. Voorzitterschap in de regeling geborgd voor HDSR

Bij twee deelnemers is in de besluitvorming specifiek aandacht geweest voor de toekomstige invulling van de rol van voorzitter van BghU.

De gemeenteraad van Utrecht heeft in een motie het college, respectievelijk de portefeuillehouder, opgeroepen de rol van voorzitter van BghU te gaan bekleden. Het Algemeen Bestuur van HDSR stelt in de zienswijze als randvoorwaarde voor toestemming dat de rol van voorzitter door HDSR wordt vervuld en als zodanig wordt vastgelegd in de regeling.

Wij waarderen de bestuurlijke betrokkenheid van HDSR en de gemeente Utrecht bij BghU zeer. HDSR en de gemeente Utrecht hebben sinds de oprichting van BghU een stabiele en betrokken bijdrage geleverd aan het bestuur. Op deze plek nemen wij graag de ruimte om uitgebreid op dit onderdeel in te gaan.

Bestuurlijke ruimte

Het bestuur van BghU ziet meerwaarde in het behouden van bestuurlijke ruimte om gezamenlijk, in overleg met alle deelnemers, de rolverdeling binnen het bestuur vorm te geven. Op die manier kan het bestuur optimaal functioneren en recht doen aan de belangen van de organisatie, de deelnemers, inwoners en bedrijven. Deze zorgvuldige balans en zuivere werking vinden wij, net als u, van groot belang. De voorgestelde inrichting van het bestuursmodel biedt hiervoor naar onze overtuiging de beste uitgangspunten. Hieronder lichten wij dit nader toe.

Taken van de voorzitter binnen een openbaar lichaam

De rol van de voorzitter binnen een openbaar lichaam is anders dan in een Bedrijfsvoeringsorganisatie. De wijziging van rechtsvorm naar een openbaar lichaam maakt een andere invulling van het voorzitterschap dan tot nu toe gebruikelijk was, noodzakelijk. Deze wijziging vloeit voort uit een juridische beperking: binnen een openbaar lichaam krijgt een voorzitter eigenstandige bevoegdheden en (daarmee) de status van bestuursorgaan. Daarnaast is de rol van de voorzitter gericht op het zorgvuldig leiden van vergaderingen van het Dagelijks en Algemeen Bestuur, het bewaken van een ordentelijk proces en het verbinden van deelnemers en organisatie. Daarbij is het van belang dat de voorzitter ruimte biedt aan alle belangen en deze evenwichtig tot uitdrukking laat komen. Deze rolopvatting staat centraal in de voorgestelde inrichting. Van de voorzitter wordt verwacht dat deze boven de eigen belangen staat. De voorzitter heeft de verantwoordelijkheid voor het borgen van de integrale afweging van alle belangen.

Belang van de belastingopbrengsten voor HDSR

Het bestuur van BghU onderkent het grote belang dat HDSR heeft bij de belastingopbrengsten die via BghU worden gerealiseerd en bij het functioneren van de organisatie in algemene zin. Een belang dat overigens collectief wordt gedeeld door alle deelnemers.

De opbrengsten die BghU realiseert zijn de belangrijkste en vrijwel de enige inkomstenbron voor HDSR. Dit is anders dan voor de andere deelnemers. Het is om deze reden essentieel dat de belangen van HDSR goed voor het voetlicht kunnen worden gebracht in bestuurlijke overleggen. In de ontwerpregeling is daarom nadrukkelijk gezocht naar een evenwichtige situatie die recht doet aan het belang dat HDSR heeft

bij een goed functionerende BghU. Dat evenwicht is onder meer gezocht in het aanwijzen van HDSR als vast lid van het Dagelijks Bestuur.

In deze balans is een duidelijke rolscheiding aangebracht. In het Algemeen Bestuur vindt de zorgvuldige afweging plaats van zowel de belangen van de individuele deelnemers als het samenwerkingsverband als geheel. Het Algemeen Bestuur is daarbij de plek waar deelnemers de individuele belangen van de eigen gemeente of het eigen waterschap kunnen inbrengen. Het Dagelijks Bestuur richt zich op de belangen van de organisatie BghU. De voorzitter zorgt in beide gremia voor het ordentelijk functioneren van het Dagelijks en Algemeen Bestuur.

Gelet op de grote belangen van HDSR bij het goed functioneren van de BghU is het lidmaatschap van HDSR in het Dagelijks Bestuur expliciet geborgd. Hierdoor is HDSR altijd vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur. Daarbij past de opmerking dat, in de voorgestelde structuur, het nadrukkelijk mogelijk is dat een vertegenwoordiger van HDSR door het Algemeen Bestuur wordt benoemd tot voorzitter.

Vergelijkbare gemeenschappelijke regelingen

HDSR geeft aan dat in belastingsamenwerkingen vaak de rol van voorzitter door een deelnemend waterschap wordt ingevuld. Dit is inderdaad in veel belastingsamenwerkingen het geval. Wel is kenmerkend dat in geen van deze gemeenschappelijke regelingen het voorzitterschap structureel aan één deelnemer is toegewezen. Dat het voorzitterschap in deze regelingen door het waterschap wordt ingevuld is, zoals te doen gebruikelijk, het resultaat van gezamenlijk overleg binnen het Algemeen Bestuur. We zien in de samenwerking met de deelnemers in BghU geen aanleiding om van deze werkwijze af te wijken.

Verhoudingen tussen deelnemers

In de voorgestelde regeling is, mede gezien de specifieke verhoudingen binnen BghU, bewust gezocht naar een evenwichtige balans. Om recht te doen aan de belangen van alle deelnemers aan de belastingsamenwerking zijn zowel HDSR als de gemeente Utrecht geborgd als deelnemers in het Dagelijks Bestuur.

Daarnaast biedt het niet vastleggen wie structureel de voorzitter levert, de ruimte om met alle leden van het Algemeen Bestuur BghU tezamen een voorzitter aan te wijzen. Daarbij zal oog te hebben voor de belangen van de deelnemers, de chemie tussen deelnemers, bestuursleden en organisatie (of het ontbreken daarvan), affiniteit en draagvlak onderdeel zijn van de gezamenlijk te maken keuze. Dat betekent ook dat een bestuurslid dat tot voorzitter is gekozen de afweging kan maken op enig moment zijn of haar functie als voorzitter over te dragen.

Afweging en vervolgstap

Het bestuur acht het wenselijk om bestuurlijke ruimte te behouden en het voorzitterschap niet vooraf aan één deelnemer toe te wijzen. Dat betekent dat het bestuur van BghU in goed overleg de invulling van de rol van voorzitter wil vormgeven. Daarbij spelen uiteraard de in deze reactie genoemde uitgangspunten een nadrukkelijke rol.

Daarbij blijft het nadrukkelijk mogelijk dat een vertegenwoordiger van HDSR door het Algemeen Bestuur wordt benoemd tot voorzitter. Om gezamenlijk te blijven leren en waar nodig bij te sturen, stellen wij voor om de werking van de regeling na twee jaar bestuurlijk te evalueren. Indien daar aanleiding toe is, kunnen zowel de regeling als de onderlinge werkafspraken in goed overleg worden aangepast.

Wij blijven graag met u in gesprek om gezamenlijk te komen tot een inrichting die recht doet aan ieders belangen en bijdraagt aan een goed functionerende samenwerking. Wij kijken uit om in gezamenlijkheid, met respect voor elkaars belangen en wensen, de BghU toewerkend naar excellente dienstverlening te besturen.

9. Streven naar verdere verbetering.

Het algemeen bestuur van HDSR vraagt het Bestuur van BghU zich nu uit te spreken over verdere ambities en koppelt daarbij governance aan het presteren in de uitvoering van de taak. Vanzelfsprekend streeft het Bestuur van BghU vanuit de missie en visie naar een goede en betrouwbare dienstverlening voor inwoners, bedrijven, de organisatie en deelnemers. U veronderstelt een causale relatie tussen de structuur van het Bestuur en de prestaties van de organisatie gemeten naar de maatstaven van de Waarderingskamer. De verbeterpunten van BghU om te komen tot een beoordeling 'goed' zijn gelegen in

de interne organisatie en de processen van belastingoplegging en inning. De Waarderingskamer toetst en beoordeelt periodiek de betrouwbaarheid van de WOZ-waarde, administratie en verwerkingsprocessen, de bestuurlijke inrichting is daarvan geen onderdeel. Vanzelfsprekend streven wij naar excellente dienstverlening. Wij werken samen met de organisatie van BghU graag toe naar het predicaat 'goed' en het verkrijgen van vier sterren van de Waarderingskamer als bevestiging van dat kwaliteitsniveau. In de aankomende periode zullen de randvoorwaarden waaronder deze ambitie gerealiseerd wordt nadrukkelijk onderwerp van gesprek zijn.

10. Evenwichtig bestuursmodel

De gemeenteraad van Stichtse Vecht benadrukt het belang van een evenwichtig bestuursmodel. In de nadere duiding op dit onderdeel in de zienswijze gaat Stichtse Vecht ervan uit dat het Dagelijks Bestuur jaarlijks een ander DB lid krijgt (naast Utrecht en HDSR) en daarmee ieder jaar een ander lid van het Algemeen Bestuur wordt benoemd tot lid van het Dagelijks Bestuur. Het is niet gebruikelijk om zo vaak te wisselen. Het is de bedoeling om eens per vier jaar een bestuurswissel plaats te laten vinden, voornamelijk na de gemeenteraadsverkiezingen zal eerst een nieuw Algemeen Bestuur worden voorgedragen. Uit dit Algemeen Bestuur wordt het Dagelijks Bestuur gekozen. Het algemeen bestuurslid van HDSR zou kunnen wisselen na de verkiezingen voor het waterschap. De gemeenteraadsverkiezingen en waterschapsverkiezingen vinden niet tegelijkertijd plaats. Daarmee wordt de bestuurlijke continuïteit geborgd.

11. Verwijzingen

De gemeenteraad van Stichtse Vecht vraagt aandacht voor twee verwijzingen, deze verwijzingen zijn gecorrigeerd. De herhaling in art. 40 en 42 is ter verduidelijking van de proces gang opgenomen. Mocht een deelnemer willen uittreden dan wordt de juiste procesgang door het tweemaal opnemen beter geborgd. In artikel 43, tweede lid sub c. is de periode van vijf jaar bepaald om de afbouw frictiekosten en desintegratiekosten te berekenen en BghU in staat te stellen om de organisatie en de resultaten van het vertrek van een deelnemer op te vangen. Deze termijn is niet gewijzigd.

12. Participatie expliciet opnemen

De gemeenteraad van Stichtse Vecht vraagt om een artikel toe te voegen over participatie. In de nieuwe regeling BghU is opgenomen in artikel 9, zesde lid dat ingezetenen van de gemeenten respectievelijk het waterschap en andere belanghebbenden via de reguliere procedures bij de colleges en de vertegenwoordigende organen passend en worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Daarmee is vastgelegd dat BghU zelf geen bevoegdheden heeft om een participatietraject te starten. De bevoegdheid daartoe is niet aan het Algemeen Bestuur op- of overgedragen. De deelnemers stellen zelf de kaders en de verordeningen vast. Participatie kan zich richten op de kaders en verordeningen, waardoor participatie door BghU niet logisch is en daardoor niet als passend wordt beschouwd.

Vervolgproces

De ingediende zienswijzen zijn zoals bovenstaand aangegeven verwerkt in de gemeenschappelijke regeling. Binnen het Bestuur bestaat consensus over de wijze waarop de ingebrachte zienswijzen zijn gewogen en verwerkt in de gemeenschappelijke regeling. Daarom heeft het Bestuur op 1 april 2026 ingestemd met het aanbieden van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling voor besluitvorming aan de deelnemende colleges. Uw college zal uw raad of algemeen bestuur verzoeken toestemming te verlenen alvorens uw college kan instemmen met de wijziging van de regeling.

Wij hebben uw college verzocht om uiterlijk 9 juli 2026 bericht te mogen ontvangen van de verleende toestemming en instemming. Gezien de zomervakantieperiode in zicht, zal de wijziging van de gemeenschappelijke regeling niet worden afgerond voor de eerder gecommuniceerde datum van 15 juli 2026, maar zal deze worden geagendeerd voor het bestuurlijke overleg op 2 september 2026. De gewijzigde gemeenschappelijke regeling is beoogd om in werking te treden op 1 januari 2027.

Belastingen Samenwerking
gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht

Hoogachtend,
Namens het Bestuur van Belastingen Samenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht,

J. C. H. Haan
voorzitter

M. Vrisou van Eck
secretaris

Commissie Bestuur

Dossiernummer 5343
Vergaderdatum 17 september 2026
Agendapunt 7
Titel Raadsbrief voortgang aanpak Agenda tegen
uitbuiting 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	4 juni 2026
Commissie Bestuur	25 juni 2026
Commissie Bestuur	17 september 2026

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Shirley Koenders	Datum	16 april 2026
E-mail	Shirley.koenders@utrecht.nl	Kenmerk	34097798
Type brief	Voortgangsbrief	Onderwerp	Voortgangsbrief aanpak Agenda tegen uitbuiting 2025
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren we u over de voortgang van de Agenda tegen uitbuiting (2023 – 2026). We kijken terug op de gerealiseerde activiteiten in 2025 en blikken vooruit op komend jaar.

Samen met onze partners willen we uitbuiting voorkomen, daders aanpakken en slachtoffers snel en adequaat helpen. Dat doen we als:

- signaleerder in contact met de samenleving;
- beleidsmaker voor een sluitende aanpak en het stroomlijnen van processen;
- regisseur die de samenwerking en verbinding tussen en met partners op lokaal, regionaal en landelijk niveau bevordert en coördineert;
- verantwoordelijke voor hulp en opvang.

Door goede samenwerking en afstemming willen we met elkaar bereiken dat meldingen en signalen van arbeids-, seksuele en criminele uitbuiting worden opgepakt. Ondanks beperkte middelen en beperkte capaciteit blijven we ons samen met onze partners richten op preventie, het vergroten van bewustwording en het verbeteren van de manier waarop meldingen worden ontvangen en opgevolgd.

Ambities en acties 2025

Ambitie 1: Gerichtere inzet op preventie

Trainingen en bijeenkomsten

In 2025 is vanuit het fieldlab Online Ronselen de campagne 'Praat erover' gelanceerd. Deze campagne richt zich op het voorkomen van het online benaderen van jongeren voor criminele activiteiten. De campagne is specifiek gericht op volwassenen rond jongeren zoals ouders, docenten, sportcoaches en andere professionals. Zij worden geïnformeerd over de risico's, signalen en mogelijke gevolgen van online ronselpraktijken. Onderdeel van de campagne was een online ervaring op sociale media, waarin handelingsperspectief wordt geboden en wordt verwezen naar lokaal hulpaanbod, zoals Veilig Thuis, Keerpunt, het jongerenwerk en de wijkagent.

Voor en met ca. 70 samenwerkingspartners betrokken bij de persoonsgerichte aanpak organiseerde de gemeente Utrecht een professionaliseringsdag over het thema digitale criminaliteit. Hierbij werd ook uitgebreid aandacht besteed aan (onbedoeld) daderschap van geldezels.

In aanloop naar de Week tegen Mensenhandel in 2025 heeft gemeente Utrecht financieel bijgedragen aan de campagne 'Rake Woorden'. De campagne had als doel jongeren die (mogelijk) betrokken zijn bij criminaliteit te bereiken en hen te stimuleren tijdig hulp te zoeken. In de campagne werden fragmenten gedeeld uit een podcast waarin jongeren open vertellen over hun ervaringen en hun weg uit de criminaliteit. Via Snapchat, TikTok en Instagram is een brede doelgroep bereikt. Gedurende de campagneperiode zijn 54 chats gevoerd met jongeren en hun naasten. In dezelfde periode was sprake van een duidelijke stijging in websitebezoeken en chatcontacten, waaronder ook van jongeren onder de 18 jaar. Na afloop van de campagne namen deze cijfers weer af. Dit onderstreept het belang van gerichte online campagnes om deze doelgroep effectief te blijven bereiken. Daarnaast is een verbetering zichtbaar in de inhoud en kwaliteit van de gevoerde chats ten opzichte van eerdere periodes. De campagne is uitgevoerd in samenwerking met onder meer Dealbreakers (RIEC Den Haag), Young Perspectives, Keerpunt, RIEC Midden-Nederland en diverse gemeenten, waaronder Utrecht. In Utrecht werd extra aandacht besteed aan de campagne via Jongerenwerk Utrecht (JoU) en in de contacten met scholen.

Onderzoek

In oktober 2025 heeft een kick-offbijeenkomst plaatsgevonden, die het startpunt vormde voor de ontwikkeling van een effectieve meldroute, gedragen door alle betrokken partners. Door meer kennis te delen over hoe, waar en met welk effect signalen van uitbuiting worden opgepakt, wordt de bereidheid van professionals vergroot om hun signalen te melden. De kick-off had tevens als doel het contact en de samenwerking met forensische partners te versterken. Dit draagt bij aan meer zicht op de problematiek, een aanbeveling die ook voortkomt uit het actieonderzoek naar criminele uitbuiting onder jongeren in Utrecht.

Ambitie 2: Ontmoedigen van daders

Gemeenten spelen een belangrijke rol bij het signaleren van uitbuiting. Daarom heeft de gemeente Utrecht in 2025 ook weer ingezet op het trainen van professionals en het opwerpen van barrières. Door meer preventief te werken en tijdig hulpverlening in te zetten bij signalen van criminele uitbuiting, kan verdere schade worden voorkomen. Daarnaast heeft de gemeente een belangrijke bestuurlijke taak in het verstoren en tegengaan van mensenhandel. Dit betreft onder meer bestuursrechtelijke maatregelen zoals het intrekken of weigeren van vergunningen (bijvoorbeeld binnen de sekswerkbbranche), het sluiten van panden en het optreden tegen misstanden. Ook de samenwerking met partners zoals de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), het Basisteam Uitbuiting (BUI), politie, OM en andere regionale ketenpartners is belangrijk. Door integraal samen te werken worden signalen sneller herkend, kan informatie veilig worden gedeeld en versterken maatregelen elkaar. De inzet en integrale samenwerking geldt voor alle vormen van mensenhandel (criminele, seksuele en arbeidsuitbuiting), waarbij een combinatie van preventie, zorg, toezicht & handhaving en bestuurlijke maatregelen nodig is om daders te verstoren en slachtoffers tijdig in beeld te krijgen. We investeerden door onderstaande acties ook in het opwerpen van barrières:

Aanhoudingen

Politie Midden-Nederland heeft in 2025 het gestelde streefcijfer van 21 aangeleverde verdachten aan het Openbaar Ministerie ruimschoots behaald; in totaal zijn 25 zaken ingestuurd.

Gericht toezicht

In 2025 zijn er 114 meldingen binnengekomen over onvergund en illegaal sekswerk. De meldingen hadden betrekking op sekswerk in woningen, hotels en massagesalons. Tijdens de controles bleek in sommige gevallen dat er sprake was van signalen van uitbuiting, mensenhandel of mensensmokkel. Deze signalen zijn overgedragen aan de politie. Sinds 2025 wordt actief toezicht op veilig en gezond thuissekswerk uitgevoerd. Bij actieve controles op thuissekswerk wordt op voorhand door de gemeente en Belle Hulpverlening overlegd over de advertentie en zorgsignalen. Belle Hulpverlening gaat met actief toezicht enkel mee als er zorgsignalen zijn en er daarmee dus een gegronde reden is om als hulpverlening aanwezig te zijn tijdens de controle, dit is altijd een gezamenlijk besluit.

Op basis van zorgsignalen is 20 keer gecontroleerd op thuissekswerk. In alle situaties was er sprake van een zorgwekkende situatie en werd er niet voldaan aan de regels voor thuissekswerk. Bij 5 controles waren er signalen van uitbuiting, mensenhandel of mensensmokkel en is Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel (TMM) van de politie ingeschakeld.

Datum 16 april 2026
Ons kenmerk 34097798

Dat gemeentelijke controles effectief zijn, blijkt uit een gezamenlijke controle in november 2025 van BUIT (gemeente Utrecht) en de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) bij een Grieks restaurant in Utrecht. Tijdens deze controle werden twee slachtoffers van vermoedelijke mensenhandel aangetroffen. Na het vaststellen van deze misstanden zijn direct beschikbare bestuurlijke bevoegdheden ingezet, waaronder het tijdelijk sluiten van het restaurant. De twee slachtoffers zijn direct in veiligheid gebracht. Één slachtoffer werd opgevangen in een hotel en één op een COSM opvangplek (Categorale Opvang voor Slachtoffers van Mensenhandel). Daar is gebruik gemaakt van de B8 regeling, waarmee het slachtoffer een bedenktijd van drie maanden kreeg om aangifte te doen.

Fieldlab Mensenhandel in de zorg

Gemeente Utrecht neemt deel aan het landelijke Fieldlab Mensenhandel in de Zorg, gericht op het tegengaan van arbeidsuitbuiting van derdelanders in de care sector. In 2025 vond de eerste controle plaats in de regio door de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) naar aanleiding van signalen van mogelijke uitbuiting. In januari 2026 werd binnen het Fieldlab de 100 dagenfase bereikt. Daarbij is een gezamenlijke integrale controle uitgevoerd. Deze inzet is erop gericht barrières op te werpen, zodat tussen- en uitzendbureaus het moeilijker wordt gemaakt om uitbuiting te faciliteren.

Deelname aan het Fieldlab heeft nu al een positieve samenwerking opgeleverd. De werkkrelatie tussen Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) en de gemeente Utrecht is verbeterd en signalen worden sneller gedeeld en opgepakt.

Samenwerking NLA

Binnen de gemeente Utrecht worden signalen van mogelijke arbeidsuitbuiting actief opgepakt en geduid. Na weging van het signaal wordt, wanneer dit binnen het wettelijke kader van de Nederlandse Arbeidsinspectie valt, het signaal doorgezet naar de Nederlandse Arbeidsinspectie en waar mogelijk verrijkt met aanvullende inhoudelijke informatie. Daarnaast vindt bij casuïstiek afstemming plaats met ketenpartners, zoals politie en het RIEC, en wordt beoordeeld of een integrale aanpak passend is. Indien de Nederlandse Arbeidsinspectie in haar onderzoek stuit op strafbare feiten, zoals mensenhandel (artikel 273f Sr), kan zij opschalen richting politie en Openbaar Ministerie binnen de strafrechtelijke keten. De gemeente wordt in dat geval doorgaans niet via een terugmelding betrokken, maar kan later wel een rol vervullen vanuit zorg, toezicht of een bestuurlijke aanpak. Op deze wijze borgt de gemeente dat signalen niet blijven liggen, maar structureel worden doorgeleid en opgepakt.

Wetgeving

Op 10 juni 2025 stemde de Tweede Kamer in met het wetsvoorstel Modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel, dat de juridische basis versterkt en slachtoffers beter beschermt. Het wetsvoorstel ligt nu bij de Eerste Kamer. Daarnaast is op 1 oktober 2025 het wetsvoorstel voor de implementatie van de herziene Europese Richtlijn mensenhandel ingediend, waarmee aanvullende vormen van uitbuiting expliciet strafbaar worden, zoals gedwongen huwelijk, illegale adoptie en draagmoederschap. Ook wordt de strafbaarheid van het gebruikmaken van gedwongen diensten uitgebreid naar niet-seksuele diensten. Daarnaast is de Wet ernstige benadeling in behandeling. Deze wet biedt gemeenten een aanvullend bestuursrechtelijk instrument om snel te kunnen handelen bij ernstige misstanden die (kunnen) raken aan arbeids-, seksuele of criminele uitbuiting. De verwachting is dat alle drie de wetten per 1 juli 2026 in werking treden. We blijven alert op de ontwikkelingen en bereiden voor hoe deze wetgeving binnen de gemeente kan worden toegepast.

Ambitie 3: Versterken aanbod aan slachtoffers

Meldingen

Samen met onze partners willen we blijven bijdragen aan het tegengaan van mensenhandel. Het is een complex en vaak verborgen probleem, waardoor het lastig is om volledig zicht te krijgen op de omvang en ernst ervan. Veel signalen blijven onder de radar, waardoor het werkelijke aantal slachtoffers vermoedelijk aanzienlijk hoger ligt. Elke melding helpt ons om beter inzicht te krijgen in wat werkt aan preventieve maatregelen. Tegelijkertijd laten deze meldingen vaak slechts het topje van de ijsberg zien.

In 2025 zijn er 71 meldingen van mensenhandel gedaan bij het Advies- en Meldpunt Mensenhandel van Veilig Thuis Utrecht. Dit is een forsere daling ten opzichte van 2024, toen er 157 meldingen werden doorgegeven. De daling is enerzijds toe te schrijven aan het feit dat Veilig Thuis in 2025

minder actief het meldpunt heeft gepromoot. Daarnaast was er in 2024 sprake van een piek in het aantal meldingen, mede door de pilot actieonderzoek criminele uitbuiting en de grote hoeveelheid voorlichtingen die toen plaatsvonden. Voor het resterende deel is de afname lastig te duiden. In het nieuwe jaarplan van Veilig Thuis Utrecht worden nieuwe activiteiten vastgesteld die mogelijk weer invloed hebben op de zichtbaarheid en het gebruik van het meldpunt.

Zorgtrajecten

In 2025 behandelden de zorgcoördinatoren mensenhandel van Moviera in de gemeente Utrecht 62 aanmeldingen, ten opzichte van 45 in 2024. In totaal werden er in 2025 277 meldingen van mogelijke mensenhandel geregistreerd. Deze stijging is toe te schrijven door het feit dat Moviera in 2025 intensiever contact heeft gelegd met o.a. Stadsteam Back-Up, COA en Nidos, waardoor zij ook Moviera beter weten te vinden en meldingen sneller worden doorgezet.

Hulpaanbod

Naast Moviera en Veilig Thuis, zetten verschillende organisaties zich in om slachtoffers van uitbuiting te ondersteunen. Belle Hulpverlening heeft een breed hulp- en dienstverleningsaanbod voor (ex)sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel, waaronder sinds 2022 een vertrouwenspersoon. Belle Hulpverlening wordt beter gevonden door ketenpartners voor consultatie, advies en aanmeldingen. Ook wordt er beter gebruik gemaakt van de spreekuren en van het informatie- en adviescentrum. Er zijn in samenwerking met Pretty Human 3 trajecten gestart met slachtoffers. Aandachtspunt is dat casuïstiek van TMM niet altijd automatisch wordt doorgezet naar Belle Hulpverlening. Ook wanneer er geen duidelijke sprake is van mensenhandel, maar wél zorg of ondersteuning nodig is, kan Belle veel betekenen. Zij bieden brede begeleiding voor sekswerkers en (mogelijke) slachtoffers en kijken samen met de cliënt welke hulp passend is.

Multiproblematiek

Het is belangrijk om te vermelden dat signalen niet per definitie duiden op mensenhandel; ze kunnen ook verband houden met andere problematieken zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. In de eerste veiligheidsbeoordeling worden deze signalen doorgaans wel gelabeld als mogelijke uitbuiting, om het belang van nader onderzoek te onderstrepen. Als het signaal wordt opgepakt, vindt er verdere analyse plaats of wordt het signaal, indien nodig, doorgezet naar relevante ketenpartners. Een belangrijke succesfactor is de goede en intensieve samenwerking tussen Veilig Thuis en de zorg- en coördinatiefunctionarissen (Zoco's). Zij bespreken meldingen vaak gezamenlijk en bepalen op basis van de aard en ernst van het signaal wie de verdere opvolging op zich neemt.

Aandachtspunten in de aanpak

Signalen en zorgen van partners

Mensen met multiproblematiek, zoals verslavings- en/of GGZ-problematiek, vragen om specifieke expertise. Die kennis is niet altijd aanwezig bij alle partners. Moviera vangt ook slachtoffers van mensenhandel op, maar bij ernstige multiproblematiek geldt in de vrouwenopvang landelijk vaak een contra-indicatie, waardoor meer specialistische ondersteuning nodig is.

Ook is het belangrijk dat andere ketenpartners oog hebben voor signalen van mensenhandel bij cliënten. Middels bijeenkomsten, training en bewustwording zorgen we ervoor dat professionals voldoende kennis krijgen om signalen te herkennen en tijdig te handelen.

Verder ziet de politie in de praktijk een verschuiving in de aard van zaken. Waar eerder vaker sprake was van seksuele uitbuiting, wordt nu relatief vaker ook criminele uitbuiting gesignaleerd. Ook is sprake van veranderende slachtofferprofielen, wat aandacht vraagt in de aanpak.

Het bereiken en ondersteunen van slachtoffers blijft complex, omdat betrokkenen zich vaak niet als slachtoffer herkennen of geen hulpvraag hebben. Waar nodig en mogelijk wordt passende hulp en zorg ingezet binnen de bestaande kaders.

Als we mensenhandel echt willen aanpakken, is het wenselijk dat we als gemeentelijke organisatie integraal samenwerken en onze inzet goed op elkaar afstemmen.

Gegevensdeling

De aanpak van mensenhandel vraagt om intensieve samenwerking en het delen van informatie binnen de wettelijke kaders. Dit is vaak complex, vooral bij gevoelige persoonsgegevens, zoals bij seksuele uitbuiting. Daarom heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid samen met partners een hulptool ontwikkeld die duidelijk maakt wat er binnen de privacywetgeving wél mogelijk is. De AVG

blijft van toepassing. Daarnaast geldt sinds maart 2025 de Wet gegevensdeling in samenwerkingsverbanden (WGS) voor onder meer Zorg- en Veiligheidshuizen. Deze wet maakt het voor samenwerkingspartners, waaronder de gemeente, juridisch eenvoudiger om informatie te delen.

Vooruitblik 2026 / 2027

In 2026 zetten we onder andere in op:

- Uitbuiting van migranten wordt meegenomen in bestaande aanpakken, onder andere via het Utrecht International Centre en de Utrechtse gecoördineerde aanpak EU-arbeidsmigranten.
- Landelijk wordt eind van het voorjaar 2026 een overheidsbrede mediacampagne gestart gericht op het vergroten van bewustwording rondom criminele uitbuiting. De politie Midden-Nederland sluit hierbij aan.
- Zoals eerder genoemd, loopt ook in 2026 het actieonderzoek naar de aanpak van criminele uitbuiting door;
- Criminele uitbuiting vindt in toenemende mate plaats in de digitale wereld. Aandacht in de aanpak voor de online component is dan ook onmisbaar. In de interventies van het Uitvoeringsprogramma Vergroten digitale weerbaarheid [Vergroten digitale weerbaarheid](#) is aandacht voor het risico dat jongeren kunnen lopen om via uitbuiting verzeild te raken in digitale criminaliteit zoals sextortion of geldezelschap.
- Het is wenselijk om aan te sluiten bij de aanpak 'Stop Geweld tegen Vrouwen' en daarin aandacht te hebben voor het voorkomen en vroegtijdig signaleren van seksuele uitbuiting.
- Agenda tegen Uitbuiting (2027-2030)

Randvoorwaarden

Effectieve samenwerking

Het tegengaan van uitbuiting blijft ook de komende jaren noodzakelijk en vraagt om een structurele en duurzame aanpak in samenwerking met maatschappelijke organisaties en programma's. Naast lokale en regionale samenwerking zijn we goed aangesloten bij landelijke ontwikkelingen via de VNG en de G4, wat ons in staat stelt om kennis te delen, beleid te ontwikkelen en elkaar te versterken. Door deze gezamenlijke inzet kunnen we blijven leren, ontwikkelen en zowel slachtoffers als daders beter ondersteunen binnen de aanpak van uitbuiting.

Conclusie

De inzet van 2025 is weergegeven in bijgaande infographic. Deze voortgangsbrief staat op zichzelf, maar sluit inhoudelijk aan bij de bredere veiligheidsagenda, waarin het tegengaan van uitbuiting een belangrijk speerpunt is. Parallel aan deze brief ontvangt u de voortgangsrapportage over de veiligheidsagenda. De mogelijkheden zijn zoals bekend beperkt, daarom richten we ons met name op het samenwerken met en ondersteunen van andere partijen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Aanpak Uitbuiting

We hebben ons de afgelopen jaren ingezet om uitbuiting tegen te gaan en aan te pakken. In de Agenda tegen uitbuiting 2023-2026 staan allerlei acties om steeds dichterbij een stad zonder uitbuiting te komen. Deze acties zijn vooral gericht op het krijgen van meer inzicht in wat er in onze stad speelt. Zodat we slachtoffers beter kunnen helpen, daders kunnen afschrikken en uitbuiting kunnen voorkomen. Dat kunnen we niet alleen. Hiervoor hebben we de samenwerkingspartners en de ogen en oren van de inwoners in de stad nodig. Deze factsheet geeft meer inzicht in de inzet in 2025.

Wat hebben we gedaan in 2025?

54

chats met jongeren naar aanleiding van de campagne 'Rake Woorden'.

3

Trajecten gestart in samenwerking met Pretty Human.

277

meldingen van mogelijke mensenhandel geregistreerd bij Moviera.

20

Controles op thuissekswerk, waarbij 5 signalen van uitbuiting.

70

Profesionaliseringsdag over het thema digitale criminaliteit voor en met ca. 70 samenwerkingspartners.

Cijfers 2025

71 meldingen meldpunt bij Veilig Thuis, waarvan **36** criminele uitbuiting, **11** seksuele uitbuiting, **2** orgaanhandel en **2** arbeidsuitbuiting.

62 aanmeldingen bij Moviera. **114** meldingen meldingen binnengekomen over onvergund en illegaal sekswerk. **25** zaken met een verdenking van mensenhandel ingestuurd naar het Openbaar Ministerie.

Samenwerkingspartners

De gemeente verstrekt

jaarlijks subsidies aan o.a.

Jongerenwerk Utrecht (JOU), Belle, Pretty Human en Halt. Zij geven verschillende workshops en trainingen uitbuiting.

Gemeente Utrecht nam deel aan het landelijke **Fieldlab Mensenhandel in de Zorg**, gericht op het tegengaan van arbeidsuitbuiting van derdelanders in de care sector. Deze inzet is erop gericht barrières op te werpen, zodat tussen- en uitzendbureaus het moeilijker wordt gemaakt om uitbuiting te faciliteren.

Deelname aan het Fieldlab heeft nu al een positieve samenwerking opgeleverd. De werkrelatie tussen Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) en de gemeente Utrecht is verbeterd en signalen worden sneller gedeeld en opgepakt.

We gaven een vervolg op het **actieonderzoek Regioplan** dat in 2024 plaatsvond. Samen met de partners hebben we nagedacht over het inzichtelijk maken en verbeteren van een routekaart criminele uitbuiting. Nieuw hierbij was dat dit keer ook de forensische partners aansloten, zoals reclasering, De Waag, Halt en Fivoor.

Meer weten over de aanpak uitbuiting?

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Praktijkvoorbeelden

Opvang slachtoffers mensenhandel schaars

Een vrouw van 27 jaar oud is uitgebuit in een restaurant in Utrecht. In eerste instantie kon zij geplaatst worden in een COSM (Categorale Opvang Slachtoffers Mensenhandel voor niet Nederlandse volwassen slachtoffers van mensenhandel die in de bedenktijd van aangifte zitten). De gemeente Utrecht is na de bedenktijd verantwoordelijk dat slachtoffer doorstroomt. De enige mogelijkheid om haar te plaatsen bleek een daklozenopvang te zijn. Een niet wenselijke locatie omdat er mogelijk sprake is van LVB en autisme en de kans om weer slachtoffer te worden, groot is. Inmiddels verblijft zij op een OMM plek (opvang

slachtoffers mensenhandel met multiproblematiek). Echter zijn deze plekken schaars en is er heel weinig doorstroming en zal slachtoffer ook hier niet kunnen blijven. Via het buurtteam wordt er nu gekeken welke mogelijkheden er voor haar zijn.

Rake Woorden

De campagne 'Rake Woorden' heeft als doel om jongeren die (mogelijk) betrokken zijn bij criminaliteit te bereiken en hen te stimuleren tijdig hulp te zoeken. Fragmenten uit een podcast waarin jongeren open vertellen over hun ervaringen en hun weg uit de criminaliteit werden gedeeld via Snapchat, TikTok en Instagram. Gedurende de campagneperiode zijn 54 chats gevoerd met jongeren en hun naasten. In dezelfde periode was sprake van een duidelijke stijging in websitebezoeken en chatcontacten. De campagne is uitgevoerd in samenwerking met Dealbreakers (RIEC Den Haag), Young Perspectives, Keerpunt, RIEC Midden-Nederland en diverse gemeenten, waaronder Utrecht. In Utrecht werd extra aandacht besteed aan de campagne via JoU en in de contacten met scholen.

Illegaal sekswerk

In april 2025 is naar aanleiding van seksadvertenties een woningcontrole uitgevoerd. De woning bleek een illegaal seksbedrijf te zijn waar drie sekswerkers werkten die afkomstig waren buiten de EU. De bewoner van deze woning was ervan op de hoogte dat deze sekswerkers vanuit de woning werkten en illegaal in Nederland waren. Hij had de sekswerkers ook geholpen bij het maken van de advertenties en het klantencontact en verdiende hier fors aan. De eigenaar van de woning is strafbaar voor mensensmokkel en is overgedragen aan de politie.

Commissie Bestuur

Dossiernummer 5385
Vergaderdatum 17 september 2026
Agendapunt 8
Titel Kranslegging door college bij Nakba-herdenking op het Domplein, bij het Verzetsmonument

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	25 juni 2026
Commissie Bestuur	17 september 2026

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2026, NUMMER 89

Datum	9 juli 2026
Van	College B&W
Behandeld door	Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
E-mailadres	inclusie@utrecht.nl
Kenmerk	34216819
Beleidsveld	Diversiteit en inclusie

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2026 nummer 89 van Mika Raterman (JA21) en Yvonne Hessel (Utrecht Solidair) over de kranslegging van het college bij de Nakba herdenking van 19 mei 2026. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Inleiding vooraf

De Nakba herdenking, en de aanwezigheid van burgemeester en wethouder hierbij, heeft veel uiteenlopende reacties opgeroepen uit de samenleving en vragen rondom de motivatie van deze aanwezigheid. Daarom geven we hieronder graag een verdere toelichting.

Maar om te beginnen benadrukken we graag nogmaals dat het een grote menselijke fout was dat de kransen van de 4 mei-herdenking nog bij het monument lagen. Wij hebben hiervoor excuses aangeboden. We begrijpen heel goed dat dit als pijnlijk ervaren is door verschillende inwoners van de stad, onder wie delen van de Joodse gemeenschappen in Utrecht. Er heeft op 28 mei jl. daarom een gesprek plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschappen en wij zijn blijvend met deze gemeenschappen in gesprek. We zien daarnaast aanleiding om het protocol rondom herdenkingen bij monumenten nader tegen het licht te houden. Hierbij staan wij ervoor om er voor alle Utrechters te zijn, en geloven we dat de erkenning van de pijn en het leed van één gemeenschap, de erkenning van de pijn en het leed van een andere gemeenschap niet uitsluit. Beide gemeenschappen, geluiden en perspectieven kun je gelijktijdig zien, horen en er ruimte voor geven. Juist dat is belangrijk in tijden van polarisatie en onrust, niet of of, maar én én.

Onze aanwezigheid bij de herdenking van de Nakba was ter erkenning en ondersteuning van Palestijnse Utrechters. Voor hen en voor vele andere Utrechters is de Nakba een belangrijk moment in hun levens- en familiegeschiedenis. Een moment dat nog tot de dag van vandaag sporen achterlaat in hun dagelijks leven in Utrecht. Uw raad heeft opgeroepen om actief met de organisatie mee te denken in motie 411. Hieronder zullen we verder ingaan op de door u gestelde vragen.

Besluitvorming en mandaat van het college

Vraag 1

Op welke datum en in welke collegevergadering is het besluit genomen dat de burgemeester en wethouder Voortman namens het voltallige college van B&W een krans zouden leggen bij de Nakba-herdenking op het Domplein op 15 mei 2026? Is dit besluit collegiaal genomen en gedragen door alle individuele collegeleden, of is het achteraf als collegestandpunt gepresenteerd?

Antwoord 1

Onze aanwezigheid bij de Nakba herdenking 2025 is op 6 mei 2025 besproken tijdens de collegevergadering. Het advies hiervoor, dat gericht was op het bijwonen van de Nakba herdenking in 2025 door wethouder Voortman namens het college, is in de bijlage meegestuurd.

Na de bijwoning van de Nakba herdenking 2025 door wethouder Voortman en een vertegenwoordiging van de gemeenteraad, is bovendien op 10 juli 2025 door uw raad motie M411 aangenomen, waarbij wij zijn opgedragen om, waar daar behoefte aan is, met organisaties mee te denken die de Nakba herdenking willen organiseren.

Vraag 2

Waarom heeft het college, gelet op het politiek gevoelige en internationale karakter ervan, gemeend de raad voorafgaand aan de uitvoering hierin niet te kennen?

Antwoord 2

Wij ontvangen regelmatig uitnodigingen om herdenkingen bij te wonen. Hierbij is het niet de gewoonte de raad hier voorafgaand aan het bijwonen van herdenkingen of andere openbare gelegenheden te informeren.

Vraag 3

Welke ambtelijke adviezen zijn aan dit besluit voorafgegaan? Kan de raad de eventuele ambtelijke adviezen krijgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 4

Wegen voor het college bij de keuze om als overheid deel te nemen aan een herdenking van een buitenlands historisch conflict ook de overwegingen van neutraliteit, gelijke behandeling en evenwicht? Zo ja, hoe heeft het college die toets concreet uitgevoerd?

Antwoord 4

Er wordt altijd een weging gemaakt om wel of niet op een uitnodiging in te gaan. We staan aan de kant van mensenrechten, en steunen Utrechters die zelf of via geliefden te maken hebben met mensenrechtenschendingen, nu en in het verleden. Dat is ook ons primaire doel bij het bijwonen van herdenkingen. Daarnaast kijken we ook naar de manier waarop een thema leeft in de betreffende Utrechtse gemeenschap, en in hoeverre deze gemeenschap aangeeft dat het hen steunt als een vertegenwoordiging van ons bij de herdenking aansluit. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om gemeenschappen in onze stad te steunen wanneer zij zich geraakt of onveilig voelen. Het uiten van deze steun is geen politiek statement, maar inherent aan onze rol en in het bijzonder die van de burgemeester. En zo doen wij dat eveneens voor andere gemeenschappen.

In deze tijd, waarin Palestijnen in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever dagelijks worden geconfronteerd met ernstige schendingen van hun mensenrechten, geweld en verlies, is het van belang hun verdriet en pijn te erkennen. Om die reden heeft een afvaardiging van ons, op uitnodiging van Utrecht4Palestine, Palestine Cafe Utrecht en New Neighbours Utrecht, bloemen gelegd tijdens deze herdenking. Wij hopen dat het Palestijnse volk uiteindelijk in rust en waardigheid kan leven en zich weer op de toekomst kan richten. Deze weging, maar ook het gewicht dat via motie 2025M411 door uw raad aan de Nakba herdenking is gegeven, hebben een rol gespeeld in de beslissing om in 2026 ook de burgemeester bij de herdenking aanwezig te laten zijn. Ook zijn er bloemen gelegd namens een meerderheid van uw raad, hetgeen het belang dat uw raad aan de Nakba herdenking hecht, bevestigt.

Vraag 5

Op basis van welke overwegingen zijn het Domplein en het Verzetsmonument als locatie voor deze herdenking gekozen? Acht het college deze keuze gepast, en zo ja, waarom?

Antwoord 5

Het is aan de organisator om de locatie te kiezen waar zij willen herdenken. De organisatie heeft zelf het Domplein en Verzetsmoment gekozen. Het is niet aan ons om hier een inhoudelijk oordeel over te vellen. De burgemeester kan alleen op basis van drie gronden in de Wet Openbare Manifestaties beperkingen stellen, te weten volksgezondheid, verkeer, en (de vrees) voor wanordelijkheden.

Het Verzetsmonument, de 4 meikransen en de aantasting van een gedenkteken

Vraag 6

Is het college zich ervan bewust dat het Verzetsmonument op het Domplein in opdracht is gemaakt van het Comité tot Oprichting van een monument voor de Gevallenen in het Verzet van de Stad

Utrecht, en is opgericht ter nagedachtenis aan de plaatselijke verzetsmannen en -vrouwen die in de strijd tegen de bezetter zijn omgekomen?

Antwoord 6

Ja.

Vraag 7

Op 15 en 16 mei 2026 is ter plaatse waargenomen dat de kransen die op 4 mei 2026 bij het Verzetsmonument waren gelegd, onder meer door de gemeente, door verzetsorganisaties, door veteranen en door nabestaanden, op een hoop waren gegooid en achter het monument waren gedeponeerd om ruimte te maken voor de Palestijnse kransen, vlaggen, borden, symbolen en tekeningen. Was het college hiervan op de hoogte?

Antwoord 7

Het was een grote menselijke fout dat de kransen van de 4 mei herdenking nog niet waren opgehaald. Dit had niet mogen gebeuren en hiervoor hebben we onze excuses aangeboden. Om deze situaties in de toekomst te voorkomen, hebben we de termijn voor het ophalen van kransen en andere voorwerpen die achtergelaten worden bij herdenkingen, aangescherpt.

Vraag 8

Acht het college het aanvaardbaar dat de kransen van de Utrechtse Dodenherdenking op deze wijze terzijde zijn geschoven ten gunste van een politieke demonstratie over een buitenlands conflict?

Antwoord 8

Zie het antwoord op vraag 7.

Vraag 9

Is door of namens het college, voorafgaand aan of tijdens de Nakba-herdenking, op enig moment opgetreden of geïntervenieerd toen bleek dat de 4 meikransen werden verplaatst en het Verzetsmonument als drager en achtergrond werd gebruikt voor politieke spandoeken, waaronder een "Free Palestine"-spandoek? Zo nee, waarom niet?

Vraag 10

Acht het college het, achteraf gezien, een fatsoenlijke handelwijze dat een gedenkteken voor het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting is gebruikt als prikbord voor politieke uitingen over een hedendaags buitenlands conflict, en dat de burgemeester en een wethouder, in ambtshoedanigheid, daaraan deelnamen in plaats van daartegen op te treden?

Antwoord 9 en 10

We zien dat het monument, en het Domplein in bredere zin, door de jaren heen een plek is geworden waar juist vanwege deze herinneringen ook andere humanitaire kwesties worden herdacht of onder de aandacht worden gebracht. Zo sprak toenmalig minister Veldkamp er in februari 2023, bij de herdenking van de aanval op Oekraïne een jaar eerder. Wij waren voorafgaand en tijdens de herdenking er niet van op de hoogte dat de kransen achter het monument lagen. Zie verder de antwoorden op vraag 4, 5 en 7.

Vraag 11

Welke schriftelijke afspraken zijn er met de organisatoren gemaakt over de eerbiediging van het monument, de behandeling van de aanwezige 4 meikransen en het al dan niet plaatsen van politieke spandoeken op of tegen het monument? Is het college bereid deze afspraken aan de raad te verstrekken?

Antwoord 11

Het recht op vrije meningsuiting en het demonstratierecht zijn grondrechten. Het stellen van voorschriften aan een manifestatie zoals deze herdenking kan enkel op basis van de wettelijke gronden in de Wom, te weten wanordelijkheden, volksgezondheid of verkeer. Er zijn voor deze herdenking geen expliciete afspraken gemaakt over het plaatsen van spandoeken of uitingen rondom deze herdenking. Organisatoren van herdenkingen worden in algemene zin gewezen op de richtlijnen m.b.t. openbare manifestaties om te zorgen dat de openbare orde niet wordt verstoord. Indien daar aanleiding voor is, worden specifieke afspraken gemaakt. Dat is in dit geval niet gebeurd.

Vraag 12

Is het college bereid om in overleg met het Utrechts Comité 4 mei, verzetsorganisaties, veteranenverenigingen en de Joodse gemeenschap een protocol vast te stellen waarin het

Verzetsmonument op het Domplein wordt aangemerkt als exclusief gedenkteken voor het Utrechtse verzet, en waarin het oneigenlijk gebruik ervan voor politieke demonstraties over andere onderwerpen wordt uitgesloten?

Antwoord 12

Nee, zie de antwoorden op de vragen 5, 9, 10 en 11. Wel zien we aanleiding om het protocol rondom herdenkingen bij monumenten nader tegen het licht te houden.

De organiserende keten, PGNL en Amin Abou Rashed

Vraag 13

Was het college voorafgaand aan 15 mei 2026 ervan op de hoogte dat één van de sprekers op de Nakba-herdenking, de heer Mohamed Kotesch, optrad namens PGNL (Palestijnse Gemeenschap Nederland)?

Antwoord 13

Ja. De afvaardiging van ons was alleen aanwezig bij de herdenking en heeft bloemen gelegd. Wij zijn niet aanwezig geweest tijdens de toespraken.

Vraag 14

Was het college ervan op de hoogte dat PGNL in 2016 is opgericht door Amin Abou Rashed, en dat deze door het U.S. Treasury OFAC op 10 juni 2025 op de SDN-terreurlijst is geplaatst vanwege zijn link met Hamas?

Antwoord 14

Ja. De VS hanteert andere criteria dan Nederland voor plaatsing op de SDN-terreurlijst. Amin Abou Rashed staat niet op de Nederlandse SDN-terreurlijst. We hebben regelmatig contact met de AIVD over uiteenlopende veiligheidsonderwerpen. Uitgangspunt daarbij is dat zij ons informeren als er signalen zijn die relevant zijn voor Utrecht. Dat is in deze situatie niet het geval geweest.

Vraag 15

Was het college ervan op de hoogte dat het Nederlandse Openbaar Ministerie op 14 april 2026 voor de rechtbank Rotterdam vier jaar gevangenisstraf heeft geëist tegen de heer Abou Rashed wegens onder meer het overtreden van de Sanctiewet 1977 en het doorsluizen van miljoenen euro's naar Hamas-gelieerde organisaties, en dat de uitspraak van de rechtbank is geagendeerd voor 27 mei 2026, elf dagen ná de kranslegging?

Antwoord 15

De heer Abou Rashed was niet aanwezig bij de herdenking. Zoals bij antwoord 14 is aangegeven hebben we regelmatig contact met de AIVD, waarbij het uitgangspunt is dat zij ons informeren als er signalen zijn die relevant zijn voor Utrecht.

Vraag 16

Indien het college van deze feiten op de hoogte was: waarom heeft het college dit geen aanleiding gevonden om te heroverwegen of een institutionele kranslegging namens het voltallige college bij een door deze keten mede-vormgegeven bijeenkomst passend was?

Antwoord 16

Zie het antwoord op vraag 15.

Vraag 17

Acht het college het gepast officieel deel te nemen aan een plechtigheid georganiseerd door groepen en personen die verdacht worden van nauwe banden met een internationaal erkende terreurorganisatie en waarom wel of niet?

Antwoord 17

Utrecht is als mensenrechtenstad een plek waar ruimte is voor herdenken en waarin gemeenschappen de mogelijkheid hebben de geschiedenis en ervaren pijn collectief te benoemen en te verwerken. Wij vinden het daarom belangrijk om de pijn die gemeenschappen ervaren in Utrecht te erkennen. Dit kan in de vorm van het aanwezig zijn bij herdenkingen, zoals bijvoorbeeld op 4 mei en bij Ketj Koti, omdat zoals uw raad ook in Motie 411 Erkenning en ruimte voor Utrechtse Nakba herdenking aangeeft, openbare herdenkingen een belangrijke gemeenschapsoverstijgende functie vervullen, door ruimte te bieden voor dialoog, bewustwording en collectieve reflectie. Het aanwezig

zijn bij een herdenking heeft dan ook uitsluitend het doel om pijn van Utrechtse gemeenschappen te erkennen en niet om welke organisatie of persoon dan ook politiek te steunen.

Vraag 18

Ontvangen de organisaties die betrokken zijn bij deze vertoning, Utrecht4Palestine, New Neighbours Utrecht, Palestine Café Utrecht, PGNL, Utrecht Student Encampment en Utrecht Medics for Gaza, subsidie of andere financiële middelen van de gemeente Utrecht? Zo ja, om welk bedrag gaat het per organisatie?

Antwoord 18

Ter bevordering van een inclusieve stad verlenen we aan Palestine Café een opdracht van €17.946,50 voor het organiseren van diverse activiteiten in het kader van Palestijnse kunst, cultuur en erfgoed, waaronder het organiseren van de Nakba herdenking, mede naar aanleiding van Motie 411 – en als onderdeel van de beleidsnota inclusie en diversiteit, waarmee we onder meer inzetten op het ondersteunen van Utrechtse gemeenschappen in gemarginaliseerde posities in de stad.

De waarschuwing van de AIVD

Vraag 19

Heeft het college voorafgaand aan de kranslegging kennisgenomen van het AIVD-jaarverslag 2025, gepubliceerd in april 2026, waarin de dienst stelt dat “het Hamas-netwerk in Nederland betrokken is bij bredere organisaties die demonstraties organiseren namens een groter deel van de Palestijnse gemeenschap” en dat dergelijke demonstraties “kunnen leiden tot verdeeldheid in de samenleving”?

Antwoord 19

Wij hebben voorafgaand aan onze aanwezigheid bij de herdenking kennisgenomen van het jaarverslag van de AIVD. In het jaarverslag van de AIVD worden geen namen van personen of organisaties genoemd. We hebben regelmatig contact met de AIVD over uiteenlopende veiligheidsonderwerpen. Uitgangspunt daarbij is dat zij ons informeren als er signalen zijn die relevant zijn voor Utrecht.

Vraag 20

Hoe verhoudt zich de officiële, namens het voltallige college uitgevoerde kranslegging op 15 mei 2026 tot deze expliciete vaststelling van de AIVD, in aanmerking nemende dat de organiserende keten PGNL, opgericht door een persoon die door de Verenigde Staten als Hamas-operative is gesanctioneerd, inhoudelijk en publiek aanwezig was?

Antwoord 20

Zie het antwoord op vraag 19.

Vraag 21

Acht het college zich gebonden aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat de gemeente Utrecht, door aanwezigheid, kranslegging, ambtelijke ondersteuning of welke andere vorm van erkenning dan ook, een platform of legitimering biedt aan organisaties die door de AIVD in verband worden gebracht met een terroristisch netwerk? Zo ja, hoe verklaart het college dat het op 15 mei 2026 anders heeft gehandeld?

Antwoord 21

Ja, zie verder het antwoord op de vragen 13, 14, 15 en 19.

De Nakba zelf en de inhoud van de herdenking

Vraag 22

De Nakba verwijst naar de gebeurtenissen rond 1948 in het voormalige Britse Mandaatgebied. Op welke historische grondslag baseert het college zich wanneer het de verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen van 1948, die vluchtelingenstromen aan twee zijden voortbrachten, waaronder ruim 850.000 Joden uit Irak, Egypte, Jemen, Libië, Marokko, Tunesië, Syrië en Algerije, eenzijdig duidt op een wijze die door deelname aan deze specifieke herdenking impliciet wordt onderschreven?

Vraag 23

Acht het college het van belang dat in een door de gemeente bijgewoonde herdenking ook recht wordt gedaan aan de feiten dat het VN-verdelingsplan van 29 november 1947 door alle Arabische staten werd verworpen, dat zij op 15 mei 1948 de jonge staat Israël binnenvielen, dat Joodse gemeenschappen uit Oost-Jeruzalem en Gush Etzion volledig zijn verdreven, en dat de 850.000 Joodse vluchtelingen uit Arabische landen door de Israëlische Knesset jaarlijks op 30 november worden herdacht (Yom Haplitim)? Zo ja, hoe heeft dit een plek gekregen in de afweging om aanwezig te zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 22 en 23

Wij vinden het belangrijk om Utrechtse gemeenschappen die lijden onder gebeurtenissen in het verleden, ook als dit in het buitenland gebeurd is, te ondersteunen. In deze tijd, waarin Palestijnen in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever dagelijks worden geconfronteerd met ernstige schendingen van hun mensenrechten, geweld en verlies, is het van belang hun verdriet en pijn te erkennen. Om die reden heeft een afvaardiging van ons, op uitnodiging van Utrecht4Palestine, Palestine Cafe Utrecht en New Neighbours Utrecht, bloemen gelegd tijdens deze herdenking, in de hoop dat het Palestijnse volk uiteindelijk in rust en waardigheid kan leven en zich weer op de toekomst kan richten.

Vraag 24

Is het college zich ervan bewust dat de term “Nakba” in huidige politieke context per definitie de oprichting van de staat Israël zelf, niet enkel een specifieke gebeurtenis daarin, markeert als rampzalig, en dat deelname van de overheid aan deze herdenking daarmee onvermijdelijk een politieke positie inhoudt over het bestaansrecht van de enige Joodse staat ter wereld?

Antwoord 24

Wij delen het standpunt niet dat deelname aan de Nakba herdenking een politieke positie inhoudt.

Vraag 25

Heeft het college beoogd met de kranslegging stelling te nemen in het politieke en historische debat over de als Nakba aangeduide gebeurtenissen en de oprichting van de staat Israël?

Antwoord 25

Nee. Wij beschouwen het als onze verantwoordelijkheid om gemeenschappen in onze stad te steunen wanneer zij zich geraakt of onveilig voelen. Onze aanwezigheid bij de herdenking diende als steun voor de Palestijnse gemeenschap in Utrecht en hun geleefde ervaring.

“Free Palestine” en de eerdere uitspraken van de burgemeester

Vraag 26

Het college legde een krans voor een spandoek met de tekst “Free Palestine”. Hoe leest het college deze slogan? Sluit het college bij deze interpretatie expliciet de variant uit die in het herziene Hamas-handvest van 2017 wordt verkondigd, “the full and complete liberation of Palestine, from the river to the sea”, een formulering die per definitie het einde inhoudt van Israël als Joodse staat?

Vraag 27

Burgemeester Dijksma heeft op 9 november 2023, naar aanleiding van een sit-in op Utrecht Centraal, publiek verklaard dat de leuze “From the river to the sea, Palestine will be free” “kan worden gezien als een oproep tot geweld”. Hoe verhoudt deze eerdere uitspraak van de burgemeester zich tot de keuze van het college om in 2026 wel een krans te leggen voor een “Free Palestine”-spandoek bij een herdenking die door dezelfde keten van organisaties werd gevormd waar deze leuzen worden gescandeerd?

Antwoord 26 en 27

Wij hechten in onze stad groot belang aan een veilige, respectvolle en inclusieve samenleving, waarin iedereen zich gezien en beschermd weet. Voor geen enkele vorm van haat, uitsluiting of discriminatie mag er ooit plaats zijn. Tegen antisemitisme zal dan ook onverminderd en consequent worden opgetreden. We zien dat er sprake is van groeiend antisemitisme en toenemende moslimdiscriminatie en andere vormen van uitsluiting. Voor sommige inwoners van Utrecht is het conflict in het Midden-Oosten een dagelijkse confronterende realiteit. Wij hebben de bloemen bij het monument gelegd om de Palestijnse gemeenschappen en hen die zich hun lot aantrekken in Utrecht te steunen, vanwege de pijn die zij voelen, zowel vanwege het verleden als vanwege het heden en niet om een politiek statement te maken. Helaas betekent het ook dat de spanningen in onze stad merkbaar zijn en

mensen zich daardoor onveilig voelen. Dit heeft onze volle aandacht en samen met politie en het Openbaar Ministerie (OM) zijn wij voortdurend alert op mogelijke strafbare feiten.

Consistentie, neutraliteit en gelijke behandeling

Vraag 28

Waarom heeft het college de keuze gemaakt om de Nakba officieel te herdenken, gezien er geen connectie met Nederland is en er zo talloze andere gebeurtenissen over de hele wereld herdacht kunnen worden?

Vraag 29

Heeft het college van Utrecht in de afgelopen tien jaar institutionele kransleggingen verricht namens het voltallige college bij herdenkingen van: de Armeense Genocide (24 april); de Grieks-Turkse bevolkingsuitwisseling van 1923; de slachtoffers van de Sovjetinvasie in Hongarije in 1956; de Praagse Lente in 1968; de deling van India en Pakistan in 1947 met circa twintig miljoen ontheemden; de Yezidi-genocide van 2014; de Oeigoeren in Xinjiang; of de circa 850.000 Joden die tussen 1948 en de jaren '70 uit Arabische en islamitische landen zijn verdreven (Yom Haplitim, 30 november)? Indien nee, op welke criteria baseert het college zijn keuze voor wél of niet institutionele aanwezigheid bij internationale herdenkingen?

Vraag 30

Begrijpt het college dat zijn deelname en kranslegging op 15 mei 2026 hebben geleid tot een aanhoudende discussie over de vraag waar en wanneer het college namens Utrecht wel of geen krans zou moeten leggen, en wat de criteria daarvoor zouden moeten zijn?

Vraag 31

Is het college bereid om, ter waarborging van gelijke behandeling en consistentie, in 2026 of 2027 namens het voltallige college eveneens een krans te leggen bij Yom Haplitim ter herdenking van de Joodse vluchtelingen uit Arabische en islamitische landen?

Vraag 32

Is het college voornemens andere gebeurtenissen uit de menselijke geschiedenis officieel te gaan herdenken en zo ja welke en waarom wel of niet?

Vraag 33

Hoe verhoudt zich de aanwezigheid van de burgemeester en wethouder Voortman bij deze herdenking tot de rol van de burgemeester als neutrale macht en tot de wettelijke taak onder artikel 170 lid 2 Gemeentewet om de bestuurlijke integriteit te bevorderen?

Antwoord 28 t/m 33

Wij zijn er voor alle Utrechters. Wij waren uitgenodigd door de organisatie van de Nakba herdenking 2026, na de herdenking in 2025 al bijgewoond te hebben. Ook vanuit de raad - middels motie M411 – is gewezen op het belang om de Nakba herdenking te ondersteunen. Alle uitnodigingen voor herdenkingen worden bekeken en gewogen. Als mensenrechtenstad hebben we daarbij ook aandacht voor groepen Utrechters wier rechten geschonden zijn in heden of verleden, of die geliefden hebben waarbij dat het geval is. Dat sluit aan bij wie we als stad willen zijn: een plek waar we omkijken naar elkaar en waar ieders geschiedenis telt. Zoals eerder genoemd (zie antwoord vraag 1 t/m 4), is voor ons verder een belangrijk uitgangspunt dat een kwestie leeft binnen Utrechtse gemeenschappen, en dat deze gemeenschappen aangeven dat het veel voor hen betekent als wij hen ondersteunen met aanwezigheid bij de Utrechtse herdenking van de betreffende gebeurtenis. Op basis van deze punten maken we bij elke uitnodiging een weging, en bij de uitnodiging van de Nakba herdenking hebben we op basis van deze criteria besloten deze bij te wonen. Wij zijn niet voornemens om zelf nieuwe herdenkingen te gaan organiseren, omdat we willen aansluiten bij wat er speelt bij gemeenschappen in de stad.

De Joodse gemeenschap in Utrecht

Vraag 34

Heeft het college, voorafgaand aan deze kranslegging, overleg gevoerd met de Nederlands-Israëlitische Gemeente Utrecht (NIG Utrecht), de Liberaal Joodse Gemeente Utrecht (LJGU), of met andere vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap in Utrecht? Zo ja, wat waren hun standpunten? Zo nee, waarom is dit overleg achterwege gebleven?

Antwoord 34

Nee, dit is niet gebruikelijk in de behandeling van uitnodigingen voor herdenkingen. Wel heeft de burgemeester naderhand op haar uitnodiging met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschappen gesproken om excuses aan te bieden voor de wijze waarop is omgegaan met de kransen van de 4 mei herdenking en onder meer persoonlijk toe te lichten waarom ze aanwezig was bij deze herdenking.

Vraag 35

Hoe weegt het college de openbare verklaring van het Centraal Joods Overleg van 17 mei 2026, waarin de koepelorganisatie stelt dat “anti-Israëliische narratieven een directe en aantoonbare impact (hebben) op de veiligheid en het gevoel van thuishoren van Joden in Nederland”?

Antwoord 35

Dat nemen we serieus, we zijn ook doorlopend en in goed contact met de Joodse gemeenschappen in de stad om hun (gevoel van) veiligheid en thuishoren te waarborgen.

Vraag 36

Welke concrete maatregelen treft het college om de fysieke veiligheid van Joodse Utrechtse, van de Utrechtse synagogen en van de Joodse begraafplaats te waarborgen in de aanloop naar en in de nasleep van de uitspraak in de zaak-Abou Rashed op 27 mei 2026?

Antwoord 36

In Utrecht hebben wij voortdurend aandacht voor de veiligheid van de Joodse gemeenschap en hun instellingen.

De veiligheidsmaatregelen worden gebaseerd op actuele informatie en risico-inschattingen en komen tot stand in nauwe afstemming met de politie en andere veiligheidsdiensten. Deze maatregelen sluiten aan bij het landelijk vastgestelde dreigingsbeeld en omvatten zowel zichtbare als onzichtbare inzet. Om veiligheidsredenen doen wij nooit uitspraken over specifieke maatregelen. Wij treffen die maatregelen die, op basis van de actuele situatie, noodzakelijk worden geacht.

Reflectie, oordeel en politieke verantwoordelijkheid**Vraag 37**

Deelt het college de opvatting dat het onverenigbaar is met de waardigheid van het ambt, en met de eerbied die wij in Utrecht aan onze verzetsstrijders verschuldigd zijn, dat de kransen van de Nationale Dodenherdenking achter het Verzetsmonument zijn gedeponeerd om plaats te maken voor kransen, vlaggen en spandoeken die betrekking hebben op een politiek conflict op een ander continent, en dat de burgemeester en een wethouder daaraan in ambtshoedanigheid hebben deelgenomen?

Antwoord 37

Zie de antwoorden op de vragen 5 t/m 12.

Vraag 38

Acht het college het uitlegbaar aan de families van Utrechtse verzetsstrijders, aan veteranen, aan overlevenden van de Tweede Wereldoorlog en aan hun nabestaanden, dat juist het monument dat hun verlies herdenkt op 15 mei 2026 is gebruikt als drager en achtergrond van politieke uitingen over het Israëlisch-Palestijnse conflict, een conflict waar Nederland geen partij in is, en dat geen enkele inhoudelijke band heeft met het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting?

Antwoord 38

Ja, zie verder de antwoorden op vraag 5 t/m 12.

Vraag 39

Deelt het college de opvatting dat een Nederlandse lokale overheid, in welke vorm, op welke wijze en met welke intentie dan ook, niet behoort bij te dragen aan de normalisering of legitimering van leuzen, symbolen of organisatorische ketens die herleidbaar zijn tot een terroristische beweging die de vernietiging van een soevereine staat en haar bevolking tot doel heeft?

Antwoord 39

Ja, dit is hier echter niet van toepassing.

Vraag 40

Deelt het college de opvatting dat het Verzetsmonument op het Domplein, evenals alle andere gemeentelijke gedenktekens, eigendom is van alle Utrechters tezamen en dat in Nederland voor iedere ingezetene, ongeacht herkomst of overtuiging, dezelfde gedragsnorm geldt: dat nationale herdenkingsmonumenten worden gerespecteerd, dat de eerbetonen die er liggen niet worden verstoord, en dat zij niet worden geclaimd voor demonstraties over conflicten waarmee zij geen inhoudelijke band hebben?

Antwoord 40

Het monument is voor een ieder en kan door niemand worden geclaimd.

Vraag 41

Is het college bereid om voor toekomstige institutionele kransleggingen of officiële aanwezigheid van collegeleden bij herdenkingen van buitenlandse conflicten een transparant toetsingskader vast te stellen, waarin in elk geval worden meegewogen: bestuurlijke neutraliteit, consistentie ten opzichte van andere conflicten, de antecedenten van de organiserende partijen, het oordeel van de AIVD en de gevolgen voor alle Utrechtse gemeenschappen, en dit kader ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad?

Antwoord 41

Bij uitnodigingen wordt steeds zorgvuldig overwogen om al dan niet aanwezig te zijn, rekening houdend met de specifieke omstandigheden. Wij zien geen meerwaarde in een dergelijk toetsingskader.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen inzake de kranslegging van het voltallige college bij de Nakba-herdenking op het Domplein van 15 mei 2026

19-05-2026

Vragen:

Besluitvorming en mandaat van het college

1. Op welke datum en in welke collegevergadering is het besluit genomen dat de burgemeester en wethouder Voortman namens het voltallige college van B&W een krans zouden leggen bij de Nakba-herdenking op het Domplein op 15 mei 2026? Is dit besluit collegiaal genomen en gedragen door alle individuele collegeleden, of is het achteraf als collegestandpunt gepresenteerd?
2. Waarom heeft het college, gelet op het politiek gevoelige en internationale karakter ervan, gemeend de raad voorafgaand aan de uitvoering hierin niet te kennen?
3. Welke ambtelijke adviezen zijn aan dit besluit voorafgegaan? Kan de raad de eventuele ambtelijke adviezen krijgen? Zo nee, waarom niet?
4. Wegen voor het college bij de keuze om als overheid deel te nemen aan een herdenking van een buitenlands historisch conflict ook de overwegingen van neutraliteit, gelijke behandeling en evenwicht? Zo ja, hoe heeft het college die toets concreet uitgevoerd?
5. Op basis van welke overwegingen zijn het Domplein en het Verzetsmonument als locatie voor deze herdenking gekozen? Acht het college deze keuze gepast, en zo ja, waarom?

Het Verzetsmonument, de 4 meikransen en de aantasting van een gedenkteken

6. Is het college zich ervan bewust dat het Verzetsmonument op het Domplein in opdracht is gemaakt van het Comité tot Oprichting van een monument voor de Gevallen in het Verzet van de Stad Utrecht, en is opgericht ter nagedachtenis aan de plaatselijke verzetsmannen en -vrouwen die in de strijd tegen de bezetter zijn omgekomen?
7. Op 15 en 16 mei 2026 is ter plaatse waargenomen dat de kransen die op 4 mei 2026 bij het Verzetsmonument waren gelegd, onder meer door de

gemeente, door verzetsorganisaties, door veteranen en door nabestaanden, op een hoop waren gegooid en achter het monument waren gedeponneerd om ruimte te maken voor de Palestijnse kransen, vlaggen, borden, symbolen en tekeningen. Was het college hiervan op de hoogte?

8. Acht het college het aanvaardbaar dat de kransen van de Utrechtse Dodenherdenking op deze wijze terzijde zijn geschoven ten gunste van een politieke demonstratie over een buitenlands conflict?
9. Is door of namens het college, voorafgaand aan of tijdens de Nakba-herdenking, op enig moment opgetreden of geïntervenieerd toen bleek dat de 4 meikransen werden verplaatst en het Verzetsmonument als drager en achtergrond werd gebruikt voor politieke spandoeken, waaronder een "Free Palestine"-spandoek? Zo nee, waarom niet?
10. Acht het college het, achteraf gezien, een fatsoenlijke handelwijze dat een gedenkteken voor het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting is gebruikt als prikbord voor politieke uitingen over een hedendaags buitenlands conflict, en dat de burgemeester en een wethouder, in ambtshoedanigheid, daaraan deelnamen in plaats van daartegen op te treden?
11. Welke schriftelijke afspraken zijn er met de organisatoren gemaakt over de eerbiediging van het monument, de behandeling van de aanwezige 4 meikransen en het al dan niet plaatsen van politieke spandoeken op of tegen het monument? Is het college bereid deze afspraken aan de raad te verstrekken?
12. Is het college bereid om in overleg met het Utrechts Comité 4 mei, verzetsorganisaties, veteranenverenigingen en de Joodse gemeenschap een protocol vast te stellen waarin het Verzetsmonument op het Domplein wordt aangemerkt als exclusief gedenkteken voor het Utrechtse verzet, en waarin het oneigenlijk gebruik ervan voor politieke demonstraties over andere onderwerpen wordt uitgesloten?

De organiserende keten, PGNL en Amin Abou Rashed

13. Was het college voorafgaand aan 15 mei 2026 ervan op de hoogte dat één van de sprekers op de Nakba-herdenking, de heer Mohamed Kotesch, optrad namens PGNL (Palestijnse Gemeenschap Nederland)?
14. Was het college ervan op de hoogte dat PGNL in 2016 is opgericht door Amin Abou Rashed, en dat deze door het U.S. Treasury OFAC op 10 juni 2025 op de SDN-terreurlijst is geplaatst vanwege zijn link met Hamas?
15. Was het college ervan op de hoogte dat het Nederlandse Openbaar Ministerie op 14 april 2026 voor de rechtbank Rotterdam vier jaar gevangenisstraf heeft geëist tegen de heer Abou Rashed wegens onder meer het overtreden van de Sanctiewet 1977 en het doorsluizen van miljoenen euro's naar Hamas-gelieerde organisaties, en dat de uitspraak van de rechtbank is geagendeerd voor 27 mei 2026, elf dagen ná de kranslegging?
16. Indien het college van deze feiten op de hoogte was: waarom heeft het college dit geen aanleiding gevonden om te heroverwegen of een institutionele kranslegging namens het voltallige college bij een door deze keten mede-vormgegeven bijeenkomst passend was?
17. Acht het college het gepast officieel deel te nemen aan een plechtigheid georganiseerd door groepen en personen die verdacht worden van nauwe

banden met een internationaal erkende terreurorganisatie en waarom wel of niet?

18. Ontvangen de organisaties die betrokken zijn bij deze vertoning, Utrecht4Palestine, New Neighbours Utrecht, Palestine Café Utrecht, PGNL, Utrecht Student Encampment en Utrecht Medics for Gaza, subsidie of andere financiële middelen van de gemeente Utrecht? Zo ja, om welk bedrag gaat het per organisatie?

De waarschuwing van de AIVD

19. Heeft het college voorafgaand aan de kranslegging kennisgenomen van het AIVD-jaarverslag 2025, gepubliceerd in april 2026, waarin de dienst stelt dat “het Hamas-netwerk in Nederland betrokken is bij bredere organisaties die demonstraties organiseren namens een groter deel van de Palestijnse gemeenschap” en dat dergelijke demonstraties “kunnen leiden tot verdeeldheid in de samenleving”?
20. Hoe verhoudt zich de officiële, namens het voltallige college uitgevoerde kranslegging op 15 mei 2026 tot deze expliciete vaststelling van de AIVD, in aanmerking nemende dat de organiserende keten PGNL, opgericht door een persoon die door de Verenigde Staten als Hamas-operative is gesanctioneerd, inhoudelijk en publiek aanwezig was?
21. Acht het college zich gebonden aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat de gemeente Utrecht, door aanwezigheid, kranslegging, ambtelijke ondersteuning of welke andere vorm van erkenning dan ook, een platform of legitimering biedt aan organisaties die door de AIVD in verband worden gebracht met een terroristisch netwerk? Zo ja, hoe verklaart het college dat het op 15 mei 2026 anders heeft gehandeld?

De Nakba zelf en de inhoud van de herdenking

22. De Nakba verwijst naar de gebeurtenissen rond 1948 in het voormalige Britse Mandaatgebied. Op welke historische grondslag baseert het college zich wanneer het de verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen van 1948, die vluchtelingenstromen aan twee zijden voortbrachten, waaronder ruim 850.000 Joden uit Irak, Egypte, Jemen, Libië, Marokko, Tunesië, Syrië en Algerije, eenzijdig duidt op een wijze die door deelname aan deze specifieke herdenking impliciet wordt onderschreven?
23. Acht het college het van belang dat in een door de gemeente bijgewoonde herdenking ook recht wordt gedaan aan de feiten dat het VN-verdelingsplan van 29 november 1947 door alle Arabische staten werd verworpen, dat zij op 15 mei 1948 de jonge staat Israël binnenvielen, dat Joodse gemeenschappen uit Oost-Jeruzalem en Gush Etzion volledig zijn verdreven, en dat de 850.000 Joodse vluchtelingen uit Arabische landen door de Israëlische Knesset jaarlijks op 30 november worden herdacht (Yom Haplitim)? Zo ja, hoe heeft dit een plek gekregen in de afweging om aanwezig te zijn? Zo nee, waarom niet?
24. Is het college zich ervan bewust dat de term “Nakba” in huidige politieke context per definitie de oprichting van de staat Israël zelf, niet enkel een specifieke gebeurtenis daarin, markeert als rampzalig, en dat deelname van de overheid aan deze herdenking daarmee onvermijdelijk een politieke positie inhoudt over het bestaansrecht van de enige Joodse staat ter wereld?

25. Heeft het college beoogd met de kranslegging stelling te nemen in het politieke en historische debat over de als Nakba aangeduide gebeurtenissen en de oprichting van de staat Israël?

“Free Palestine” en de eerdere uitspraken van de burgemeester

26. Het college legde een krans voor een spandoek met de tekst “Free Palestine”. Hoe leest het college deze slogan? Sluit het college bij deze interpretatie expliciet de variant uit die in het herziene Hamas-handvest van 2017 wordt verkondigd, “the full and complete liberation of Palestine, from the river to the sea”, een formulering die per definitie het einde inhoudt van Israël als Joodse staat?
27. Burgemeester Dijkema heeft op 9 november 2023, naar aanleiding van een sit-in op Utrecht Centraal, publiek verklaard dat de leuze “From the river to the sea, Palestine will be free” “kan worden gezien als een oproep tot geweld”. Hoe verhoudt deze eerdere uitspraak van de burgemeester zich tot de keuze van het college om in 2026 wel een krans te leggen voor een “Free Palestine”-spandoek bij een herdenking die door dezelfde keten van organisaties werd gevormd waar deze leuzen worden gescandeerd?

Consistentie, neutraliteit en gelijke behandeling

28. Waarom heeft het college de keuze gemaakt om de Nakba officieel te herdenken, gezien er geen connectie met Nederland is en er zo talloze andere gebeurtenissen over de hele wereld herdacht kunnen worden?
29. Heeft het college van Utrecht in de afgelopen tien jaar institutionele kransleggingen verricht namens het voltallige college bij herdenkingen van: de Armeense Genocide (24 april); de Grieks-Turkse bevolkingsuitwisseling van 1923; de slachtoffers van de Sovjetinvasie in Hongarije in 1956; de Praagse Lente in 1968; de deling van India en Pakistan in 1947 met circa twintig miljoen ontheemden; de Yezidi-genocide van 2014; de Oeigoeren in Xinjiang; of de circa 850.000 Joden die tussen 1948 en de jaren '70 uit Arabische en islamitische landen zijn verdreven (Yom Haplitim, 30 november)? Indien nee, op welke criteria baseert het college zijn keuze voor wél of niet institutionele aanwezigheid bij internationale herdenkingen?
30. Begrijpt het college dat zijn deelname en kranslegging op 15 mei 2026 hebben geleid tot een aanhoudende discussie over de vraag waar en wanneer het college namens Utrecht wel of geen krans zou moeten leggen, en wat de criteria daarvoor zouden moeten zijn?
31. Is het college bereid om, ter waarborging van gelijke behandeling en consistentie, in 2026 of 2027 namens het voltallige college eveneens een krans te leggen bij Yom Haplitim ter herdenking van de Joodse vluchtelingen uit Arabische en islamitische landen?
32. Is het college voornemens andere gebeurtenissen uit de menselijke geschiedenis officieel te gaan herdenken en zo ja welke en waarom wel of niet?
33. Hoe verhoudt zich de aanwezigheid van de burgemeester en wethouder Voortman bij deze herdenking tot de rol van de burgemeester als neutrale macht en tot de wettelijke taak onder artikel 170 lid 2 Gemeentewet om de bestuurlijke integriteit te bevorderen?

De Joodse gemeenschap in Utrecht

34. Heeft het college, voorafgaand aan deze kranslegging, overleg gevoerd met de Nederlands-Israëlitische Gemeente Utrecht (NIG Utrecht), de Liberaal Joodse Gemeente Utrecht (LJGU), of met andere vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap in Utrecht? Zo ja, wat waren hun standpunten? Zo nee, waarom is dit overleg achterwege gebleven?
35. Hoe weegt het college de openbare verklaring van het Centraal Joods Overleg van 17 mei 2026, waarin de koepelorganisatie stelt dat “anti-Israëlitische narratieven een directe en aantoonbare impact (hebben) op de veiligheid en het gevoel van thuishoren van Joden in Nederland”?
36. Welke concrete maatregelen treft het college om de fysieke veiligheid van Joodse Utrechters, van de Utrechtse synagogen en van de Joodse begraafplaats te waarborgen in de aanloop naar en in de nasleep van de uitspraak in de zaak-Abou Rashed op 27 mei 2026?

Reflectie, oordeel en politieke verantwoordelijkheid

37. Deelt het college de opvatting dat het onverenigbaar is met de waardigheid van het ambt, en met de eerbied die wij in Utrecht aan onze verzetsstrijders verschuldigd zijn, dat de kransen van de Nationale Dodenherdenking achter het Verzetsmonument zijn gedeponed om plaats te maken voor kransen, vlaggen en spandoeken die betrekking hebben op een politiek conflict op een ander continent, en dat de burgemeester en een wethouder daaraan in ambtshoedanigheid hebben deelgenomen?
38. Acht het college het uitlegbaar aan de families van Utrechtse verzetsstrijders, aan veteranen, aan overlevenden van de Tweede Wereldoorlog en aan hun nabestaanden, dat juist het monument dat hun verlies herdenkt op 15 mei 2026 is gebruikt als drager en achtergrond van politieke uitingen over het Israëlisch-Palestijnse conflict, een conflict waar Nederland geen partij in is, en dat geen enkele inhoudelijke band heeft met het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting?
39. Deelt het college de opvatting dat een Nederlandse lokale overheid, in welke vorm, op welke wijze en met welke intentie dan ook, niet behoort bij te dragen aan de normalisering of legitimering van leuzen, symbolen of organisatorische ketens die herleidbaar zijn tot een terroristische beweging die de vernietiging van een soevereine staat en haar bevolking tot doel heeft?
40. Deelt het college de opvatting dat het Verzetsmonument op het Domplein, evenals alle andere gemeentelijke gedenktekens, eigendom is van alle Utrechters tezamen en dat in Nederland voor iedere ingezetene, ongeacht herkomst of overtuiging, dezelfde gedragsnorm geldt: dat nationale herdenkingsmonumenten worden gerespecteerd, dat de eerbetonen die er liggen niet worden verstoord, en dat zij niet worden geclaimd voor demonstraties over conflicten waarmee zij geen inhoudelijke band hebben?
41. Is het college bereid om voor toekomstige institutionele kransleggingen of officiële aanwezigheid van collegeleden bij herdenkingen van buitenlandse conflicten een transparant toetsingskader vast te stellen, waarin in elk geval worden meegewogen: bestuurlijke neutraliteit, consistentie ten opzichte van andere conflicten, de antecedenten van de organiserende partijen, het oordeel

van de AIVD en de gevolgen voor alle Utrechtse gemeenschappen, en dit kader ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad?

Gesteld door:

- Mika Raterman, JA21
- Yvonne Hessel, Utrecht Solidair

MEMO

Datum 2 mei 2025
Behandeld door [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
E-mailadres [REDACTED]@utrecht.nl
Kenmerk
Onderwerp Advies aan wethouder Voortman over aanwezigheid Nakba herdenking
Beleidsveld Diversiteit en Inclusie

Geachte collegeleden,

- Wethouder Voortman en de Burgemeester zijn uitgenodigd door Utrecht4Palestine om het stiltemoment bij op 15 mei 2025 op het Domplein ter herdenking van de Nakba bij te wonen. Na afloop van de herdenking is er een aantal toespraken.
- De uitnodigingstekst luidt als volgt:
 - o *Geachte wethouder Linda Voortman, Graag nodigen wij u uit voor de Nakba (catastrophe) Herdenking op donderdag 15 mei op het Domplein te Utrecht. Op deze dag herdenken we de gedwongen ontheemding van meer dan 700.000 Palestijnen en het verwoesten van 500 Palestijnse dorpen en steden in 1948. Een tragedie die tot op heden diepe sporen nalaat. Gezien de duizenden doden en gewonden, de massale verwoesting, de vele mensenrechtenschendingen en de verschrikkelijke oorlogsmisdaden in Gaza, is deze herdenking urgenter dan ooit. Om 19:00 uur is er een moment van stilte met de mogelijkheid om bloemen neer te leggen. Uw aanwezigheid en het neerleggen van een bloem of krans zou een krachtige boodschap zijn van solidariteit en medeleven namens de stad Utrecht. We hopen van harte dat u hierbij aanwezig kunt zijn. Met vriendelijke groet, Utrecht4Palestine*
- Een gelijklopende uitnodiging is ook aan Burgemeester Dijksma verstuurd.
- Met de organisatie van de herdenking is goed contact.
- De digitale flyer van de herdenking + demonstratie, die 'Manifestatie' wordt genoemd, staat in de bijlage. Titel: "Nakba manifestatie, sta stil bij 77 jaar van voortdurende etnische zuivering".
- Na de herdenking zijn er speeches en is er een demonstratie. De herdenking en demonstratie zijn twee aparte bijeenkomsten na elkaar.
- In deze tijd maakt alles dat gerelateerd is aan de situatie in Israël en Palestina veel emoties los. Internationaal, nationaal, online en ook lokaal, zowel politiek als maatschappelijk. Daarom hechten wij eraan diverse aandachtspunten onder de aandacht te brengen bij de afweging om wel of niet op de uitnodiging in te gaan.

Afwegingen

- Aanwezigheid van een wethouder betekent aanwezigheid namens het gehele college.
- Onderwerp van herdenking is Nakba ("Catastrofe"), waarbij herdacht wordt dat 750.000 Palestijnen uit hun huizen verdreven werden na de vorming van de staat Israël in mei 1948. Dat de Nakba heeft plaatsgevonden en dat er 750.000 Palestijnen hun huizen verlaten hebben en niet teruggekeerd zijn, is vrij onomstreden onder alle partijen (en wordt ook bijvoorbeeld op websites van de VN beschreven maar ook bijvoorbeeld op de website van het CIDJ). Over de manier en de schaal waarop dit gebeurd is en de motieven hiervoor, verschillen de meningen tussen verschillende Israëlische en Palestijnse partijen. De twee uiterste narratieven zijn enerzijds dat de Nakba nog steeds voortduurt en aan de andere kant dat de Nakba deels ook de schuld is van de Arabieren zelf.

- Vanwege de link tussen de Nakba en het huidige geweld in Gaza en de Westelijke Jordaanoever (die ook door de organisatie gemaakt wordt) en de daaropvolgende demonstratie kan de aanwezigheid van een collegelid gevoelig liggen, omdat dit door partijen (bijvoorbeeld de (landelijke) politiek en/of media) geframed zou kunnen worden als expliciete en eenzijdige keuze voor één van de twee partijen in het conflict.
- De organisatie noemt de Nakba als etnische zuivering en het hedendaagse Israëlische regime een apartheidsregime in de uitnodiging. Dit kan gevoelig liggen. Beide termen kennen hun eigen frame/ beeldvorming, maar zijn nog niet bewezen door een internationaal rechtsorgaan. Het wordt echter wel vastgesteld door meerdere mensenrechtenorganisaties, zoals Amnesty, Human Rights Watch, en de Israëlische mensenrechtenorganisatie B'Tselem. De VN heeft niet uitgeroepen dat er sprake is van apartheid, wel hebben meerdere VN-rapporteurs het Israëlische beleid in bezette gebieden beschreven als apartheid.
- Mogelijk zijn er partijen bij de herdenking die het bestaansrecht van de staat Israël niet erkennen. De organiserende partijen hebben dit echter niet expliciet uitgesproken in de uitnodiging.
- Utrecht is een mensenrechtenstad en het college heeft in haar laatste woordvoeringslijn uitgesproken dat zij vindt dat, evenals het Internationaal Strafhof, de beelden en getuigenissen uit Gaza de schijn hebben van genocide.

Conclusie

- Er is onderscheid tussen enerzijds herdenken en stil staan bij het leed van het Palestijnse volk en alle slachtoffers van geweld, (zowel nu als ook in 1948) en eenzijdig partij te kiezen in het conflict.
- Het college kan vanuit mensenrechtenoverwegingen deelnemen aan herdenkingen van slachtoffers van (oorlogs)geweld. We stonden bijvoorbeeld ook stil bij de eerste herdenking van slachtoffers na de inval van de Oekraïne in de Jaarbeurs. Daarbij aangetekend dat dit uitzonderlijk is, want we nemen vrijwel nooit deel aan herdenkingen van slachtoffers aan oorlogen in andere gebieden.
- We staan aan de kant van mensenrechten en steunen slachtoffers in conflicten, en dat is dan ook ons primaire doel bij het bijwonen van de herdenking.

Advies

Op basis van bovenstaande afwegingen komen wij tot het volgende advies:

- Vanuit mensenrechtenuitgangspunt als lid van het college steun betuigen aan de Palestijnse gemeenschap in Utrecht voor het leed dat zij en hun families in het verleden en ook nog vandaag ondervinden tijdens het stiltemoment van de herdenking.
- Daarbij zijn we aanwezig bij het stiltemoment, en heeft het symbolische meerwaarde om een bloem of krans neer te leggen.
- Daarna vertrekken en niet aan de rest van het programma deelnemen als collegelid.
- Gelet op het algemene uitgangspunt dat er maximaal één vertegenwoordiger van het college deelneemt aan een herdenking, wordt het voorstel om wethouder Voortman af te vaardigen.

Randvoorwaarden:

- Het gehele college steunt deze aanwezigheid tijdens de herdenking.

Bijlage 1: de uitnodigingsflyer en -tekst op Instagram.

newneighbours_utrecht en amsterdam...
Domplein

newneighbours_utrecht Organised by:
[@Utrecht4Palestine](#) & [@newneighbours_utrecht](#)

Why Palestinians Commemorate the Nakba and Why You Should Join Them.

Every year, Palestinians commemorate the Nakba, or "Catastrophe," marking the violent ethnic cleansing and forced displacement of over 750,000 Palestinians and the colonisation of Palestine by the Zionists in 1948. But the Nakba is not just a historical event, it is an Ongoing Nakba. For 77 years, Palestinians have lived under brutal occupation, apartheid, and systematic oppression by Zionist forces seeking to erase their identity, culture, and homeland.

Now more than ever, the Palestinian people are enduring the most extreme phase of this ongoing Nakba. In Gaza, they are facing an outright genocide, carried out with impunity. Hospitals bombed, families wiped out, entire neighborhoods turned to rubble. The world is witnessing a genocide and a modern-day Nakba, and silence is complicity.

Join us on May 15th at 18:00 at Domplein, Utrecht, to commemorate the Nakba and stand against the Genocide of the Palestinian people.